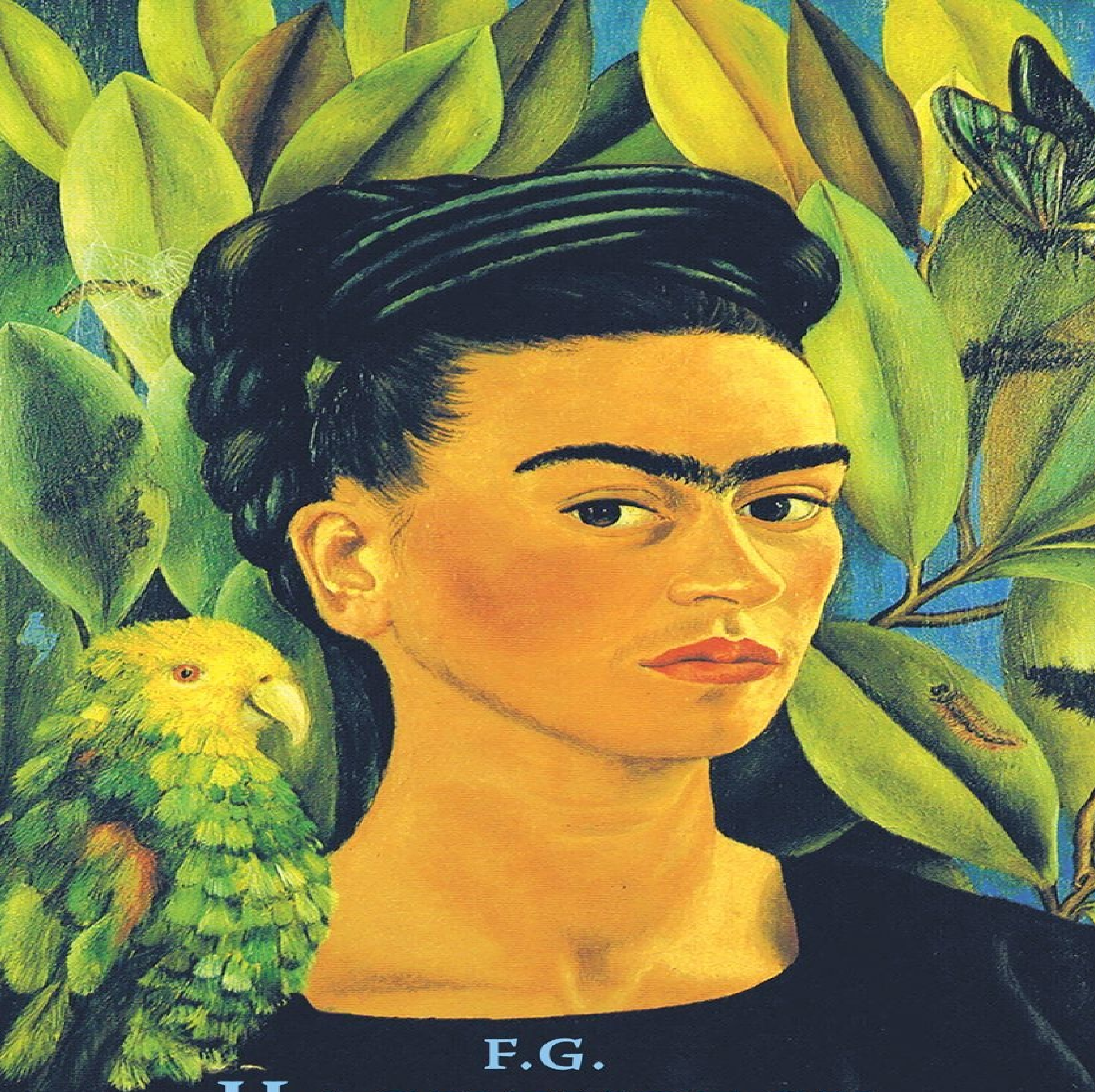

F.G.
HAGHENBECK

cartea secretă a Fridei Kahlo

BABEL

colecţie coodonată de Dana Ionescu

BABEL

FRANCISCO GERARDO HAGHENBECK s-a născut în 1965 la Ciudad de México. A studiat arhitectura la Universidad La Salle și a lucrat în mai multe muzee, după care a ales televiziunea și a devenit realizator de emisiuni. Pasionat de istorie și de literatură, a dorit să le îmbine în ficțiune. În anul 2006 a debutat cu romanul *Trago Amargo*, inspirat de filmul *Noaptea iguanei* și recompensat cu Premiul Vuelta de Tuerca (echivalent al Edgar Award for Best Crime Novel). În 2011, a urmat volumul *El caso tequila*, în care cititorii s-au întâlnit din nou cu detectivul Sunny Pascal. Printre celelalte romane pe care le-a scris se numără *El código nazi* (2008), poveste de spionaj care se petrece în Mexic, în Al Doilea Război Mondial. După ce a semnat și o biografie romanțată a muzicianului Agustín Lara, în anul 2009 a publicat romanul biografic *Cartea secretă a Fridei Kahlo (Hierba Santa ó La libreta perdida de Frida Kahlo)*, cu elemente de realism magic. Cartea a fost tradusă în șaptesprezece limbi, primind Mențiune la Latino Book Award, precum și alte distincții. Au urmat și alte volume, *El Diablo me obligó* (2011) și *La Primavera del Mal* (2013), ultimul despre originile traficului de droguri în Mexic. Cel mai recent roman al său este *Querubines en el infierno* (2015). În afară de proză scurtă în volume colective, autorul a publicat și mai multe romane grafice și benzi desenate. În ultimii ani s-a dedicat în totalitate scrisului și locuiește într-un orășel de lângă Puebla.

F.G.

HAGHENBECK

Cartea secretă a Fridei Kahlo

traducere din limba spaniolă
ANCA-ELENA COMAN

NEMIRA

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
HAGHENBECK, F.G.
Cartea secretă a Fridei Kahlo / F.G. Haghenbeck; trad.: Elena-Anca Coman. – București: Nemira Publishing House, 2016
ISBN print: 978-606-758-471-4
ISBN epub: 978-606-758-585-8
ISBN mobi: 978-606-758-586-5

I. Coman, Elena-Anca (trad.)

821.134.2(72)-31=135.1

F.G. Haghenbeck
HIERBA SANTA Ó LA LIBRETA PERDIDA DE FRIDA KAHLO
Copyright @ 2009 by F.G. Haghenbeck and Editorial Planeta Mexicana

© Nemira, 2016
Coperta: Cristian FLORESCU, Ana NICOLAU
Redactor: Dan SOCIU
Tehnoredactor: Magda BITAY
Lector: Cristina NAN
Tehnoredactor ebooks: Mihai Eftimescu

Orice reproducere, totală sau parţială, a acestei lucrări, fără acordul scris al editorului, este strict interzisă și se pedepsește conform Legii dreptului de autor.

CUPRINS

Cu afecțiune pentru Luis și Susy,
care au știut să trăiască viața cu pasiune.

DOCUMENTUL PIERDUT AL FRIDEI

Printre obiectele personale ale Fridei Kahlo exista și un carnețel negru, intitulat Cartea Plantei de Mentă. *Era o colecție de rețete culinare după care se pregăteau ofrandele cu ocazia Zilei Morților, căci conform tradiției, pe 2 noiembrie morții primesc învoire divină pentru a coborî pe pământ și trebuie să fie întâmpinați cu un altar alcătuit din flori de crăiță, pâine dulce, fotografii nostalgice, icoane religioase, tămâie cu mirosuri mistice, cranii jucăușe din zahăr, felinare pentru a le lumina drumul spre viața de dincolo și felurile de mâncare preferate ale răposaților. Fiind găsit printre obiectele din muzeul situat pe strada Londres, în superbul cartier Coyoacán, acest carnețel a devenit o descoperire valoroasă, care avea să fie expusă pentru prima dată în cadrul expoziției monumentale organizate ca omagiu pentru Frida la Palacio de Bellas Artes, cu ocazia aniversării zilei sale de naștere. Existența acestuia confirma pasiunea și timpul pe care pictorița le dedica pregătirii celebrelor sale altare pentru morți.*

În ziua în care expoziția a fost deschisă publicului larg, carnețelul a dispărut.

CAPITOLUL I

Noaptea aceea de iulie nu era ca celelalte, ploile rămăseseră ascunse într-un colțișor pentru a oferi mantia întunecată a unui cer înstelat, lipsit de nori negri care să împrăștie lacrimi peste locuitorii orașului. Cel mult, poate doar un vânt ușor fluiera precum un băiețaș neastâmpărat printre copacii unei fastuoase case albastre, ce moțăia în noaptea caldă de vară.

Și tocmai în acea noapte liniștită s-au auzit niște lovituri neîntrerupte ce răsunau prin toate ungherele cartierului Coyoacán. Erau copitele unui cal mergând la trap pe caldarâm. Ecoul se auzea la fiecare colț al caselor cu acoperișuri din olan, vestindu-le tuturor locuitorilor sosirea unui musafir străin.

Stăpâniți de curiozitate, datorită faptului că Mexicul era deja un oraș modern, îndepărtat de poveștile străvechi și de legendele locale, locuitorii din Coyoacán și-au întrerupt cina pentru a scoate capul pe poarta cea mare și a-l descoperi pe enigmaticul călăreț urmat de o pală de vânt „specifică morților sau strigoilor". Un câine fioros l-a înfruntat lătrând, ceea ce nu l-a tulburat totuși pe frumosul armăsar alb și, cu atât mai puțin, pe stăpânul său: un cavaler sobru, al cărui piept acoperit de o haină scurtă maro era străbătut de teci de pistoale pline de gloanțe. Avea îndesată pe cap o pălărie de paie mare cât cupola unei biserici, care îi întuneca pe deplin chipul. Printre umbrele chipului său se zăreau doar niște ochi strălucitori și surprinzători și o mustață stufoasă, care ieșea în evidență de-o parte și de alta a feței. La trecerea lui, bătrânii și-au asigurat porțile încuindu-le cu cheia de două ori, cu zăvor și drug, temându-se încă de amintirea Revoluției, când astfel de vizitatori aduceau ruina și pustiirea.

Călărețul s-a oprit la colțul străzii Londres, în fața unei case indigo, a cărei fațadă în întregime de un albastru-cobalt își etala originalitatea. Ferestrele mari de lângă poarta cea mare păreau niște pleoape uriașe. Calul s-a mișcat nervos, liniștindu-se de îndată ce călărețul a coborât pentru a-l lovi ușor și cu afecțiune pe gât. După ce și-a aranjat pălăria și teaca pistolului, străinul s-a îndreptat hotărât spre poarta cea mare și a tras de sfoara subțire, făcând să răsune clopotul. Imediat s-a aprins o lumină și intrarea căsoaiei s-a iluminat complet, dând la iveală o armată de molii ce-și bâzâiau disperarea în jurul becului de la intrare. Când Chucho, băiatul bun la toate din orice casă care se respectă, și-a ițit capul pentru a-l descoperi pe vizitator, acesta l-a privit fix și a făcut un pas înainte. Tremurând, îngrijitorul l-a lăsat să intre, nu înainte de a-și face cruce de mai multe ori în timp ce rostea câteva rugăciuni. Fără să scoată un sunet, străinul a trecut prin vestibul cu pași mari până a ajuns într-o încăpere minunată, decorată cu mobile artizanale, plante exotice și idoli prehispanici. Casa era plină de contraste. În ea

conviețuiau obiecte care stârneau durere, amintiri frumoase, visuri trecute și victorii prezente. Fiecare lucru spunea ceva despre lumea personală a proprietarei, care-l aștepta pe musafir în camera ei.

Nou-venitul a străbătut fiecare încăpere cu dezinvoltura omului care le știa pe de rost. În drumul său a dat peste un Iuda enorm din carton, cu mustăți stufoase de brutar, care, în loc să fie executat duminica viitoare, de Înviere, trebuia să se mulțumească să fie model pentru un tablou al stăpânei; a trecut prin fața unor cranii din zahăr care-i zâmbeau cu eterna lor expresie îndulcită de fericire; a lăsat în urmă chipuri aztece de răposați și colecția de cărți pline de idei revoluționare; a străbătut sala care odinioară a adăpostit artiști ce au schimbat o țară și lideri ce au transformat lumea, fără să se oprească să privească vechile fotografii familiale ale foștilor chiriași, nici picturile colorate care răsăreau precum un curcubeu îmbătat de un mescal eteric, până când a ajuns în sufrageria cu mobile din lemn, ce tânjea după râsetele ușoare și reuniunile zgomotoase.

Casa Albastră era un loc unde erau primiți cu plăcere prieteni și cunoscuți, iar călărețul era o cunoștință veche a stăpânei, de aceea Eulalia, bucătăreasa, de îndată ce l-a văzut, a fugit în bucătăria plină cu mozaicuri ostentative din Talavera pentru a-i pregăti gustări și băutură. Dintre toate locurile casei, bucătăria era inima ce o făcea să palpite, transformând o clădire inertă într-o ființă vie. Mai mult decât o simplă locuință, Casa Albastră era sanctuarul, refugiul și altarul stăpânei sale. Casa Albastră era Frida. În ea strângea amintiri ale trecerii sale prin viață. Era un loc unde conviețuiau fără probleme portretele lui Lenin, Stalin, Mao Zedong cu catapetesme rustice ale Fecioarei de Guadalupe. O colecție enormă de păpuși din porțelan, supraviețuitoare ale mai multor războaie, mașinuțe inocente din lemn stacojiu, cercei cubiști, în formă de mâini și ofrande din argint pentru a binecuvânta ocrotirea hărăzită de vreun sfânt flancau patul din alamă al Fridei. Toate transmiteau dorințele uitate ale femeii condamnate să trăiască țintuită la pat. Frida, sfânta patroană a melancoliei, femeia pasiunii, pictorița agoniei, care stătea în patul ei, cu privirea în oglinzile ce se certau în tăcere pentru a arăta cea mai bună imagine a artistei îmbrăcate în tehuană [1], în zapotecă [2] sau în amestecul tuturor culturilor mexicane. Cea mai nemiloasă dintre toate era o oglindă prinsă pe tavanul de deasupra patului, care se încăpățâna să o reflecteze pentru a se putea regăsi cu tema întregii sale opere: ea însăși.

Când străinul a intrat în cameră, Frida și-a întors chipul îndurerat și privirile lor s-au întâlnit. Era trasă la față, slabă și obosită. Arăta mult mai matură decât jumătatea de secol pe care o trăise. Privirea ochilor cafenii era îndepărtată, pierdută, din cauza dozelor mari de droguri pe care și le injecta pentru a-și potoli durerile și din cauza tequilei în care-și îneca dezamăgirile din dragoste. Ochii aceia cărbuni cenușii pe punctul de a se stinge, cândva flacără aprinsă când Frida vorbea despre artă, politică și dragoste, erau acum reci, triști, dar mai ales obosiți.

De-abia dacă s-a mișcat, un corset ortopedic o ținea prizonieră, limitându-i libertatea. Doar unul din picioare i se foia nervos, căutându-și tovarășul, care-i fusese tăiat în urmă cu câteva luni. Frida și-a contemplat musafirul, amintindu-și întâlnirile lor, fiecare legată de o nenorocire. Aștepta cu disperare această întâlnire și, când camera s-a inundat de un miros puternic de câmp și pământ umed, a știut că în sfârșit Mesagerul venise în grabă la chemarea ei.

Mesagerul a rămas pur și simplu în picioare lângă ea, odihnindu-și privirea strălucitoare pe trupul delicat și bolnav. Nu s-au salutat, căci cunoștințelor vechi li se iartă inutilele reguli sociale: Frida doar a ridicat capul, cu gestul de a întreba cum stăteau lucrurile acolo de unde venea el, iar el i-a răspuns atingându-și cu mâna pălăria largă, în semn că totul era minunat. Atunci ea, stânjenită, a chemat-o pe Eulalia să se ocupe de musafir. Strigătele au fost brutale, obraznice. Vechea ei dispoziție cochetă și petrecăreață fusese îngropată odată cu piciorul amputat, murise odată cu operațiile și cu durerea provocată de boli. Acum trata oamenii ca o lămâie acră.

Servitoarea a adus un platou mare, foarte cochet, împodobit cu flori și cu un milieu brodat cu păsări, pe care se citea un „Ea" scris cu petale de trandafir alb. Pe o noptieră de lângă pat a așezat tava cu ofranda dedicată musafirului: o sticlă de tequila și o gustare. Tulburată de prezența bărbatului, Eulalia a servit rachiul în două pahare din sticlă suflată, de aceeași culoare albastră cu a casei, și le-a însoțit cu respectivele *sangritas* [3]; apoi a adus mai aproape gustarea proaspătă alcătuită din salată *pico de gallo* [4], brânză coaptă și lămâi tăiate în sferturi. Înainte ca zâmbetele acre să înceteze, Eulalia dispăruse deja.

Nu putea să-și stăpânească fiorul pe care i-l provoca prezența străinului la acele ore din noapte; îi făcea pielea de găină. Când a prins un moment, Eulalia i-a asigurat pe ceilalți servitori că niciodată nu a văzut ca trupul musafirului să lase vreo umbră în urma lui. De aceea, la fel ca Chucho, își spuse rugăciunile *Ave Maria* și *Tatăl nostru* ca să alunge deochiul și spiritele funebre.

Frida a luat paharul cu tequila. Ridicând din sprânceană, gestul ei tipic, l-a dus la gură, ca să-și aline durerile, dar și ca să-și însoțească invitatul. Mesagerul a făcut la fel, dar fără să guste din *sangrita*. Păcat că nu s-a atins nici de gustare, pregătită după rețeta pe care pictorița o învățase de la Lupe, fosta soție a lui Diego. Frida și-a mai turnat un pahar. Nu era primul din acea zi, dar avea să fie ultimul din viața ei. Alcoolul i-a pătruns în gât, trezindu-i mintea adormită.

– Te-am chemat ca să-i trimiți un mesaj Nașei mele. Vreau să schimb întâlnirea din Ziua Morților. Nu va mai fi nicio ofrandă anul ăsta. Vreau să vină mâine. Spune-i că sper să decurgă bine ceremonia și că de data asta nu vreau să mă mai întorc.

Frida a tăcut ca să-i dea timp Mesagerului să răspundă, dar, ca de obicei, nu a existat niciun răspuns. Chiar dacă niciodată nu-i auzise vocea, ea insista să-i vorbească. Doar ochii lui înfometați, care implorau pământ și libertate, au țintuit-o. Și-a băut ultimul pahar de tequila ca un gest de solidaritate, l-a pus pe noptieră, a făcut stânga-mprejur și a ieșit din cameră cu tot cu clinchetul pintenilor săi, lăsând-o pe artistă cu viața distrusă asemenea propriului schelet. A mers prin curte cu pași mari de caporal în Marină, trecând prin grădina unde coțofenele, câinii și maimuțele țipau când dădeau cu ochii de el. A ajuns până la intrarea de a cărei poartă mare, deschisă, se sprijinea Chucho și și-a luat ursuz rămas-bun de la el, cu o înclinare a capului, în timp ce băiatul cel speriat își făcea mai multe cruci decât o văduvă într-o zi de duminică. Și-a încălecat din nou calul alb și a dispărut pe stradă în noaptea de un albastru-închis.

Auzind copitele îndepărtându-se dincolo de vântul înghețat, Frida a strâns în mână penelul din care se revărsa cerneală neagră. A mâzgălit o frază în jurnalul ei intim, pe care a împodobit-o adăugând viniete cu îngeri negri. A terminat desenul cu lacrimi în ochi. A închis caietul și a chemat-o din nou pe bucătăreasă; apoi a scos din birou un carnețel negru, vechi cadou din zilele fericite, de pe vremea când încă putea visa să trăiască. I-l dăruise prietena ei,Tina, cu câteva luni înainte de a se căsători cu Diego. Acesta, pe lângă amintirea pe care i-o trezea, era singurul cadou pe care-l păstra cu plăcere de la nunta ei. L-a deschis la prima pagină și a citit cu o mișcare imperceptibilă a buzelor: „Să ai curaj să trăiești, că, de murit, oricine poate muri.“ Apoi a început să dea paginile încet și grijuliu ca un bibliotecar ce are în față o Biblie scrisă pe pergamente vechi. Pe fiecare pagină existau comori ascunse, fragmente din viața ei împrăștiate în rețete culinare pe care le condimentase, ca o delicioasă mâncare, cu poezii și comentarii despre fiecare om din viața ei. Îl intitulase, ironic, *Cartea Plantei de Mentă*, căci în acel carnețel notase rețetele pe care le folosea la ridicat altare în fiecare Zi a Morților, ca să-și țină o promisiune făcută cu mulți ani în urmă. A căutat printre foile pline de aromă de scorțișoară, piper și mănunchiuri de mentă până când a dat de rețeta pe care să i-o dea servitoarei.

– Îți dau o sarcină foarte importantă, Eulalia. Mâine o să pregătești felul ăsta exact cum scrie aici. Te duci dimineață devreme la piață să cumperi tot. Și vreau să-ți iasă delicios, să te lingi pe degete, i-a zis ea, arătându-i rețeta.

A făcut o pauză, la gândul tulburător că viața i se scurge, după care a continuat să dea ordine: după ce va cânta cocoșul, îl prinzi și îl tai pentru tocană.

– Fridita, îl omori pe sărmanul domn Cucurigu, micuțo? a întrebat-o uimită. Doar e preferatul tău! Îl alinți de parcă ar fi copilul tău.

Frida nu s-a deranjat să-i răspundă, pur și simplu și-a întors fața și a închis ochii, încercând să

adoarmă. Eulalia s-a retras, ținând carnetul lipit de inimă.

În patul care-i era închisoare, a visat banchete, cranii de zăhar și picturi într-o expoziție. Când s-a trezit, nu a mai găsit-o pe Eulalia. În casă domnea tăcerea. A început să pună la îndoială dacă nu cumva vizita Mesagerului și întreaga ei viață, chiar și prima ei moarte, au fost doar o farsă a medicamentelor prescrise pentru a suporta durerea care o tortura. După ce a chibzuit îndelung, a știut că totul era adevărat. Și a izbucnit în plâns, de furie, de neliniște, până când somnul a cuprins-o din nou pentru a o duce iar departe de realitate.

După câteva ore a sosit Diego de la atelierul din San Ángel. Când a intrat în dormitor s-o vadă pe Frida, a descoperit-o dormind, cu o expresie de suferință pe chip. A fost surprins că pe noptieră erau o sticlă de tequila pe jumătate goală și două pahare care miroseau încă a alcool. S-a mirat și mai tare când servitorii l-au asigurat că stăpâna lor nu primise nicio vizită. Și-a apropiat balansoarul și s-a așezat lângă patul soției. I-a luat mâna cu gingășie, de parcă ar fi fost un bibelou fin din porțelan, și a mângâiat-o blând, de teamă să nu o rănească. Între timp, memoria lui colinda prin anii de amintiri împărtășite; a evocat pasiunea acelui trup pe care-l iubea și cu poftă, cât și cu devotamentul copilului față de mama lui. A savurat nopțile de sex, încununate de sânii ei albi și delicați, mici ca niște piersici, de fesele ei rotunde, și și-a amintit ziua când i-a spus asta, iar ea, foarte cochetă, a răspuns doar: „Fesele mele sunt ca menta?“ Apoi i-a explicat că frunza e în formă de inimă. Diego a plâns mult, văzând că toată patima fusese redusă la o mașină stricată. Somnul l-a cuprins în timp ce șoptea: „Frida mea, copila mea, Frida...“

A doua zi, după ce cocoșul preferat al pictoriței a anunțat o nouă zi, așa cum făcuse în mod miraculos mai bine de douăzeci și doi de ani, i-au răsucit gâtul și l-au fript. Dar Frida nu a putut să guste din el niciodată.

În raportul medical a rămas consemnat că moartea ei s-a datorat unei complicații pulmonare. Bazându-se pe complicitatea autorităților, Diego a evitat să i se facă autopsia. Și de atunci teoria sinuciderii s-a răspândit precum aroma cafelei de dimineață pregătite la foc mic.

Ultimele cuvinte sfâșietoare pe care le-a scris în jurnalul ei au fost: „Sper să decurgă bine ceremonia și de data asta sper să nu mă mai întorc.“

MESAGERUL

O dată a zis: „Cel care vrea să fie vultur să zboare, cel care vrea să fie vierme să se târască, dar să nu țipe când va fi călcat." Nu mi-a zis mie. Nici nu știu cui i-a zis, dar că a zis-o, asta e sigur. Trebuie să-i servim tequila, sangrita și ceva de mâncare, căci cu siguranță vine obosit după un drum lung. Și eu aș fi sătulă până peste cap să călăresc așa.

Salată *pico de gallo*

Într-o zi, când era binedispusă, Lupe mi-a spus că paharul de tequila și salata pico de gallo *erau nelipsite în Jalisco, în cadrul ritualului de dinaintea mesei. Acolo, în satul ei, când se întorceau de la muncile lor de pe parcelă, muncitorii se așezau pe scaunele împletite la umbra galeriei să mănânce fructe gustoase și brânză coaptă, printre înghițituri de tequila.*

2 jícama [5] proaspete curățate, 4 portocale mari și zemoase, 3 castraveți verzi curățați, ½ ananas curățat de coajă, 3 fructe de mango semiverde, 1 xoconostle [6], 1 legătură de cepe mici, 6 lămâi, 4 ardei iuți verzi și sare grunjoasă.

☙ Trebuie să tăiați uniform și în cantități egale: jícama, portocalele, castraveții, ananasul, ceapa, mango și xoconostle. Dacă se adaugă boabe de rodie, salata poate fi împodobită ca steagul Mexicului și poate avea un aspect foarte frumos. Trebuie condimentată cu amestecul de zeamă de lămâie, cu cei patru ardei iuți și cu o lingură de sare grunjoasă. Sau asezonată doar cu lămâie și praf de chili.

Brânză coaptă

Brânza coaptă, care provine din țara tequilei, este un fel de brânză moale foarte gustoasă, diferită de cea pe care o cumpăr aici. Se găsește în piețele și în băcăniile de pe acele meleaguri. Uneori Lupe aducea din călătoriile ei câteva bucăți foarte gustoase.

1 bucată de brânză moale, 1 cățel de usturoi mare, ¼ ceașcă de frunze de coriandru, ¼ ceașcă de frunze de pătrunjel, ¼ ceașcă de frunze de busuioc, 1 lingură de oregano proaspăt, ½ ceașcă de ulei de măsline, sare și piper negru proaspăt măcinat.

Trebuie să puneți într-o cratiță de lut o bucată mare de brânză moale și apoi să o scăldați într-un sos care se prepară tocând fin cățelul de usturoi și restul ingredientelor. Se presară sare și piper și se lasă la macerat șase ore într-un loc răcoros, fie în curte, fie la fereastră, având grijă să nu o mănânce maimuțele. Apoi se coace la 180 de grade timp de 20 de minute sau până când începe să se topească. Se servește cât încă este călduță. Preparatul se poate oferi ca gustare cu felii de pâine prăjită.

Sangrita

De această rețetă de sangrita am făcut rost într-o călătorie cu Murray. S-a întâmplat atunci când m-a învățat că trebuie să-mi însoțesc tequila cu o băutură dulce-acrișoară. Mie-mi place tequila simplă, cum o beau bărbații adevărați, și întotdeauna asta mi-a folosit pentru a-i impresiona pe invitații străini care vin să-l vadă pe Diego.

2 ardei iuți lungi, 2 linguri de ceapă tocată, 2 cești de suc de portocale, ½ ceașcă de zeamă de lămâie verde și sare.

Trebuie să puneți ardeii iuți lungi, fripți și curățați de semințe, să fiarbă două minute și apoi să-i lăsați să se răcească 10 minute. Se amestecă ceapa, sucul de portocale și jumătatea de ceașcă de zeamă de lămâie verde și amestecul rezultat se pune împreună cu ardeii iuți în storcătorul de fructe sau într-un aparat de pisat; se macină totul foarte bine și i se adaugă sare. I se poate adăuga și mai mult suc de portocale, lămâie sau suc de roșii.

Sangrita este femeia. Este cea care miroase a condimente și a ceapă. Cea care-i dă culoare și savoare masculului tequila. Ei doi, împreună, alcătuiesc o idilă perfectă.

Cât de mult mi-ar plăcea să fiu și eu așa cu Dieguito al meu! Dar el poate fi prietenul meu, fiul meu, amantul meu, tovarășul meu; niciodată soțul meu. După ce m-am ciocnit cu tramvaiul, el a fost cel mai rău accident al meu.

CAPITOLUL II

Ea, femeia care picta tema pe care o știa cel mai bine, cea a ochilor adânci, cu sprâncene stufoase ca o pasăre colibri ce-și ia zborul, cea a buzelor tari, a privirii rapide și a durerii eterne, nu a fost mereu așa. Chiar dacă au existat dintotdeauna unele lucruri: absența lui Dumnezeu – a devenit atee din convingere –, pasiunea pentru viața de zi cu zi și desfrâul pentru ziua de mâine. Așa cum chiparoșii mari de baltă, care contemplă istoria în tăcere au fost semințe cândva, și Frida a fost copil cândva.

Frida învățase să coasă, să cârpească, să brodeze, tot ce trebuia să știe o fată de familie bună pentru a fi o femeie casnică, dar a refuzat să învețe să gătească, plăcerea ei pentru gastronomie se limita doar la a se bucura ocazional de felurile de mâncare de pe masa familiei, căci, ca să fim sinceri, copila slăbuță nu prea avea apetit. Și asta ținând cont de faptul că niciodată nu a lipsit savoarea pe masa din casa ei. Urmând tradițiile înrădăcinate ale originii sale spaniole și de locuitoare indigenă din Oaxaca, mama ei se pricepea teribil la mâncărurile suculente și la făcut fetițe. Iar în casa Fridei femeile erau în număr mare. Ea a fost a treia dintre patru fete și, spre nefericirea mândrei sale mame, cea mai puțin feminină. Nu la fel stăteau lucrurile și pentru tatăl ei, Guillermo, emigrant german descendent dintr-o familie de evrei și unguri, care obișnuia să spună: „Frida este cea mai inteligentă fată a mea și cea care seamănă cel mai mult cu mine."

Fetița a crescut ca o ființă unică și specială, ca un trifoi cu patru foi ascuns în mijlocul unui câmp întins. Nu te puteai aștepta la mai puțin din partea ei, rădăcinile ei erau oarecum exotice, iar povestea familiei, la fel ca povestea Mexicului, plină de durere și de pământ. Căsnicia soților Kahlo a fost ciudată de la început și s-a încheiat și mai rău: au fost extrem de nefericiți. La nouăsprezece ani, tatăl ei a emigrat în Mexic, unde și-a schimbat teutonul nume Wilhelm în cel cu rezonanță poetică, Guillermo, potrivit cu noua sa țară. Provenea dintr-o familie de meșteșugari de la care moștenise acel mod delicat de a privi viața, care avea să-l transforme într-unul dintre cei mai buni fotografi ai epocii sale. Dar acest mare talent nu avea să-i fie de ajuns pentru a-l scuti de lacrimi și afronturi.

De cum a sosit în Mexic, Guillermo a început să lucreze în magazinul de bijuterii al unor imigranți nemți. Pentru băiatul cel dur, obiceiurile țării adoptive contrastau enorm cu firea lui europeană și obtuză. Căldura și patima a tot ce făceau mexicanii îl năuceau. Rămânea uimit în fața decolteului remarcabil al negustoreselor care vindeau fructe pe stradă, în timp ce sânii lor voluminoși cochetau fățiș cu acei cărăuși ce-și dădeau jos cămășile fără vreun pretext anume

de îndată ce simțeau primul val de căldură primăvăratică. Încetul cu încetul, tonalitățile și mirosurile din Mexic i-au pătruns prin nări, gură și ochi. Dintr-odată, el însuși a simțit un mare foc în inimă: se îndrăgostise de o frumoasă creolă pe nume Carmen. De cum și-a făcut o situație cât de cât, s-a căsătorit cu ea și imediat s-a născut prima lor fiică.

Atunci a fost momentul când durerea și nenorocirea i-au schimbat viața. Moartea avea să-i dea târcoale cu tot atât de multă insistență precum crizele de epilepsie ale căror victimă era. A doua fiică a lui papa Kahlo a murit la câteva zile după naștere. Soția lui, încăpățânându-se să-i facă un băiat, a rămas din nou însărcinată. Din a treia sarcină s-a născut o fetiță sănătoasă, dar destinul își aruncase deja zarurile și l-a lăsat văduv pe Guillermo, cu două copilițe de îngrijit.

Guillermo era o fire rece, în stare să înțeleagă legi complexe de fizică, dar și să ignore nevoia de a îmbrățișa o ființă dragă. În aceeași zi în care a murit soția lui a început pregătirile pentru a-și găsi o nouă consoartă: le-a trimis pe cele două fetițe la o mănăstire și a cerut-o în căsătorie pe Matilde, o locuitoare din Oaxaca, alături de care lucra în magazinul de bijuterii.

Matilde nu l-a iubit niciodată și dacă a acceptat să se căsătorească cu el a fost doar pentru că îi amintea de primul ei iubit, tot neamț, care a posedat-o în așa fel, încât a făcut-o să-l vadă pe însuși Dumnezeu. Spre nefericirea ei, îngerul acela blond se sinucisese și o lăsase cu o patimă aprinsă pe care sufletul cumpătat al lui Guillermo nu avea să o poată stinge niciodată. De atunci, religia a devenit singura consolare a acestei femei cu suflet chinuit.

De la Antonio Calderón, noul lui socru, Guillermo a învățat arta fotografiei. Între pătrunzătoarele mirosuri ale elementelor chimice și munca grea, de zi cu zi, de la magazin, a dobândit repede îndemânare ca portretist și, în plus, a făcut incursiuni chiar și în pictura de peisaje, cărora le dedica sfârșiturile lui de săptămână somnoroase. Atât de multă faimă a câștigat, încât însuși Porfirio Díaz [7] i-a comandat mai multe lucrări fotografice.

Soții Kahlo aveau o căsnicie de conveniență. Matilde i-a dăruit lui Guillermo patru fete: Matilde, Adriana, Frida și Cristina. Iar Guillermo i-a oferit: bani, rang și o casă în localitatea Coyoacán. Dar acest schimb avea un condiment amar, nedemn de a fi savurat. Mult așteptatul moștenitor nu a venit niciodată și de aceea Guillermo și-a educat cea de-a treia fiică precum un băiat.

Femeile din Coyoacán comentau că în ziua în care s-a născut Frida în localitate bătea vântul schimbării. Erau zile grele, viitorul atârna de un fir de ață și speranța era din ce în ce mai mică, dar oamenii își aminteau măcelul suferit de muncitorii greviști din comitatul Río Blanco și începea să se vorbească despre un bărbat mărunțel din nord, pe nume Madero [8], care vestea precum Isus la Ierusalim un nou viitor, în care guvernul avea să fie ales în mod democratic. Aceste șușoteli și bârfe din piață s-au amestecat cu vestea sosirii pe lume a noii fiice a familiei

Kahlo.

Frida a avut ghinionul ca mama ei să nu se ocupe de ea. Fiindcă refuza chiar și să o hrănească, Guillermo a angajat o doică indigenă, care a avut grijă de micuță încă de la naștere. Și doica a hrănit-o cu multă afecțiune cu mâncărurile ei delicioase și a distrat-o cu cântece de la țară.

Odată cu trecerea anilor, vântul s-a schimbat încetul cu încetul, iar pe lângă zidurile înalte ale casei mari din Coyoacán a început să dea târcoale moartea, aducând adieri înghețate, încărcate de neliniște și de teamă. Odată cu Revoluția, s-a dezlănțuit în întreaga țară un măcel. Și în timp ce în palatul guvernului președintele Madero era trădat de generalul Victoriano Huerta, care a poruncit să fie ucis cu sânge-rece, moartea a ciocănit la poarta familiei Kahlo. În acea zi de februarie, un vânt ciudat din nord a început să bată printre arborii din jurul casei mari. Frunze și crengi se agitau dintr-o parte în alta ca niște mâini enorme, care încercau să se atingă. Strada a fost acoperită de un nor de praf insuportabil, ce i-a obligat pe trecători să se refugieze în orice cotlon. Vântul se întețea și, ca un căpcăun supărat, a început să dărâme stâlpi și copaci. Înseși spălătoresele și bârfitoarele satului spuneau că vijelia aduce cu ea țipetele de durere ale unei femei care naște. Nimeni nu și-a imaginat că acel curent înghețat era o chemare pentru Guillermo, care, îngrijorat, observa tot în taină, de la fereastra lui. Micuța lui Frida era bolnavă, la pat; de cum a plecat doctorul, a închis cu putere poarta mare de la stradă ca nu cumva să i se strecoare vântul sinistru în casă.

– Ce are fata mea, doctore? îl întrebase pe medic pe când acesta își lua deja pălăria.

– Este foarte bolnavă, domnule Guillermo. Are poliomielită. Dacă nu ținem sub control boala, îi va atinge sistemul nervos și ar putea s-o paralizeze sau s-o omoare, a răspuns doctorul.

Guillermo și Matilde au reacționat fiecare în felul lui: ea a oftat adânc pentru a suporta vestea cea rea, iar el a închis ochii, lăsând capul în jos. Niciunul nu a vărsat nici măcar o lacrimă; dar doica Fridei, care asculta în spatele ușii, a izbucnit într-un plâns cât pentru părinți și surori la un loc. Lamentările ei s-au furișat prin gratiile porții și ale ferestrelor și s-au unit cu misteriosul vânt ce brăzda străzile, atrăgându-l, așa cum sângele cerbului îl atrage pe atacatorul său.

Înainte de a se duce la culcare papa Kahlo a intrat în camera unde micuța de șase ani se odihnea într-un pat enorm, străjuit de coloane din lemn ce păzeau din cele patru colțuri. Deși obișnuia să fie aspru, distant și de-abia întorcea capul să se uite la fiicele sale, în acea noapte ochii îi erau plini de blândețe pentru preferata lui. Avea sub braț o carte cu copertă tare și litere aurite, cu o ilustrație frumoasă cu spiriduși, zâne și prințese.

– Ce ai sub braț, papa? a întrebat Frida cu un zâmbet larg.

El s-a așezat lângă ea și, cu o neobișnuită tandrețe, i-a întins cartea.

– E un cadou. Am cumpărat-o pentru ziua ta de naștere, dar m-am gândit că ți-ar plăcea să o citești acum, a zis în timp ce-i mângâia părul negru.

– Despre ce e vorba, papa? a întrebat curioasă Frida.

– Sunt povești de pe meleagurile mele, din Germania. Le-au cules doi frați ca să nu le uite oamenii. Sunt poveștile fraților Grimm.

Fetița a răsfoit cartea și a rămas fascinată de desenele ei multicolore. Zâmbetul i s-a lărgit când a descoperit un desen în care se vedea un tânăr vorbind cu o ființă misterioasă în mijlocul drumului. Personajul era îmbrăcat într-o mantie lungă și neagră și-și ducea în spate coasa enormă. Frida a fost și mai surprinsă când a observat că un craniu se uita la tânăr. Atunci a căutat titlul: *Nașa moarte.*

– Cine este nașa moarte? a întrebat.

Spre deosebire de mama ei, tatăl era un liber-cugetător ateu, care ura să vorbească despre religie, credință și moarte. Totuși, s-a mirat să audă întrebarea, căci tocmai de dimineață povestea aia îi trecuse prin minte.

– A, este povestea mea preferată! Cică moartea hoinărește prin lume să stingă lumânările ce reprezintă viața oamenilor. Într-o zi, ea acceptă să devină nașa unui copil și îi face darul de a ghici cine va muri sau cine va trăi. Dar îl previne că nu va putea niciodată să se opună hotărârilor ei, căci moartea nu poate fi păcălită, nici contrazisă. Când băiatul crește, devine un vraci celebru care-i salvează sau îi condamnă la moarte pe pacienții săi cu mare dibăcie. Dar într-o zi se îndrăgostește de o prințesă și, văzând că nașa lui vrea să o ia pe meleagurile ei, hotărăște să se ofere în locul ei.

– Și reușește? Oare un sărman fermier poate să păcălească moartea, papa?

– Nu o păcălește, doar face o învoială cu ea. Dacă ești inteligent, uneori îi poți cere o favoare, dar trebuie să ai grijă ce-i ceri, i-a explicat, văzând cât de amuzată e fiica lui.

– Crezi că moartea ar vrea să fie nașa mea și să mă salveze de boala asta?

Întrebarea l-a neliniștit pe sărmanul Guillermo. Deși ateu, nu voia să ispitească soarta invocând moartea atât de banal, mai ales într-un moment în care viața fiicei sale era în pericol. A preferat să nu răspundă și a început să îi citească *Povestea unuia care a plecat de acasă pentru a învăța să simtă ce e teama.*

În timp ce Guillermo și Frida continuau să citească din cartea plină de povești fantastice cu măgari cântăreți, prințese somnoroase și zâne generoase, s-a auzit sunând clopotul casei Kahlo. Doica Fridei de-abia a întredeschis poarta cea mare, căci nu avea încredere în nimeni care îndrăznea să se prezinte în toiul furtunii. A zărit o femeie înaltă și slabă, îmbrăcată într-o rochie fină de mătase, o stolă [9] din piele ca un șarpe cu pene, pălărie largă, cu imprimeu floral și cu fața ascunsă în spatele unui văl. Văzând-o, i s-a confirmat că adierile reci nu aduc niciodată nimic bun și a refuzat să o lase să intre pe doamna cea elegantă.

– Bună seara, fato. Am venit să-mi văd niște rude și m-am rătăcit. Se aud împușcături în depărtare și mi-e frică. Aș putea să mă adăpostesc în casa voastră, te rog? a întrebat vocea, sigură pe sine.

Doica și-a suflecat mânecile, și-a aranjat șorțul și i-a închis ușa în nas. Femeia a rămas acolo, liniștită.

– *Dumniata,* valea de aici! Că micuța Frida se va face bine, a bombănit doica.

– E o lipsă de politețe să nu inviți în casă un musafir și mai rău e să îl lași să plece fără să-i oferi ceva, a zis calmă doamna din afara porții mari.

Doica s-a dus repede la bucătărie să facă o mâncare de *tamales* [10], *champurrado,* cereale și prăjituri. S-a întors la poartă în fugă și a deschis-o doar atât cât să-i dea mâncarea.

– Uite, ca să umpleți mațele! Oi fi *dumniata* foarte dichisită, dar ia-ți zborul de aici! a răcnit, închizându-i din nou poarta în nas.

Neobținând răspuns, doica a deschis o crăpătură prin care de-abia putea trece un șoarece și a spionat discret. Nu era acolo niciun suflet. Încă speriată, s-a întors și și-a dat seama că micuța Frida o privea din pragul unei uși.

– Cine era aia, doică? a întrebat-o.

– Fugi în pat, copilă! Dacă te vede maică-ta, o să se supere rău! i-a răspuns.

În sfârșit, încetase vântul nesănătos care se dezlănțuise de dimineață. Doica a dus-o pe Frida în patul ei și, zâmbind, a servit-o cu *tamales* și zeamă de porumb călduță; acum avea certitudinea că se va face bine.

Frida a învins poliomielita, dar a rămas cu un picior mai mic decât celălalt și de atunci au început să o strige la școală „Picior de lemn“, ceea ce arată că este posibil să scapi de moarte, dar nu și de răutatea copiilor.

REȚETELE DOICII MELE

Doica mea era din Oaxaca și-i plăcea să cânte La Zandunga [11] *când pregătea mâncarea pentru mine și pentru sora mea, Cristi; în timpul ăsta noi două ne jucam cu păpușile pe sub fustele ei largi.*

Doica mea ne spunea povești cu strigoi. „Morții vin doar la liturghie, pentru a indica locul unde este îngropat aurul sau pentru a-i sâcâi pe oameni. De aceea trebuie să li se dea mereu de mâncare, ca să plece", spunea, cu un zâmbet larg. Ce-mi amintesc cel mai mult despre ea sunt bluzele brodate. Am reușit să fac rost de câteva asemănătoare în călătoriile cu Diego. Și nu pot să uit tamalele *ei, care chiar că puteau să învie pe oricine din morți.*

Tamales cu dovleac

Diego mi-a povestit că tamalele *bune, acelea care se mănâncă în sate, sunt considerate de indigeni un dar de la zeii lor. Se foloseau la Miccailhuitonitli, sărbătoarea morților, și trebuie verificat dacă nu cumva aveau dreptate, căci, văzându-le atât de călduțe și învelite în frunzele lor de porumb, par copilași care au murit fragezi. Când au sosit preoții, au decalat data până în ziua Tuturor Sfinților. Întotdeauna imperialiștii sunt cei care îl sâcâie pe indian, iar acesta doar tace și înghite în sec.*

1 kg dovleci mici, 1 kg aluat de porumb, 3 ardei iuți verzi, 2 bucăți de brânză din Oaxaca, ¼ untură de porc, 1 legătură de frunze de porumb verde, 1 legătură mare de frunze de tămâiță (doar frunzele), sare și bicarbonat.

ଔ Se taie foarte mărunt totul: dovlecii, ardeii iuți, bucățile de brânză și frunzele de tămâiță. Aluatul se amestecă împreună cu untura și sarea, care i se adaugă dizolvată în puțină apă, cu un vârf de bicarbonat de sodiu pentru ca pasta să rămână moale. Se pune câte o lingură mare de pastă în fiecare frunză de porumb, se întinde și i se adaugă o lingură de dovleac răzuit; se înfășoară și se fierbe în oala sub presiune timp de o oră și jumătate. Indiciul că s-au copt este faptul că se desprind de pe frunzuliță. În apa din oala sub presiune se pune o monedă ca să zăngăne când rămâne fără apă.

Rachiu de ananas

1 litru de apă, 1 ananas foarte copt, 3 litri de lapte, 1 vârf de bicarbonat, zahăr după gust, o măsură de mălai.

Se amestecă apa cu mălaiul, lăsând compoziția să se odihnească 15 minute, apoi se strecoară și se păstrează apa, ananasul se taie în bucăți mici, se strecoară și se fierbe înainte de a-l amesteca cu pasta și cu zahărul. Se încălzește aproximativ 15 minute. Se adaugă laptele, bicarbonatul și se lasă la foc, amestecând încontinuu până începe să fiarbă. Nu trebuie să dea în clocot.

Gogoși cu sirop de zahăr brun piloncillo

500 de grame de făină cernută, 125 de grame de untură de porc, ½ linguriță de anason dizolvat într-o ceașcă de apă, 500 de grame de brânză albă și ulei de porumb pentru prăjit.

Se amestecă foarte bine făina cu untura și apa de anason până când se obține o pastă moale și ușor de mânuit. Se lasă compoziția să se odihnească o oră, se fac biluțe și se întind cu un făcăleț pe o masă acoperită cu făină, dându-le formă rotundă și ajutându-vă de degete pentru a le întinde. Se încălzește uleiul și se pun la prăjit gogoșile, după care se scot pe o bucată de hârtie pentru a se scurge de ulei. Se așază pe un platou mare, se adaugă deasupra brânza albă rasă și sunt scăldate în următorul amestec: într-un castron se pun la fiert 500 de grame de căpățâni de zahăr brun, 1 litru de apă, 1 baton mare de scorțișoară, 4 fructe de guava și 3 mere. Se lasă să fiarbă până când se îngroașă.

CAPITOLUL III

Copilăria Fridei, la fel ca a tuturor celor care au crescut în secolul XX, a fost supusă constrângerilor unei societăți ipocrit de dure. Jugul familial era foarte apăsător în casa Kahlo, regulile aplicându-se *ad litteram*. Pedepse aspre i se impuneau celui care îndrăznea să le încalce, iar mama Matilde le punea capăt printr-o piedică sâcâitoare.

Matilde era o femeie frumoasă, dar mai ales mândră și orgolioasă. În imagini argintii și difuze soțul ei i-a surprins bărbia sfidătoare și orgoliul pe care nu și-l permite decât o regină zapotecă hărăzită cu buze cărnoase și ochi negri, enormi. Ce mai amestec la Frida! Răcelii teutonului i se adăuga trufia nobleței indigene.

Una dintre multele reguli inevitabile era slujba de duminică. Îmbrăcate impecabil, fetițele se duceau la parohia sfântul Ioan Botezătorul, aflată la câteva case de locuința lor. Aveau o bancă particulară pe care mama, fetele și servitorii stăteau și ascultau predica de duminică. De acolo Frida se putea plimba în piața principală a satului sau chiar se furișa, în complicitate cu Cristina, sora ei mai mică, până la Heleșteul din Coyoacán, parc sălbatic, străbătut de un râuleț pierdut printre copaci și roci.

Consecințele poliomielitei nu au reprezentat un obstacol pentru ca Frida să se cațăre în copaci sau să se joace ca un titirez. Chiar și recomandările doctorului au ajutat-o să-și satisfacă cheful de aventură, fiindcă acesta îi sugerase să facă mișcare. Mulțumită sprijinului oferit de papa Guillermo, Frida a ajuns bună la sport, de la înot până la fotbal, box, întreceri pe patine și bicicletă, în care concura cu băieții, fără să-i pese de bârfele femeilor din sat, ce considerau asemenea lucruri nepotrivite pentru o fată respectabilă. Ca să evite să i se vadă piciorul subțire își punea mai multe perechi de ciorapi, până când îl egala în grosime pe celălalt. Dar nici măcar așa nu a putut evita comentariile rău intenționate ale băieților din sat, care, invidioși pe aptitudinile ei, au început să o strige „Păsărică cu piciorul strâmb“, fiindcă atunci când alerga făcea mici sărituri, de parcă ar fi încercat să zboare.

Într-o dimineață, adormită de roua matinală ce acoperea pădurea, se juca împreună cu sora ei Cristina sub supravegherea doicii, când un vânt neașteptat a început să le supere, ridicându-le fustele apretate. Pentru fetițe nu era decât un moment comic, dar nu și pentru doica lor, care adulmeca semnele pe care pământul le dă muritorilor că ceva se va petrece. Neliniștile i s-au confirmat când un călăreț s-a apropiat în galop, anunțând sosirea revoluționarilor. Femeia le-a strigat imediat pe cele două fetițe care se furișau printre desișurile și trunchiurile groase ale

pădurii, dar nu a primit răspuns. Printre împușcăturile îndepărtate ale rebelilor s-au auzit țipetele îngrozite ale sărmanei femei care, după o căutare anevoioasă, a reușit să le găsească ghemuite sub un copac căzut, de unde observau mirate haosul creat între revoluționarii zapatiști [12] și soldații lui Venustiano Carranza [13]. Le-a luat repede de braț ca să fugă în casă, dar Frida nu voia să-și ia ochii de la bărbații acoperiți cu șaluri ce se confruntau curajoși cu federaliștii bine înarmați.

În mare grabă au traversat străzile pavate, până când au ajuns la poarta mare a casei lor, pe care au găsit-o zăvorâtă ca să nu pătrundă gloata. Din fericire, sora ei, Matilde, le-a văzut de la fereastră și s-a grăbit să o anunțe pe mama lor care, cu pistolul în mână, a deschis larg fereastra ca ele să poată intra. Între timp, la doar câțiva pași de ele, federaliștii se luptau pe viață și pe moarte cu revoluționarii. Gloanțele îi loveau îngrozitor pe rebeli și deznodământul bătăliei părea să încline în favoarea soldaților guvernului. Frida a ascultat uimită cum mama ei, strigând în gura mare, îi invita pe adepții lui Zapata să se adăpostească în casa lor. Poarta mare și grea care îi apăra a fost deschisă de mama și de doica ei și, imediat, mai mulți bărbați au intrat cărându-i pe tovarășii lor răniți, care de-abia au putut să scape de focul inamicilor. Și astfel, pe când cele două femei închideau poarta mare, rugându-se neîncetat cu voce tare ca nu cumva vreun glonț rătăcit să provoace o tragedie, Frida a văzut prima oară prezența ciudată ce avea să o urmărească tot restul vieții: Mesagerul. Strecurându-se prin crăpătura porții înainte de a fi închisă, privirea ei s-a încrucișat cu a unui bărbat brunet, cu mustață deasă și ochi înfometați, care de pe frumosul lui armăsar negru își golea toate gloanțele din pistol într-un adept al lui Carranza, aflat în apropiere. Copila a rămas cu privirea pierdută, era sigură că n-avea să uite niciodată acei ochi în care a recunoscut un bărbat cu sânge-rece, care poartă moartea în fiecare glonț din cartușiera lui. Poarta mare care s-a închis zgomotos a trezit-o din visare.

– În casa asta respectăm libertatea și de aceea cerem să fim respectați și noi, domnilor, le-a zis mama Matilde zapatiștilor pe care îi adăpostise în salon.

Răniții, îngrijiți de servitoare, nu mai păreau atât de periculoși, arătau înfometați și atât de plini de praf, încât trăsăturile lor apăreau distorsionate în ochii fetițelor.

– Nu e prea multă mâncare, așa că va trebui să vă mulțumiți cu puținul pe care-l avem cât timp așteptăm să se liniștească apele afară. Apoi va trebui să plecați, nu vreau să am probleme cu guvernul, i-a lămurit mama Fridei.

Le-a poruncit celor patru fiice să le aducă bărbaților puțina mâncare pe care o aveau pentru prânz.

La adăpost de vacarmul groaznic de pe străzi, împușcături, nechezaturi de cai și țipete de

durere, bărbații au devorat turtele de mălai, checurile și apa rece. Pe înserat se zărea doar un cal fără călăreț mergând fără nicio direcție. Frida și Matilda, sora ei mai mare, au fost însărcinate să supravegheze strada; trebuia să verifice dacă se calmaseră spiritele pentru ca răniții să se poată întoarce în tabăra lor. Frida a ieșit cu câteva felii din acele checuri de portocală cu care se hrăniseră refugiații și, între timp, pentru a-și ascunde agitația, ea însăși mânca una cu mușcături mici de șoricel. Deschizând poarta mare și ieșind, au găsit dezolare și întuneric; nu era niciun paznic de noapte care să îndrăznească să aprindă felinarele de pe strada acum plină de cadavre de cai și de războinici din ambele tabere. Fetele au scrutat zona. Frida, curioasă din fire, i-a luat-o înainte surorii sale pentru a cerceta găurile pe care gloanțele le lăsaseră în trupurile deja inerte și bălțile ovale pe care sângele le formase sub acele corpuri.

Apoi a mers pe caldarâm, lăsând ecoul pașilor ei să ricoșeze în ziduri până se unea cu umbra ei. Și fără să-și dea seama, s-a îndepărtat de sora ei pentru a fi înghițită de noapte. Același vânt care de dimineață vestise bătălia a cuprins-o până când a făcut-o să tremure. Dintr-odată, o bubuitură a făcut-o să se oprească brusc și picioarele i-au rămas înțepenite pe pavaj de groază. S-a văzut în fața revoluționarului cu care își încrucișase privirea chiar de dimineață. Bărbatul era pe calul lui și nu se mișca. Atât el cât și calul o priveau cu acei ochi strălucitori sub felinare. Primul gând care i-a trecut prin minte Fridei a fost să fugă și să ceară ajutor, dar acel aer anevoios precum pământul deasupra unui mormânt îi era ciudat de familiar.

– Oamenii dumneavoastră sunt în casă... mama i-a îngrijit și le-a dat de mâncare, i-a zis Frida mimând seriozitatea, căci, deși fusese întotdeauna curajoasă, calul mare o speria.

Bărbatul nu a răspuns, doar animalul a lovit dalele banchetei.

– Am checuri de portocală, vrei? Și a întins brațul să i le ofere.

Rebelul a luat unul și a început să-l mănânce încetișor, mișcându-și mustața ca un briceag care toca tăcerea. După ce a terminat, a făcut ceva ce a îngrozit-o și mai mult pe micuță: i-a oferit un zâmbet foarte larg de mulțumire, afișând niște dinți albi și lucioși, care străluceau în întuneric. Fără să înceteze a zâmbi, călărețul a dat pinteni și s-a îndepărtat pe calul lui, mergând liniștit. Negreala nopții l-a însoțit până l-a făcut să dispară din câmpul vizual al Fridei, care a rămas acolo până când a găsit-o sora ei.

– Hai în casă! Mama Matilde ne caută! i-a șoptit, supărată că se îndepărtase fără să înțeleagă pericolul.

Matilde a apucat-o de umăr pe sora ei și a dus-o înapoi în căminul lor.

În spatele Fridei, soldații răniți ieșeau din casă, ajutându-se unii pe alții sau sprijinindu-se în bastoane, pentru a continua drumul pe care se îndreptase călărețul. Papa Guillermo era în oraș, nu a aflat niciodată nimic.

Revoluția a schimbat țara și, de asemenea, a fost motiv de nenorocire pentru cuplul Kahlo: au încetat să mai încaseze comisioanele ridicate pe care le primeau de la guvern, privilegiile lor economice au dispărut și mama Matilde nu și-a putut stăpâni amărăciunea. Nenorocirile cauzate de pierderea locului de muncă al soțului ei au obligat-o să facă economii și nu a trebuit doar să-și ipotecheze casa, ci a fost nevoită să-și vândă și o parte dintre bunurile casnice alcătuite din mobile fine europene și chiar să închirieze camere pentru a obține bani în plus. Frida și surorile ei au îndurat din ce în ce mai frecventele accese de furie ale mamei, care vedea cum confortul li se dizolva ca sarea în apă. Pe furiș, Frida și Cristina o spionau noaptea pe mama Matilde în timp ce ea își număra banii, căci, neștiind să citească sau să scrie, era singura ei distracție. Puținele monede care soseau cu țârâita au fost de folos pentru ca încăpățânata Matilde să le poată oferi fiicelor ei o educație tradițională și pentru a le insufla credința ei religioasă, pe care o considera cea mai de preț comoară a sa. Caracterul rebel al Fridei s-a răzvrătit împotriva impunerii mamei sale, nesocotind religia, pentru că i se părea ceva inutil și greu de îndurat într-o viață ușoară ca a ei. Vinovăția, iertarea și rugăciunea nu erau făcute pentru Frida, știa că avea să găsească altceva de care să se agațe pentru a suporta viața. A început prin a-și bate joc de rugăciunile dinaintea meselor, o făcea să râdă în hohote pe sora ei Cristina când îi spunea glume la jumătatea rugăciunii *Ave Maria,* fugea de la orele de catehism să se joace cu mingea cu băieții din cartier și de pe acoperiș le arunca portocale stricate seminariștilor. Frida a fost muștruluită de nenumărate ori de mama-sa, ajunsă la capătul răbdării, care a declarat că nu era fata ei. Asta a lăsat o urmă atât de adâncă în sufletul Fridei, încât a hotărât să-și ia revanșa ajutându-o pe sora ei, Matilde, să fugă de acasă.

Matilde era fata cea mare și tocmai împlinise cincisprezece ani. Era încrezută și avea sâni mari, pe care și-i arăta cochet între dantele; șoldul îi era rotund ca un măr și chipul o făcea să pară mai matură. Hotărâse că băiatul care o curta era bărbatul vieții sale, dar asta nu era un lucru bine văzut în familie. Așa că, de parcă ar fi fost o mare năzbâtie, Frida i-a propus să fugă printr-un balcon, în timp ce îi distrăgea atenția mamei cu una dintre drăciile ei. Planul era să fugă în Veracruz cu iubitul. În mod incredibil, totul a mers atât de bine, încât, după pedeapsa primită pentru falsul ei capriciu, Frida a închis balconul ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat și s-a dus să se culce liniștită. A doua zi, când a descoperit absența fiicei sale preferate, mama Matilde s-a comportat ca o isterică, urlând și rugându-se la toți sfinții ca fiica ei să fie bine. Guillermo Kahlo doar a pus lucrurile fiicei sale într-o valiză și, după ce a însărcinat pe cineva să le vândă, s-a închis în biroul lui fără să spună niciun cuvânt.

Soarta lui Matilde a fost un mister câțiva ani. Viața în familie a continuat cu durere, în tăcere și

păstrând aparențele, așa cum se cădea într-o casă onorabilă, unde se țin sub tăcere sentimentele și se cultivă falsa liniște.

Conflictele Fridei cu mama ei au continuat și, pentru a evita discuțiile zilnice, își ajuta tatăl în atelierul de fotografie. Într-o zi, pe când călătoreau împreună cu tramvaiul, l-a auzit spunând printre suspine: „Cât mi-ar plăcea să o revăd pe sora ta! Dar nu o vom găsi niciodată!“

Ea l-a consolat și, regretându-și năzdrăvănia, a încercat să-și repare greșeala, explicându-i că o prietenă îi spusese că o Matilde Kahlo locuia în colonia Doctores.

– Și de unde știi că este Matilde?

– Pentru că toți zic că seamănă cu mine, i-a răspuns.

Așa că, fără alte explicații, l-a dus până acolo. În fundul grădinii au găsit-o udând zarzavaturi și hrănindu-și păsările într-o colivie mare. Locuia cu iubitul ei, se căsătoriseră și se bucurau de o situație materială lipsită de griji. Tatăl a zâmbit cu ochii în lacrimi, dar a refuzat să-i vorbească. Frida a alergat spre ea și a îmbrățișat-o. Surorile s-au sărutat și au râs. Când au întors capul, papa Kahlo plecase deja.

Desigur că mama Matilde nu a lăsat-o pe fiica ei să intre în casă, oricâte coșuri cu fructe și bucate delicioase i-ar fi adus. Matilde se vedea obligată să le lase la intrare, apoi mama le lua și le servea la cină. În apropierea sărbătorii morților, bunătățile pregătite de Matilde erau și mai delicioase. Pe lângă pâinea pentru răposați, existau cranii din zahăr cu numele membrilor întregii familii. Într-unul dintre aceste coșuri pentru ofranda morților a lăsat un mesaj adresat Fridei, care l-a citit cu un zâmbet pe buze: „Am să-ți pregătesc checuri, pentru că pe al tău i l-ai dat revoluționarului.“

După doisprezece ani de la fugă, în sfârșit Matilde a fost primită în casa ei. Văzând-o, tatăl a întrebat doar atât:

– Ce mai faci, fata mea?

Mama Matilde

Pentru a pregăti ofranda pentru mama Matilde trebuie să aleg fotografia pe care i-a făcut-o papa Guillermo, aceea în care arată foarte drăguță și evlavioasă. Eu știu că-i plăcea mult, la fel de mult ca

rochia din mătase închisă la culoare. Lângă fotografie nu trebuie să se pună niciodată tequila, nici lichior, pentru că asta o enerva foarte mult. Ce-i drept, un orjad bun precum cel pe care ea l-a oferit revoluționarilor când au sosit în Coyoacán, căci dacă era vorba de rezistență la băutură, nici măcar generalul Villa [14] *n-ar fi putut să-i facă față mamei.*

Orjad

Mama Matilde fiind din Oaxaca, făcea orjadul cu lapte în loc de apă. Papa Guillermo îl cerea cu suc de orez.

350 de grame de orez, 7 căni de apă, 2 batoane de scorțișoară, 2 căni de lapte și zahăr.

ᏯᏒ Într-o oală în care se toarnă trei cești de apă se pune la înmuiat orezul timp de mai bine de două ore. Se prăjește într-o cratiță scorțișoara tăiată bucățele. Se scurge orezul și se amestecă împreună cu scorțișoara și laptele; apoi se strecoară și se toarnă lichidul într-un urcior împreună cu restul de apă; se îndulcește cu zahăr.

Turte de mălai

Mama Matilde ne cumpăra astfel de turte când ieșea de la biserică. Întotdeauna exista câte o vânzătoare care turtea biluțe de aluat pentru a le așeza apoi pe taler. Cristi putea să mănânce trei pachete dintr-o înghițitură.

1 ceașcă de mălai, 1 lingură de untură de porc, ½ linguriță de praf de copt, ¼ de ceașcă de zahăr și apă.

ᏯᏒ Se amestecă mălaiul cu untura, praful de copt și zahărul, adăugând puțină apă dacă este nevoie, pentru a forma un aluat moale. Din acesta se fac biluțe de mărimea unei nuci și se turtesc cu mâna pentru a le da formă de turte. Se coc în tavă sau pe plită, la foc mediu, întorcându-le din când în când pe ambele părți.

Checuri de portocală (preferatele mele)

50 de grame de făină, 125 de grame de margarină, 100 de grame de zahăr, 1 portocală (zeamă și coajă răzuită), 1 gălbenuș de ou și ¼ linguriță de bicarbonat de sodiu.

Se bate margarina cu zahărul până când i se mărește volumul, se adaugă imediat gălbenușul de ou, zeama și coaja răzuită a portocalei; acestui amestec i se adaugă, încet-încet, făina cernută și bicarbonatul. Se frământă și se întinde aluatul cu făcălețul, până când capătă o grosime de jumătate de centimetru. Se taie cercuri de cinci centimetri și se așază pe o tavă unsă. Se pun la copt la 200 de grade până când devin aurii. Se lasă să se răcească. Se pudrează cu zahăr.

CAPITOLUL IV

Tot restul vieții Frida a trăit însoțită de amintirea aceluia pe care avea să-l numească Mesagerul și cu piciorul foarte subțire pe care i-l lăsase poliomielita. A devenit o fată atrăgătoare, cu o aureolă luminoasă de vitalitate. Dorința vie de a se debarasa de orice urmă de convenționalism și de a-și proclama emanciparea tinerească a determinat-o să-și taie părul. O tunsoare masculină, care o avantaja mult și care-i adăuga gropiței din bărbie un aspect și mai senzual. De îndată ce a fost acceptată la Școala Națională Pregătitoare, recunoscută pe vremea aceea pentru că avea elevi numai din elita societății mexicane, s-a trezit în ea o mare pasiune pentru cunoaștere, petreceri și dragoste, plăceri ce aveau să o mistuie mulți ani.

A face parte din Școala Pregătitoare era un privilegiu: ea a fost una dintre primele treizeci și cinci de fete înscrise într-o școală unde erau două mii de băieți. Totuși, pentru ea totul se limita la a se îndepărta de autoritatea mamei Matilde, care se opusese ca fiica să se deplaseze până la oraș pentru studii. Papa Guillermo, care îl vedea în Frida pe băiatul pe care nu l-a avut niciodată, a reușit să-și convingă soția că aspirațiile fiicei sale erau bine intenționate și a făcut-o pe Frida să promită că nu va sta de vorbă cu colegii. Sigur că ea nu a îndeplinit o promisiune atât de ridicolă și în curând s-a amestecat cu o gașcă de tipi cultivați, care-și spuneau „los Cachuchas [15]“. Cum era sortită să atragă toate privirile, liderul găștii, Alejandro Gómez Arias, s-a îndrăgostit nebunește de fata cea nebunatică și între ei s-a născut o idilă.

La început a fost o logodnă inocentă între doi tineri, care se mândreau mergând pe stradă ținându-se de mână și privindu-se cu ochi galeși. Încetul cu încetul, a devenit o relație intensă și săruturile inocente au cedat locul mângâierilor îndrăznețe. Ea era cea care lua inițiativa, care căuta ascunzișurile din parcuri pentru a se pitula printre umbrele copacilor să-și exploreze trupurile între aromele de bezele, înghețată și veselie. Nici nu împlinise cincisprezece ani, și cunoștea deja plăcerile oferite de un bărbat.

Așa că, în timp ce părinții ei credeau că se afla la școală cu restul fetelor, sub tutela inspectoarei, ea era cu Alejandro la mitinguri, la meciuri sau la vreo năzdrăvănie comisă împreună cu gașca lor.

Una dintre drăciile lor preferate era să-i deranjeze pe artiștii care pictau zidurile clădirilor publice din însărcinarea lui Vasconcelos, ministrul Educației. Au ajuns chiar să dea foc estradelor. Nu era de mirare că unii artiști se prezentau să lucreze la Școala Pregătitoare înarmați până-n dinți. Printre ei se remarca un maestru al penelului ce locuise în Rusia și

Franța și care se trăgea de șireturi cu geniile epocii sale: Diego Rivera.

Nu era un bărbat ușor de înfricoșat și, ca să-i descurajeze de la orice încercare de atentat împotriva zidului său, conta pe ajutorul unui pistol 45, pe care nu ezita să-l scoată, în caz de nevoie. Atitudinea și arma, desigur, au fost de folos pentru ca glumele împotriva lui să se limiteze la câteva porecle ce îi proslăveau urâțenia sau obezitatea, asta transmițând mai degrabă invidia pe care o stârnea, căci mereu era înconjurat de femei foarte frumoase, a căror companie îi oferea o aură de divinitate. Dar nu era un zeu prea grațios: burtă mare, ochi bulbucați și mâini mari ca plăcerile sale, cunoștințe vaste și fantezii mărețe. La Diego, totul era mare. Un căpcăun în stare să fure suspinele fetelor de parcă ar fi fost o stea celebră de la radio. Și în acel nimb magic s-a văzut învăluită Frida, căreia îi plăcea să se ascundă printre porticuri ca să-l vadă lucrând și îl anunța chiar și de venirea soției lui când el era cu amanta.

– Ai grijă, Diego, că vine Lupe! obișnuia să-i strige.

O atrăgea atât de mult personalitatea pictorului, încât într-o zi, în timp ce el mânca bunătățile pe care i le adusese Lupe într-un coș, și-a făcut curaj și s-a postat în fața lui ca să-l întrebe:

– V-ar deranja dacă m-aș uita la dumneavoastră cum lucrați?

Rivera i-a zâmbit fetei care nu părea mai mare de doisprezece ani. A ridicat din umeri amuzat și, după ce a mâncat, a pictat în continuare. Lupe și-a ațintit privirea tăioasă asupra Fridei și, văzând că zgâtia obraznică nu pleca, a început să-i arunce jigniri.

– Vă rog, doamnă, să tăceți! Îi distrageți atenția maestrului, i-a cerut Frida cu seriozitate, fără să-și ia ochii de la penelul pe care Diego îl mânuia cu măiestrie.

Lupe a răcnit ca o leoaică și a plecat ocărând. Frida a mai rămas o vreme să privească și apoi, cu chip nevinovat, și-a luat rămas-bun de la Diego. Nu avea să-l revadă decât abia după mai mulți ani, când pasiunea pentru artă o mistuia deja.

Fețișoara de copilă nevinovată a ajutat-o să ducă la bun sfârșit încă una dintre năzdrăvăniile ei. Era vorba de a face să bubuie o rachetă în timpul discursului pe care, cu ocazia sărbătorilor naționale, avea să-l rostească un profesor ale cărui expuneri erau pe cât de lungi, pe atât de plictisitoare. Profitând de toată gingășia ei, Frida s-a apropiat cu pachetul exploziv și l-a lăsat sub pupitrul profesorului, îndepărtându-se apoi liniștită. Când petarda a bubuit ca o descărcare de artilerie, se afla deja afară. Nimeni nu și-ar fi imaginat că era vinovată pentru acea explozie ce a spart geamuri și a distrus mobile, dacă una dintre colegele ei caraghioase n-ar fi dat-o de gol în fața directorului Școlii Pregătitoare, ca urmare a urii reciproce. Furios,

directorul i-a înaintat cazul lui însuși don José Vasconcelos.

Din cauza activităților politice, Vasconcelos a întârziat o săptămână să se prezinte la Școala Pregătitoare. În sala de așteptare, Frida a stat îngrozitor de agitată. În biroul directorului, onorabilul intelectual a ascultat cu răbdare acuzațiile aduse fetei, după părerea lui, la fel de periculoasă ca un revoluționar. După ce a auzit discursul plictisitor, Vasconcelos a cerut ca eleva să fie reacceptată imediat și a adăugat cu oarecare sarcasm:

– Dacă nu poți controla o fată ca asta, nu ești apt să conduci Școala Pregătitoare.

Când a ieșit, celebrul ministru al Educației s-a oprit în fața Fridei, care îl privea cu ochi mari, de câine mustrat, și, zâmbitor, i-a răvășit părul și s-a îndepărtat, pornind în căutarea președinției republicii mexicane.

Întâmplarea a fost demnă de a fi sărbătorită și Alejandro, care observa de la o fereastră, a început să râdă, intonând imnul găștii sale...

– *Shi… ts… pum... Goooya, goooya, cachún, cachún, ra, ra, cachún, cachún, ra, ra, goooya, goooya…* Pregătitoare!

Frida a ieșit pe culoar să-i dea un sărut. Ceilalți membri ai găștii au luat-o pe umeri și au plimbat-o prin curte, începând o mare hărmălaie care s-a terminat în împrejurimile școlii, la una dintre tarabele cu mâncare, unde s-au bucurat de un *pozole* [16] delicios, printre chiuituri și glume. Când s-a încheiat petrecerea, logodnicii au început să simtă o căldură intensă ce i-a făcut să se miște agitați pe scaunele lor, în timp ce se priveau ținându-se de mână. Peisajul s-a transformat în culori calde și lumea a început să se topească în fața lor.

– Hai la mine acasă. Nu e nimeni. Mama Matilde și surorile mele sunt la biserică, a propus Frida.

S-au îndepărtat de tovarășii lor râzând ștrengărește. Împinși de nevoia de a fi singuri, s-au urcat într-un autobuz în direcția Coyoacán. Frida a început să se simtă stânjenită, de parcă doar ea ar fi putut să perceapă în acel moment ceva ce restul lumii nu putea să vadă, ca și cum în fața ochilor ei s-ar fi dezvăluit sforile pe care destinul le atârna de ei pentru a-i face să devină marionetele lui. Încercând să se sustragă acestei forțe, a coborât din autobuz, spunându-i:

– Trebuie să ne întoarcem la școală. Mi-am uitat umbrela de soare...

Alejandro nu înțelegea că iubita lui vedea ceva dincolo de ce i se înfățișa privirii și a insistat să ia următorul autobuz. Frida a acceptat, încercând să evite acea senzație de mister, căci ea nu

credea în nimic de natură religioasă sau fantasmagorică. Odată urcați în autobuzul vechi din lemn și metal, plin până la refuz, tânărul cuplu și-a croit drum printre pasageri. În capăt, un pictor care căra urcioare bombate cu vopsea aurie a eliberat două locuri și le-a cedat lor cu amabilitate.

– Stați jos, copii. Eu cobor la Tlalpan, le-a zis în timp ce se ridica.

De pe locul ei, Frida contempla strada umedă de la răpăiala de dimineață, având încă acea senzație stânjenitoare în corp; nu-și putea alunga neliniștea absurdă ce o făcea să se simtă condusă spre un deznodământ pe care îl intuia fatal. Dintr-odată, i-a trecut un fior pe spate: în fața pieței San Lucas l-a descoperit pe revoluționarul din copilăria ei urcat pe un cal alb. Lumea trecea fără să întoarcă nici măcar capul. De îndată ce privirile lor s-au încrucișat, a simțit cum se cufundă în ochii lui albi. Bărbatul a salutat-o cu o ușoară înclinare a pălăriei și ea a simțit un fior înghețat din cap până-n picioare. Chiar dacă și Alejandro se uita înspre același punct, părea că nu-și dădea seama de prezența acelui călăreț aparte. Să fie real sau doar o fantomă ivită din străfundurile fricii sale? Dar, auzind dintr-odată un răcnet asurzitor, nici n-a mai apucat să spună întrebarea.

Autobuzul s-a făcut zob, curbându-se ca și cum ar fi fost strivit de o lovitură sigură cu mâna. Un val intens de căldură a inundat trupul Fridei, care a rămas prinsă între bare și trupuri din cauza ciocnirii cu un tramvai care i-a izbit din față. Genunchiul stâng i s-a lovit de spatele cuiva și un fior i s-a strecurat prin pielea goală. Se trezise brusc fără haine, dar goliciunea era o nimica toată, pe lângă certitudinea de a se ști victima unui accident mortal. În mijlocul haosului, a reușit să audă voci care strigau cu disperare: „Balerina, balerina!“

L-a zărit pe Alejandro în mulțime și chipul lui i-a confirmat că e pe cât de grav bănuia. Priveliștea era înfiorătoare: printre rămășițele autobuzului, complet goală și acoperită de sânge amestecat cu smalțul auriu al pictorului amabil, trupul ei împodobit extravagant și străbătut de un tub metalic. Bara de la coborâre îi străpunsese pelvisul. Combinația ciudată dintre culorile stacojiu și auriu de pe corpul ei i-a făcut pe curioși să creadă că Frida era o balerină exotică și o strigau întruna „Balerina, balerina!“

„Trebuie să-i scoatem bara aia!“ a exclamat un bărbat și, dându-l la o parte pe Alejandro, care nu reușea să reacționeze, a apucat bara și a tras de ea în sus.

Un șuvoi stacojiu s-a întins pe podea, alcătuind o baltă strălucitoare în formă de inimă. Și atunci Frida Kahlo a murit pentru prima dată...

Pe vremea când făceam parte din gașca Los Cachuchas totul se învârtea în jurul birturilor din împrejurimile Școlii Pregătitoare și în jurul tarabelor cu mâncare care existau cu nemiluita în centru. Câinele Panchezco, care era șchiop la fel ca mine, mereu dormea la intrarea pe strada 5 februarie și avea rol de element decorativ. Ale îmi spunea: „Ne vedem acolo, la Panchezco." Era un loc bun, muștele erau gratis... Ah, dar ce pozole! *Din acea mâncare de porumb ni se trage caracterul naționalist, e o mâncare tipic mexicană; există de trei tipuri: roșu, alb și verde.*

Pozole roșu

1 kg de boabe porumb alb, 15 grame de oxid de calciu anhidru, 1 căpățână de usturoi, 1 ceapă, 3 ardei iuți uscați, ½ kg de costiță de porc, ½ kg de cap de porc și 1 kg de picior de porc. Ca garnitură pentru *pozole*: 1 salată verde tocată, 1 legătură de ridichi tăiate, lămâi, boia iute, 1 ceapă tocată și felii de pâine prăjită.

ꝏ Cu o zi înainte, se pun la fiert doi litri de apă împreună cu kilogramul de boabe de porumb alb și oxidul de calciu anhidru, amestecând neîncetat cu o lingură de lemn. Când dă în clocot, se stinge aragazul și se lasă să se odihnească preparatul acoperit toată noaptea. A doua zi, boabele de porumb se strecoară și se curăță complet de coajă; acestea se spală de mai multe ori sub jetul de apă. Se pun într-o oală mare cu 3 litri de apă și sare, fierbându-se la foc moderat până când se crapă boabele; se adaugă costița de porc, capul de porc și piciorul de porc tăiate bucăți. Între timp, se pun la înmuiat cei trei ardei iuți uscați și se amestecă puțin ceapa și usturoiul, apoi se strecoară amestecul și se toarnă în supă.
Se lasă la fiert în continuare până când bucățile de carne se înmoaie și se servesc apoi cu ceapă tocată, salată verde, lămâie, boia iute și felii de pâine prăjită.

Lipie cu pui

Ulei pentru prăjit, 12 lipii, 1 ½ cești de boabe de fasole prăjite bine, 3 cești cu salată verde tocată mărunt, 1 piept de pui fiert și mărunțit, 1 ceapă tăiată rondele, 2 roșii tăiate felii, 1 avocado curățat și tăiat felii, ½ ceașcă de smântână, brânză rasă și sare.

Se încălzește uleiul într-o cratiță la foc mediu și se pun la prăjit lipiile până când devin aurii, apoi se scot și se lasă să se scurgă uleiul din ele. Lipiile se pot pregăti înainte, dar nu trebuie lăsate să se amestece cu apă. Se încălzesc boabele de fasole prăjite bine și se presară pe fiecare lipie prăjită. Acestea se acoperă cu salată verde, pieptul de pui mărunțit, 1 felie de ceapă, 1 felie de roșie și 1 felie de avocado. Se adaugă smântână, puțină brânză și sare. Pentru a da gust, se pune sos picant.

Sos picant

Roșii mari, 6 ardei iuți verzi, 1 ceapă, 1 legătură de coriandru, 1 cățel de usturoi și sare.

Se frig roșiile, ardeii iuți și usturoiul pentru a le pisa apoi foarte bine într-o piuă. Apoi se adaugă sare după gust, ceapa și coriandrul tăiate mărunt.

CAPITOLUL V

„Balerina, balerina!“ s-au auzit țipetele unor voci de copii răsunând în capul Fridei ca un ecou prostesc. A deschis ochii sub un cer albastru electrizant care se învolbura cu nori ca vata de zahăr ce se ademenau cu mângâieri și giugiuleli și care ei îi aminteau de o oală cu supă în clocot. Vorbele veneau dintr-un copac mare de avocado, cu frunze enorme ca niște cearșafuri. În coroana arborilor două maimuțe-păianjen săreau în gâlceava lor, făcând glume încheiate inevitabil cu râsete zgomotoase cu aromă de mentă. Frida s-a ridicat în capul oaselor fără să le piardă din vedere pe cele două maimuțe hotărâte să facă din ea ținta batjocurii lor.

– Eu nu sunt balerină, am un picior afectat de poliomielită... le-a mormăit ridicându-și fusta până la genunchi și le-a arătat piciorul rahitic, ca un bețișor de scorțișoară.

Maimuțele s-au înființat să analizeze cu atenție piciorul. Una, imitând un doctor, și-a pus niște ochelari. Cu mutre serioase, au examinat-o. S-au privit cu seriozitate una pe cealaltă și au izbucnit într-un hohot de râs cu miros de măr proaspăt.

– Are piciorul strâmb! Are piciorul strâmb! au cântat cu vioiciune.

Frida s-a ridicat de jos supărată, simțindu-se dezorientată când a descoperit locul ciudat unde-și recuperase cunoștința. Ochii ei au căutat zadarnic vreun obiect cu care să arunce în ele și să le spargă capul.

– Și cine sunteți voi? Presupun că niște leproase, așa vă distrați voi pe stradă vorbindu-i urât oricărei femei care vă iese în cale...

– Ca să vezi că avem și nume! Și, dacă nu-ți place, avem mai multe de oferit... Prietenii și rudele mă strigă „onorabilul domn Chon Lu“, dar, cum tu nu te încadrezi în niciuna din cele două categorii, poți să-mi spui „domnule“...

Frida a lovit supărată pavajul și ele au râs și mai tare. Dându-și seama că era inutil să discute cu ele, le-a aruncat niște vorbe mari și late, drept care cei doi comici păroși s-au ascuns în spatele copacilor. Mulțumită de reușita ei, s-a apucat să cerceteze locul cu privirea: se afla în mijlocul unui spațiu care se mărea și se tot mărea, pentru a se pierde în șirul de case ce alcătuiau o piață largă. Cu siguranță era în apropiere de Coyoacán, printre fațade a recunoscut arcadele din parc și a deslușit și La Rosita, o frizerie apropiată de casa ei. În depărtare a văzut cupola și turnurile bisericii și chiar i s-a părut că simte mirosul vaporilor de rachiu din

porumb fiert. Întregul loc era iluminat de mii de lumânări ce dansau în ritmul flăcărilor mistuite de ceară. Erau mari și viguroase, dar și mici și plăpânde. Toate, la fel de diferite ca oamenii de pe lume. Printre candele, umbra Fridei încerca să ajungă la o masă împodobită elegant cu flori și fructe tropicale, care își arătau părțile lăuntrice cărnoase ca niște exhibiționiști depravați. Platourile cu gravioле, rodii și pepeni roșii îmbujorați își împărțeau spațiul cu o pâine de mort enormă, ale cărui oase, perfect lucrate, erau acoperite cu zahăr fin.

– Bine ai venit! Am invitat pe toată lumea la sărbătoare, i-a spus unul dintre invitații la ospăț.

Era vorba despre o țeastă din hârtie creponată ce sorbea cu desfătare dintr-o ceașcă de ciocolată în care înmuia o felie de pâine de mort. Văzând-o pe Frida, parcă i-au ieșit ochii din cap și dinții i-au devenit un știulete de porumb zâmbitor. Alături, un Iuda din carton râdea mișcându-și mustățile enorme. Petardele sale îl înconjurau ca o sârmă ghimpată. Și la colț, sculptura precolumbiană a unei femei însărcinate ce se fălea cu burta umflată, rostind fraze în limba nahuatl, în timp ce fătul ei se răsucea ca un șoarece înăuntrul unei bucăți de brânză.

– Și ce sărbătoriți? Mai e mult până la Ziua Morților, a protestat Frida, observând că nu mai e nici dezbrăcată, nici rănită.

Acum era îmbrăcată cu o fustă lungă de culoarea căpșunii, cu broderii de prost-gust, care se asortau cu florile de pe bluza ei, croite din țesături din ținutul Oaxaca și ornate cu dantele în stilul indienilor tarahumara. Văzându-se atât de gătită și pieptănată cu o coadă împletită complicată, a decis să se alăture banchetului alcătuit din acele personaje neobișnuite, evadate din cel mai nebunesc vis al ei.

– Aici în fiecare zi este Ziua Morților, a explicat țeasta tăind o bucată de pâine care, la contactul cu cuțitul, a răspândit o aromă delicioasă de esență de portocali.

– I-au revenit oasele din pâine! A luat-o deja doamna cu coasa! au strigat din ascunzătoarea lor maimuțele-păianjen printre hohote stridente de râs .

Frida doar a scos limba la ele, gest mitocănesc, dar reconfortant. În clipa aceea a început să judece și a înțeles că banchetul se dădea într-un cimitir. Lespezile priveau petrecerea cu fețele lor lungi și mausoleele stăteau de pază ca niște soldați ai unui castel îndepărtat.

– Trebuie s-o așteptăm pe șefa ca să începem, a anunțat țeasta.

– Pe Maiestatea Sa, a adăugat Iuda, râzând întruna.

– Să vină doamna, a încheiat sculptura din piatră.

Invitată la o festivitate atât de plăcută, Frida nu a pus la îndoială obligația de a o aștepta pe

amfitrioană și, ca să mai treacă timpul, s-a distrat văzând cum fructele de pe masă își executau dansul de împerechere, cântând foarte mândre *La Llorona:*

Todos me dicen el negro, Llorona,
negro pero cariñoso.
Yo soy como el chile verde, Llorona,
picante pero sabroso. [17]

Și chiar erau înfumurate. Nucile de cocos, ardeii iuți și piersicile știau să țină ritmul foarte bine. Cântarea lor le-a invitat la dans pe două păpuși, una din carton și cealaltă îmbrăcată în mireasă, care se îmbujora în fața zâmbetelor cochete ale pepenelui roșu. În timpul spectacolului muzical, s-au dat la o parte două cortine ca la teatru și au scos la iveală o siluetă gătită, îmbrăcată cu fustă roz ca guava, presărată cu semințe țesute și împodobită cu flori agitate, care-și mișcau petalele. Bluza era un adevărat amalgam, unde culorile ardeiului iute luptau pentru a se face remarcate pe negrul pufos al materialului.

Apariția femeii a fost năvalnică, demnă de o împărăteasă, dar Fridei îi era ciudă că nu putea să vadă chipul ascuns în spatele vălului. Fructele au continuat cu melodia lor, intonând pentru nou-venită cu surle și tobe:

La pena y lo que no es pena, Llorona,
todo es pena para mí.
Ayer lloraba por verte, Iay, Llorona!
Y hoy lloro porque te vi. [18]

Femeia și-a ridicat mâna stângă, în care își ținea inima ce zvâcnea în ritmul melodiei.

– Doamna va vorbi, a zis foarte solemn țeasta.

– Șefa, luați pe cineva, a anunțat Iuda, pipăind burta sculpturii însărcinate.

Femeia cu văl s-a întors spre nou-venita Frida. Cu cleștele chirurgical din mâna stângă a scos vena din inima ei și atunci a țâșnit o ploaie de sânge, împroșcându-i rochia. Atunci a început să recite tandru:

La vida callada
Dadora de mundos

Venados heridos
Ropas de tehuana…
La muerte se aleja
Líneas, formas, nidos
Las manos construyen
Los ojos abiertos
Los Diegos sentidos
Lágrimas enteras
Todas son muy claras
Cósmicas verdades
Que viven sin ruidos
Árbol de la Esperanza
Mantente firme. [19]

Aplauzele au răsunat și au apărut noi comeseni: un cerbuleț agitat, un câine fără păr, ca un porc și doi papagali de culoarea ardeiului gras.

– Știu vocea aia, a zis Frida. Am auzit-o prima oară când aveam vreo șase ani și am trăit intens prietenia imaginară cu o fată de vârsta mea.

Femeia a dat din mână, invitând-o să-și continue povestirea.

– S-a întâmplat la fereastra încăperii care pe atunci era a mea și dădea în strada Allende. Am suflat în geamuri, acoperindu-le de abur, și cu degetul am desenat o poartă, iar prin ea am ieșit zburdând veselă și grăbită. Am străbătut toată câmpia și am pătruns în adâncul pământului, unde mă aștepta întotdeauna prietena mea. Era veselă și o balerină sprintenă, care se deplasa fără pic de greutate. Eu îi imitam toate mișcările și, în timp ce dansam amândouă, îi spuneam secretele mele. Pot să garantez că prietena aceea ești tu.

– Eu îmi amintesc ca și cum s-ar fi întâmplat ieri, Frida, fina mea dragă. Bine ai venit în casa mea, care e și a ta! i-a spus femeia.

Inima a făcut o reverență, salutând-o amabil pe invitată.

– Dacă tu ești cea care oprește inima și ia viața, atunci am murit? s-a gândit cu voce tare fata speriată.

Drept răspuns, țeasta i-a oferit doar un zâmbet alcătuit din doi porumbi fierți, care reprezentau dinții.

– Ai dat fuga la chemarea mea. Să sărbătorim sosirea ta!

Frida s-a ridicat, azvârlind pâinea. O manifestare necontrolată, brutală și mojică, a speriat craniile, care au alergat să se ascundă în spatele fructelor de papaya ce răcneau arătându-și semințele.

– Nașă, nu vreau să te contrazic. Știu că nu poți fi învinsă, dar cred că m-ai păcălit foarte urât.

– Pui la îndoială soarta, copilă?

– Ah, Nașă, de-abia începeam să mă bucur de plăcerile vieții, și acum îmi spui că petrecerea s-a terminat. Ce? Nu știi că vreau să mă mărit cu Alejandro și să am copii? În plus, sunt pregătită să fiu o mare profesionistă și o doamnă frumoasă. De ce să-mi smulgi șansa? Nu este deloc corect.

– Nimeni n-a zis că viața este corectă, pur și simplu este viață.

– Mi-ai întins o capcană. Și n-ai să mă prostești. Cer, în numele libertății pe care o are de drept fiecare ființă, să mă duci înapoi la mine acasă, pentru că Ale și familia mea probabil că sunt îngrijorați pentru mine.

– Ceri? Tu? Inocentă Frida, ochii tăi sunt atât de lumești, încât nu înțelegi că sunt cea mai comunistă ființă. Pentru mine, nu există bogați, nici săraci, mari sau mici. Toți, fără excepție, sfârșesc aici, cu mine.

Frida a căutat prin gândurile ei și în fiecare ungher al inimii, fiindcă patima pentru viață era ceea ce-i prisosea. Așa că, înarmându-se cu curaj, a șoptit:

– Trebuie să trăiesc în continuare. Te rog din suflet!

– Nu pot să-ți țin gol locul în regatul meu. Ordinea este obligatorie și, dacă a fost scris că-mi aparții, aici trebuie să te afli, i-a explicat pe un ton matern.

– Ai putea să pui portretul meu acolo! Un tablou atât de asemănător cu mine, încât, văzându-l, toți să spună „este chiar ea“.

Nașa ei nu a răspuns. Câteva minute toți au rămas nemișcați. Țeasta din carton se încăpățâna să-și mestece pâinea în tăcere și maimuțele adulmecau fără să râdă, în așteptarea răspunsului.

– Un tablou poate să te înlocuiască, dar te previn că, odată cu trecerea anilor, vei fi din ce în ce mai aproape de mine și am să-ți smulg bucată cu bucată viața după care tânjești atât. Există lucruri pe care omul nu le poate dezlega, dar am să-ți acord iertarea pe care mi-o ceri doar

pentru că ai reușit să-mi înveselești sărbătoarea. Înainte de a ne lua rămas-bun, mă folosesc de privilegiul de a fi Nașa ta pentru a-ți face cadou un gând: Frida, să-ți fie frică de ce-ți dorești… uneori dorințele se îndeplinesc.

– Nu-ți face griji, Nașă! Promit să nu uit niciodată bunătatea ta.

– Dacă-ți dorești să-mi acorzi supunere, va trebui să-mi dai câte o ofrandă generoasă în fiecare an. Eu mă voi bucura fericită de alimentele, florile și cadourile pe care mi le vei oferi. Te previn: întotdeauna îți vei dori să fi murit azi. Voi avea grijă să-ți aduc aminte zi de zi.

– O ofrandă în Ziua Morților? Asta vrei? a întrebat grăbită Frida, de parcă n-ar fi auzit avertizarea.

Și, ca din senin, s-a trezit în spitalul de la Crucea Roșie.

Femeia în cămașă huipil [20], tehuana culorilor parfumate, dispăruse. În locul ei se afla o infirmieră rotofeie și bucălată care, văzând-o că se trezește, i-a spus cu bucurie:

– Te-ai trezit, copilă?! Este semn bun. Acum trebuie să stai liniștită ca să te faci repede bine…

Din nefericire, femeia s-a înșelat: Frida a stat o lună în spital și încă trei acasă. Coloana vertebrală i-a fost fracturată în trei locuri. Avea rupte clavicula, coastele și pelvisul. Și unsprezece fracturi la piciorul drept. Doctorul era de părere că doar printr-un miracol mai era în viață.

Sărbătoarea morților

Noi, mexicanii, luăm moartea în râs. Orice pretext este bun pentru a petrece. Nașterea și moartea sunt momentele cele mai importante din viața noastră. Moartea înseamnă doliu și bucurie. Tragedie și distracție. Pentru a conviețui cu ceasul cel din urmă pregătim pâinea noastră cu oscioare dulci, rotundă, precum ciclul vieții; și în centru, craniul. Dulce, dar mortuar. Aceea sunt eu.

Pâinea mortului

1 kg de făină, 200 de grame de unt, 11 ouă, 300 de grame de zahăr, 100 de

grame de margarină, 1 linguriță de sare, 30 de grame de drojdie uscată, 1 lingură de esență de portocali; unt și zahăr extra pentru ornamentare.

☙ Formați din făină un cuib, în mijloc puneți untul împreună cu margarina și amestecați-le cu mâna, adăugați zahărul și ouăle, unul câte unul; apoi adăugați restul ingredientelor, încetul cu încetul. Pentru a adăuga drojdia nu uitați că mai înainte trebuie să o dizolvați într-un sfert de ceașcă de apă călduță. Amestecați până când pasta se desprinde de pe mâini și de pe masă. Apoi trebuie să vă înarmați cu răbdare și să lăsați aluatul să se odihnească timp de aproximativ o oră, până când se umflă. Frământați din nou și dați forma pâinii mortului, oprind puțin din aluat pentru a face apoi oscioarele. Trebuie să lăsați din nou să crească aluatul până își va dubla volumul, acoperit cu un prosop și ferit de orice curent de aer. Pentru a face oscioarele, se rulează cu degetele puțin aluat, se așază deasupra pâinii, se unge cu un ou bătut ușor și se pune în cuptorul preîncălzit la 200 de grade timp de 20 sau 30 de minute. După ce se coace, ungeți cu unt produsul obținut și pudrați-l cu zahăr.

CAPITOLUL VI

Cum s-a trezit din operația în timpul căreia a fost ca și moartă câteva minute, Frida a cerut să-și vadă părinții. Totuși, aceștia nu s-au prezentat decât după mai multe săptămâni, iar ea a căzut într-o melancolie îngrozitoare. Și nu e vorba că uitaseră de ea, dar o înlănțuire de evenimente extraordinare au complotat împotriva ei. Când a aflat de accident, tatăl s-a îmbolnăvit grav și a fost nevoit să rămână imobilizat la pat săptămâni întregi. Spre surprinderea tuturor, mama Matilde a rămas împietrită în jilțul ei. Servitorii au fost nevoiți să-i smulgă broderia și le-a luat mai mult de o oră să-i așeze mâinile pe picioare. A rămas așa, mută ca peștele. Fiicele încercau în zadar să o facă să mănânce, pregătindu-i supe întăritoare, pe care de-abia binevoia să le guste.

Cât timp a stat în spital, toți locuitorii din Casa Albastră s-au îmbrăcat în negru. Cert este că Frida supraviețuise, dar o suferință ca de priveghi a pus stăpânire pe părinții ei, pe surori și pe servitori, care asistau zilnic la slujba de după-amiază ținută pentru odihna sufletului fetei. Cu timpul, mama Matilde și-a recăpătat graiul doar pentru a afirma că soarta Fridei era să moară în acea zi, dar că un miracol de origine necunoscută o salvase.

Singura care a vizitat-o în timpul convalescenței a fost sora ei Matilde. Fiindcă locuia aproape de spital, a hotărât să aibă grijă de ea dându-și toată silința, poate drept recunoștință că Frida o ajutase să fugă de acasă. Acordându-i atenție dintr-un sentiment mai degrabă matern decât de soră, în fiecare zi își făcea apariția cu un coș plin-ochi cu gustări și dulciuri înfășurate în fețe de masă frumos brodate. Frida îi aștepta sosirea cu plăcere, mai ales în zilele de vineri, când îi aducea o supă cu specific tlalpeño, care o făcea să se simtă ca acasă. Mâncărurile de casă ale lui Matilde erau revigorante ca firea ei băgăcioasă și cumsecade, care se dezvoltase de când trăia eliberată de sub jugul mamei. Glumele și comentariile ei hazlii au ajutat-o pe Frida să îndure zilele nesfârșite de recuperare.

Și gașca Los Cachuchas, și Alejandro o vizitau, ea număra nerăbdătoare minutele care o despărțeau de iubit. Pe măsură ce zilele treceau, vizitele logodnicului s-au rărit din ce în ce mai mult. Frida a început să se simtă neglijată și, pentru a-și potoli neliniștea, și-a dedicat timpul scrierii unor scrisori lungi de dragoste pentru el, în care îi povestea și groaza care o apăsa în noaptea când ochii lui o trădau în întuneric. O dată, suferind din cauza rănilor, a trezit-o contactul unor degete înghețate care se jucau printre firele ei de păr. De-abia a reușit să o deslușească pe femeia cu văl din visul ei ciudat, care se îndepărta pe ușă. După două zile, într-o dimineață, când gemetele bolnavilor erau deosebit de dureroase, l-a observat printre

vise pe revoluționarul urcat pe cal în mijlocul pavilionului. A doua zi, de dimineață, când a vizitat-o Alejandro, i-a povestit visul ei ciudat și l-a asigurat că în spital moartea dansa în jurul patului ei în timpul nopții. El a încercat să o liniștească, spunându-i că nu sunt decât niște nebunii și senzații care în curând aveau să treacă, doctorii dând vina pe analgezice. În schimb, Frida era convinsă că regina care punea capăt zilelor aștepta ca ea să-și îndeplinească partea din învoială. Și ca să nu fie privită ca o nebună a păstrat o tăcere ce avea să șteargă pentru tot restul vieții sale orice comentariu referitor la halucinația din momentele când nu mai respira. Dar teama nu-i dădea pace, după cum i-a mărturisit surorii sale Matilde, nu era o frică de moarte, ci îi era teamă ca, întorcându-se acasă, să nu fie tratată ca și cum într-adevăr ar fi fost moartă. Frida a trebuit să recunoască: „Încep să mă obișnuiesc cu suferința."

Când a ieșit din spital să-și continue recuperarea acasă, spaimele acelea au devenit realitate. Deși acum vorbea din nou, mama era din ce în ce mai nervoasă, în timp ce tatăl se închidea perioade lungi de timp în camera sa, străin de realitate. Prietenii de la școală au încetat să o mai viziteze, stătea prea departe. Frida a simțit că acel cămin era cel mai trist loc din lume. Își dorea să fugă din casa mare din Coyoacán, dar în același timp se simțea ușurată că se întorsese în sfârșit acolo.

Cel mai mult a afectat-o că iubitul ei Alejandro a descoperit că logodnica lui nu era atât de inocentă pe cât susțineau scrisorile ei mieroase și că fiara sexuală ascunsă în ea sărutase deja gurile prietenilor și ale prietenelor lui din gașcă. Când a întrebat-o de ce a făcut asta, Frida i-a răspuns, părând a nu acorda prea mare importanță celor întâmplate, că pentru a potoli dorința desfrânată care o ardea. Pentru Alejandro, nu mai era cale de întoarcere: asta însemna trădare. Și s-a îndepărtat de ea după o ceartă aprinsă. Poate că refuza să recunoască faptul că după accident viețile lor o luaseră pe căi diferite: în timp ce pe el îl aștepta o carieră de succes în străinătate, Frida nu avea în față decât luni întregi de recuperare. Alejandro simțea că iubita lui e un bolovan care o să-i stea în cale. Și, chiar dacă ea a încercat să recupereze încrederea iubitului prin scrisori, nu a reușit să-l țină lângă ea. El a rupt promisiunea pe care și-au făcut-o, aceea de a rămâne împreună, iar ei nu i-a rămas decât frustrarea. Într-una dintre multele scrisori, disperată, i-a scris, cerându-și iertare pentru aventurile ei: „Chiar dacă le-am spus multora că îi iubesc și i-am sărutat, tu știi că în adâncul inimii te iubesc doar pe tine."

Într-una dintre atât de multele nopți în care a adormit gândindu-se că ar fi preferat să fi murit decât să suporte indiferența lui Alejandro, a visat-o din nou pe femeia cu văl, care îi spunea: „Știu că faci asta ca să rămâi cu iubirea vieții tale și aprob această hotărâre, draga mea."

Când s-a trezit, țintuită în patul ei și pusă în ghips, a hotărât să-și țină promisiunea pe care i-o făcuse Nașei sale. Acea decizie avea să-i schimbe cursul vieții. I-a cerut tatălui trusa pentru pictura în ulei, niște pensule și pânze și s-a dedicat picturii. Vrând ca acea distracție să o ajute pe fiica ei să uite de suferință, mama Matilde a comandat să se realizeze un șevalet special

pentru ca fata să poată lucra stând culcată.

Pentru Frida desenul nu era o activitate nouă. Își ilustra în mod continuu caietele de școală cu chipuri, peisaje și scene ștrengărești. Îl ajutase chiar și pe tatăl ei în arta de a retușa negativele fotografiilor sale cu pensule fine, pentru a obține imagini exacte de umbre perfecte. Dar acum era prima dată când o făcea în mod formal.

De îndată ce a luat pensula în mână, a simțit o ușurare a durerii. Cu ochii scăldați în lacrimi din cauză că-și pierduse iubitul, a pus o pată de culoare roșu-sângeriu pe paleta de pictură, însoțită de nuanțe de negru și ocru, tonuri care încă îi aminteau de accidentul suferit și de strigătele prin care era numită „Balerina!". A inspirat mirosul inconfundabil al pigmenților și, înșfăcând pensula ca un falus puternic ce penetrează o femeie, l-a afundat în vopsea, lăsând să-i scape un suspin de plăcere și durere, pentru a obține prin acel act nașterea unei opere. Când pensula a transportat împerecherea de culori pe pânză, ochii ei au încetat să mai plângă și sufletul ei a experimentat o pace reconfortantă. Atunci au apărut tonurile cu miros de mango, buzele de culoarea căpșunii, obrajii de piersică și părul de ciocolată. Pentru prima dată în viața ei a simțit ceva ce o îndepărta de această lume, ceva ce-i oferea suculența sexului, plăcerea mâncării și verticalitatea de femeie. A simțit libertate.

A terminat pictura: un autoportret. Era ea, imortalizată pentru Nașa ei. În felul acesta îi oferea o parte din viața ei, din inimă și din gânduri. Fata mândră din portret își arăta toate calitățile și defectele.

Cât a pictat tabloul, i-a scris mai multe scrisori lui Alejandro, care plecase în Europa fără să-și ia rămas-bun.

Alex,

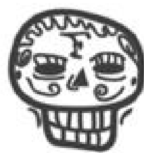
Cât de mult mi-aș dori să-ți explic suferința mea, minut cu minut... Nu te pot uita nici măcar o clipă. Îți întâlnesc chipul pretutindeni...

Nu fac nimic în timpul zilei, nimic de când m-ai părăsit, tot ce făceam era pentru tine, ca să fii fericit. Dar acum nu mai am chef să fac nimic.

Scrie-mi.
Și, mai ales, iubește-mă.
FRIDA

Nu a primit răspuns. Dar odată cu terminarea tabloului, greutatea care o menținea agățată de pat a dispărut încetul cu încetul și sănătatea i s-a îmbunătățit în mod surprinzător. În noaptea

aceea a visat-o din nou pe Nașa, îi ducea tabloul în încăperile ei, drept ofrandă. Prin el se elibera de suferința din dragoste și de cea provocată de accident. Când s-a trezit, a știut că destinul ei era să supraviețuiască, dar că va trebui să ispășească o pedeapsă, după cum a avertizat-o acea doamnă. A acceptat că viața ei atârna de un fir subțire care în orice clipă se putea rupe, dar acum reușea să vadă totul din noua perspectivă pe care i-o dădea faptul de a ști că zilele pe care le trăia erau împrumutate.

Rețetele surorii mele Matilde

De fiecare dată când o văd pe Mati râzând, mă întreb de unde a ieșit femeia asta atât de „șleampătă" cu niște părinți atât de spilcuiți. Văzându-i obrajii roșiatici și râsul mieros, cred că mama Matilde a cules-o din vreun parc. I-am zis asta odată luând-o peste picior, apoi mi-am regretat obrăznicia, dar tot a râs și mi-a răspuns: „M-au cules pentru că voiau un bebeluș frumos, nu ca tine, slăbănoagă și păroasă..." Atunci am înțeles că Matilde depășea suferința și o transforma în bucurie. O invidiez pentru asta, pentru că, în schimb, eu sunt foarte mânioasă... O invidiez și pentru supele ei, care învie morții.

Supă *tlalpeño*

Aceasta este rețeta cea bună. Mati a luat-o de la o femeie din satul Tlalpan, de unde și provine. De fiecare dată când o pregătesc, nu mai rămâne nici pentru a fi reîncălzită.

> 1 jumătate de kilogram de piept de pui, 6 cești de apă, 1 ceașcă de năut, 2 căței de usturoi, 1 lingură de ulei, 1 ceașcă de morcov ras, 1 ceașcă de ceapă tocată, 2 ardei iuți scoși din saramură, uscați și tăiați în fâșii, 1 crenguță de tămâiță proaspătă, 1 avocado curățat și tăiat în cubulețe, 2 linguri de coriandru, rondele de lămâie, 1 roșie coaptă tăiată mărunt, 1 ardei iute verde, 1 ceașcă de orez alb fiert.
>
> ☙ Puneți într-o oală mare pieptul de pui, apa, sarea, năutul și usturoiul. Acoperiți și lăsați să se fiarbă până când puiul se frăgezește. Scoateți pieptul de pui pe o farfurie, lăsați-l să se răcească, apoi tocați-l. Încălziți ulei într-o cratiță, adăugați morcovul și ceapa, pe care le prăjiți timp de 3 minute; puneți-le apoi în oala unde s-a fiert pieptul de pui și adăugați

ardeii iuți uscați și tămâița. Lăsați să fiarbă 30 de minute, adăugând sare după gust. Adăugați pieptul tocat și cubulețele de avocado pe fiecare farfurie în care se va servi supa. Turnați supa și puneți separat, într-o farfurie, coriandrul, ardeiul iute verde, roșia, lămâia și orezul, pentru ca fiecare să se servească după gust.

Supă mexicană de pui

Într-o zi m-a întrebat o musafiră a lui Diego, una dintre acele străine atotștiutoare, de ce toate mâncărurile din Mexic conțin pui. Nu mă gândisem niciodată la asta. Puiul este baza mâncărurilor noastre. De aceea nu am îndoieli: supa de pui este mexicană, nu contează dacă a fost inventată de francezi, cu siguranță era cumpărată în piața de la Merced.

1 pui potrivit de 1 ½ kg, 2 litri de apă, 4 morcovi, 2 cartofi, 1 tulpină de țelină, 2 căței de usturoi, ¼ ceapă, piper boabe, ½ ceașcă de orez, turte de mălai, 2 lămâi, 1 ardei iute verde tocat mărunt, coriandru tăiat mărunt.

Într-o oală se pune apa, se adaugă puiul tăiat, ceapa, cățeii de usturoi, piperul și tulpina de țelină. Totul se pune la fiert adăugând sare după gust. După ce puiul a fiert o vreme, se adaugă cartofii tăiați în sferturi, morcovii și orezul. Pentru a servi supa, se adaugă coriandru tăiat mărunt, ceapă tocată și turte mici de mălai, punând alături lămâi tăiate și ardei iute verde tăiat.

CAPITOLUL VII

Frida împlinise douăzeci de ani și învățase din nou să meargă, încet, ca jonglerul pe sârmă. În perioada aceea și-a cunoscut sufletul geamăn: Assunta Adelaide Luigia Modotti Mondini. Un nume al naibii de complicat cel al prietenei sale, fotografa, pe care toată lumea o striga Tina, răpitor de frumoasă, dar și impulsiv de nebună, un uragan în trecere pe Pământ care transforma tot ce o înconjura. Avusese la fel de mulți bărbați precum locuri de muncă: croitoreasă, desenatoare, actriță de teatru și de film la Hollywood. În comparație cu ea, toate femeile pe care le cunoscuse Frida păreau simple țărăncuțe deghizate în femei moderne. Tina avea asprimea unei roci, zâmbet de bărbat, ochi de pisică, voce de adolescentă și mâini de ducesă medievală. Era în stare să aclame nu numai entuziasmul de a trăi, ci și să trezească dorințele carnale ascunse în mintea oricărui bărbat sau a oricărei femei; jumătate zeiță, jumătate dorință, Tina era viața însăși.

– Într-adevăr, uneori mă zăpăcesc și nu știu dacă îl iubesc mai mult pe bărbatul care face dragoste cu mine sau iubesc mai mult visul lui de a face revoluție, i-a mărturisit într-o zi Tina Fridei.

Cele două fete își împărtășeau intimitatea după o prietenie subită stârnită de aceeași pasiune: lupta socială. Se simțeau implicate în revoluția mondială și erau militante active ale Partidului Comunist Mexican.

– Și ce te satisface mai mult? Bărbatul sau revoluția? a întrebat-o Frida amuzată, căci dacă era vorba să-și spună adevăruri, nici ea nu se lăsa mai prejos.

Dintotdeauna fusese interesată de chestiuni politice și, de îndată ce s-a însănătoșit după accidentul suferit, s-a dedicat trup și suflet militantismului, îmbrățișând comunismul pentru a-și îneca în el necazurile din dragoste. Descoperind-o pe Tina în acest mediu, a fost fascinată de ea.

– Bineînțeles că revoluția. Și unele femei, a răspuns Tina, oprindu-se în acest punct cu adevărurile ei și încheindu-și discursul pentru a o săruta pasional pe Frida, care-i asculta distrată disertațiile politice și aventurile romantice.

Frida datora aderarea ei la partid Tinei și convingerii sale conform căreia comunismul era viitorul Mexicului și al lumii întregi. De asemenea, în Tina a descoperit-o pe amanta ce avea să o facă să-l uite pe Alejandro. Nu i-a fost greu să se îndrăgostească de năucitoarea italiancă.

Invidioase, femeile o etichetau pe Tina ca fiind o ușuratică și o răzvrătită. Și cum să nu o invidieze când era sufletul reuniunilor de artiști și intelectuali ce se întruneau în apartamentul ei din colonia Roma: Orozco, Siqueiros, Rivera, Montenegro, Charlot, Covarrubias și frumusețea de Nahui Ollin.

Tina a introdus-o pe Frida în acea lume cu nopți boeme unde se bea tequila, se cântau romanțe andaluze și, mai ales, se vorbea despre politică. Prietenia lor s-a transformat curând în atracție și în patul Tinei au început să aștepte împreună sosirea invitaților lor celebri. În felul acesta se protejau, se ascultau, se revigorau, căci deși în amândouă se profila un caracter tare, orice femeie este fragilă pe dinăuntru când nu găsește o iubire de care să se agațe.

– O să te învăț să faci paste așa cum le prepară adevăratele *donne* din Veneția, i-a zis Tina despachetând produsele pe care le cumpăraseră de la piață.

Desfăcuseră deja o sticlă de vin și așteptau ca fierbințeala din gâtlejurile lor să le facă să renunțe la inhibiții.

– Și acele *donne* sunt la fel de drăguțe ca tine? a întrebat-o Frida, furându-i o crenguță de busuioc din legătura pe care o avea Tina în mână; apoi i-a lipit un sărut zgomotos pe buze.

– La fel de drăguțe ca mexicanele, i-a răspuns Fridei, furându-i, la rândul ei, un sărut.

Privirile lor s-au încrucișat cu acea complicitate proprie unor fetițe pregătite de o năzdrăvănie.

Între ele exista un limbaj al mângâierilor, al zâmbetelor și al giugiulelilor care spuneau mai multe decât poemele ridicole cu care, în mod grosolan, unii bărbați încercau să le cucerească pe femei. Tina s-a încăpățânat să caute ceva printre hârtiile ei din bucătărie și nu s-a lăsat până nu a dat peste un frumos carnețel negru legat cu o jartieră. Tocmai i-l dăruise noul ei partener, ziaristul Juan Antonio Mella.

– Asta e pentru tine, ca să nu mă uiți.

– De ce aș face-o?

– Friduța, pentru că nimic nu este veșnic. Ai nevoie de un bărbat care să te protejeze, să te iubească... Și să fie comunist, bineînțeles, i-a zis Tina.

Frida părea fericită, îmbătată de noua ei viață, dar singurătatea o chinuia în fiecare clipă. Poate că uitase deja de învoiala pe care o făcuse cu femeia cu văl și pictura îi folosea drept consolare, dar avea parte de puțină dragoste, iar ei îi plăceau excesele.

– Prezintă-mi-l pe Diego, a îndrăznit să-i spună Frida, amintindu-și anii de studenție când se

entuziasma văzându-l pictând.

Tina tocmai pozase goală pentru picturile murale ale lui Diego de la Universitatea Autonomă Chapingo și, bineînțeles, sfârșise prin a se culca cu el.

– Diego nu este bun pentru tine, Frida. O să te mănânce și apoi o să te scuipe ca un căpcăun.

– Când eram mică, am zis că o să-i fac un copil lui Diego, dar fandositele de prietenele mele spuneau că e un grăsan jegos. Mie nu-mi pasă, am hotărât să-l spăl înainte să mă culc cu el.

Au râs în hohote, cu franchețe. Tina i-a sărutat mâinile Fridei cu afecțiunea unei surori mai mari care o binecuvântează când este pe punctul de a se căsători. Era felul ei de a spune că aventura dintre ele se încheiase și că viețile lor aveau să continue știind că acum se cunoșteau mai bine. S-au îmbrățișat îndelung, rememorând orele în care au stat dezbrăcate și înlănțuite, cu privirea fixată pe becul slab în timp ce-și povesteau viețile cu glume de care doar ele râdeau. S-au desprins din îmbrățișare pentru a continua să gătească, fiindcă se apropia ora de începere a întrunirii din acea zi. Or fi fost invitații lor foarte comuniști, dar nu treceau cu vederea dacă lipsea o turtă și o tequila în vreme ce discutau cum să pună ordine în lume. Înainte de a continua să toace verdeața pentru paste, Tina i-a zis:

– Mai devreme sau mai târziu ai să regreți.

Știa că Diego avea un apetit ieșit din comun pentru mâncare și pentru trupurile frumoase de femei tinere. Și, de asemenea, Tina știa că Frida era fragilă și voia să o protejeze. Chiar și așa, în noaptea aceea și-a îndeplinit promisiunea și i-a prezentat Fridei pe cei care îi fuseseră amanți. Diego era deja beat când a sosit la reuniune și la cea mai mică provocare și-a scos pistolul și a început să tragă în toți cei care aveau convingeri imperialiste. Petrecerea s-a încheiat când din două focuri de armă a distrus fonograful. Frida s-a speriat puțin din cauza acelei atitudini violente, dar totodată a fost fascinată de senzația de pericol pe care i-o crea căpcăunul cu ochi de broască.

La câteva zile mai târziu a avut loc adevărata întâlnire. Într-o după-amiază ploioasă, din acelea în care cerul orașului Mexic plânge ca o văduvă melancolică, Diego era cocoțat pe schelele sale, executând una dintre picturile sale murale la Ministerul Educației. Atunci a auzit răsunând între pereții clădirii o voce de zână care îl striga de jos:

– Diego, te rog, coboară. Vreau să-ți spun ceva important!

Și-a studiat interlocutoarea cu ochii lui de amfibian. Mirosea a carne proaspătă, proporționată în mod delicios pentru a-i devora trupul puternic, chipul atrăgător, cu ochi profunzi și păr de culoarea cărbunelui. A observat că sprâncenele ei dese se uneau încununând un nas delicat.

Văzându-le, și-a imaginat niște aripi de mierlă care se luptau să-i zboare de pe chip.

Diego a coborât încet printre scânduri și țevi. Când a ajuns lângă ea, și-a dat seama cât de micuță era femeia. Așa cum zisese deja Tina: un căpcăun și o prințesă.

– N-am venit să mă distrez cu tine, eu trebuie să muncesc pentru a-mi câștiga traiul. Am câteva tablouri pe care vreau să le vezi, dar să nu mă iei cu bășcălii sau lingușeli, că de la mine n-ai să obții nimic. Mă interesează părerea ta profesională. Nu vreau să-mi alimentez vanitatea, așa că, dacă nu crezi că pot ajunge o artistă acceptabilă, mai bine le dăm foc și mă îndrept spre altceva... Vrei să le vezi?

– Da.

Pe măsură ce-i arăta picturile, le sprijinea de perete, care părea a fi o metaforă comică a cuplului: picturile în ulei, de dimensiuni mici, lângă peretele impunător. Diego a fost impresionat. Reacția lui a fost limpede precum apa. În fiecare lucrare a descoperit o explozie de energie puțin obișnuită, cu linii care ademeneau prin ambiguitatea severității și a gingășiei. Obișnuit să îi critice pe începătorii ce foloseau trucuri pentru a se face remarcați, Diego nu a găsit ușurință, nici înșelătorie. Fiecare centimentru al pânzei era real, emanând senzualitatea femeii și strigându-i durerea.

Frida și-a dat imediat seama de excitarea lui Diego. Entuziasmul țâșnea cu găleata de pe chipul său. Și-a dus mâinile la șold și, ca o fetiță care-și ceartă păpușile, l-a luat la rost pe artist arătându-l cu degetul.

– Eu nu vreau complimente, vreau să-ți aud critica adevărată.

– Să vedem, fato... Dacă te îndoiești atât de mult de cuvântul meu, atunci de ce mama mă-sii ai mai venit să mă întrebi? i-a întors Diego replica.

Frida s-a intimidat puțin, dar și-a recăpătat repede stăpânirea de sine.

– Prietenii tăi mi-au zis că dacă o fată care nu este pe deplin oribilă îți cere sfatul, tu vei spune orice ca s-o cucerești, i-a mormăit Frida, în timp ce-și strângea picturile în ulei.

Diego o privea fără să o oprească, amuzat în fața situației care îl smulgea din monotonia muncii sale anevoioase. Cu pânzele în mână, Frida s-a întors să-l privească pe muralist și o tăcere lungă și stânjenitoare a inundat incinta. Dintr-odată, răsunetul unor tocuri i-a trezit din visare. Se apropia Lupe, soția lui Diego, cu un coș enorm, plin cu provizii și mâncăruri călduțe.

– Cine mai e și fata asta? a protestat femeia în care se întrupau trăsăturile unei sculpturi

renascentiste: înaltă, cu sâni puternici și șolduri cărnoase, așezate pe niște picioare lungi și sculptate.

Fără să-i acorde atenție nou-venitei, Diego s-a adresat Fridei:

– Tu trebuie să pictezi în continuare. Apucă-te de lucrat la alte pânze. Am să vin să le văd duminică, atunci când nu lucrez.

– Locuiesc în Coyoacán, pe strada Londres 126, i-a zis Frida și s-a îndepărtat fără să o salute pe Lupe care, arzând de furie, o examinase geloasă pe fată.

– Codoașa asta e aceeași care venea să te vadă când lucrai la pictura murală de la Școala Pregătitoare, l-a scuipat cu ură pe cel care îi fusese soț.

Diego, satisfăcut precum un leu care tocmai și-a înghițit prada, i-a confirmat:

– Chiar aceeași.

Când Diego a ajuns acasă la Frida, a dat peste o construcție de tip moșie, elegantă și sobră. Și-a aranjat pălăria enormă de văcar și a bătut cu gravitate în poarta mare din lemn. În timp ce aștepta, a auzit pe cineva fredonând *La Internacional*. Cântecul, căzut parcă din cer, îi provenea dintr-un paradis socialist. De îndată ce a intrat în curte, a dat peste Frida, îmbrăcată în salopetă și cățărată în vârful unui copac, culegând lămâi. Văzându-l, a coborât cu sărituri mici și, râzând, s-a apropiat de el, l-a luat de mână ca și cum ar fi fost o fetiță care vrea să-i arate jucăriile ei unui adult și l-a dus până în dormitor, unde s-a mândrit cu celelalte opere ale sale. Regele-broască nu știa dacă să se delecteze cu picturile sau cu femeia pe care tocmai o cunoscuse. Își păstra toate cuvintele în inimă, se îndrăgostise nebunește de ea. Frida și-a dat seama că îl fermecase și s-a lăsat curtată.

După mai multe vizite, Diego și-a luat inima în dinți și a sărutat-o sub un felinar în afara casei ei, ca pe cea dintâi iubită. Atâta intensitate a dezlănțuit acel sărut, încât felinarele de pe stradă s-au stins. În noaptea aceea, Frida s-a despărțit de bărbatul cu optsprezece ani mai mare decât ea având certitudinea că i se întâmpla ceva extraordinar. Timp de o secundă, la fel de efemeră precum trecerea unei muște, a putut să o vadă pe femeia cu văl la colțul casei sale.

Prietenii ei, inclusiv Tina, care nu știa dacă să plângă sau să râdă, au fost surprinși când au aflat că Diego pretindea să se însoare cu Frida. Mama Matilde nu era prea mulțumită că fiica ei avea să se mărite cu acel „coate-goale“, divorțat și fustangiu; în schimb, papa Guillermo a lăsat deoparte răceala germană și i-a zis viitorului său ginere:

– Văd că te interesează cu adevărat fiica mea.

– Desigur, în caz contrar n-aș veni din Mexic până în Coyoacán ca să o văd, a zis Diego ca și cum răspunsul ar fi fost evident.

– Ea este un drac, i-a mărturisit papa Guillermo.

– Știu.

– În fine... Treaba dumneavoastră, eu v-am avertizat, a încheiat întrevederea cu logodnicul și s-a dus să citească în biroul lui.

Căsătoria era acceptată.

Rețetele Tinei

Pentru a le umple gușile tuturor acelor lingușitori care veneau la apartamentul Tinei, ea oferea turtele și ei aduceau de băut și tutun. Era o adevărată ispravă să gătești pentru toți. Puneam la fiert o oală mare cu paste făinoase și Tina făcea mai multe sosuri. La lăptăria de la colț, lângă Clădirea Condesa, negustorul nostru ne făcea rost de o bucată mare de cașcaval afumat pentru a înlocui parmezanul. Era mai ieftin, iar un pictor beat nu recunoaște diferența.

Sos pentru paste cu midii, portocală și roșie

½ kg de roșii curățate de coajă și fără semințe, 2 lingurițe de ulei de măsline, 1 ceapă tăiată mărunt, 1 cățel de usturoi pisat, ½ linguriță de ardei iute tăiat bucățele, ¾ ceașcă de vin alb sec, 3 lingurițe de oregano, ½ linguriță de zahăr, 3 linguri de suc de portocale, 20 de midii spălate, 2 lingurițe de coajă de portocală rasă, 2 lingurițe de pătrunjel tăiat mărunt, sare și piper.

℞ Roșiile curățate de coajă trebuie pisate cu un ciocan de bucătărie. Apoi se pune uleiul la încălzit într-o cratiță și se prăjește ceapa, usturoiul și ardeiul iute tăiat bucățele timp de aproximativ 5 minute. Apoi se adaugă roșia, puțin vin, oregano, zahărul și sucul de portocale. Se presară sare și piper și se lasă la fiert o vreme, după care se reduce focul și astfel se gătește

până când sosul devine gros. Între timp, midiile se pun în cuptor cu restul de vin alb, până când se desfac; atunci se amestecă împreună cu sosul de roșii cu tot cu sucul de la vinul în care s-au copt. Pentru a se servi, se presară deasupra amestecul de pătrunjel mărunțit și coaja de portocală rasă.

Sos de hamsii și măsline

200 de grame de măsline verzi tăiate felii, 1 linguriță de hamsii tocate mărunt, ¼ bucată de cașcaval ras, ½ ceașcă de nuci mărunțite, 1 linguriță de oregano, 3 lingurițe de busuioc proaspăt, 1 linguriță de pătrunjel mărunțit, ½ ceașcă de ulei de măsline extravirgin, sare și piper.

Se amestecă măslinele, hamsiile, cașcavalul ras, nucile, oregano, busuiocul și pătrunjelul; apoi, încet-încet, se toarnă uleiul de măsline, amestecând până când se obține o pastă. Se lasă să se odihnească timp de 2 ore pentru ca gusturile să se amestece bine. Se presară după gust sare și piper și se amestecă împreună cu pasta.

Tiramisu

Într-o zi Tina mi-a zis că numele prăjiturii provine dintr-o expresie care vrea să spună: „este atât de răcoare, încât aruncă-mă acolo“ [21]*. Nu știu dacă m-a mințit. Mi-a plăcut și am notat asta, dar mai târziu am aflat că ceea ce voia cu adevărat să spună era „trage-mă în sus“. Nu poți avea niciodată încredere într-un italian, cu atât mai puțin dacă zice „te iubesc“.*

500 de grame de pișcoturi, 200 de grame de frișcă, 250 de grame de brânză ricotta sau mascarpone, 150 de grame de zahăr pudră, 1 cremă de brânză, 1 ceașcă de cafea *espresso*, 3 linguri de brandy, 3 linguri de lichior de cafea, cacao (după gust).

Se bate foarte bine frișca împreună cu brânzeturile și zahărul. Într-un alt castron se amestecă lichiorul de cafea, cafeaua *espresso* și brandy-ul, pentru ca în acest amestec să se înmoaie pișcoturile. Într-o formă pentru prăjituri se pune un strat de pișcoturi înmuiate, un alt strat din amestecul

de brânză și se pudrează cu cacao, se repetă straturile până când se încheie cu un ultim strat de cacao. Se lasă la rece cel puțin 2 ore.

CAPITOLUL VIII

Frida s-a îndrăgostit de Diego în acel fel în care femeile se predau în fața bărbaților care le provoacă numai suferință: ca o adevărată idioată. Din clipa în care a hotărât că Diego avea să fie noua ei rațiune de a trăi, Frida a decis să-și păstreze inima, ochii și burta într-un sertar al capului ei, să-i pună numele Diego, să-l închidă cu cheie, iar pe aceasta să o arunce în râul pasiunii. Acum că i se îndeplinise visul ca însuși cel mai mare reprezentant intelectual al Mexicului să-i dea ascultare tocmai ei, un porumbel efemer cu piciorul rănit, nu o făcuse doar să-i crească egoul, ci, în plus, mintea ei s-a umplut de teorii absurde, simțindu-se ridicată în Olimp, unde domnea acel zeu-broască, transformând-o într-o zeiță, cel puțin pentru el.

Îi fusese greu să se îndrăgostească din nou după întâmplarea cu Alejandro. Efemerele ei relații sexuale cu alți bărbați și femei i-au fost pur și simplu de folos pentru a domoli focul care începuse să ardă după accident, dar oricât se dăruia trupul ei colegilor, nu reușea să-l stingă. Cu Diego totul a fost diferit, căci în sfârșit găsise pe cineva asemănător ca inteligență, cineva cu care mintea ei ascuțită și puțin convențională nu se plictisea niciodată. I s-a confirmat asta când l-a auzit pe Diego spunând: „Frida, prefer o sută de dușmani inteligenți decât un prieten idiot."

Părea că nu vor ajunge niciodată să se sature unul de altul, aveau o mulțime de teme comune despre care discutau seara; ea stând sub structura schelei, el pictând: despre realismul social, lupta proletariatului, artă și bârfele picante despre oameni cunoscuți.

Într-o zi a venit Lupe, fosta soție a lui Diego, ca să discute ceva despre fiicele pe care le aveau împreună. Atunci a văzut că Frida nu mai purta bluză albă elegantă, cu decolteu, nici fustă neagră. Se transforma încet, ca și cum ar fi intrat într-un cocon de fluture. Purta o cămașă simplă roșie, cu o broșă strălucitoare având gravate secera și ciocanul, pantaloni de doc și haină scurtă din piele, eliberată de orice simbol de banalitate al moralei burgheze.

– Și fata asta? I-au și dat voie părinții ei să stea până la ora asta atât de târzie? a comentat plină de venin, aruncându-i o privire tăioasă ca un brici proaspăt ascuțit.

– Lupe, o să mă căsătoresc cu Frida. I-am cerut mâna, i-a strigat Diego de sus cu un zâmbet jovial.

Frida și-a arcuit în mod sarcastic sprânceana cea stufoasă și și-a afișat pe chip mutra de triumf.

– Mi-a cerut-o ieri-seară, a întărit ea.

Lupe a lovit cu piciorul în estradă și a făcut stânga-mprejur, oferindu-i un sfat viitoarei soții a lui Diego:

– E la fel de înclinat spre dragoste ca o giruetă.

Frida nu i-a acordat importanță, ea se știa învingătoare. Așa că, încununați ca zeii artiști ai proletariatului, au hotărât să-și desăvârșească uniunea ca niște militanți demni ai Partidului Comunist: într-un mod foarte simplu, cumpătat, cu veselie și cu mult alcool.

Petrecerea a avut loc într-o zi de 21 august din ultimul an al decadei anilor douăzeci. Frida s-a gândit mult la cum să pregătească petrecerea, era ultima fiică celibatară din familie și, urmându-și obiceiul de a fi diferită, își dorea să-i surprindă pe toți. A cerut una dintre fustele lungi de culoare caramel pe care o îmbrăca servitoarea ei. Apoi a căutat printre hainele fetei din Oaxaca o bluză care să miroasă încă a bucătăria unde pregăteau *mole* [22], pâinile și friganele. În cele din urmă, o mantilă, simbol al maternității mexicane, dar și al femeilor revoluționare, femei puternice și dure, care nu șovăiau în a elimina un păduchios pentru a-și salva bărbatul. Și-a făcut o coadă împletită pe spate, cu cărarea pe mijloc, căci i se părea că Nașa ei ar fi aprobat coafura. Și-a aranjat piciorul rahitic în niște pantofi uzați, dar lucioși. Astfel s-a îndreptat spre Judecătoria din Coyoacán, cu singura rudă care a însoțit-o: papa Guillermo, care a condus-o mândru, de braț, pe străzile pavate ale satului, înclinând capul în chip de salut când se întâlneau cu vreun cunoscut. Se afla acolo spaniolul de la cârciumă, care a admirat frumusețea miresei, precupeața de la colț care i-a dăruit un trandafir și polițistul care și-a eliberat aerul din plămâni cu o fluierătură pentru a o saluta pe mireasă.

Într-un birou birocratic auster, în care nu încăpea decât eleganța unui portret al președintelui republicii, aștepta deja primarul din Coyoacán cu o tunsoare extravagantă, cravată amplă cât o față de masă și mirosind a alcool, căci își combina munca de funcționar cu aceea de negustor de rachiu. Lângă el, mândri, martorii făceau sul în mâini borurile de la pălăriile lor ca niște turte de sare: un frizer, un doctor homeopat și judecătorul comunității. Pentru a o întâmpina pe mireasă, cel mai mare pictor mexican în viață, încălțat cu cizme de miner care cereau în gura mare o lustruire, cu pantaloni mai mici decât talia lui, strânși deasupra buricului pentru a evita să cadă din cauza burții proeminente, cămașă care cândva fusese călcată, sacou din lână, cravată de mărimea unei fețe de masă și pălărie care nu reușea să ascundă părul creț după desfrâul din frizerie. Lângă el, frumoasă încât deranja privirea, Tina, care se aranjase foarte cochet pentru a juca rolul de Nașă.

„Ne-am reunit aici pentru a celebra căsătoria dintre domnul Diego Rivera și domnișoara Frida Kahlo...“, a început primarul să recite folosind același ton al unui discurs de încheiere a unei

campanii electorale. Apoi s-a lansat cu toată epistola lui Melchor Ocampo, scoțând în evidență elementele bărbătești care o făceau pe Frida să râdă și să se răsucească cu un zâmbet ștrengar, căutând complicitatea lui Diego. Odată încheiat întregul discurs plicticos, primarul i-a invitat pe miri să se sărute, fapt ce a fost aplaudat de cei prezenți. Apoi au urmat felicitările și strângerile de mâini. Papa Guillermo s-a apropiat de Diego, i-a întins mâna și, ca doi cavaleri, cei doi bărbați și-au strâns cordial mâinile.

– Țineți seamă că fiica mea este o persoană bolnavă și că va fi așa toată viața; este inteligentă, dar nu frumoasă. Gândiți-vă dacă asta vă doriți, încă mai e timp.

Îmbrățișarea prin care i-a răspuns Diego a fost atât de puternică încât l-a ridicat pe bătrân de la podea. Amândoi au izbucnit în hohote de râs zgomotoase, până când Diego i-a dat drumul socrului său și, încântat de acel moment, a hotărât să toasteze cu unul dintre rachiurile primarului.

– Doamnelor și domnilor, nu e adevărat că jucăm teatru?

Petrecerea a continuat pe acoperișul locuinței Tinei. Printre hainele atârnate pe care le spălaseră vecinii existau sute de stegulețe din hârtie creponată, purtate de porumbei, cu mesaje de dragoste, inimi înflăcărate și însemnări care aminteau că uniunea dintre două ființe este scopul șederii noastre în această lume. Culorile se învolburau în adierea vântului, certându-se pentru a se face remarcate pe mesele decorate cu hârtie creponată. Vesela își aștepta deja bucatele suculente, așezată pe fețe de masă în contrast. Era o veselă simplă, demnă de o nuntă rurală: lut, email și vopsea verde, și decorată cu diverse animale.

Mirii au ajuns în acea folclorică incintă pentru a petrece. Primarul din Coyoacán le-a dăruit mai mulți litri de rachiu, existau cașcaval cu țelină și limba-soacrei care, împreună cu cel mai bun tovarăș, tequila, au declanșat cheful. Când au sosit invitații, care au fost mulți și foarte pestriți, mâncarea era călduță, gata pentru a fi devorată. Tot felul de bunătăți concurau între ele, unele preparate de Lupe, altele cumpărate de la piață. Disputa era dură, căci totul părea apetisant și nu era ușor să te hotărăști cu ce să-ți umpli burta. Exista un *mole* autentic din Oaxaca, cu nelipsitul curcan, iar ca garnitură, *tamales* umplute cu fasole. Orezul în centrul tuturor, roșu și cu verdețuri. Ardei iuți umpluți în sos de roșii și ardei din aceia care par niște copăcei, denumiți *huauzontles,* acoperiți cu sos și umpluți cu brânză. La urmă, pentru a încheia petrecerea, o colecție delicioasă de deserturi gustoase, care atrăgeau o mulțime de albine sosite la ospăț fără invitație: de la gogoși, dulciuri cu lapte, fructe cristalizate în zahăr, șarlotă până la prăjituri și *chongos zamoranos* [23].

Vinovate pentru acest carnaval de tentații gastronomice au fost Tina, care le-a însărcinat pe precupețele din piața de pe strada Puebla cu pregătirea lor și, în mod incredibil, Lupe, care

menținea o relație ciudată de dragoste-ură cu fostul ei soț. Ea însăși pregătise mai multe feluri de mâncare, surprinzând-o pe însăși Frida cu atitudinea ei serviabilă.

În fața ochilor scânteind de fericire ai Fridei au defilat mâncăruri și prieteni. Cu toții au urmat datina satului, dând naibii tacâmurile și mâncând felurile de mâncare cu o grămadă de turte de mălai, cu o bere și un păhărel de tequila, căci doar în Mexic turta este lingură, farfurie și băutură.

După lăsarea serii, când mariachi nu mai cântau decât cântece de jale pentru participanții turmentați, au aprins o serie de reflectoare acoperite de abajururi din hârtie și atmosfera s-a umplut de sclipiri colorate. Diego de-abia dacă putea să se ridice în picioare și târa cuvintele cu răsuflarea lui alcoolizată. Așa că Frida l-a lăsat cu versiunea lui tristă a unui revoluționar penibil și s-a dus să se așeze pe marginea terasei de pe acoperișul frumoasei clădiri în stil victorian, ca să admire bulevardul. Câțiva șoferi nocturni treceau în mașinile lor prin colonia Roma cea verde. Murmurul coțofenelor care căutau un loc unde să doarmă se potolise în urmă cu câteva minute. Nu existau decât ea și viitorul ei. Gândindu-se la el și-a băut dintr-o înghițitură tequila pe care o avea în mână și a ciocnit paharul împreună cu acea femeie care o însoțea dintr-un anume loc. Acolo, în compania ei înseși, i-a trecut prin minte fraza pe care a notat-o în carnețelul primit cadou de la Tina: „Să ai curajul să trăiești, căci, de murit, oricine poate muri."

A oftat mulțumită, simțindu-se norocoasă pentru tot ce trăia. Păcat că gândurile ei erau greșite, căci, ca orice tragedie care se deghizează în sărbătoare, noaptea s-a încheiat prost: Lupe îi dădea târcoale cu un păhărel de tequila în mână și cu invidia în suflet. A profitat de o pauză făcută de mariachi ca să strige în fața celor prezenți. Cu toții au căscat ochii și au ciulit urechile ca să o vadă și să o audă. S-a proțăpit lângă Frida, care nu-i bănuia intențiile rele, și tam-nisam i-a ridicat fusta până la chiloți, țipând cu ciudă:

– Ia uitați-vă la bețele astea două pe care le are acum Diego! Foarte diferite de frumoasele mele picioare!

Și, ca și cum ar fi participat la un concurs, și-a arătat picioarele și toți cei prezenți au putut să-i admire pulpele sculptate.

Fără doar și poate, Frida nu prea avea multe de oferit la acest capitol.

Lupe a scos un mormăit, a tras o înjurătură de mamă și a părăsit petrecerea într-un mod teatral. Formația de mariachi a început să cânte, încercând să risipească durerea celeilalte. De parcă asta n-ar fi fost de-ajuns ca să o facă să plângă pe Frida, chiar soțul ei i-a stricat de tot nunta: când încă era proaspătă în memoria tuturor ieșirea necontrolată a lui Lupe, Diego, beat-

criță, și-a scos pistolul de fanfaron și s-a luat la harță cu un invitat.

Frida a fugit, ștergându-și lacrimile pe mantilă. Tatăl ei a dus-o în casa din Coyoacán. Când a ajuns acolo, s-a închis în camera ei și și-a înăbușit plânsul în pernă. La petrecere nu i-au descoperit absența decât în momentul în care încăierarea s-a domolit, ceea ce nu l-a împiedicat pe Diego să-și continue beția.

Au trecut luni până când Diego a luat-o să locuiască împreună cu el. Dacă Frida ar fi știut să descifreze evenimentele, ar fi zărit suferințele și neplăcerile pe care destinul avea să i le aducă. Dar era orbită, părea să fi uitat că în noaptea nunții , după ce a adormit, o voce de femeie i-a șoptit: „Suferința de-abia acum începe, dar tu ai acceptat."

Nunta mea

Pentru o femeie, nunta este apogeul visului din copilărie, sfârșitul perioadei de joacă cu păpușile care beau ceai și simulează viața în spatele unei case din lemn cu ustensile de jucărie. Nunta reprezintă momentul în care toate ne simțim regine, când ni se dă ascultare... Sunt fleacuri, pur și simplu niște idioțenii. Astea sunt visuri capitaliste de a cumpăra o rochie ipocrit de albă, departe de virginitatea noastră imaculată.

Nunta mea a avut loc în sat și pentru locuitorii satului. Nunta mea am fost eu. Ceilalți, cei cărora nu le-a plăcut, să-și pângărească mama. Era nunta mea și eu comandam. Femeia trebuie întotdeauna să comande la nunta ei, chiar dacă va fi considerată o capră nebună.

Mole din Puebla [24]

Există o grămadă de povești despre originea felului de mâncare denumit mole. *După părerea mea, toate sunt false și hoțomanca de Biserică vrea să-și atribuie meritele. Dar se spune că s-a întâmplat în Puebla, pe vremea când un episcop, cu siguranță gras și dat naibii, le-a cerut unor călugărițe dominicane să pregătească un fel de mâncare de calitate pentru a-l cinsti pe viceregele Noii Spanii, care urma să-i viziteze. Călugărițele s-au pus pe treabă și, când una dintre ele a văzut-o pe alta cum pisa toate ingredientele, a zis: „Dar ia uite cum pisează!"* [25] *Mie îmi place pentru că este contopirea celor două culturi din care ne tragem: cea spaniolă, reprezentată prin migdală, cuișoare, scorțișoară, și cea indigenă, cu varietatea ei de ardei iute și cacao. Este un fel de mâncare pentru zile de sărbătoare.*

15 bucăți de pui fiert sau un curcan mare tăiat în bucăți, 5 ardei iuți uscați, 12 ardei iuți *mulato* curățați de semințe, 12 ardei iuți *pasilla* curățați de semințe, 10 ardei iuți lunguieți curățați de semințe, 450 de grame de untură, 5 căței de usturoi potriviți ca mărime, 2 cepe potrivite tăiate felii, 4 turte tari tăiate în patru, 1 pâine prăjită arămie, 125 de grame de stafide, 250 de grame de migdale, 150 de grame de susan, ½ lingură de anason, 1 lingură de praf de cuișoare sau 5 cuișoare, 1 banană coaptă, 150 de grame de arahide, 1 linguriță de semințe de coriandru, 25 de grame de batoane de scorțișoară, 1 linguriță de piper negru măcinat, 3 tablete de ciocolată menaj, 250 de grame de roșii curățate și tăiate, zahăr.

ꝚR Ardeii iuți se dau prin 300 de grame de untură topită, se pun într-o cratiță cu apă caldă și se lasă la fiert până când se frăgezesc. În aceeași untură se pisează usturoiul și ceapa, se adaugă turta, pâinea, stafidele, migdalele, semințele de ardei iute, jumătate din cantitatea de susan, anasonul, cuișoarele, scorțișoara, piperul, ciocolata și roșiile, se prăjește totul foarte bine și se adaugă ardeii iuți scurși, lăsându-se la prăjit alte câteva secunde. Pentru a ușura munca, ingredientele se pot prăji pe rând. Se pisează totul pe piatra pentru măcinat. Odată obținut aluatul, se prăjește cu restul unturii și se subțiază cu supa unde s-a fiert puiul sau curcanul, se lasă la fiert și se presară sare și zahăr. Amestecul trebuie să se îngroașe. Se adaugă bucățile de pui sau de curcan și se servește acoperit cu un strat subțire din restul de susan prăjit.

Tamales umplute cu fasole

Dacă există mole *din carne de curcan, atunci, trebuie să existe și* tamales *umplute cu fasole. Reprezintă căsnicia perfectă, iar orezul joacă rolul amantei, pe care orice cuplu care se respectă trebuie să o aibă.*

¼ kg de fasole neagră fiartă, ¼ kg de dovleac mărunțit, un vârf de praf de frunze de avocado, 50 de grame de susan, ardei iuți roșii, 350 de grame de untură, 1 kg de mălai măcinat, 30 de frunze de porumb pentru *tamales*, sare.

ꝚR Boabele de fasole, nu fierte prea mult, se scurg. Dovleacul mărunțit, susanul și ardeii iuți se coc pe o tavă, pentru a fi apoi tocate. Li se adaugă

praful de frunze de avocado și sare pentru a le da gust, amestecând totul. Trebuie să frecați untura cu o paletă din lemn până când se umflă, dublându-și volumul. Se adaugă aluatul și se bate în continuare până când, punând o biluță de aluat într-un recipient cu apă, aceasta plutește. Se presară sare și se prepară *tamales,* lipindu-le foarte bine ca să nu iasă umplutura din ele și să se amestece cu fasolea. Se pun vertical într-o oală cu aburi. Se acoperă și se lasă la fiert timp de o oră.

Orez *à la mexicana*

O ceașcă de orez, ulei, supă de pui, 1 morcov tăiat în bucăți mici, 1 ceașcă de mazăre, cartofi tăiați, de asemenea, în bucăți mici, 2 roșii potrivite, o bucată de ceapă, un cățel de usturoi, sare.

Într-o cratiță cu apă fierbinte se pune orezul la înmuiat timp de 10 minute. Apoi se scurge și se lasă la soare alte 15 minute. Apoi se pune la încălzit o cratiță cu mult ulei; când uleiul este foarte încins, se prăjește orezul împreună cu verdețurile. Între timp, se pisează roșiile, ceapa și usturoiul cu puțină apă. Când orezul care a fost pus la prăjit a căpătat o culoare maro-închis, se scurge surplusul de ulei și se toarnă roșiile pisate și strecurate. Se presară sare și, când uleiul fierbe pe deasupra sosului de roșii, se adaugă două cești de supă de pui și se acoperă până când va scădea lichidul.

CAPITOLUL IX

Lupe, un fel de Nemesis [26] pentru Frida în ceea ce privește iubirea ei pentru Diego, era dată la o parte, fiind un os greu de ros. Una dintre acele femei pe care nimeni nu-și dorește să le aibă dușmance. Era o adevărată războinică: toată viața ei luptase pentru ce-și dorise și avea de gând să lupte în continuare. Așa că, atunci când s-a întâlnit cu noua nevastă a soțului, confruntarea dintre cele două a fost foarte asemănătoare cu izbirea a două locomotive. Dezavantajul Fridei era că Lupe era o vulpe bătrână, având o experiență de viață trăită în graba mare: studiase în internate de călugărițe, dar, știindu-se tânără și frumoasă, își confecționa rochii după ultima modă și, astfel îmbrăcată, se oprea la colțul catedralei din Guadalajara pentru ca vântul să-i ridice fusta și să-i lase la vedere picioarele sculptate, provocând indignare și stârnind dorințe printre flăcăii din capitala statului Jalisco. Asta se întâmpla pe vremea când Diego se autoexilase în Europa, în semn de protest împotriva direcției pe care o luase guvernul în Mexic. El era deja un pictor celebru și, când s-a întors în țara sa, a cunoscut-o pe enigmatica și frumoasa Lupe Marín, care l-a prins în mreje ca o vrăjitoare ce i-a dat să bea o licoare magică. A ajuns să o idolatrizeze în așa măsură încât i-a făcut portretul, înfățișând-o ca pe însăși Eva în pictura murală *La Creación*, din Școala Națională Pregătitoare. Căsnicia lor a eșuat, fără îndoială, din cauza numărului interminabil de amante ale lui Diego. Dar ea se răzbunase strașnic pentru fiecare dintre infidelitățile lui, cârpindu-l cumplit în bătaie pentru crailâcul lui; a încercat chiar să-l omoare cu ciocanul din lemn de la piua pe care o folosea la pregătit sosurile când a aflat că bărbatul ei se culcase cu Tina Modotti.

Când a hotărât să plece în Rusia, Diego a lăsat-o pe Lupe cu două fiice de hrănit, Guadalupe și Ruth. Ea l-a avertizat aspru: „Du-te la târfele tale de rusoaice, dar, când te vei întoarce, nu mă vei mai găsi."

Și s-a ținut de cuvânt. Deja despărțiți, el se ducea în continuare să mănânce acasă la ea și îi povestea despre amantele lui. Ea și-a stăpânit bine gelozia pe care i-o provocase când îi mărturisise că era îndrăgostit de Frida. Deși trăia deja cu poetul Jorge Cuesta, Lupe era convinsă că Diego era precum băutura și că ea era o alcoolică: nu se va putea desprinde niciodată de el. Așa că, într-o dimineață de martie, Lupe și Frida s-au luat la ceartă când frumoasa locuitoare din Guadalajara a intrat ca o vijelie în casa tinerilor însurăței pe nepusă masă. Frida era îngrozită de prezența namilei de femeie și mergea în urma ei, întrebând-o de ce dăduse buzna în halul ăla.

– Am venit să-i fac mâncare lui Diego. Mi-a zis că tu de-abia te târăști, a mormăit în timp ce căuta oale și alimente.

Și-a ridicat rochia, și-a pus un șorț și, cu forța unui viking furios, a împins-o pe Frida, care a căzut în fund. A început să taie ceapa și să înjure de mamă, constatând cât de puține ustensile existau în bucătărie.

Frida a rămas un minut cu picioarele desfăcute pe podea, privind cum bucătăria ei era profanată de femeia aceea, și nu că i-ar fi păsat prea mult de acea parte a casei sau cu atât mai puțin că i-ar fi acordat un statut sfânt, dar existau reguli pe care toată lumea trebuia să le respecte: să nu cotrobăi niciodată prin geanta unei femei, să nu râvnești la iubitul prietenei și cu atât mai puțin să dai la o parte o soție din propria ei bucătărie. S-a ridicat cu demnitate, aranjându-și părul ca să fie pregătită pentru mama de bătaie pe care avea să i-o tragă intrusei. A strâns pumnii și, deși era mică de statură, a fost la fel de vitează ca un taur înfuriat: mârâind, a alergat spre Lupe, i-a smuls cuțitul din mână și a împins-o spre sobă.

– În casa asta singura care-i pregătește mâncarea lui Diego e nevasta lui! Și tu nu mai ești de mult, așa că, dacă nu vrei să te fac bucățele cu cuțitul, ar fi mai bine să-ți iei zborul! Și valea din casa mea! a țipat Frida și a început să taie ea însăși ceapa.

Prima rundă o câștigase, dar Lupe nu s-a lăsat intimidată: a așezat o oală veche pe foc și a pus apă la fiert. Încet-încet, a început să arunce în ea legumele pe care le-a găsit, mici și uscate.

– Tu nu poți să înfierbânți nimic și pe nimeni, cel mult îl arzi sau îl încălzești puțin. Femeia trebuie să știe să se miște în bucătărie pentru ca bărbatului să i se potolească... dorința de a se duce să mănânce în altă casă, a răspuns Lupe cu scârbă, azvârlind cu măiestria unui *pitcher* [27] de baseball vreo două cepe pe care deja crescuse o ciupercă verde.

Frida nu a vrut să rămână mai prejos: i-a smuls restul legumelor și le-a aruncat brusc în oală, stropind rochia lui Lupe.

– Păi, de-aia probabil că atunci când erai cu Diego el prefera să mănânce mereu în afara casei. Poate că nu-i plăcea să mănânce piept de pui în fiecare seară.

Frida a simțit nevoia să afișeze un zâmbet șmecher văzându-și rivala udată. Lupe a țipat, anunțând că războiul de-abia începe. A luat vreo două ouă, s-a pironit în fața rivalei și le-a spart cu măiestria unui bucătar-șef în capul ei.

– Nu, scumpo, eu sunt sarea și piperul aici, se vede că acum, când vrea să ia cina, Diego n-are nici două ouă pe care să pună mâna.

A luat alt ou și l-a spart în sânii Fridei care, simțind cum i se scurge albușul pe piele, și-a ridicat singura sprânceană, chipul ei arătând ca o sobă încinsă. Fără să-și piardă cumpătul, a luat o cutie cu făină și a răsturnat-o pe Lupe, făcând-o să arate ca o chiflă din Puebla.

– Lui Diego îi place carnea cu os, căci zice că grăsimea îi dăunează sănătății și îi e scârbă să scuipe jumările, i-a trântit ferm Frida.

Lupe i-a dăruit un zâmbet răutăcios; acesta a umplut camera de ura pe care doar două femei puternice și-o pot manifesta. S-a dus spre dulapul șubred din perete și a căutat să vadă dacă exista vreun aliment cu care să arunce în Frida; nu a găsit decât cafea râncedă, pâine uscată și o cutie de lapte stricat. Le-a folosit pe toate pentru a o împodobi pe Frida.

– Hoțomanco, Diego o să-și dea seama că ești doar un entuziasm prostesc și cu prima ocazie o să se îndoape cu papaya, coapse zemoase, *pozole* din bot de femeie și ochi ca două turte... dar fără atâta păr!

– Ești mai proastă decât un castron cu *mole*, care-ți ia gura foc când îl mănânci și nu-ți potolește foamea!

– Tu ești o ciozvârtă comunistă!

– Gogoașă crucită!

– Turtă de mălai lesbiană!

– Cârnat de șuncă pipăit!

Nu mai aveau mâncare cu care să arunce una în alta și supa a început să fiarbă și a dat în clocot, împrăștiindu-se pe sobă. Spuma s-a scurs printre ochiurile de plită până a stins flăcările și, odată cu ele, s-a epuizat ura dintre cele două femei. Când au văzut dezordinea, le-a revenit puțin mintea la cap și au izbucnit la unison într-un hohot de râs sonor, care a durat atât de mult, încât un vecin a fost nevoit să-și facă apariția pentru a se asigura că nu avusese loc vreo crimă al cărei martor trebuia să fie. De la atâta râs lacrimile le alunecau printre făină, cafea și gălbenușuri sparte și, cum amândouă erau murdare din cap până-n picioare, s-au îmbrățișat sincer, ca două copile mulțumite de năzdrăvănia lor. Frida i-a oferit o țigară lui Lupe și s-au așezat să fumeze printre resturile lăsate de lupta cu legumele.

– Bucătăria ta e o porcărie, a zis Lupe.

Frida s-a uitat la ea supărată, căci credea că jignirile se terminaseră, dar, văzând-o că scoate un teanc de bani pe care i-l dă, a înțeles că vorbea serios.

– Hai să mergem în piața La Merced ca să cumpărăm oale, cratițe și cele necesare pentru a-i pregăti lui Diego mâncarea care-i place. O să vezi, va veni o vreme când nu vei mai fi motivul pentru care să se întoarcă în fiecare seară acasă, oricât de tânără și frumoasă ai fi. Așa că dă-i alt motiv: uită-te la el, e un grăsan pofticios, cucerește-i stomacul și prinde-l ca pe un pește. Când va gusta *mole*-ul, fă-l să-i placă atât de mult, încât să prefere să rămână ca să mănânce și a doua zi dimineață decât să se ducă la o străină.

Nu a crezut că va auzi vreodată aceste vorbe din gura lui Lupe, dar i s-au părut sincere și generoase, privirea ei nu o trăda. Frida a tras prelung din țigara ei și și-a pus o mulțime de întrebări: Cum am să știu când Diego va înceta să mă iubească?, cât să-l iert?... Până când a ajuns la întrebarea cea mai importantă:

– Tu crezi că oricine poate fi prins în mreje cu mâncare? Că, oferindu-i un ospăț copios, îți va îndeplini dorințele ca și cum l-ai fi vrăjit cu o licoare magică?

– Eu știu că o cină bine gătită este mai bună decât o tăvăleală în pat. Bărbaților le pui lanțul de gât cu sex sau cu mâncare, a răspuns cu accentul ei specific din Guadalajara, ca și cum ar fi fost o dogmă importantă de credință. Am să te învăț că oricine îți dă ascultare dacă gătești bine.

– Și ce o să-ți dau în schimb? Nu am decât picturile mele.

– Nu e o idee rea... Poate că într-o zi mă vei putea picta, i-a răspuns Lupe. S-a ridicat strivindu-și țigara cu talpa pantofului și a adăugat: deși nu mi-ar prinde rău nici o prietenă. Cineva la care să mă pot plânge de neghiobiile broscoiului ăluia burtos. Hai să pregătim felul ăla de mâncare ce te va duce pe vârful muntelui zeilor, dar pentru asta avem nevoie de oale.

Frida a acceptat să fie din nou elevă, să pătrundă în lumea aceea de alchimie și gusturi. În plus, dacă învăța să gătească, i-ar fi putut duce prânzul lui Diego la locul de muncă, așa cum obișnuiau țăranii mexicani, cărora nevestele lor le duceau pe ogoare felurile delicioase, preparate cu dragoste. De asemenea, i-ar fi dat șansa de a lega o prietenie cu o femeie călită și de a pregăti ofrande delicioase pentru Nașa ei de Ziua Morților, din fiecare an, și așa putea câștiga de la ea mai mulți ani de viață.

– Ei bine?

– E adevărat că ardeii iuți în sos de nuci și mirodenii nu se dau prin făină? a întrebat Frida.

Lupe nu i-a răspuns, zâmbetul amândurora a fost mai mult decât suficient pentru a înțelege că deja pătrunseseră în aceeași lume a mirodeniilor, a ardeilor iuți și a supelor. Practic, Frida intrase până în adâncul bucătăriei, locul acela magic unde femeile se întrunesc pentru a-și

împărtăși necazurile, iubirile și rețetele de mâncare.

Înainte de a pleca la piață să ia ustensile, a căutat un carnețel pentru a nota rețetele lui Lupe și, poate pentru că așa hărăzise soarta, l-a luat pe primul pe care l-a găsit: acel carnețel frumos, cartonat în negru, pe care i-l dăruise Tina înainte de a se căsători cu Diego.

Nu numai că a învățat să gătească, ci chiar a depășit-o pe Lupe. Prietenia fostelor rivale a evoluat atât de mult, încât au ajuns să locuiască în apartamente alăturate, cu soții lor și cu fetele lui Diego. Când Lupe și Frida găteau, de-abia încăpeau amândouă în bucătăriile mici. Lupe umplea întregul spațiu cu trupul ei voluminos și Frida cu fustele ei înfoiate de tehuană. Ținându-se de promisiune, Frida i-a făcut portretul lui Lupe și i l-a dăruit, dar după câțiva ani impulsiva locuitoare din Guadalajara, într-un atac de furie, l-a distrus. După aceea avea să-i pară rău.

La câteva zile după începutul lecțiilor de gastronomie, Frida a învățat să îi ducă prânzul lui Diego la locul de muncă, într-un coș împodobit cu flori, în care felurile de mâncare erau înfășurate în șervețele de masă pe care ea însăși le broda cu fraze de genul: „Te ador."

Rețeta lui Lupe de ardei iuți în sos de nuci și mirodenii

Nu există fel de mâncare mai mexican decât acesta. Îți vine să cânți romanțe și să asculți mariachi. Culorile steagului s-au contopit în acest preparat și totul se datorează călugărițelor pline de imaginație din Puebla. Pregătirea acestuia trebuie să fie un motiv de sărbătoare, la fel cum este și Independența. Când pregăteam ardeii, le strângeam laolaltă pe surorile mele cu odraslele lor pentru a curăța nucile de coajă, pentru a sporovăi și a bea un păhărel. Atât procesul, cât și gustul sunt la fel de minunate.

12 ardei iuți, 1 rodie (doar bobițele). Pentru umplutură: 500 de grame de ciolan de porc, 2 cești de apă, ¼ ceapă, 5 căței de usturoi, 3 întregi și 2 pisați, ¾ ceașcă de ceapă tăiată mărunt, 2 cești de roșii curățate și tăiate, 1 linguriță de praf de scorțișoară, 5 cuișoare, 1 măr curățat și tăiat, 1 pară mare curățată și tăiată, 1 piersică mare sau 3 mici tăiate, 1 banană mare coaptă, curățată și tăiată, 60 de grame de stafide, 60 de grame de migdale curățate și tăiate, 1 fruct de cactus glasat și mărunțit. Pentru sosul de nuci și mirodenii: 1 ceașcă de nuci cu coajă subțire, curățate și tăiate, 1 ceașcă de frișcă consistentă, 1 ceașcă de lapte, 185 de grame de brânză proaspătă,

zahăr după gust, dacă doriți, puteți să adăugați puțină scorțișoară. Sare pentru a da gust. Pătrunjel pentru decorat.

℘ Coaceți ardeii, curățați-i de coajă și scoateți-le atent semințele, având grijă să nu se rupă. Pentru umplutură, puneți într-o oală cu apă ciolanul de porc, ceapa, usturoiul întreg și puțină sare și lăsați totul la fiert; când a început să clocotească, trebuie să dați focul mai încet și să-l lăsați așa vreo 40 de minute sau până când carnea va fi fiartă și se va putea desprinde ușor. Într-o altă oală puneți ulei și căliți ceapa mărunțită și usturoiul pisat; adăugați carnea de porc și apoi roșiile, cuișoarele și scorțișoara și, la urmă, fructele, începând cu mărul, apoi piersica, para, banana, fructul de cactus glasat și presărați sare. Dacă amestecul rămâne fără zeamă, adăugați puțin din supa în care s-a fiert carnea. La urmă, adăugați stafidele și migdalele. Pentru a pregăti sosul de nuci și mirodenii, tăiați mărunt toate ingredientele, adăugând amestecului puțin lapte până obțineți consistența dorită. Umpleți ardeii cu carne și așezați-i pe un platou mare pe care-l decorați în prealabil cu pătrunjel. Turnați sosul de nuci și mirodenii și decorați totul cu bobițele de rodie.

CAPITOLUL X

Fridei i-au fost tare dragi primele luni ale căsătoriei cu Diego. În fiecare minut pe care-l petrecea alături de el descoperea pasiunea în cuvintele, în arta și în trupul bărbatului ei. Din ziua nunții zorii o prindeau fără fusta din olandă și cu sânii dezgoliți de bluza națională ca să se desfrăbăleze. Râdeau mult, se ademeneau și mai mult. Și-au explorat fiecare parte a trupului ca niște copii care descoperă locul de joacă. Amândoi reușeau să-și provoace fericire, emoții și scântei doar atingându-și mâinile, schimbând priviri sau compunându-și o scrisoare romantică. În cameră, pe marginea maiestuosului vulcan Popocatépetl, unde își petreceau nopțile înflăcărate, se simțeau mirosul proaspăt de sex și iubirea recent stârnită. Printre păsările exotice din vale se intona *La Internacional*, în timp ce ei făceau baie împreună, pentru ca apoi să se scalde din nou în sudoare, mușcând din fructele pe care Frida le așeza într-un castron mare în fiecare dimineață. Fructe de mango, graviolă, *chicozapotes* și *capulines* se trezeau odată cu ei, bucurându-se de viață.

O versiune modernă a cuplului alcătuit din Adam și Eva, căci imediat după căsătorie au fost trimiși în paradis: în Cuernavaca. Trăsăturile de penel ale lui Diego au trezit admirația ambasadorului american Morrow, care, după ce l-a copleșit cu elogii, l-a însărcinat cu realizarea unei fresce pentru fostul Palat al lui Cortés [28], unde cu secole în urmă se înfiripase o altă iubire tragică: cea dintre conchistadorul Hernán Cortés și traducătoarea și amanta lui, Malintzin. Așa că Diego și Frida și-au petrecut luna de miere în orașul eternei primăveri, marcată de o ironie: plăcerea reprezentantului suprem al imperiului capitalist pentru opera celui mai faimos pictor comunist al Mexicului. Diplomatul l-a convins pe Plutarco Elías Calles să schimbe Constituția pentru a favoriza întreprinderile nord-americane exploatatoare de petrol și, drept mulțumire, recompensa a fost o pictură murală împotriva imperialismului. Atunci și-a dat Frida seama că lui Diego, oricât ar fi fost el de comunist, tot îi sclipeau ochii când auzea de dolari. Pofta lui de mâncare și de femei era valabilă și în privința dolarilor; pentru pictorul obez, nu existau bani murdari, nici binefăcător ticălos, chiar dacă aceștia erau exact antiteza a ceea ce el trâmbița. Ca să bată palma, ambasadorul le-a împrumutat casa lui de la țară, în care să locuiască Frida și Diego pe durata realizării picturii murale. Astfel, s-au bucurat de primele zile de căsnicie înconjurați de ciripitul păsărilor și de mirosul fructelor, privind cei doi vulcani ninși care semănau, potrivit legendei antice, cu războinicul ce aștepta trezirea mult râvnită a iubitei adormite.

În zilele acelea de vis Frida își petrecea cea mai mare parte a timpului la baza estradei pe care

lucra Diego, contemplând pictura murală în care, încetul cu încetul, se conturau brutalitatea Cuceririi și triumful Revoluției Mexicane, reprezentate de Emiliano Zapata. În timpul liber se bucura de casa ambasadorului, o operă arhitectonică demnă de a te delecta cu ea în tihnă: avea o grădină frumoasă, cu fântâni, flori, plantație de bananieri, palmieri și buganvilea. De asemenea, își ocupa timpul pictând tablouri pe care le ținea ascunse de privirile străine. Din când în când câte un prieten din capitală venea să-i viziteze; atunci îl duceau să-l plimbe prin împrejurimi și încheiau noaptea cu chefuri pe cinste. În mod incredibil, Diego se ducea să picteze a doua zi de dimineață, ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat. Prietenii lor de-abia puteau să țină ritmul cu ei, atât de debordantă era energia cuplului.

Într-una dintre acele zile de lenevie au hotărât să se ducă pe dealul Tepozteco, a cărui culme adăpostește o piramidă prehispanică, iar la poalele lui se află satul Tepoztlán. Entuziasmată de plimbare, Frida a pregătit diverse feluri de mâncare pe care să le ia cu ei și le-a pus în coșuri noi, pe care le-a acoperit cu fețe de masă brodate de băștinașele din regiune.

Își dăduseră întâlnire la Palatul Cortés, unde Frida a ajuns la amiază. Aflând de excursia pe care o plănuiau, ucenicii soțului ei au propus să-i însoțească, dornici să participe la binecunoscutele petreceri câmpenești ale cuplului. Ea s-a apropiat de partea principală a zidului unde Diego picta concentrat și a rămas absorbită în fața imaginii lui Zapata pe calul său. Gura ei s-a deschis ușor și mâinile au început să-i tremure încet. Diego a observat că ceva nu era în regulă și a coborât imediat de pe schelă.

– Ce părere ai, Fridușa mea? Nu-i așa că e nemaipomenit calul? s-a umflat în pene Diego, indicându-i cu amândouă mâinile opera.

Dar ea nu a răspuns. Ochii i se pierdeau în tabloul cu călărețul cu pălărie, cu mustață stufoasă și cu un cal, care amintea de cel mai înfricoșător titan. I-a venit în gând după-amiaza aceea în care s-a intersectat prima dată cu Mesagerul și minutele de dinaintea accidentului.

– Chiar mi-a ieșit atât de prost? a întrebat Diego, întorcându-se să studieze mai atent creația.

– Nu poate fi el... a murmurat Frida, fără măcar să clipească.

– Ei, drace! Păi, cine crezi că este mizerabilul ăsta? a luat-o el la întrebări, scărpinându-se pe una din fesele sale bombate.

Ea și-a revenit din uimire, alungând teama pentru a evita întrebări incomode. Și-a scuturat cozile împletite, și-a aranjat fusta și, cu orgoliul unui erou condamnat la moarte în momentul execuției, și-a aprins o țigară.

– Este pictat prost. Toată lumea știe că armăsarul lui Zapata era negru, nu alb... Ai greșit, a

comentat ea, încercând să pară critică.

Diego a privit-o surprins. Știa că piticania de nevastă-sa era dură, dar o ieșire așa de necontrolată era, totuși, ceva neobișnuit la ea.

– Știu, dar alb se vede mai bine. Dacă l-aș fi pictat negru, aș fi întunecat tabloul. Și nu mă mai critica în fața ucenicilor!

– În plus, e prost pictat piciorul ăsta al calului. Pare picior de vacă: gros, dar osos.

El avea multe defecte, pe unele și le putea ascunde, iar altele explodau ca o încărcătură de dinamită, dar orgoliul era poate cel mai mare defect. Văzându-se criticat, neluat în considerație și, pe deasupra, corectat de Frida, i-a fost atinsă o coardă sensibilă. Așa că a luat cu furie o bidinea și a fost de-ajuns să dea de trei ori cu ea pentru a șterge piciorul animalului. Ucenicii lui nu și-au putut reține exclamațiile de uimire. El s-a întors cu ochii scânteind de ură și a coborât până a ajuns în fața nevestei, ținând încă în mâini arma ucigătoare a operei sale. Frida nu și-a retras cuvintele, a continuat să fumeze, sfidându-l. În mintea ei amețită, prefera să-și joace în continuare rolul decât să-i explice că îl cunoștea pe bărbatul din tablou. Nu voia să fie considerată nebună.

– Ai dreptate, Frida, mâine am să îndrept greșeala. Hai să mergem la plimbare, că mor de foame! a zis blând Diego, trecându-și brațul puternic pe după gâtul delicat al Fridei.

Femeia i-a oferit cel mai frumos cadou: un zâmbet larg și cochet și un sărut zgomotos. S-au îndreptat la pas spre ieșire; dar înainte de a se îndepărta ea a tras cu coada ochiului la pictură și s-a întrebat cum de e posibil ca în acel cal alb să fi văzut o fantomă din trecutul ei. Și, negăsind răspuns pentru neliniștea ei, a făcut ce face orice soție cu întrebările stânjenitoare: a închis-o într-un sertar, unde cu siguranță avea să rămână uitată.

Au străbătut drumul de la Cuernavaca la Tepoztlán împreună cu cei doi ucenici bând tequila și cântând vechi romanțe revoluționare, din acelea care îmboldesc sufletul și încălzesc gurile. Vechea camionetă Ford în care călătoreau sărea printre hârtoape și pietre, încercând să nu dea peste porcii, găinile sau măgarii care le ieșeau în cale. Ajungând pe o colină, au zărit turnurile mănăstirii din Tepoztlán, un Gulliver printre piticele terase cu acoperiș de argilă, mănăstire înconjurată de munți înalți ca niște santinele semețe. La intrarea în sat camioneta a început să șerpuiască pe străzile pavate, până când s-a oprit la umbra unui portic din apropierea pieței și a mănăstirii. Piața era înțesată de coviltirele albe ale negustorilor, care acopereau florile și fructele ca niște pânze.

Frida și Diego s-au plimbat prin piața principală, urmați de copii acoperiți cu pături, care, strigând în gura mare, încercau să le vândă fructe, jucării din lemn și gustări. S-au oprit să

arunce o privire la fiecare tarabă, până când căldura i-a obligat să se adăpostească sub o arcadă, unde s-au răcorit cu înghețată de *chicozapote*, graviolă și *jiotilla*. Un copil cu fața murdară s-a apropiat să le ofere jucării din lemn. În coșul lui avea minunății artizanale care se zbenguiau pe sol: mașinuțe, trapeziști, găini care ciuguleau grăunțe, șoareci care alergau și aeroplane din rogoz.

– Dă-mi o mașinuță! Pe aia roșie, i-a cerut Frida.

Copilul i-a dat-o așa cum un explorator i-ar da un obiect din aur unei regine. Ea i-a desfăcut mâinile lui Diego, care nu înceta să o privească distrat. A pus mașinuța în mâinile lui, contrastul dintre dimensiunea jucăriei și bărbatul uriaș fiind cât se poate de amuzant. Și cu gingășia dragostei i-a închis, rând pe rând, fiecare deget pentru a ține strâns acel automobil din lemn, roșu și micuț.

– Acesta e cadoul meu. Este inima mea, de aceea are culoarea sângelui, dar are și roți ca să te urmeze mereu oriunde te-ai duce, copilul meu, Diego!

Și apoi, ca o mamă devotată, l-a sărutat pe frunte.

El închis ochii bulbucați, simțind cum palpita jucărioara. I-a deschis din nou și a pus cadoul în geantă ca să-și poată savura în continuare înghețata de fructe.

În timp ce-și lingeau înghețatele, un bărbat slab, cu față acră ca o lămâie și cu pălărie pe cap, s-a apropiat de ei.

– Dacă vreți să mergeți să vedeți piramida de pe dealul Tepozteco, eu vă pot duce, domnilor.

Diego a acceptat după ce a tocmit mai întâi prețul ghidului. Cei doi soți și-au manifestat complicitatea în mai multe momente, observând că bărbatul nu părea a avea sentimente, căci fața lui de-abia se mișca atunci când vorbea, ca și cum ar fi fost o statuie din marmură.

I-au lăsat pe ucenici să aibă grijă de coșurile cu merinde și au pornit să urce printre pietrele înconjurate de desișuri. Poteca era abruptă și presupunea o adevărată provocare să o urci. Diego trebuia să rămână în urmă mereu, fie pentru că era obosit, fie pentru a o ajuta pe Frida, care se chinuia târându-și fusta lungă și piciorul mutilat. A înjurat de mama focului când a fost cât pe-aci să alunece într-o râpă.

– Să nu veniți cu ură la Tepoztlán! Dacă ajungeți acolo plin de resentimente, ele se vor întoarce împotriva dumneavoastră, stăpâne. Scăpați de ele! Înainte de a ajunge acolo, trebuie să vă împăcați cu Tepozteco, i-a spus neînfricat ghidul.

– Păi, nemernicul ăsta de Tepozteco vrea să mă omoare, i-a răspuns glumind pictorul.

– Atunci, înseamnă că vedeți o oglindă și mulți vă doresc răul.

– Povestiți-ne despre istoria satului dumneavoastră, l-a îndemnat Frida.

– Păi, de multă vreme se spune că o domniță obișnuia să facă baie în râpă, deși bătrânii satului o avertizaseră că acolo „se fac farmece"; fata nu a crezut și a rămas gravidă. Când au aflat, părinții ei au umilit-o și au respins-o. După ce s-a născut copilul, bunicul a încercat de mai multe ori să se descotorosească de el: l-a aruncat într-o râpă ca să se lovească de stânci, dar nu i-a reușit, căci vântul l-a prins în zbor și l-a dus pe un câmp; acolo l-a părăsit în niște plantații de agavă [29], dar frunzele plantelor s-au îndoit până la gura copilului ca să-i dea să bea din sucul de agavă. Atunci un cuplu de bătrânei l-a descoperit pe micuțul abandonat și l-a adoptat, punându-i numele Tepoztécatl, ocrotitorul localității Tepoztlán.

– Îmi plac poveștile dumneavoastră. Mai spuneți-ne una! l-a rugat Frida ca să urce mai departe și ca să afle mai multe despre centrul acela religios.

Diego se lupta la fiecare pas. Era amuzant să îi vezi, creaturi de la oraș încercând să pășească la sat. Bărbatul a început să turuie altă poveste, poate învățată pe de rost, ca unul dintre vânzătorii ambulanți care primesc vreo două monede pentru povești de prin partea locului.

– Cu mult timp în urmă, pe când bărbații cu barbă stăpâneau tărâmurile noastre și Moartea hoinărea prin ținut, așezând temple cu cruci scăldate în sânge. Astfel au trecut anii și lumea trăia deja în marele oraș, unde se dădea stingerea prin dangătul clopotelor de la biserică unsprezece noaptea. Iar când trecea de ora unsprezece, în miez de noapte, începeau să se audă plânsetele și țipetele unei femei colindând străzile cu tânguirea ei. Vecinii se simțeau din ce în ce mai neliniștiți, căci țipetele disperate nu-i lăsau să doarmă. Se întrebau oare cine era femeia aia și ce durere o sufoca. Hotărâți să descifreze misterul, unii au îndrăznit să scoată capul pe fereastră, văzând că era vorba despre o femeie îmbrăcată în alb, cu un văl acoperindu-i chipul, care îngenunchea, privind la răsărit de Plaza Mayor. Cei îndrăzneți au urmărit-o, dar dispărea mereu în ceața lacului Texcoco. Și din cauza vocii sale sfâșietoare și îndurerate femeile i-au zis Bocitoarea. Aceste femei credeau că e o localnică îndrăgostită cândva de un cavaler spaniol, cu care a avut trei copii. El nu o iubea și nici nu-și dorea să se însoare cu ea, dar o poseda ca un nemernic și, când se sătura de prezența ei, o izgonea. Marele domn se ferea să-și ia angajamentul unei căsătorii. Individul cel nemilos s-a căsătorit mai târziu cu o spanioloaică bogată. Când a aflat, Bocitoarea a înnebunit de durere și și-a înecat cei trei copii în râu și apoi, dându-și seama de fapta ei, s-a sinucis. De atunci bântuie și se aude cum strigă „Ah, copiii mei". Dar alții scormonesc mai adânc în originile strămoșilor noștri totonaci și vorbesc despre femeile cihuateteo, mame moarte la naștere, considerate zeițe. Unchiul meu Concepción, om cult, ca dumneavoastră, îmi spunea că era vorba de sufletul chinuit al lui Malintzin, cea care

și-a trădat toți copiii, pe mexicani, căzând pradă desfrâului bărbosului care ne-a subjugat timp de secole. Dar nu contează cine e, femeia aia va deplânge în continuare moartea copiilor săi ascunzându-se sub văl, până când ultimul bărbat va părăsi Pământul acesta.

Terminându-și povestea, bărbatul și-a dat jos pălăria enormă și și-a șters cu o basma colorată, din bumbac, fruntea îmbibată de sudoare. Soarele care se sufoca între munții stâncoși le-a făcut semn cu ochiul, de parcă ar fi fost în cârdășie cu ghidul lor. Câteva stoluri de coțofene au străbătut mândre cerul înnorat. Frida a privit satul Tepoztlán și și-a imaginat o fetiță jucându-se cu micuțele case de păpuși.

– E o poveste frumoasă, a murmurat, trăgând dintr-o țigară revigorantă care o învăluia ca ponchoul ei mexican.

Diego s-a scărpinat prin părul încâlcit, bâiguind niște blesteme, și a coborât pe drumul ce ducea spre sat.

– Numai religia e de vină, inventează spirite... Nemernică biserică! Sunt niște nenorociți chiar și când e vorba să născocească suflete chinuite! Adevărul e că puțin îmi pasă să ajung la piramidă, eu mă întorc, mor de foame...

Restul vorbelor nu s-au mai auzit, era deja hotărât să caute un han unde să i se dea o sticlă de tequila ca să-și umezească gâtlejul.

Frida și-a terminat țigara cu liniștea unei femei care așteaptă ameliorarea stării de sănătate a unui copil în agonie. Ochii îi erau în continuare ațintiți spre orizont.

– Femeia purta văl, nu-i așa? l-a întrebat pe bărbatul care nu se mișca din locul lui, în așteptarea vreunei indicații.

– În toate poveștile pe care le-am auzit, Bocitoarea poartă un văl, stăpână.

– Da, așa este. Ea poartă întotdeauna un văl, și-a răspuns sieși, azvârlind în gol chiștocul care în cădere a descris un arc perfect, ca de coardă de sărit.

Frida și-a urmat soțul, privind gestul de confirmare al bărbatului cu pălărie, crezând că o asigura că femeia care bântuia noaptea era nici mai mult, nici mai puțin decât Nașa ei.

În noaptea aceea a visat-o: femeia o privea de pe o stradă pustie, printre porticuri și fațade fastuoase, invitând-o să îndure împreună suferințele pe care viața i le rezervase. Mâna femeii i se vâra între sâni pentru a-i smulge mașinuța roșie din lemn, care palpita neîncetat. Femeia cu văl nu plângea pentru copiii ei, ci pentru Frida, femeie, mamă și durere.

A doua zi a uitat visul.

Călătoria mea la Cuernavaca

De ce există înghețată în Tepoztlán? Nu știu, poate clima aceea caldă de acolo te invită să te răcorești cu deserturi congelate. Eu cred că a fost un dar de la zeii care apără dealul, pentru a ne putea delecta cu o bucățică din paradis, care, cu fiecare atingere a limbii, se topește în mâinile noastre, arătându-ne că lucrurile bune sunt efemere.

Înghețată de mango din Tepozteco

1 kg de mango, 2 linguri de lămâie, ½ linguriță de coajă de lămâie rasă, ½ ceașcă de apă, 3 linguri de zahăr brun, ¼ frișcă ușor bătută, 1 gălbenuș de ou bătut.

☙ Trebuie să curățați fructele de mango și să desprindeți toată pulpa de pe sâmbure, fără să se irosească nimic. Se taie pulpa de mango și se păstrează din ea o jumătate de ceașcă pentru a face o înghețată închegată. Apoi se amestecă toate ingredientele, mai puțin frișca și gălbenușul, până se obține un piure. Puneți amestecul în răcitorul din metal pentru făcut înghețată și învârtiți continuu. Când începe să se închege, se adaugă frișca și gălbenușul. Se bate în continuare până când se formează înghețata. Se lasă la congelator 12 ore ca să se închege bine. Scoateți-o de la congelator cu 10 minute înainte de a o servi.

CAPITOLUL XI

În ziua aceea melancolică, pe când ochii negri ai Fridei se pierdeau prin ceața matinală care înghițea golfulețul, a descoperit cauza adevărată a durerii ei. Părea că viața o legăna ca pe un bebeluș, dar în realitate o agita o furtună care-i rodea zilele fericite. La fel ca multe alte femei, descoperise că nu-i mai rămăsese decât visul a ceea ce i-ar fi plăcut să fie viața ei. S-a lăsat dusă de croncănitul caraghios al pescărușilor care râdeau de ea în hohote. S-a uitat la ei și i-a blestemat pentru nerușinarea lor, până când ei s-au risipit în ceață, lăsând-o singură, învăluită în mantila ei de culoarea dovleacului. Tânguirile aveau mai multe motive: lipsa iubirii fidele, a maternității, chiar și a propriei personalități. Se întreba: când a încetat Frida să fie fata aceea îmbrăcată în costume simple și machiată delicat și a devenit o viziune bizară a femeii mexicane, cu fuste lungi din bumbac, bluze din Oaxaca și coliere aztece grele? De ce a renunțat la prototipul de femeie pe care i l-a inculcat mama ei ca să devină partenera exotică a lui Diego, cu care el se mândrea ca și cum ar fi fost un spectacol de circ? Frida era cu adevărat femeia tehuană sau pur și simplu o copilă care se juca și voia să fie altcineva?

Îi însoțea gândurile frumosul peisaj al golfulețului San Francisco, unde locuiau de aproape un an. Diego acceptase propunerea de a picta o lucrare pentru Bursa de Valori din San Francisco și alta pentru Colegiul de Arte Frumoase din California. Imediat a cochetat cu ideea de a-și prelungi călătoria pentru a se stabili în Statele Unite: ar fi putut să profite mult de moda pictorilor mexicani pe piața artei. În Mexic președintele Calles avusese grijă să-i persecute, cu fermitate, pe artiști; a poruncit să fie distruse picturi murale și să fie întemnițați artiștii comuniști. San Francisco îi oferea lui Diego un sanctuar de care să se agațe.

Frida a ajuns acolo tânjind după locuri exotice. A cultivat prietenii noi și i s-a deschis o lume neașteptată, ce părea infinită. Diego era tratat ca un rege. Frida stătea retrasă, ascunsă în spatele prezenței voluminoase a soțului ei, timidă, fără să se prezinte ca artistă, dar emițând comentarii critice ironice. Ochiul ei critic, de femeie implicată în problema comunistă, nu putea decât să urască banalitățile societății nord-americane. Simțind pe de o parte ură, pe de alta durere, și-a petrecut acele zile în tăcere, suferind pentru că-l pierduse pe cel care ar fi fost primul ei copil.

Nimic nu-i reda mai bine schimbarea prin care trecea decât cele două autoportrete pe care le-a pictat: în primul apărea o tânără rumenă, cu privire caldă, îndreptată într-o parte și ochi strălucitori. În portretul pe care l-a făcut cu un an mai târziu este melancolică și, aproape imperceptibil, colțul gurii a încetat să-și mai ia zborul și cade ca și cum ar fi primit o

împușcătură.

Frida se simțea îndurerată. Și-a privit pântecele, apoi și-a băgât mâna rece prin cămașa tehuană ca să se pipăie. L-a simțit călduț, de parcă încă nu ar fi uitat că în el sălășluise un făt. Își dorea să aibă un copil cu Diego, dar pântecele ei era gol: fătul stătea într-o poziție nepotrivită și au fost nevoiți să i-l extirpeze. Aceea a fost prima ei nefericire în căsnicie și, de asemenea, nefericirea care i-a provocat o fisură în relația cu Diego. Când a fost internată în spital pentru a i se face avort, el nu i-a fost alături. Nici măcar nu lucra, ci era ocupat cu o nouă paradă de amante.

Și-a amintit cum i l-au smuls pe micuțul ei Dieguito în timp ce Diego cel mare, în vreun hotel mizerabil, își satisfăcea foamea de sex cu ucenica lui, Ione Robinson. Gândul a făcut-o solidară cu miile de sinucigași care se aruncau de pe podul San Francisco. Nefericirile ei din copilărie începeau să fie răpuse de unele noi, după cum îi spusese femeia cu văl: durerea avea să crească odată cu trecerea timpului.

Era atât de simplu să pună capăt suferințelor, să închidă ochii și să se arunce de pe pod... Diego avea să-și dea seama abia după aceea. Poate mâine. Azi era foarte ocupat cu modelul lui, jucătoarea de tenis Helen Wills. Frida a auzit-o țipând pe femeia ajunsă la orgasm, țipetele ei răsunând prin fiecare colțișor al salonului unde Diego făcea pictura murală. Nu a îndrăznit să-i surprindă pe amanți tăvălindu-se pe podea printre pânzele schelei, dar nici nu s-a mișcat de acolo în timp ce-i auzea. Era absorbită de imaginea femeii care plutea dezbrăcată în partea superioară a picturii, sânii și formele pe care sportiva le etala pe terenurile de tenis au fost explorate de Diego cu scopul de a o putea schița în pictura murală. În timp ce Helen părea dusă în paradisul simțurilor, Frida a lăsat pur și simplu coșul jos și a ieșit din incintă.

Întorcându-se în apartamentul ei, a încercat să-și abată gândurile gătind și croșetând, dar nu reușea să potolească ecourile orgasmului care-i răsunau în continuare în minte. S-a privit în oglindă și a descoperit o ființă străină. Nu că vestimentația ei exotică ar fi fost o mască ce i-ar fi ascuns personalitatea pentru a o transforma în domnița indigenă pe care și-o dorea Diego, mai degrabă ea își dramatizase la maximum propria personalitate. Devenise o operă de artă și nu știa dacă-și mai dorea să fie așa ceva. Se inventase pentru a se etala.

„Ce rost are să merg înainte?“ s-a întrebat în timp ce se plimba prin golfuleț. Piciorul o durea din ce în ce mai tare, de parcă o sută de cuie i-ar fi străbătut fiecare celulă. De ce să zâmbească, dacă în ea nu exista decât gol? Se simțea ca o piñata [30], frumoasă pe dinafară, goală pe dinăuntru și fragilă ca o oală. Diego și viața complotau s-o biciuiască. Frida nu voia să rămână și să vadă ce era în interiorul ei după ce ar fi fost sfărâmată.

A mers încet pe partea pavată. Avea să urce pe pod, care o hăituia ca o fiară enormă, cerându-i

sângele, și urma să vadă dacă încă avea curajul de a trăi mai departe.

– În carnețelul tău poți să citești această frază: „Să ai curajul să trăiești, căci, de murit, oricine poate muri“, a auzit rostind o voce în spatele ei.

Întâmplător, chiar în clipa în care se gândea la carnețelul ei cuvintele i-au părut un ecou al gândurilor. Frida s-a întors și a dat peste femeia cu piele ciocolatie, ochi strălucitori și profunzi ca un pahar de coniac. Stătea pe o bancă, îmbrăcată cu paltonul și cu rochia ei vaporoasă, din mătase. Frida a simțit imediat empatie cu femeia tunsă scurt și cu pomeți mari. A fermecat-o zâmbetul ei larg, care se asorta cu acel colier cu mărgele enorme, de culoarea lămâii, pe care-l purta la gât.

– Scuzați-mă... vă cunosc cumva? a întrebat Frida.

– Nu știu de ce ar trebui să mă cunoști. Se vede că nu ești de pe aici, iar eu am crescut pe câmpiile din Kentucky. Nu există niciun motiv ca o prințesă ca tine să-și întoarcă fața spre o femeie ca mine, a răspuns femeia, care stătea în continuare pe banca de pe mirador, hrănind pescărușii neliniștiți cu bucăți de pâine uscată.

– Atunci, n-avem ce să vorbim, i-a întors-o Frida, înfășurându-se cu mantila ei.

– O, ba sigur că avem! Noi, femeile, avem atâtea în comun, încât să putem pălăvrăgi ore întregi, indiferent că venim din Africa, New York sau Amazonia. Toate plângem, toate iubim și toate ne hrănim copiii cu trupul nostru. Asta am făcut din prima zi și asta vom face până când va stinge cineva lampa, va închide ușa și va încuia cu cheia această lume.

Cele două femei s-au privit. Frida simțea teamă, dar nu era stânjenită în fața necunoscutei, care-i dăruia un zâmbet călduros. S-a așezat lângă ea.

– Aveți țigări? Le-am uitat acasă când am plecat. Chiar voiam să uit de tot și de toate.

Femeia a scos din gentuța ei o cutiuță, de unde a șterpelit două țigări, fiecare aprinzându-și una. Fumul nu a alungat pescărușii, dar i-a făcut să nu mai croncăne și să nu mai ceară firimituri de pâine.

– Încântată de cunoștință, fato! Eu sunt Eva Frederick, dar, dacă te duci în cartierul La Misión și întrebi de Mommy Eve, toți îți vor da informații despre mine.

Amândouă au privit în față, spre podul sinucigașilor.

– Ce căutați pe aici, Eve? a întrebat Frida, trăgând nervoasă din trabucul ei.

– Hrănesc păsările. Sunt la fel ca bărbații, burta lor e un sac fără fund. Dacă ar face dragoste la fel cum bagă în ei, ar exista mai multe femei satisfăcute și mai puțini criminali în închisori! i-a trântit-o femeia, aruncându-le păsărilor ultimele firimituri.

– Amin! a încheiat Frida.

După aceea s-a lăsat tăcerea și apoi complicitatea, care a stârnit hohote de râs.

– Și tu, dragă? Ce te aduce în colosalul San Francisco?

– Pur și simplu rumeg ideea de a deveni cadavru. Dar am o problemă: înălțimile îmi provoacă amețeală.

– Dacă o faci, vei fi cea mai frumoasă moartă din câte am cunoscut, înfofolită toată în hainele alea de prințesă! Cel puțin ai să strălucești la priveghi! Unii oameni n-au stil nici când vine vorba de moarte, a comentat străina.

Frida a simțit tocmai ceea ce venise să caute acolo: înțelegere.

– Sigur, dacă ți-e frică de înălțimi, ai o problemă gravă, fato. Niciun sinucigaș nu vrea să moară din cauza unui stop cardiac înainte de a se arunca în gol. Dacă vrei să faci ceva, trebuie să faci bine, nu doar să încerci. Lumea e plină de încercări eșuate, și-a atins deja cota de ratați, n-avem nevoie de încă unul.

– Mulțumesc pentru sfaturi! Cred că ar fi mai bine să o las pe altă dată. Când voi găsi un mod mai puțin dureros de a pune capăt suferinței, am să pun. Am simțit deja prea multă durere zilele astea ca să sufăr și mai mult după lovitura pe care aș primi-o căzând în apă.

– Sigur doare. Sigur doare ca atunci când te-ar călca un tramvai... a murmurat Eva, aranjându-și fusta scurtă și cochetă.

Frida s-a întors surprinsă să se uite la ea și, înainte să poată rosti ceva, zâmbetul femeii a absorbit-o, liniștind-o când a atins-o cu palma pe piciorul bolnav.

– Cine ești? a bâiguit cu groază Frida.

– Eve Frederick.

– Ești... Nașa mea? Acesta este chipul tău din spatele vălului?

– Mă confunzi. Sunt o prietenă. Și, dacă e să vorbim de fețe, am multe. Fata mea, mai ia o țigară! Fumeaz-o. Nu-ți întoarce fața spre trecut. Există ceva ce te așteaptă acolo, acasă. Ar fi

păcat să se sfârșească totul atât de repede. Ești mai puternică decât crezi.

– Nu ești moartea? a îndrăznit să întrebe Frida intrigată.

Răspunsul a fost unul dintre cele mai frumoase hohote de râs pe care le auzise în viața ei. Simplul fapt de a și-l aduce aminte tot restul existenței sale avea să-i înveselească zilele. Îi plăcea la nebunie vocea de cânt religios a femeii, iar, dacă se mai adăuga și râsul exploziv, era un adevărat extaz.

– Tu crezi că, la formele astea, aș putea să fiu moartea? a întrebat femeia ironică, punând mâna pe șoldurile voluminoase și pe sânii rotunzi, tipici afroamericanelor. Sunt o femeie get-beget, din alea cu forme.

– Adică nu ești nici un vis...

Femeia și-a trecut mâna prin păr cu un alt hohot de râs.

– Să ne ia Dumnezeu la sânul Lui dacă viața asta e un vis! Micuțo, viața asta n-are nimic de vis. Fiecare picătură de sânge stoarsă din inimă nu face decât să ne amintească faptul că suntem reale! a exclamat veselă Eve.

S-a ridicat brusc, alungând pescărușii care așteptau amăgiți să li se mai dea mâncare.

– Întotdeauna o să te aștepte ceva acasă. Oricât de prost ar sta lucrurile. Caută pentru ce anume merită să te întorci. Și nu uita asta niciodată!

– Plecați, miss Frederick? a întrebat Frida, încercând să o rețină.

– Pescărușii au mâncat. Tu, drăguțo, n-ai mai sărit, iar, dacă vezi ceva mai important decât să pregătești o plăcintă cu mere să-ți dregi sufletul, anunță-mă și rămân aici!

– Sufletul meu este mai mult decât dres, este singura parte din mine care nu e distrusă. Păcat că e un concept atât de creștin! a răspuns Frida ironic.

Nu îi plăceau manifestările religioase. Îi fuseseră de-ajuns ale mamei sale.

– Scumpo, mâncarea pentru suflet nu este pentru a hrăni idei politice, nici crezuri, căci sunt sigură că până și în Rusia chiar în clipa asta o femeie gătește pentru copiii ei. Tatăl nostru, sfințească-se numele Lui, ne-a dat misiunea de a hrăni fiecare suflet de pe lume. Fie că este vorba despre negri, galbeni sau roșii, până și soldaților mamele lor le fac un castron zdravăn de ciorbă.

– Femeia mai are și alte aspirații, pe lângă aceea de a-și petrece viața în bucătărie, a bombănit supărată Frida.

– Desigur. Așa vorbesc femeile care au forme...! Dar nimeni nu ne va lua plăcerea de a vedea cum un om drag mănâncă felul de mâncare pe care i l-am pregătit cu lacrimi și sudoare. O, nu! Ăsta e un drept divin!

Eve s-a îndepărtat, mișcându-și șoldurile ca o corabie cu vele pe mare. Nu și-a luat rămas-bun, dar a intonat cu vocea ei frumoasă un cântec religios din Harlem [31], o melodie care îi mulțumea lui Dumnezeu pentru recoltă. Apoi, fără să se întoarcă spre Frida ștrengărește, a fredonat *Deadmen blues* de Jelly Roy Morton, dansând pe poteca luminată de felinare ce luptau să nu se lase acoperite de ceață. Și pe neașteptate a dispărut, încetându-și câteva minute cântarea, până când a pierit în abur.

În acea clipă Frida a simțit o mare dorință de a o picta. Dorința a început să-i inunde întregul trup ca un urcior care se umple până se revarsă. Și, uitând toată durerea, s-a dus în apartamentul ei pentru a-și începe tabloul. Știindu-se înșelată, frustrată în ceea ce privește maternitatea sa și durând-o piciorul, liniile pe care le-a trasat cu cărbunele pe pânză au fost exacte, continue, urmărind formele pe care trebuie să le aibă orice femeie, așa cum îi spusese Eve. S-a întors la pictură, la universul în care se simțea eliberată de presiuni. Doar ținând penelul sau cratița în mână putea să potolească strigătul de disperare al vieții sale sufocante.

După vreo două zile Diego a observat altă atitudine la soția lui, care nu mai era timida doamnă Rivera, ci devenise Frida, cu nume propriu. S-a întâmplat într-o noapte boemă, când s-au întrunit mai mulți intelectuali, artiști și lingăi de-ai lui, pentru a-l cinsti cu o cină. O tânără care stătea lângă el era absorbită de conversația lui și flirtau în văzul tuturor. Nu era ceva ciudat ca ucenici într-ale artei să flirteze cu Diego ca și cum el ar fi fost cea mai râvnită medalie din partea de sud a graniței. Avea ceva ce îl făcea un bărbat tipic precum tequila și piramidele. Pentru o femeie, a se culca cu Rivera era ceva la fel de folcloric sau poate chiar mai picant decât ardeiul iute. Frida îi observa cu atenție dintr-un colț al salonului, rememorând cuvintele ferme rostite de Mommy Eve. A luat două înghițituri zdravene de burbon și, adoptând o nouă atitudine care avea să dureze pentru tot restul vieții, a început contraatacul: mai întâi s-a aranjat, căci, dacă urma să lupte împotriva tuturor târfelor lui Diego, trebuia să arate întotdeauna bine. Apoi s-a ridicat, a pășit cochet printre invitați până când, cu seriozitatea unui general participant la o lovitură de stat, s-a oprit lângă muzicieni și le-a poruncit să interpreteze o melodie mexicană, seducătoare și nostalgică, care să-i ațâțe pe cei prezenți: *La Llorona.*

A intonat-o cu aceeași pasiune cu care gătea și picta. S-a aventurat să cânte *a capela,* atrăgându-le atenția tuturor. Numaidecât muzicienii au acompaniat-o cu instrumentele lor. Ținând în

mână sticla de whisky ca pe o tovarășă de spectacol, a rostit fraze caraghioase printre înghițituri. Și, în cele din urmă, s-a apropiat de Diego și le-a spus admiratorilor lui:

– În sănătatea maestrului! Eu sunt cea care vă poate spune totul despre el, căci eu sunt cea care-i gătește, iar pe artiști nu-i cunoști după opera lor, ci după stomacul lor... Și al lui Diego e mare!

Lumea a izbucnit în râs. Chiar și el, căci nu-i păsa să fie ținta glumelor atâta timp cât era centrul atenției.

– Lui Diego îi place fasolea pentru că a trăit la o fermă și acum se simte stăpân: mănâncă fasole și râgâie șuncă. În plus, e la fel ca fasolea: cum dă puțin în fiert, cum se scofâlcește.

A mai tras o dușcă de alcool. Și mai multe aplauze, și mai multe râsete.

– Dar s-a însurat cu mine. Eu i-am zis doar atât: Ai să vezi acum tu, sacule, că ți-ai găsit peticul!

S-a apropiat de fata care cocheta cu Diego, a apucat-o de bărbie și a sărutat-o cu patimă. S-a îndepărtat ușor de ea și le-a spus invitaților:

– Am să-i plătesc cu aceeași monedă.

A luat-o de mână pe tipa care râdea amețită de alcool. A tras-o spre ea ca să o îmbrățișeze și cu mâna cealaltă a mângâiat-o pe spate și pe fund. Dacă Diego era o mâncare exotică, ea avea să fie desertul.

– Cică nu e frumos să furi, ceea ce eu n-aș face niciodată, dar cu mare plăcere i-aș fura fetei ăsteia un sărut pe gură.

Și a sărutat-o din nou pe ucenică, care a început să se lase dusă de val și a mângâiat-o pe Frida.

Diego a zâmbit stânjenit. Apoi a început să aplaude. Aceea era nevasta lui și o iubea așa cum era ea. S-a ridicat pentru a-i face galerie și i-a declarat:

– Friduța, când sunt cu tine, lanul de porumb e o fermă, iar rachiul, o băutură răcoritoare!

Ea i-a luat mâna ca să i-o sărute ca o mamă care-și întâmpină fiul când se întoarce de la școală.

– Din cer a căzut un papagal cu o floare în cioc, eu știu doar că te iubesc și nu mai spun nimănui.

Cei prezenți au aplaudat o vreme, amuzați de soții Rivera, care nu mai auzeau aplauzele

pentru că se sărutau cu foc.

Fără să-și dea seama, absorbit de jocul actoricesc al soției, Diego era hipnotizat. La scurt timp a uitat de fată, care a preferat să se refugieze în spatele lingăilor. Diego s-a așezat lângă Frida pentru a cânta și a bea în continuare. Privirea lui afectuoasă și amuzantă era ca mâna care se unea cu a Fridei în tabloul în care ea se pictase pe sine împreună cu el: el, un pictor uriaș privindu-și pensulele și paleta, agățat de soția-fiica-mama-amanta lui. Frida ieșise învingătoare.

A doua zi, și-a luat geanta în care ținea mașinuța lui din lemn și, cu o durere destul de puternică de cap din cauza mahmurelii, s-a urcat în tramvai, ducându-se în zona La Misión, în plin centrul orașului San Francisco. A mers cu chiu, cu vai printre emigranții mexicani care lucrau în fabrici de textile și printre afroamericanii care cărau cutii cu fructe. În zgomotul și în mișcarea haotică, s-a hotărât să se apropie de o femeie care vindea mere pe stradă.

– O cunoașteți cumva pe Mommy Eve? Mi s-a spus că pot să întreb pe oricine și îmi va da informații despre ea.

– Toată lumea o cunoaște pe Mommy Eve. Ce treabă ai cu ea?

– Să?i mul?umesc, a explicat Frida. -i mulțumesc, a explicat Frida.

– Păi, trebuie să te duci la cimitirul bazilicii La Misión Dolores de pe strada 16. Îi plăceau trandafirii albi, dacă vrei să-i duci ceva, a explicat vânzătoarea cu un zâmbet pe buze.

Ca să-și ascundă uimirea, a cumpărat de la ea o sacoșă de mere cu care avea să facă plăcinta care să-l bucure atât de mult pe Diego, împreună cu un milkshake. S-a îndreptat spre cimitirul din zonă, cel mai vechi din oraș. Cu un trandafir alb pus la piept, a hoinărit printre mausoleele și sculpturile funerare. În apropierea unui stejar mare a dat de o lespede acoperită cu multă iarbă, pe care era scris numele „Eve Marie Frederick“. Murise în urmă cu cinci ani. Trandafirul și-a găsit odihna pe placa din piatră până când avea să se ofilească. Nu a fost udat decât de niște lacrimi care au curs din ochii Fridei.

Nu avea să povestească nimănui despre întâlnirea ei cu femeia. A rămas un secret pe care l-a ținut toată viața; nici măcar atunci când a imortalizat-o pe doamna aceea într-un portret celebru nimeni nu a știut cine era ea și nu a găsit nimeni nicăieri vreo referire la ea. Doar atunci când Dolores Olmedo a achiziționat portretul și a întrebat-o cine e femeia, Frida i-a răspuns înțelept: „Cineva care spunea adevăruri.“

MÂNCAREA ÎN ȚARA AMERICANILOR

Nu mi-a plăcut deloc să mănânc printre blondini. Eu nu voiam decât niște ouă jumări cu ardei iute și cu o grămadă de turte, dar asta e, trebuia să tac și să-mi înghit înjurăturile pentru a mă bucura de lumea modernă.

Ce-mi plăcea cu adevărat erau prăjiturile. Erau ca niște clădiri perfect construite. De asemenea, îmi plăceau restaurantele oamenilor de culoare. Acolo totul era colorat, de la muzică până la zâmbetul amabil al chelneriței.

Mommy Eve's Apple Pie [32]

2 cești de făină, 1 lingură de zahăr, ¾ linguriță de sare, 10 linguri sau 1 ¼ pachet de unt fără sare, tăiat în bucățele, ¼ ceașcă de margarină, 6 linguri de apă rece. Pentru umplutură: ½ ceașcă de zahăr, ¼ ceașcă de zahăr brun, 2 linguri de făină, 1 lingură de zeamă de lămâie, 2 lingurițe de lămâie rasă, un vârf de cuțit de nucșoară, 2 kilograme de mere golden curățate și tăiate în felii subțiri, lapte, puțin zahăr.

Mai întâi se pregătește blatul: se amestecă făina, zahărul și sarea; apoi se adaugă untul și margarina, amestecând încontinuu până când se îngroașă și atunci se toarnă cele 6 linguri de apă pentru a înmuia amestecul; adăugați mai multă apă dacă aluatul se întărește. Se împarte în două bucăți, fiecare fiind modelată în formă de disc și se lasă în repaus timp de 2 ore sau chiar mai mult. Între timp, se prepară umplutura: se amestecă toate ingredientele, cu excepția merelor, laptelui și a puținului zahăr, se pune la foc mic până când se formează o pastă caramel uniformă. Atunci se adaugă merele tăiate felii. Unuia din discuri i se îndoaie marginile în sus pentru a forma un fel de platou și se toarnă în el umplutura de mere. Celălalt disc se taie în fâșii care se pun peste umplutură, formând un grilaj; se apasă ușor pe marginile blatului pentru a le uni. Se toarnă puțin lapte peste grilaj, se pudrează cu zahăr și se pune la cuptor 10 minute, la o temperatură de 200 de grade. Apoi se reduce temperatura cuptorului la 180 de grade și se lasă la copt o oră sau până când zeama începe să facă bule și coaja devine aurie.

CAPITOLUL XII

Acum se purta altfel și a căutat ajutor să-și atenueze durerile de picior. Poate că recâștigase atenția lui Diego, dar, trezindu-se în fiecare zi și văzând degetele de la piciorul ei stâng ofilindu-se, a început să se întrebe în ce măsură merita să trăiești viața de zi cu zi cu o durere asemănătoare cu moartea. Se întreba dacă nu cumva acela era prețul pe care trebuia să i-l plătească morții pentru că trăia zile cu împrumut, dar s-a hotărât să facă ceva, să ceară ajutor, fiindcă până și când încerca să traverseze sufrageria din micul ei apartament era ca și cum ar fi călcat pe mii de cuie.

A visat atunci un port ticsit de muncitori, unii cu arme în mâini, pe care ea însăși li le dăduse ca să plece să lupte pe un tărâm îndepărtat, numit Republica. Existau oameni de toate naționalitățile și printre ei a reușit să o zărească pe Mommy Eve, care a îmbrățișat-o pentru a-și lua rămas-bun. Îmbrățișarea a fost plină de afecțiune, ca și cum femeia i-ar fi transmis o undă de înțelegere pentru viața ei neliniștită. S-a îndreptat imediat spre un pod ca să urce la bordul unui minunat velier cu pânze albe.

– Pleci? a întrebat-o Frida, alergând după corabia care-și ridica ancora.

– Fata mea, am găsit cel mai bun căpitan care să mă conducă spre moarte. El te cunoaște și te admiră. Ai nevoie de un căpitan care să-ți călăuzească barca pe ultimul drum, cineva care să știe să evite furtuni, căci ale tale sunt foarte puternice, i-a răspuns Eve.

Frida s-a întors să privească velierul. În corabie era un bărbat îmbrăcat în căpitan; trăsăturile lui erau blânde și ochii, metalici precum oțelul. Folosea ambele calități cu distincție, în funcție de nevoi. Ținuta lui era cavalerească și cinstită, iar mâinile lui ferme pe cârmă erau sălbatice ca marea. Zâmbetul lui de curtean aducea pace la fel cum copiilor li se aduc caramele de Crăciun. Ochii lui reci și indescifrabili priveau întotdeauna în altă parte, salvându-i pe cei care se lăsau salvați.

– Îl cunosc. E doctorașul Leo! a exclamat Frida în fața corabiei care-și ridica ancora în marea liniștită.

După acele scene trăite, visul ei a continuat ca orice vis: cu prostii și nebunii care nu satisfac decât o minte rătăcită.

A doua zi l-a căutat pe doctorul Leo Eloesser, pe care îl cunoscuse în 1926 în Mexic și care

acum locuia în Statele Unite și preda la Universitatea Stanford.

– De ce ați venit să mă căutați pe mine, Frida? a întrebat-o același bărbat din visul ei, cu excepția staturii scunde.

– Pentru că știu că sunteți cel mai bun, pentru că sunteți un comunist. N-aș putea să-mi pun viața în mâinile unui habotnic care-și face cruce, a răspuns Frida veselă.

– Și noi, comuniștii, ne vindecăm mai bine pacienții? i-a ținut isonul doctorul Leo.

Frida s-a delectat cu operele pictoriței Georgia O'Keeffe expuse pe pereți și a zâmbit, descoperind o pânză a lui Diego în încăpere: *La tortillera* [33].

– Nu, dar cel puțin nu dați speranțe false și absurde în ceea ce privește raiul și iadul. Vindecați prin știință, nu prin credință, i-a răspuns Frida.

Cele mai sincere scrisori scrise vreodată de mâna ei aveau să-i fie adresate celui care, începând din acel moment, avea să-i devină cel mai bun prieten. În el va avea încredere ca în nimeni altcineva, ajungând chiar să-și poarte o afecțiune imensă și sfârșind prin a comite unul dintre cele mai sancționate delicte: prietenia adevărată dintre un bărbat și o femeie, fără ca între ei să existe vreo atracție sexuală.

– Piciorul meu e din ce în ce mai bolnav, doctorașule. Coloana mă omoară când mă enervez din cauza burtosului de Diego, iar pântecele meu simte un gol pe care nu-l voi putea umple niciodată, și-a explicat Frida simptomele.

– Sunt vești bune.

– Bune?

– Rele ar fi dacă ai fi moartă. Medicina vindecă doar ce se poate vindeca. Nu putem face minuni, pentru că ele se fac singure. Și ultimele minuni pe care le-a oferit omenirea au fost Manet [34] și discipolul lui, Hugo Clément, a exclamat zâmbind doctorul Leo, un împătimit al artei, al muzicii și al corăbiilor cu pânze.

Frida i-a permis să-i examineze oasele așa cum se verifică un cal înainte de marea cursă. După mai multe minute, a simțit că doctorul îi investiga viața prin intermediul fiecărui simptom, ca un bărbat curios care caută obiecte în geanta unei femei. Chipul lui nu exprima vești bune, dar asta nu era o noutate pentru ea, se știa nenorocită din vârful unghiei până la ultimul fir de păr. Pe deplin nenorocită.

– Să poruncesc să mi se picteze sarcofagul roz ca să se asorteze cu fustele?

– Sicriul ar fi și mai frumos, dacă l-ai picta cu peisajele tale de lut și cu rochiile înflorate, micuță Frida.

– M-ați descoperit, doctorașule: toate tablourile mele sunt doar proiecte pentru împodobirea mormântului meu.

Mărturisirile pe care avea să i le facă în scrisorile ei aveau să fie dureroase, începând aproape întotdeauna cu un „Dragă doctorașule“ pentru a îndulci suferințele pe care i le relata. Doctorul Leo a fost atât de implicat în problema socială, încât a fost un medic de lume: a fost în China, în Războiul Civil spaniol alături de liberali, în Mexic împreună cu muncitorii greviști, le-a oferit îngrijiri sărmanilor din Tacámbaro, Michoacán; și, bineînțeles, a fost alături de draga lui Frida. Și, la fel ca toți cei care se angajează să facă fapte bune, a trezit suspiciuni printre birocrații cu cravată la gât ai guvernului; a ajuns chiar să fie urmărit de CIA.

– Tramvaiul ăla a făcut o treabă bună: ți-a făcut praf uterul.

– Ce să mai zic?! Dar ca să-mi fie asigurată soarta, mi-a fost trimis Diego să-mi dea lovitura de grație.

– Dacă ai supraviețuit mai mult de un an cu el, atunci vei putea să supraviețuiești toată viața cu coloana fracturată. Ai o deformare congenitală a șirei spinării.

– Pare incurabil, doctorașule, a zis ea îndurerată.

El s-a uitat la ea, i-a sărutat mâinile și a alintat-o așa cum nu o făcuse niciodată tatăl ei cel indiferent. Dar ea nu i-a răspuns la fel.

Leo Eloesser se știa legat de femeia aceea printr-un plan al destinului. După mulți ani, din locuri îndepărtate, îi scria cu afecțiune protejatei sale, Frida: „Îți sărut mâinile, frumoaso, și piciorul ciuntit. Nici nu știi cât de dor îmi e de tine, cu fustele tale tepehuane și buzele tale de culoarea cărnii vii.“

– Vreau să am un Dieguito în pântecele meu. Oare cer prea mult de la natură? a întrebat Frida, ridicându-și bluza tehuană și arătându-și pântecele alb, care se străduia să nu se confunde cu recipientele din spital.

– Șoldul tău este ca o clădire susținută cu bețe, la cea mai mică presiune s-ar prăbuși. Dieguito ar reuși să facă ce n-au reușit tramvaiul și Diego, i-a explicat medicul, strâmbând din mustața dichisită și afișând o mutră ștrengară.

– Dacă el ar supraviețui și eu nu, n-aș avea nimic împotrivă să-mi asum riscul. La urma urmelor, în cel mai rău caz aș muri și nu vă mint, dar asta mi s-a mai întâmplat, a mărturisit

Frida.

– Este foarte nobil din partea ta să te sacrifici pentru a-i dărui un fiu marelui Diego, dar copilul ar avea chiar mai puține șanse decât tine, drăguțo.

– Oare mai am vreo opțiune în afară de a mă resemna să trăiesc pe jumătate?

– Este aceeași opțiune pe care o am și eu, Diego sau asistenta medicală... Sau restul lumii. Cu toții ne prefacem că trăim, dar țin să-ți amintesc că viața este doar trecerea de la naștere spre moarte.

– E o porcărie de alegere! a mormăit Frida.

Doctorul Leo a fost nevoit să admită asta dând din cap, în timp ce ochii lui plănuiau deja să salveze vreo comunitate pierdută în cea mai îndepărtată regiune a lumii.

– Nici nu încape discuție, e o porcărie de alegere.

Leo avea să fie martorul întregii povești dintre Frida și Diego. Convins că amândoi erau ca niște semizei și, ca atare, puteau să trăiască printre locuitorii Terrei, doctorul avea să se bucure de fiecare clipă a relației cu ei. Deși a fost nevoit să împărtășească momente dezolante cu amândoi, fiind foarte înțelept, a învățat că binele și răul sunt două fețe ale monedei ce se află mereu în aer. Frida a fost zahărul care i-a îndulcit viața, a găsit în femeia aia cu fuste caramelizate și bluze simple cea mai dulce dintre dulcețuri.

– Pictura murală a lui Diego e gata și fundul lui enorm ne zâmbește tuturor. Și acum voi ce o să faceți? a întrebat doctorul cu viclenie, căci Diego, în noua lui operă, mai în glumă, mai în serios, s-a pictat pe sine cu spatele, stând pe o schelă și realizându-și opera.

– Uneori cred că aia e fața lui cea mai bună. Nu vorbește, nu se vaită și este îmbujorată ca obrajii unui copil. Îmi închipui că a făcut-o precum cineva care pictează o imagine sanctificată, ca să i-o sărute discipolii lui, a adăugat Frida sarcastică.

Bineînțeles că gestul plin de umor nu a fost pe placul comunității culturale americane, dar așa era el, ca orice mexican, păcălici și bandit.

– Acum Diego a hotărât să ne mutăm într-o nouă cușcă, unde să-și poată arăta mai bine penele de păun.

– Vă întoarceți în Mexic, Frida?

– Nu știu. Are lucrări noi, dar a cheltuit economiile noastre pe două case pe care i le-a solicitat

lui Juanito cel cumsecade care, printre picturi murale, clădiri și probleme personale, le-a construit. Nu mă pot plânge, sunt drăguțe și inutile ca vazele de Talavera, atât de incomode, încât nimeni nu știe unde să le pună.

Doctorul a râs copios. Frida știa că acele case pe care Diego le construise în cartierul San Ángel pentru a-și crea „cuibușorul de nebunii" nu prea aveau de-a face cu dragostea, ci mai mult cu politica. Juan, un arhitect tânăr care se ținea după Diego ca un cățeluș și-i adora pictura ca un călugăr devotat, l-a convins pe Diego că acele case ar fi echivalente cu un manifest socialist de arhitectură de avangardă.

O'Gorman voia să demonstreze cu ele că se putea construi cu un maxim de eficiență la un cost minim. Cum niciunul nu era prost, Diego a obținut gratis terenurile, iar Juan a făcut rost de un inițiator. Frida a rămas la mijloc, cu o amărâtă de plită electrică de mărimea unei boabe de fasole, pe care nu se putea prepara nici măcar o ceașcă de cafea. Dar, ce-i drept, casele au avut un asemenea succes, încât, atunci când Diego s-a fălit cu ele, ministrul Educației Publice a rămas atât de impresionat de costurile scăzute, că l-a angajat imediat pe Juanito să construiască douăzeci și ceva de școli la fel de sărace și lipsite de confort ca acele case. La urma urmelor, erau doar pentru niște ţânci și în niciuna nu ar fi avut nevoie de o plită bună pe care să gătească *mole*.

– Diego mi-a arătat planurile. Îmi place simbolismul lor. Sunt două case separate: a lui roz și a ta albastră, amândouă unite printr-un pod, ca dragostea ta.

– Juanito a avut grijă să facă un pod foarte mic.

– Îți plac?

– Să zicem că explică perfect felul cum vede Diego relația noastră: el este casa mare și eu, „casa pitică".

Doctorul Leo s-a așezat lângă canapeaua pe care stătea Frida. Cu delicatețea unui chirurg aducând pe lume o nouă viață, a luat-o de mâini și i le-a mângâiat pentru a o încuraja.

– Nu doar piciorul și coloana mea suferă, doctorașule. Mai am nevoie de o consultație, dar trebuie să-mi promiteți că nu veți râde de o bleagă ca mine, căci își bat joc destul proștii ăștia de americani, i-a șoptit Frida atât de încet, că doar un șoricel și un prieten bun ar fi putut să o audă.

– Sunt aici...

– În calitate de om de știință, răspundeți-mi: este oare posibil ca eu să fiu o persoană moartă și

să trăiesc doar pentru că moartea mi-a acordat o favoare? Oare toate nenorocirile mele se datorează faptului că eu am dat deja colțul și trăiesc zile suplimentare...? Să nu râdeți, că nu e de joacă. Cred că Moartea vrea să încaseze o datorie de la mine.

Doctorul și-a aranjat gulerul. Și-a lins mustața, căci pentru astfel de răspunsuri despre creier și inimă este nevoie de multă salivă pe buze, și i-a strâns mai tare mâinile, ca și cum ar fi masat locul în care s-ar fi lovit un copil alunecând.

– Uite ce e, Frida. Dacă ce spui e adevărat, și eu, care, sincer să fiu, nu sunt decât un doctor zvăpăiat care nici măcar nu cântă bine la violă, cred că întreaga viață are o pendulare. Pentru orice faptă există un răspuns. Sunt ateu, pentru că matematica este cel mai bun zeu, iar în lumea mea, unde totul este bine orânduit, dacă scazi doi din patru, îți rămân doi. Mă înțelegi?

Frida a încuviințat din cap. Nu înțelegea ea chiar tot, dar știa că cel puțin amândoi vorbeau deja în aceeași încăpere în care conviețuiesc de mult timp nebunia și disperarea.

– Bun. Dacă îi furi zile morții tale, însăși viața va trebui să-ți ia încetul cu încetul unele lucruri. Nu o poți păcăli. Dacă e vorba despre un an în plus, poate că de aceea ai suferit avortul. Dacă elimini o greutate dintr-o parte a balanței, va trebui să înlături una la fel și din cealaltă parte... Dar pentru asta sunt eu aici, pentru ca balanța să se încline în favoarea ta.

– Mă diagnosticați nebună de legat, doctorașule? l-a întrebat Frida.

El i-a oferit din nou zâmbetul lui revigorant și, profitând de binecunoscutul talent al Fridei de a găti, a îndemnat-o:

– Nu, dar doar cu o condiție am să te las să pleci fără să fii internată la nebuni: prepară-mi niște costiță ca aceea pe care am mâncat-o în Michoacán, cu tot cu fasolică, fiindcă mâncarea de aici mi se pare fără niciun gust.

Frida s-a ținut de cuvânt. Și, drept recunoștință pentru cuvintele lui vindecătoare și pentru afecțiunea lui reconfortantă, avea să-i picteze și un tablou înainte de a pleca din San Francisco. L-a desenat după tehnica vechilor ei portrete: cu inocența lipsei de proporție, gâtul ca al unei păsări, îmbrăcat ca un filfizon, cu o cămașă apretată și guler înalt. Părea un bărbat tânăr care ar fi îmbătrânit brusc. În spatele doctorului Leo, a pictat velierul cu care el se ducea să navigheze în golfuleț. Nu mai pictase până atunci un vapor, ceea ce a făcut-o să-l întrebe pe Diego cum să deseneze velele.

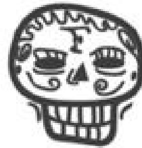
– Pictează-le cum vrei, i-a răspuns fără să-i acorde importanță, foarte preocupat de noul proiect care începuse în Detroit.

Frida le-a desenat plane, cu margini proeminente și unite la catarg cu inele mari, ca niște perdele.

– Velele corabiei nu sunt așa! a criticat-o Diego într-o zi, încercând să se răzbune pentru faza cu calul lui Zapata.

Ea a ridicat din umeri.

– Păi, eu așa le-am văzut în visul meu, a răspuns ea.

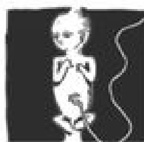
Costițele doctorașului Leo

Când vine să mă viziteze, doctorașul mă anunță doar printr-o telegramă în care îmi spune: „pregătește-mi costițele." Eu știu că trebuie să-i gătesc acest fel de mâncare de care s-a îndrăgostit pe vremea când vindeca indigeni. Îl iubesc, este cel mai bun prieten al meu.

2 spete de porc, tăiate în bucăți pentru a separa coastele, ½ linguriță de chimion pisat, 6 cătei de usturoi pisați bine, 1 linguriță de sare, 2 linguri de untură de porc, 4 cești de apă, 6 cătei de usturoi, ¼ ceapă tăiată bucăți, 8 ardei iuți verzi și lunguieți, 1 kg de roșii verzi fără coajă, 8 crenguțe de coriandru proaspăt, sare și piper pentru a da gust.

℞ Trebuie să amestecați chimionul cu usturoiul pisat și sarea, pentru a unge costițele cu acest amestec. Dacă este posibil, faceți asta cu o zi înainte, pentru a se amesteca bine gusturile. Costițele se pun într-o cratiță mare sau într-un ceaun din fontă cu apă cât să le acopere și se lasă la foc să fiarbă. Se fierb până când o furculiță poate pătrunde în carne cu ușurință. Costițele se scot din zeama lor și se prăjesc în untură timp de 10 minute, apoi se pun deoparte. Într-o altă cratiță se toarnă apa și se pun cățeii de usturoi; când încep să fiarbă, se adaugă ardeii iuți și ceapa și se lasă la fiert timp de cinci minute. Se adaugă roșiile verzi și se mai fierb încă cinci minute. Apoi se pisează totul până se face un piure; acestui amestec i se adaugă două cești din zeama în care s-au fiert toate legumele și se pune și coriandrul pisat. Dacă sosul se încheagă, trebuie subțiat cu mai multă apă.

Într-o cratiță mare se încălzesc două linguri din grăsimea în care au fost prăjite costițele, se adaugă piureul, se lasă la fiert acoperit cu un capac ca să se închege 10 minute. Costițele se adaugă sosului, se presară sare și piper, se amestecă totul foarte bine și se lasă la foc mic 20 de minute.

CAPITOLUL XIII

Nu a fost de mirare că Diego a încetat să joace rolul bărbatului perfect și că se săturase să-și răsfețe nevasta. A-i face pe plac Fridei a trecut într-un plan secundar, și a preferat să cucerească o altă femeie. Nimic mai simplu pentru pictorul viclean din fire și cu inimă nestatornică decât să-și găsească o amantă. Iar comportamentul ei nu era deloc în beneficiul ei: nu-și dorea să stea acolo unde locuiau, era mereu deprimată și pregătită să-i sară țandăra în orice moment. Așa că Diego pur și simplu a căutat un loc unde să se ascundă, un trup tânăr, dispus să-și cedeze sexul în schimbul renumelui de a fi amanta artistului. Privind această panoramă nefericită, partea cea mai proastă era că slăbiciunile lui Diego se succedau una după alta, în timp ce în viața lui conjugală nu părea să se întâmple nimic.

Detroit a fost pentru Frida întruchiparea tuturor agoniilor descrise de Dante. În schimb, pentru Diego era inima angrenajului Statelor Unite, de unde avea să înceapă revoluția la care au contribuit și picturile lui murale. Chinul Fridei începea cu mâncarea fără gust și fără viață, continua cu cenușiul peisajului, mereu înnorat din cauza emanațiilor continue ale fabricilor. Acel oraș cu clădiri netencuite din cărămidă, coșuri lungi și fumuri insuportabile nu era cel mai bun loc unde să se nască fiul ei, dar, așa cum se întâmpla totul în viața ei, nici măcar conceperea lui nu a fost plănuită. Frida era însărcinată și mintea ei era o oală sub presiune, în care fierbeau întrebări referitoare la viitorul ei și al unei făpturi care nu era bine primită de celebrul ei tată, căruia se temea să-i mărturisească secretul pe care-l avea în pântece.

Încă din primele zile în Detroit, Frida a simțit singurătatea ca un fior pe spatele ei bolnav. Petrecea mult timp singură, făcând ture prin camera de hotel, căutându-și o ocupație. Camera era la fel de mică precum speranța ei, iar afișul care atârna la intrarea în hotel, interzicând accesul evreilor, reducea și mai mult spațiul, care părea construit în stil rasist. Detroit era un oraș neprimitor pentru ea; tot așa era și acel mecena al lui Diego, domnul Edsel Ford, mecanic și rece ca una dintre mașinăriile lui perfecte pentru a realiza lucrări de asamblare. Frida nu putea să găsească nici măcar un suflu omenesc între vechiturile din oțel și utilajele reci.

Când au fost invitați la o petrecere în onoarea lui Diego, în cadrul căreia avea să ia naștere eroul colectiv compus din om și mașinărie, ca spiritul eliberator al unui popor care, ciudat, nu-și dorea să fie eliberat, ea și-a mușcat limba și, purtând haine de gală demne de o stea de cinema, s-a lăsat afișată ca o bijuterie frumoasă. Atât de mult a enervat-o atmosfera falsă și superficială, încât, auzind comentariile despotice și rasiste ale lui Ford, milionarul din industria automobilistică, nu s-a putut abține și i-a trântit cu răutate:

– Sunteți evreu, domnule Ford?

Întrebarea a provocat confuzie între cei prezenți și neplăcere pentru gazdă. Diego era surprins că ura pe care o stârneau infidelitățile sale în soția lui se revărsa împotriva omului de afaceri care le plătea casa, masa și întreținerea. Supărat, s-a îndepărtat de grupul de lingușitori profesioniști și a dus-o pe o terasă a vilei Ford pentru o înfruntare.

– Frida, ești nebună?

– Nu, sunt însărcinată, i-a răspuns ea cu furie.

Vestea care ar fi trebuit să aducă fericire a fost aruncată ca un scuipat în față. Dar el era o fire schimbătoare și primul lucru care i-a venit în minte au fost problemele pe care i le-ar aduce apariția unui copil. Avea deja două fetițe din fosta căsătorie cu Lupe și nu mai avea chef de o nouă făptură care să-l ancoreze într-un loc, retezându-i cariera ascendentă de muralist, acum favorit al oamenilor de afaceri nord-americani.

– Este adevărat ce spui, Fridușa? Trebuie să ne gândim bine ce este cel mai indicat.

– Ce e cel mai indicat va spune un bărbat mai inteligent decât tine. Azi cel puțin prefă-te că te-a bucurat vestea! a protestat Frida.

Diego a luat-o de umeri cu putere și, tocmai când era gata să o îmbrâncească spre balcon, și-a lăsat capul în jos cu încetineala unui tren căruia i se cuplează un vagon și și-a lipit buzele de ale ei. Gustul salivei i s-a părut altfel, de mentă. Sărutul a continuat un timp, ștergându-i din mintea celor doi pe restul comesenilor. Dacă Frida își dorea un Dieguito, asta avea să fie hotărârea ei. Bărbatul ei putea să-și păstreze supărarea pentru altă dată, azi ea poruncea.

A doua zi a rămas în cameră să-i scrie confidentului ei, doctorul Eloesser, și să-i dea, pe această cale, adresa unde se afla.

Doctorașule,

Despre mine am multe să vă povestesc, deși nu sunt vești, cum s-ar zice, foarte plăcute. Trebuie să vă spun că nu stau foarte bine cu sănătatea. Eu aș vrea să vă vorbesc despre orice, mai puțin despre asta, căci înțeleg că trebuie să fiți deja plictisit să tot auziți văicăreli de la toată lumea.

Am crezut că, dată fiind starea mea de sănătate, cel mai bine ar fi să avortez și de aceea doctorul de aici mi-a dat o doză de chinină și un purgativ foarte puternic. Când m-a consultat, mi-a zis că este absolut sigur că nu am avortat și că, după

părerea lui, ar trebui să continui sarcina, căci, în ciuda condițiilor proaste ale organismului meu, aș putea să nasc copilul fără complicații prea mari printr-o operație de cezariană. El zice că, dacă rămânem în Detroit șapte luni, ar putea avea grijă de mine. Aș vrea să-mi spuneți și dumneavoastră ce părere aveți, cu toată încrederea, căci eu nu știu ce să fac.

Frida nu a așteptat răspunsul prietenului ei. A hotărât să nu avorteze, punându-și speranțele în ce-i spusese doctorul din Detroit.

Nu era chip să știe cine putea să-i fie dușman sau aliat. Orice femeie tânără care se apropia de Diego căutând să fie acceptată, să se facă cunoscută sau pur și simplu din dorința arzătoare de a avea o legătură cu el putea să declanșeze furia ce mocnea în Frida. Ea însăși părea să nu-și amintească faptul că la fel se apropiase și ea de el, în timp ce Diego menținea relații cu Lupe. De aceea, când a apărut Lucienne, fiica unui compozitor elvețian care voia ca Diego să o călăuzească în sculptură, suspiciunile răsăreau la orice colț de stradă de fiecare dată când Diego lipsea de acasă. La o reuniune cu întreaga comunitate de intelectuali, Diego și-a petrecut seara fermecând-o pe blondină cu discursuri elogioase la adresa esteticii utilajelor. Femeia știa să poarte o conversație inteligentă și dădea răspunsuri potrivite. Nu se putea spune că era o neica nimeni. Mai bine de o oră bășcălia dintre marele pictor și tânăra sculptoriță a continuat, sărind de la influențele fiecăruia spre părerile despre alți artiști. Când s-a ridicat pentru a lua ceva de mâncare, Lucienne a dat peste Frida în pragul salonului. Ca întotdeauna, apărea năucitoare, gătită cu bijuterii minunate, cadouri primite cu ocazia noii sarcini. I-a tăiat calea ca o leoaică ce-și apără ce-i al ei.

– Te urăsc! i-a trântit-o Frida.

Lucienne a rămas dezarmată, a încercat să caute sprijinul lui Diego, dar el era deja ocupat cu o altă studentă, pe care urma să o vrăjească, de asemenea, cu vorbele lui ca un îmblânzitor de șerpi.

– Nu te învinovățesc că-l iubești. Dacă aș fi în locul tău, și eu m-aș lupta pentru el, a răspuns sculptorița indiferentă.

Dacă i se puneau pe tavă adevăruri, tot cu adevăruri avea să răspundă și ea.

– Stai departe de el! a rostit Frida pe un ton sentențios, fără să i se clintească vreun mușchi de pe față.

Cele două femei au rămas privindu-se mai multe minute, simulând un duel din vremuri îndepărtate între dușmani.

– Asta va fi o problemă. Mi-a cerut să-i fiu ajutor la realizarea picturii murale, a explicat Lucienne.

– El nu te vrea ca ajutor, te vrea ca amantă. Mai întâi te va învălui cu fraze gingașe și cu un comportament amabil. Apoi, când se va plictisi, te va pângări și te va schimba cu o nouă amantă. Dacă ai fi inteligentă, n-ai accepta oferta, a explicat Frida, hotărâtă în sfârșit să lupte.

– Eu știu că este avantajos pentru cariera mea să lucrez cu el. Dar va avea surpriza să constate că nu mă interesează să mă culc cu el. În viața lui particulară este al tău, dar eu voi fi a lui în orele de lucru. Am să fac tot ce-mi va cere, mai puțin sex. Dacă tu poți să trăiești cu acele reguli, atunci și eu pot.

Frida a rămas perplexă. Era de mirare să i se răspundă astfel, fiind deja obișnuită cu numărul mare de femei avide să-l seducă pe soțul ei. Blonda cu ochi cristalini nu-l admira decât pentru pictura și pentru talentul lui.

– Îți place să gătești? a întrebat pictorița.

– Mâinile mele sunt făcute pentru a sculpta. A găti este o artă fină. Va trebui să caut un maestru la fel de bun cum este Diego ca pictor.

– Dacă vii mâine la mine la apartament, îi vom putea găti burtosului, a invitat-o Frida.

Lucienne a acceptat imediat. Câștigase doi maeștri.

Relația dintre cele două s-a dezvoltat cu timpul. Dându-și seama că încercările de seducție nu erau bine primite, Diego s-a lăsat condus de inteligența asistentei sale și a transformat-o în cea mai fidelă colaboratoare. Frida a descoperit o aliată într-un loc ostil și într-un moment dificil. Însuși Diego a rugat-o pe Lucienne să locuiască împreună cu ei ca să aibă grijă de Frida, iar tânăra a acceptat cu plăcere, căci lecțiile ei de spaniolă și de gastronomie mexicană erau o adevărată experiență.

Lucienne a rămas alături de Frida, așa cum i-a promis lui Diego. Într-o zi, pe când amândouă contemplau de la hotel focurile de artificii, cu ocazia sărbătoririi independenței Statelor Unite, Frida nu a mai putut să stea în picioare și s-a întors în camera ei, văitându-se de o durere care, pe de o parte era fizică, pe de alta era depresie. El a îndemnat-o să doarmă ca să se odihnească.

În zorii zilei, țipătul a sfâșiat liniștea. Lucienne s-a dus repede să o vadă în camera ei și a găsit o baltă de un roșu aprins, presărată cu mici cheaguri de sânge. Frida plângea.

Au dus-o imediat la spitalul Henry Ford. În timp ce infirmierii o cărau pe targă în sala de urgențe, Frida a remarcat pe tavanul sanatoriului mulțimea impresionantă de țevi colorate.

Ochii i s-au pierdut în labirint și i-a spus soțului ei, care o ținea de mână:

– Uite, Diego, ce frumos e!

Și culorile au devenit întuneric.

S-a trezit dezbrăcată într-un pat de spital, cu pântecele umflat ca o minge, dar goală ca o ceașcă fără apă. Un vârtej întunecat în zona dintre picioare îi păta albeața pielii. Sângele vopsea cearșafurile cu forme de inimi oferite drept sacrificiu. Atacul roșu era lent ca târâșul unui melc pe podea. Din pântece ieșeau tuburi pline de sânge alimentându-i coloana fracturată, o orhidee albastră care agoniza pe podea, aparate ortopedice și embrionul care plutea deasupra ei. Chipul fiului nenăscut i-a ținut piept când a întors capul și, înainte să i se stingă și ultima suflare de viață, i-a arătat mamei lui ochii și buzele groase; fără îndoială, erau trăsăturile lui Diego. La picioarele patului a observat că se stinge o mică lumânare; odată cu flacăra murea și copilul nenăscut. A țipat îndurerată: îi fusese smuls fiul din lumea celor vii. Nu va simți niciodată aerul pe fețișoara lui, nici nu va gusta o mâncare pregătită de mama lui. Nașa îl luase cu ea.

– Îmi pare rău, draga mea, i-a zis femeia așezându-se alături pe pat.

O pălărie mare încununa chipul acoperit de văl. Stola din pene albe se veștejea ca un copac toamna. Nașa ei se pipăia tristă prin vălul închis la culoare care-i acoperea chipul.

– De ce nu mă iei pe mine și nu-l lași pe Dieguito să trăiască? i-a reproșat Frida printre lacrimi, dar stăpâna sfârșitului zilelor nu a răspuns.

A luat cu ambele mâini lumânarea mare, stinsă și a strâns-o la piept până când a topit-o între degete.

– Voi, toți, îmi aparțineți, a rostit pe un ton sentențios Nașa. Sunt unită de primul om care a existat și voi rămâne aici până la ultimul. Când nu va mai exista niciunul, am să-mi închei treaba și de-abia atunci nu vom mai fi uniți.

– De ce?

– Fiindcă pentru unii este doar o suflare, iar pentru alții sunt multe file de romane. Fiecare își spune povestea, oricât de lungă sau scurtă ar fi ea. Pentru el a fost de-ajuns. A avut parte de cât i-a fost necesar. Niciun minut în plus, niciun minut în minus. Așa merge treaba, i-a explicat Nașa ei.

Frida simțea ură. Nu voia să mai aibă de-a face cu femeia aceea rece, care nu înțelegea durerea de a fi mamă. Din nefericire, de-abia după multe zile avea să înțeleagă că femeia era mama

tuturor și că, ori de câte ori stingea o viață, suferea în felul ei, căci nu e durere mai mare decât pierderea unui copil.

– Nu vreau să mai trăiesc, a sfidat-o Frida.

Moartea a făcut un pas înapoi, îndepărtându-se de pat. Stola se pierdea în orizont, unde o fabrică își elimina aburii.

– Se va întâmpla când am stabilit. Cu niciun minut în plus sau în minus.

– Și când e stabilit? Nu poți să vii și să-mi smulgi tot ce iubesc când ai tu chef!

Femeia cu văl a luat-o de mână. I-a întins fiecare deget, expunându-i palma spre cerul cenușiu. I-a pus în palmă un ou de găină care își păstra, în mod misterios, căldura. Printre petele cafenii care îl împodobeau, în partea de sus, exista un inconfundabil: o aluniță roșie, în formă de inimă.

– El ne va pecetlui pactul. Cel ce se va naște din ou îți va aminti prin cântatul lui spre soarele unei noi zile că trăiești în continuare, pentru că așa am stabilit. În ziua când nu va mai cânta spre soare, vei muri.

Nu și-au luat rămas-bun. Frida s-a trezit în spital, înconjurată de doctori. Ochii ei au dat peste Diego. Apoi a simțit cum aerul îi umfla plămânii și și-a pipăit pântecele gol.

După cinci zile Frida a început să deseneze ca o smintită. Își dorea să-l plăsmuiască pe copilul pe care-l pierduse, așa cum era el când i s-a dezmembrat în pântece, după cum îi explicase doctorul. I-a cerut să-i facă rost de un făt în formol. Medicul a fost îngrozit de idee, convins că era vorba despre o tulburare mintală din cauza pierderii suferite. Diego a fost cel care l-a făcut pe doctor să înțeleagă că Frida face artă, că își alunga himerele cu ajutorul creionului și al hârtiei. Inspirându-se din ilustrațiile cărților care arătau etapele de gestație, își petrecea ore întregi desenând feți de sex masculin și autoportrete în care apărea întinsă în pat, înconjurată de imagini ciudate pe care le smulsese din vizita Nașei sale: firele ei de păr transformate când în tentacule, când în rădăcini. Nu a rostit niciun cuvânt în timpul convalescenței, doar desena, trasa linii și iar desena. Lucienne și Diego o priveau stând pe scaune în cameră. Din când în când îi curgeau lacrimi, pe care și le ștergea imediat cu cearșafurile ei și continua să traseze linii cu disperare.

I-a scris doctorului Leo chiar în ziua în care a fost externată. A fost o scrisoare lungă, în care îi mulțumea pentru amabilitățile sale. Plăsmuirea acelui sentiment a ajutat-o ca voința ei de fier să înceapă să se impună în fața durerii și și-a recăpătat rațiunea. La sfârșit, a scris: „N-aveți încotro decât să mă suportați. Am norocul unei pisici cu șapte vieți.“ A încheiat scrisoarea,

lipind un sărut cu ruj de buze, și i-a dat-o lui Lucienne.

– Trimite-i-o doctorașului.

– Vrei să mai faci și altceva, Frida? a întrebat agitată, observând schimbarea.

– Vreau să pictez, a răspuns.

Din nou, așa cum făcuse după accident, a început să lucreze din răsputeri pentru a-și înlătura din corp eșecul matern cu ajutorul pensulelor.

Șocul avortului și asimilarea teribilului adevăr că niciodată nu va avea copii au determinat-o să-i spună lui Diego de mai multe ori că vrea să moară. Deși era foarte absorbit de pictura murală la care lucra, el și-a lăsat amantele și a început să aibă grijă de ea, să o răsfețe ca pe o fetiță. De îndată ce Frida și-a recăpătat puterile, a început să se trezească din nou devreme pentru a-i pregăti mâncarea și pentru a i-o duce în incinta unde el lucra la opera măreață. Ritualul venirii ei cu acel coș care răspândea arome exotice de *mole, enchilada* [35] și alte feluri de mâncare mexicane devenise o obișnuință printre ucenicii lui Diego. Când o vedea apropiindu-se, cobora de pe schelă s-o sărute, să stea de vorbă cu ea și să-i arate progresul operei sale. În timp ce punea masa, Frida îi făcea comentarii despre progresul lui artistic. Cam aceasta era relația pe care i-ar fi plăcut să o aibă cu soțul ei. Lucienne și-a luat angajamentul să-i organizeze viața Fridei pentru a face loc fiecăreia dintre pasiuni, căci își dăduse seama că pictorița nu prea se supunea unor orare. I-a băgat în cap ideea de a picta dimineața, reușind astfel să aibă o mai mare rapiditate, dar fără să nesocotească detaliile pe care, cu răbdare, le obțineau tablourile ei.

O eclipsă de soare a cufundat orașul într-o beznă totală în mijlocul zilei, iar Frida a simțit un curent de gheață circulând printre Diego și ucenicii lui, care observau fenomenul în afara clădirii unde făceau pictura murală.

Pentru ei, era ceva normal viscolul rece care însoțea acel tip de fenomene, dar pentru Frida reprezenta un simbol al transformării: în timp ce toți priveau cu ochelari fumurii spre cer, ea a lăsat capul în jos în căutarea celui care trebuia să sosească odată cu acel curent rece: Mesagerul.

Nu s-a înșelat. În mijlocul mașinilor și autobuzelor parcate mergea la trap un călăreț pe calul lui alb. Mesagerul nu s-a uitat nicio clipă la Frida, pur și simplu s-a limitat să defileze în tăcere. Loviturile neîntrerupte ale copitelor calului s-au confundat, încet-încet, cu zgomotele de la fabricile îndepărtate. Când prima rază de soare a ieșit din umbră, călărețul a dispărut.

– Ce părere ai despre eclipsă, Frida? a întrebat-o Lucienne.

– Nu este frumoasă. Pare doar o zi înnorată, a răspuns foarte uluită de prezența bărbatului care-i prevestea o fatalitate.

Diego a râs fără să înțeleagă, căci uneori bărbatul răspunde doar prin umor atunci când nu cunoaște subiectele profunde și preferă să se ascundă în spatele unei glume sau al unui comentariu sarcastic.

Când au intrat din nou în salonul unde pictau zidul, un teanc de scrisori așteptau să fie deschise. Multe erau propuneri pentru noi fresce, era chiar și o invitație din partea lui Nelson Rockefeller la New York. Dar mai exista și o telegramă urgentă al cărei destinatar era Frida. Diego a presimțit că era vorba de o veste proastă din Mexic. Fără să-i spună, a citit-o. Ea s-a speriat văzându-l că se albește la față.

– Mama ta Matilde e pe moarte.

Mesagerul anunțase tragedia. Dorința arzătoare a Fridei de a se întoarce în Mexic se îndeplinise, dar într-un fel macabru. Era o mișcare sarcastică din partea Nașei sale. Frida și Lucienne au plecat în Mexic a doua zi.

Evenimentele au măcinat-o încet-încet, oferindu-i o toleranță sarcastică în ceea ce privește situația ei, iar dacă la început părea a se conforma, atitudinea ei era însă cea a unei supraviețuitoare. Știa că avea să trăiască îndurând ticăloșiile lui Diego și ale Morții. Fiecare avea să o lovească în felul lui pentru ca ea să se dea bătută. Dar lumea asta îi oferea ceva mai mult decât simplul fapt de a respira. Înainte de a ajunge în capitala Mexicului, i-au răsunat în minte cuvintele din visul ei: „Niciun minut în plus, niciun minut în minus”.

Cristina și Matilde le-au întâmpinat la gară. Plângeau de parcă mama lor ar fi murit, dar părea să fi rezistat suficient de mult pentru a-și lua adio de la Frida. Cancerul o devora cu viteză. Tatăl ei era înnebunit de ideea de a o pierde pe femeia care, deși nu l-a iubit niciodată, îl legase cu lanțurile obișnuinței.

În casa din Coyoacán, mama ei își aștepta sfârșitul. Frida a găsit-o redusă la un sac de oase care se odihnea în pat. Văzând-o, nu și-a putut stăpâni plânsul. Femeia de-abia dacă a reușit să o atingă de câteva ori cu palma pe cap.

– Frida, fata mea... a murmurat.

– Sunt aici, m-am întors.

– Nu ai plecat niciodată. Știu că n-ai să pleci niciodată din casa asta, a răspuns mama ei.

A închis ochii și, înțelegând că erau ultimele ei zile pe pământ, fiicele ei au început să spună o

rugăciune.

A murit după o săptămână. Surorile s-au perindat prin fața trupului neînsuflețit învăluite în șaluri negre și cu ochii plânși. Printre *Ave Maria* și *Tatăl nostru*, au îngropat-o pe mama Matilde. La cimitir au lăsat flori galbene și felinare care aveau să-i lumineze trecerea în lumea de dincolo. S-au întors cu toții în casa din Coyoacán pentru a-i ține companie lui papa Guillermo.

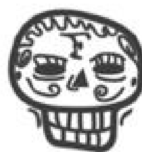
Frida i-a cerut lui Lucienne să-i acorde un moment de intimitate pentru a se plimba prin curte. Câteva găini alergau după fusta ei neagră, sperând să primească semințe. Frida a observat că într-unul dintre cuiburile de păsări exista un singur ou având în vârful lui marca sub formă de inimă. Surprinsă, a încercat să-l atingă, dar spre uimirea ei, s-a mișcat singur. Coaja s-a spart ca o crăpătură într-un deșert. Ciudatul miracol al vieții a avut loc în fața ochilor ei: a ieșit la suprafață un cioc micuț, apoi căpșorul, umed și fără pene. În cele din urmă, a ieșit un pui micuț, galben cu negru. Deschidea și închidea ochii încercând să-și controleze vederea. Primul lucru pe care l-a văzut nu a fost mama lui, care cu siguranță era vreuna dintre găinile anonime ale curții, ci pe Frida, care plângea neîncetat. „Bună ziua, domnule Cu-cu-ri-gu", i-a zis puiului care încerca să se ridice în picioare.

L-a luat cu ambele mâini și l-a dus în camera ei ca să aibă grijă de el. I-a făcut un cuib dintr-o cutie, țesături uzate și un bec de lampă. Puiul nu a părut deranjat că ea îl îngrijea.

Amândoi se simțeau bine împreună. În timpul celor două luni cât a stat cu familia ei, o urma pretutindeni. Frida a știut că puișorul avea să marcheze pactul dintre ea și Nașa ei și că, atunci când va crește, cântecul lui va vesti o nouă zi pe care ea o va trăi cu împrumut. Știa că așa va fi până când nu avea să o mai facă, iar ea va înceta să mai existe.

Când a plecat la Detroit cu Lucienne, întorcându-se la Diego, a lăsat în grija Cristinei puiul care deja începea să ia forma unui cocoș destul de slab și firav. Frida și-a luat valizele și amintirile și a străbătut drumul cel lung.

După mai multe zile de călătorie epuizantă, când a ajuns pe peronul gării din Detroit, le aștepta un bărbat în costum. Frida nu l-a recunoscut. Era slab și tuns scurt. S-a apropiat de ea și i-a zis: „Sunt eu". A înțeles că era soțul ei, Diego. Supus unui regim din cauza unei afecțiuni gastrointestinale, devenise incredibil de slab, atât de slab, încât fusese nevoit să împrumute un costum. Nu și-au mai rostit și alte cuvinte. Frida s-a aruncat în brațele lui, iar el a cuibărit-o în trupul lui ca și cum ar fi fost un porumbel. Și au rămas așa, îmbrățișați, mai multe minute, plângând.

Nu-mi place Detroit. Este un oraș care dă impresia de sat vechi și sărac. Dar eu sunt bucuroasă că Diego muncește cu drag aici și a găsit inspirație pentru frescele sale. Aceasta este capitala industriei moderne, un monstru de angrenaje și coșuri de fabrici. Împotriva acestui fapt nu-mi rămâne decât să mă lupt cu ajutorul fustelor mele lungi, bluzelor mele mexicane și felurilor de mâncare mexicane care-i plac soțului meu burtos. Nu trebuie decât să-i dau un mole *ca să se bucure în timp ce muncește.*

Mole din Guadalajara

1 kg de cotlet de porc tăiat în bucăți mici, 4 ardei iuți lunguieți copți și curățați de semințe, 4 ardei iuți uscați și curățați de semințe, 1 ceapă prăjită, 2 căței de usturoi prăjiți, 100 de grame de arahide prăjite fără sare, 1 linguriță de semințe din ardeii iuți, 4 boabe mari de piper, 2 cuișoare, 1 baton de scorțișoară, untură de porc, sare.

☙ Carnea trebuie fiartă într-o oală mare cu apă suficientă și puțină sare. Când se frăgezește, se scoate carnea și se pune separat, iar supa se păstrează deoparte. Ardeii deja copți se lasă la înmuiat timp de cinci minute în apă caldă. Apoi se macină împreună cu ceapa, cățeii de usturoi și puțină supă. Într-un alt recipient se pisează arahidele, semințele de ardei, piperul, cuișoarele și scorțișoara, cu încă puțin din supa lăsată de carne. Se pun la încălzit vreo trei sau patru linguri de untură într-o cratiță și în ea se pune la prăjit amestecul de arahide pentru ca apoi să i se adauge preparatul din ardeii iuți. În timp ce ambele compoziții se amestecă, trebuie să se adauge puțină supă ca sosul să nu fie prea gros. Se lasă la fiert timp de o jumătate de oră la foc mic. Se presară sare, se adaugă carnea de porc și se lasă la fiert încă cinci sau 10 minute. Se servește cu orez, turte, fasole prăjită și se poate adăuga un pic de arahide pisate deasupra fiecărei farfurii cu *mole* în momentul servirii.

CAPITOLUL XIV

Când a ridicat privirea, umflându-se în pene ca un falnic papagal Ara viu colorat, Frida a dat peste doi ochi glaciali care se plimbau pe trupul ei precum un cub mic de gheață rostogolindu-i-se pe piele, provocându-i plăcerea și încordarea pe care le simte o virgină. Privirile celor două femei s-au unit într-un mod ciudat, sincronizându-le respirațiile și dorințele. Doi ochi reci au străbătut bluza din Oaxaca care ascundea sânii Fridei. Ea s-a îndreptat de spate, cu o atitudine de păun care-și extinde penele în evantai. Ochii aceia au dezbrăcat-o de fustă, bluză și de bijuteriile grele, provocându-i o neliniște de parcă ar fi stat pe jăratic.

– Cochetezi cu Georgia O'Keeffe? a întrebat-o Diego la ureche când a descoperit privirile dintre cele două pictorițe.

A fost nevoită să-și lase privirea în jos și să chicotească precum un copil. El nu a încetat să zâmbească. Acea expresie a feței îl făcea să arate și mai bine, căci smochingul îi înlătura urâțenia și, deși începea să-și recapete greutatea, îi oferea un aspect interesant. Ca de obicei, Frida era impecabilă, ca o prințesă prehispanică, muză artistică devenită operă de artă. După evenimentele grave trăite în Detroit și Mexic, se concentrase asupra faptului de a-și recupera rolul de femeie, cu tot ce implica acesta, adică să arate întotdeauna de invidiat, căci nu există invidie constructivă, iar dacă vine din partea unei femei cu siguranță este invidie negativă.

– Știi că nu-mi pasă. Eu cred că femeile sunt mai civilizate și mai sensibile decât bărbații, noi suntem simpli în ceea ce privește sexul. Organul nostru este într-un singur loc, în timp ce al vostru este distribuit prin tot corpul, i-a zis Diego, sărutând-o zgomotos pe frunte, cu toată afecțiunea pe care i-o purta.

Neîncrezătoare, Frida bănuia că era un mod subtil de a-și marca terenul, o metodă subtilă de a le spune tuturor celor prezenți: „Puteți să cochetați cu ea, dar nu uitați că, în cele din urmă, este a mea.“ Nu era un mesaj ce putea fi uitat, căci Diego era stăpânul prezentului. Nu numai în acea noapte, ci și de-a lungul ultimelor luni. Farmecul lui se răspândea prin întregul New York. Considerat o versiune modernă a flautistului Hammelin, Diego era adorat până la divinizare, lumea așteptând ca el, cu pensulele lui magice, să aducă prosperitate zidurilor celui mai important complex de afaceri, cultural și politic de pe insulă: Rockefeller Center. Acum, că era oaspetele acelei familii influente, care nu avea nevoie de scaunul prezidențial pentru a trage sforile în ceea ce privește deciziile din Statele Unite, artistul știa că acela era momentul lui cel mai favorabil. Dacă familia Rockefeller voia ca Diego să devină o zeitate,

atunci toți locuitorii din Manhattan aveau să-i dea ascultare.

– N-am nevoie de permisiunea ta ca să cochetez cu cineva. Tu nu mi-ai cerut voie să te tăvălești cu ucenica ta Louise. Și, chiar dacă nu ți-aș fi dat voie, nu prea m-ai fi luat în seamă, i-a răspuns lui Diego.

Tonul nu era acid ca lămâia, ci doar sarcastic precum o felie de pepene roșu care râde în hohote de apusul unei relații matrimoniale.

El trăgea încontinuu din trabucul cubanez frumos mirositor, ca un copil mustrat care se încăpățânează să lingă carameaua pe băț.

– Diego! Vino să faci cunoștință cu soția mea, Georgia! l-a invitat patronul galeriei de artă, Alfred Stieglitz, îmbrățișându-l pe la spate.

Fotograful și proprietarul galeriei de artă părea disproporționat alături de muralist. Părea că amândoi erau de rase atât de diferite precum un elefant și un papagal. Cu mâna liberă, Alfred i-a făcut semne femeii cu ochi glaciali, care s-a apropiat încet de ei, croindu-și drum printre invitați, ce se dădeau la o parte văzându-i înfățișarea cu trăsături firave, piele albă și păr auriu. Georgia O'Keeffe era îmbrăcată în pantaloni negri și cămașă din mătase transparentă, ceea ce-i oferea un aspect de amazoană care s-a trezit în mijlocul orașului. Pistruii îi străluceau ca satinul pe trupul ei ars de soarele din New Mexico. Frida era mistuită de dorință văzând-o pășind ca un războinic apaș, cu eleganță masculină și delicatețe de cristal.

– Georgia, cred că-i cunoști pe Diego și pe soția lui, i-a prezentat Alfred îmbrățișându-și nevasta, care continua să stea dreaptă, cu o trufie monarhică.

Frida a devorat-o cu privirea ca și cum ar fi înghițit un măr zemos.

– Îmi face plăcere, a zis Georgia luând mâna Fridei care, în rolul ei de regină maya, se lăsa, de asemenea, mistuită de privirea înghețată.

În timp ce domnii discutau despre proiectul Rockefeller, femeile își vorbeau din priviri.

– Aș vrea să-i fac o poză doamnei Rivera, a solicitat un intrus.

Era un fotograf scund de statură și cu pălărie lată, care căra un aparat foto mare cât o fabrică. Frida i-a dat drumul Georgiei, surprinsă de întrerupere. În mod firesc, s-a așezat lângă una dintre operele din galerie și a pozat cu privirea profundă. Când blițul s-a declanșat în fața ei, Georgia dispăruse deja într-un grup de invitați care râdeau în jurul ei. Frida a încercat să o urmeze, dar ziaristul a atacat-o din nou:

– Probabil că dumneavoastră vă distrați destul, în timp ce maestrul Rivera lucrează la picturile murale. Sunt multe de văzut în oraș. Ce face domnul Rivera în timpul liber?

– Dragoste, a răspuns Frida și s-a îndepărtat cu zâmbetul pe buze.

Poate că i-ar fi plăcut să adauge „deși nu cu mine“, dar era hotărâtă să se întâlnească cu Georgia.

Din păcate, a fost ceva imposibil. Petrecerea a fost o nebunie și au sfârșit într-un bar din Harlem. Jarul pe care îl aprinsese Georgia nu putea fi stins în acea noapte, dar Frida ținea minte ochii care o dezgoleau. Nu fusese niciodată privită așa. Niciodată nu se simțise atât de dorită și nici ea nu dorise pe cineva cu atâta ardoare. Pentru a pune capăt frustrării, și-a băut paharul de coniac în barul care încă mirosea a muncitori, în timp ce Diego moțăia beat și o trupă de jazz cânta *Deadmen blues.*

New York era un oraș al visurilor. Visuri de triumf, de dominații nemuritoare asupra criticilor de artă dogmatici, dar și visuri inofensive cu privire la o căsătorie fericită care crea impresia de perfecțiune într-o realitate plină de lingușeli. Diego, comunistul perimat și autodenumit pictor, care avea să rupă lanțurile asupririi capitaliste cu penelurile sale, adora să fie acolo unde se afla: în templul banilor, în mausoleul oamenilor de afaceri, în panteonul divin al milionarilor. El se proclama roșu, dar înlăuntrul lui era ca albul unei cămăși vopsite sub smochingul pe care îl purta cu falsă modestie la elegantele reuniuni ce păreau a nu avea sfârșit. Fridei îi plăcea să știe că ea era centrul atenției, dar nu-și putea alunga dorul după maternitate, familie și mâncarea picantă cu turte. În timp ce el lucra, ea ofta ore în șir, stând în cadă, crezându-se cocon de fluture în așteptarea transformării sale sau a unui miracol. Era în zadar, totul continua la fel. Diego se fâțâia de colo-colo cu femei la braț, ca și cum ar fi fost cumpărături de la reduceri; reporterii o urmăreau de parcă ar fi fost atracția principală a unui spectacol de circ; iar reuniunile boeme unde se revărsa alcool păreau o instituție zilnică, fiindcă toți intelectualii sau personalitățile din mass-media voiau să petreacă împreună cu familia Rivera.

Cufundată în cadă, privind la suprafața apei, se gândea că învoiala cu Nașa ei nu era o chestiune lipsită de importanță. Puțini sunt oamenii cărora li se acordă o a doua șansă, iar dacă ea era cea aleasă din grămada de tăntălăi care o însoțeau în călătoria prin viață, trebuia măcar să se simtă bine și să se distreze pe parcurs. Așa că, în timp ce degetele i se bălăceau prin apă, mișcându-se ca niște viermi agitați, gata de a fi prăjiți pentru o gustare, a început să râdă ca o nebună. Amintirile pluteau în dezordine în fața ei, gâdilând-o la tălpi. Treceau cele mai dureroase clipe trăite într-un ritual psihotic, pe care condiția ei de femeie le asimila ca pe niște deliruri cumpătate. Începea să bată câmpii. Apa îi oferea imagini din trecut și din prezent, de viață și de moarte, de consolare și pierdere, și astfel a adormit în cadă, pentru a se

fixa ca o placă fotografică și a putea fi expusă într-unul dintre tablourile sale la câțiva ani mai târziu.

– Ai de gând să stai așa toată ziua? S-ar părea că vrei să devii pește, a trezit-o după câteva ore Lucienne, întinzându-i un prosop cu o mutră zeflemitoare.

Frida a deschis ochii, simțind un fior în tot trupul. Degetele îi deveniseră ușor albastre din cauza frigului.

– Nu este o idee rea. Se spune că viața peștilor este distractivă. Imaginează-ți ce orgii ar face într-un banc de pești! a glumit Frida, tremurând în timp ce se acoperea cu prosopul.

– Mie nu mi-ar plăcea. Prea umed, prea alunecos, a rostit cu o mutră scârbită Lucienne pe când, cu un pieptene, a început să perie părul lung și negru ca smoala al Fridei, care se revărsa pe trupul ei gol.

– Nu trebuie să fii pește ca să fii umed și alunecos, a continuat discuția Frida, trecându-și palma pe prosopul care o acoperea.

Lucienne nu și-a mai exprimat nicio părere, lăsând ca fețele lor, pe care era desenat câte un zâmbet, să se reflecte în oglinda din perete. Numai peria mângâindu-i părul avea o anumită muzicalitate în întreaga scenă.

– Vorbim în continuare despre pești, nu-i așa? a fost nevoită să întrebe, zăpăcită, Lucienne.

Drept răspuns a primit o privire cu niște ochi cocheți și jucăuși, care râdeau în hohote de ea sub sprâncenele dese. Încrederea ștrengară pe care o avea Frida în ea însăși se revărsa asupra tuturor cunoscuților ei.

– Hai să ieșim azi, a sfidat-o Frida.

– Și Diego?

– Și-o trage cu vreo americancă.

– Ești sigură?

– Diego nu face decât patru lucruri în viață: pictează, mănâncă, doarme și și-o trage. Nu este la muncă, iar azi nu i-am gătit tocănița de porc la cuptor din care halește cu tonele. Dacă te uiți în pat, ai să vezi că nu e niciun grăsan care doarme în el. Prin urmare, nu mai rămâne decât o opțiune, în care eu nu sunt inclusă, căci de când am plecat din Detroit nu mă mai atinge.

Peria și-a încetat jocul de-a urcatul și coborâtul. Lui Lucienne i-a căzut mâna într-o parte, ca atunci când fetițele primesc vestea că părinții lor se vor despărți. Frida a ridicat din umeri de parcă ar fi fost o mică supărare, atât de lipsită de importanță precum uitarea unei zile de naștere. Văzând-o atât de sigură pe sine, atât de femeie, Lucienne a continuat să o pieptene.

– Și ce vrei să facem?

– Am putea să mergem la film. Poate o fi rulând vreunul cu Tarzan în care apar gorile.

– Ești ciudată! De ce-ți plac filmele cu maimuțe?

– Îmi amintesc de Diego. Îmi plac mai mult decât el, sunt mai haioase și nu vorbesc.

Lăsând peria să-i facă masaj, a început să-și aranjeze părul în cocuri cochete și cozi împletite, complicate.

– Azi vreau să fie noaptea noastră, căci mâine luăm cina cu scârnavii ăia de Rockefeller, iar petrecerile lor sunt doar o fâsâială.

Lucienne a rumegat cuvintele urâte, ea și Frida se jucau învățându-se une pe alta înjurături în mai multe limbi. Frida avea un repertoriu amplu în spaniolă.

– Acum două zile am fost la film. Mai bine hai în cartierul chinezilor. Apoi am putea coborî la Village să bem ceva. Hai să invităm și trupa de la *Vanity Fair*.

– O veni și Georgia O'Keeffe?

– Cred că ea s-a întors deja să locuiască împreună cu lupii în New Mexico. E o ciudățenie care se refugiază în deșert când poate.

– Păcat! Aș fi vrut să o seduc, a încheiat Frida, ridicând din umeri decepționată.

Pentru Lucienne, bisexualitatea Fridei era ceva nou, o descoperise când Diego, glumind, i-a zis: „Cred că știi deja că Frida e bisexuală. S-o fi văzut cum a cochetat cu Georgia O'Keeffe în galeria de artă a soțului acesteia!"

Frida nu-și imagina că petrecerea dată de Nelson Rockefeller avea să însemne despărțirea ei de lumea de elită. Tânărul Nelson Rockefeller îl angajase pe Diego în calitatea sa de vicepreședinte al centrului care-i purta numele de familie. Era un admirator al întregii opere a lui Diego și, mânat probabil de inocența și răzvrătirea cu care-și trăia tinerețea, a considerat că era o idee bună ca un capitalist renumit să-i dea de lucru unui comunist important pentru a picta viitorul templu al finanțelor. Prima lor întâlnire se petrecuse cu ani în urmă în casa lui

Diego din Mexic, pe vremea când Frida începea să învețe să se descurce în bucătărie. De când tânărul foarte dichisit a sosit în casa lor, să-și vâre nasul în mâncarea specifică statului Yucatán pe care o pregătea pentru a sărbători întrunirea, Frida a înțeles cuvintele lui Lupe Marín: „O mâncare bine gătită poate fi vraja cea mai puternică.“ Tânărul l-a trimis la plimbare pe Diego și a bombardat-o cu întrebări pe Frida despre mâncarea mexicană, la care ea s-a limitat să răspundă sec. După ospăț, Nelson a rămas fermecat de felul de a fi al cuplului, de puternicele lui trăsături de penel și, bineînțeles, de talentele ei gastronomice. Pătruns în acea lume magică, a dobândit, încetul cu încetul, înclinații spre studiul artei prehispanice și al artei populare mexicane. Absolut amețit de charisma lui Diego, Nelson i-a propus să facă o pictură murală în New York, iar pictorul a denumit imediat fresca despre care credea că va fi apogeul carierei sale: „Omul la răscruce de drumuri, privind cu speranță spre un viitor mai bun“. Rockefeller a aprobat imediat subiectul.

Dar criticile la adresa lucrărilor de la Rockefeller Center nu s-au lăsat așteptate. Când pictura murală era aproape terminată, iar Diego a schimbat în mod viclean personajul muncitorului din schiță cu figura lui Lenin, ziariștii au consumat multă cerneală pentru a critica aspectul comunist al operei sale. Așa că tânărul Nelson a luat măsuri și a sosit cu câteva zile înainte de petrecere să verifice realizarea lucrării care avea să-i împodobească clădirile. Era un bărbat slab și cu privire inteligentă, cu nas ascuțit precum ornamentul metalic al capotei unei mașini de lux; era îmbrăcat sobru și mâinile sale se relaxau în buzunare cu o atitudine dezinteresată, aceeași atitudine pe care ar putea să o aibă moartea după ce, de-a lungul unei eternități, a orbit suflete.

– Maestre Diego, doamnă Rivera, am venit să vă invit la o mică petrecere organizată la mine acasă, le-a zis de la baza schelei, fără să-și ia ochii de la portretul lui Lenin, care părea că-l privește cu o față sarcastică.

– Și cărui fapt se datorează această onoare? a răcnit Diego, coborând de pe schelă.

– Pur și simplu îmi face plăcere. Mâna lui și-a făcut apariția ieșind din buzunar și indicând capul lui Lenin. Muncitorul dumneavoastră este foarte chel, băiat bun și foarte roșu. S-ar putea să fi greșit, căci în schița dumneavoastră nu era așa.

Diego a murmurat câteva cuvinte indescifrabile, ca și cum și-ar fi rumegat gândurile.

– Dacă îl elimin, va strica tot conceptul picturii murale... Dacă doriți ceva patriotic, care să vă pună în evidență pârghiile și stelele, îl așez alături pe președintele Lincoln, a propus Diego, ca și cum s-ar fi tocmit la piață.

– Să știți că aceasta va fi o clădire cu oameni de afaceri importanți, presimt că unii dintre

clienții mei s-ar putea simți jigniți. Este doar o mică schimbare, a insistat tânărul Nelson.

Diego s-a scărpinat pe fese, supărat.

– Nu pot... E imposibil.

Nelson Rockefeller a ridicat brațele cu amabilitate, ca un senior feudal care trebuia doar să aștepte ca sforile marionetelor mânuite de el să-și facă datoria. I-a dăruit un zâmbet Fridei și și-a luat rămas-bun.

– Doamnă Rivera, vă aștept la mine acasă. Și eu pot să fac minuni din cocktailuri, poate nu la fel de magice precum felurile dumneavoastră de mâncare, dar revigorează la fel de bine sufletul.

Acestea fiind spuse, a plecat la fel de fermecător cum venise.

La drept vorbind, reuniunea a fost plăcută: un mic banchet între prieteni, artiști din înalta societate și intelectuali care și-au dat întâlnire în apartamentul tânărului Nelson, ce era în sine un muzeu, cu tablouri și sculpturi ale unor mari maeștri.

– Când familia mea voia o pictură murală pentru ca lumea să se oprească și să cugete, eu i l-am recomandat pe Picasso sau Matisse [36]. Arta modernă este un act de eliberare, le-a explicat Fridei, care arăta minunat, și lui Diego, mândru ca un leu care stăpânește jungla. Amândoi veniseră la reuniune înconjurați de fotografi în căutarea unui subiect pentru prima pagină a revistei *Life*.

– Dar mi-am amintit că mama mea îl admira pe Diego și, după vizita noastră acasă la el, unde am mâncat acea delicioasă tocăniță de porc la cuptor, m-am simțit stimulat să-l angajez.

– O decizie inteligentă, tinere! a afirmat Diego.

Frida a lăsat capul în jos, ca și când ar fi mulțumit pentru complimentul referitor la mâncarea ei.

– Sper ca disputa noastră să fie privită doar ca o confruntare de ideologii, i-a explicat lui Diego, ducând-o pe Frida de braț spre bar. De aceea va trebui să v-o răpesc pe soția dumneavoastră, pentru a-i arăta că și în mâinile mele există vrăjitorie culinară.

Nelson și Frida au pășit printre cei prezenți, salutând și înfățișându-se ca o pereche de adolescenți de cincisprezece ani în noaptea banchetului lor. S-au instalat într-o sală unde soția lui, Tod, stătea de vorbă cu câteva prietene de la biserică. Văzând-o pe Frida, a examinat-o cu un zâmbet fals, ca și cum s-ar fi aflat în fața unei reptile exotice din vreo grădină zoologică.

– Este o plăcere să vă cunosc, doamnă Rivera! Nelson spune că pictați și gătiți minunat.

– Ea este o pictoriță mai bună decât mine! a strigat din depărtare Diego, care bea deja dintr-un pahar mare și era însoțit de un alai de lingușitori.

Frida doar a zâmbit și a lăsat privirea în jos.

– Mama mea era indigenă, m-a învățat câteva rețete înainte de a muri, a răspuns Frida, orgoliul rasei sale țâșnindu-i prin fiecare por.

– Păcat că a murit! Măcar să fi găsit o călăuză bună de la Crossroad Club, s-a scuzat Nelson, cerându-i unui chelner să-l lase pe el să pregătească băuturile.

Imediat, chipul i-a devenit întrebător.

– Mă rog, cu siguranță că ați auzit povestea de la Crossroad Club, i-a scăpat lui Nelson în timp ce, cu îndemânarea alchimistului modern, amesteca ginul și vermutul pentru a pregăti un martini sec.

– Crossroad Club? Sună interesant, și-a arcuit ea curioasă sprâncenele dese.

– Este doar o legendă urbană. Minciuni gogonate ale spălătoreselor sau ale servitoarelor, a mormăit soția lui de parcă ar fi nimerit pe neașteptate într-un cartier sărac.

Nelson și-a terminat de băut paharul și l-a pus pe al Fridei în mâinile ei cu un gest revigorant de cavaler.

– Povestește-mi-o, mi se pare că va fi foarte interesantă, l-a îndemnat, înmuindu-și buzele roșii ca cireașa în lichidul rece al cocktailului.

Nu ea a tresărit simțind mirosul de gin și vermut, dimpotrivă, ci martiniul însuși a tremurat luxurios simțind sărutul ei dulceag pe pahar.

– Trebuie să recunosc că este un fel de legendă urbană, în genul celor povestite copiilor pentru a-i speria ca să adoarmă. Mi-a spus-o bătrânul administrator care lucra cu tatăl meu. Un bărbat cu părul alb și care trâmbița că neamul lui se trăgea din primul sclav african ajuns pe pământ american. Era un palavragiu. Te putea ului cu relatările lui fantastice ore în șir. Toți îl numeau *Old Pickles* [37] și fredona mereu cântece din bordelurile din Chicago...

„Uneori poate fi atât de neînsemnat, încât aș prefera să mor de plictiseală ascultând cum Diego îi pupă-n fund pe comuniști“, i-a mormăit doamna Rockefeller unei prietene, în șoaptă, dar Frida a reușit să audă comentariul otrăvitor. Tod Rockefeller s-a ridicat de pe canapea cu

atitudinea unui sergent englez și s-a îndepărtat mergând ca un păun până la grupul unde Diego înșira minciuni gogonate despre politică și povestea despre niște cuceriri false.

– ... într-o zi am hotărât să mănânc resturile curcanului de la sărbătoarea Acción de Gracias [38] pe terasa de pe acoperiș, iar acolo se afla *Old Pickles* devorându-și prânzul cu sardine și un măr roșu. M-a invitat imediat să mă așez lângă el, fără să-i pese că eram fiul șefului. Pentru el, în timpul mesei, clasele și pozițiile sociale nu erau un obstacol, la urma urmei, cu toții mâncăm stând la același nivel, a continuat Nelson, mulțumit să aibă o interlocutoare atât de pasionată de relatarea lui.

– O femeie din San Francisco mi-a zis ceva asemănător, a completat Frida, amintindu-și de plăcinta de mere aromată a lui Mommy Eve.

– A început să-mi povestească despre viața și realizările profesionale ale tuturor celor de la întreprindere. Cine cu cine se culca sau cine îl ura pe tatăl meu. Dar când a spus că un fost contabil polonez murise pe stradă, s-a închinat și a rostit: „Măcar să fi găsit o călăuză bună în Crossroad Club." Rockefeller se opri pentru a-și răcori gura cu martiniul pe care-l ținea în mână. Ginul îi aprinse ochii. L-am întrebat ce era acel Crossroad Club, iar Old Pickles mi-a explicat fără să înceteze să-și mestece sardinele mirositoare. A spus că, după moarte, cu toții trebuie să străbatem un drum pentru a ajunge la destinația noastră, iar pentru a fi călăuziți pe acel drum întunecat s-a creat Crossroad Club: un grup de suflete cu rol de călăuze pentru ca fiecare om să ajungă la destinația lui. Ca și cum mi-ar fi explicat funcționarea unei întreprinderi, mi-a dat de înțeles că membrii clubului au fost în timpul vieții niște persoane admirabile, recunoscute și îndrăgite de multă lume. De aceea sunt aleși, pentru că oamenii îi recunosc în momentul morții, căci atunci când unui om îi sosește ceasul își dorește să vadă un chip familiar.

Frida era fascinată de poveste, care-i relata în câteva cuvinte complicata ei realitate. În mintea ei, imaginile recurente ale călărețului revoluționar defilau precum un vârtej de evenimente.

– De exemplu? Cine sunt aceste călăuze? a îngăimat Frida.

– Nu știu, poate George Washington, Dante sau Matisse. Presupun că fiecare persoană o fi având unul diferit.

– Dacă aș muri, mi-ar plăcea să o întâlnesc pe Mary Pickford [39] dezbrăcată! a țipat un invitat care trăgea cu urechea la conversație.

Nelson a zâmbit auzind vorba de duh și a arătat spre Diego, care ținea în continuare paharul în mână, vrăjindu-i cu discursul lui pe cei prezenți.

– Cu siguranță pentru soțul dumneavoastră va fi Lenin. Din câte se vede, are o obsesie pentru el. M-aș mira ca un om să și-l dorească pe acel comunist ca însoțitor, dar fiecare minte este diferită, nu încape îndoială, a murmurat pentru sine Nelson, rămânând o vreme dus pe gânduri. S-a întors spre Frida ca și cum s-ar fi trezit dintr-o siestă și i-a trântit întrebarea: Pe cine ați alege din Crossroad Club, doamnă Rivera? Cine ar fi Călăuza Morții pentru dumneavoastră?

În loc de răspuns Frida a schițat un zâmbet tâmp, căci era într-adevăr complicat să dezvăluie că ea îl cunoștea deja pe acel personaj misterios, care-i apărea în momentele-cheie din viața ei, întotdeauna cu pălăria lui lată, călare pe cal, același personaj pe care îl întâlnise în copilărie, când revoluționarii au intrat în casa ei.

– Sunt atee, a răspuns cu răceală, punând astfel capăt discuției.

Nelson Rockefeller i-a luat mâna înzorzonată cu inele.

– Îl puteți nega pe Dumnezeul creștin, e dreptul dumneavoastră. Dacă l-ați cunoaște pe pastorul de pe Quinta Avenida [40] la fel de bine ca mine, mi-ați spune că dumneavoastră aveți dreptate. Dar nu puteți nega existența morții. Se află printre noi, la fiecare colț de stradă, așteptând în tăcere să vină la noi și să ne întindă mâna. Iar aici nu e vorba de a crede sau nu, este vorba doar de a înceta să mai exiști, a murmurat el.

Frida a rămas în tăcere, susținându-i privirea de gheață în care se citeau numai dolari și putere și uitându-se la buzele care se deschideau ușor pentru a-i oferi un zâmbet înspăimântător. Uneori, puterea absolută provoacă mai multă frică decât moartea.

Nelson s-a ridicat de pe canapea cu paharul gol. Și-a vârât mâna în buzunarul de la pantalon și i-a făcut cu ochiul Fridei.

– Eu cred că în ziua în care veți muri, veți face parte din Crossroad Club. Dumneavoastră sunteți o ființă aleasă de moarte. A fost o plăcere pentru mine să vă cunosc, sper ca într-o bună zi să mă iertați pentru ce se va întâmpla.

A făcut stânga-mprejur și a dispărut printre invitați. Frida a încercat să creadă că totul era o poveste pentru a o speria, că nu trebuia să se încreadă într-un bărbat atât de bogat, căci banii nu se nasc din visuri, ci sporesc în realitate, așa că a decis să uite de tot și să se bucure de petrecere.

Și avea dreptate să nu se încreadă în tânărul Rockefeller: a doua zi s-a prezentat la locul unde Diego își termina ultimele retușuri ale operei sale, însoțit de un grup de sergenți, care i-au iscodit pe ucenicii muralistului. Nelson nu părea supărat, dimpotrivă, afișa același zâmbet

cavaleresc pe care îl avusese cu o seară în urmă, de-a lungul întregii petreceri. Și cu zâmbetul de zeu-care-strivește-furnici-umane i-a întins un plic lui Diego, în care se afla restul plății stabilite.

– Nu-mi puteți face asta, a murmurat Diego, distrugându-și cu furie pensulele.

– Știți bine că pot să fac orice. Soluția referitoare la imaginea pe care v-am rugat să o înlăturați de pe zid este simplă: dacă apare Lenin, nu mai există frescă.

Și acestea fiind zise, cu o înclinare elegantă a capului adresată Fridei, i-a dat afară din clădirea lui, căci serviciile lui Diego ca artist nu mai erau necesare. Nu mai exista cale de întoarcere. Înainte de a-i arunca injurii, Diego a făcut spume la gură precum un câine turbat care a băut bere râncedă. Nu armele sergenților îl descurajau să încerce a se opune deciziei lui Rockefeller, ci zâmbetul acestuia și cele două mâini ascunse în buzunarele pantalonilor, precum un șef de echipă care dă liniștit îndrumări în ceea ce privește construcția imperiului său. Chiar în acea seară, dălți și ciocane au început să răsune. Schița celebrei fresce care avea să o consacre pe Maiestatea sa Diego drept artistul care urma să salveze poporul cu ajutorul pensulelor sale a fost făcută bucăți. Diego nu a înțeles niciodată acel proverb mexican care avertizează: „Nu trebuie să faci pipi în iesle.“

După trei luni de la această întâmplare și după mai bine de patru ani de trai în Statele Unite, visul Fridei de a se întoarce acasă avea să devină realitate.

EU ȘI MARELE ORAȘ

Șederea noastră în New York a fost un mare rahat. Dolarii lui curg cu nemiluita, dar recunosc că în fond și la urma urmei întotdeauna mi-a plăcut de el. Rockefeller cheltuia banii tatălui său colecționând idoli prehispanici, la fel ca Diego. Chiar și după măgăria pe care ne-a făcut-o, a venit să ne viziteze în casa noastră din Mexic. Își cerea mereu tocănița și turtele de mălai. Spunea că în viață există trei etape: tinerețe, vârstă mijlocie și „ce bine arăți azi“.

Tocăniță de porc la cuptor

Gurile rele spun că Yucatán a fost primul loc de pe continentul american unde, în timpul cuceririi, indienii au gustat carnea de porc. De aceea imediat s-au apucat să inventeze mâncăruri precum tocănița

de porc la cuptor. Prepararea tocăniței presupune o mare grijă, fiecare aliment trebuie gătit corespunzător pentru a obține un fel de mâncare ca la mama lui. Multora le place să folosească cotlet de porc, dar Eulalia o prepară cu spată, care este mai zemoasă.

4 frunze de banane, 1 ½ kg de ciolan de porc sau spată, ½ kg de cotlet de porc cu os, 200 de grame de boia, 1 ceașcă de zeamă de portocale acre, ¼ linguriță de praf de chimion, 1 linguriță de oregano uscat, 1 linguriță de piper alb măcinat, ½ linguriță de piper negru măcinat, ½ linguriță de praf de scorțișoară, 5 boabe de piper, 4 frunze de dafin, 3 cățel de usturoi pisați, ½ linguriță de semințe de ardei iute, 125 grame de untură de porc.

ℛ Frunzele de banană se trec prin foc pentru a le înmuia, dar fără să se rupă, și cu ele se căptușește o tavă pentru cuptor, lăsându-le să iasă în afară pentru a putea acoperi mâncarea, în tavă punându-se carnea. Boiaua se dizolvă în zeama de portocale acre, se adaugă condimentele și acest amestec se toarnă peste carne. Se lasă la marinat cel puțin opt ore sau de pe o zi pe alta. Untura se topește și se varsă peste carnea care se acoperă foarte bine cu vârfurile frunzelor de banană, se stropește cu puțină apă pentru a se evita arderea. Se bagă la cuptorul încălzit la 175 de grade și se lasă la copt timp de o oră și jumătate sau până când carnea se frăgezește. Se mărunțește și se servește în aceeași farfurie cu frunzele întinse, împreună cu turte.

Sosul pentru tocănița de porc

3 cepe roșii tăiate, 4 ardei grași iuți tăiați, ½ ceașcă de coriandru mărunțit, 1 ceașcă de zeamă de portocale acre sau de oțet.

ℛ Se amestecă toate ingredientele și se lasă să se odihnească timp de 3 ore. Se folosește pentru a condimenta tocănița pe foi de lipie.

CAPITOLUL XV

În ziua în care a aflat că soțul ei a înșelat-o, Frida a hotărât că burtosul ăla va fi mort pentru ea. Sângele îi fierbea și răspândea aburi de ură. Se simțea vinovată că favorizase acea faptă dureroasă, dar supărarea ei mai avea și alte motive. Merita ce i se întâmpla, de proastă ce fusese. Nu există furie mai mare decât să descoperi că ai fost înșelat chiar sub nasul tău. Să se simtă o neghioabă o irita atât de mult, că de-abia se putea stăpâni să nu distrugă vesela.

De când cuplul Rivera se întorsese din exilul din America de Nord, Frida simțea că țara lor le era străină. Publicul îl uitase pe Diego; după atâta timp petrecut în străinătate, ziarele nu îi mai dădeau atenție. Totul se schimbase, până și muzica țărănească a mariachilor se difuza mai puțin la radio pentru a face loc bolerourilor lui Guty Cárdenas [41] și melodiilor mieroase ale lui Agustín Lara [42]. Adevărul era că guvernul generalului Cárdenas simpatiza cu mișcările revoluționare și comuniste, dar perioada de glorie a marilor muraliști se stingea deja pe fundalul atmosferei de război în Europa.

Și Diego se schimbase, acum nu mai era decât o umbră a căpcăunului lacom de care ea se îndrăgostise. Regimul care-i fusese prescris în Statele Unite și care interzicea toate acele delicii pe care Frida le prepara excelent îl făcuse să devină ursuz, exploziv, zbârcit la față și abătut. Pentru pictorul cel flegmatic, toate lucrurile mergeau prost. Pânzele rămâneau albe săptămâni întregi, în timp ce sticlele cu băutură defilau în fața lui. Deznădăjduită, Frida îi scria doctorașului ei drag, căutând înțelegerea din partea unui prieten: „Fiindcă nu se simte bine, Diego nu a început să picteze. Asta mă întristează foarte mult, căci dacă nu-l văd pe el bucuros, nu pot nici eu să fiu liniștită niciodată și mă îngrijorează sănătatea lui mai mult decât a mea."

Frida nu era deloc proastă. Știa că Diego o învinovățea de tot ce i se întâmplase rău, de parcă ea ar fi influențat fiecare dintre hotărârile care provocaseră căderea de pe piedestalul pe care el se legăna liniștit. În niciun caz nu avea să accepte să facă parte din clubul femeilor care purtau pe umeri eșecurile profesionale ale soților lor pentru simplul fapt de a le fi cerut să obțină ceva superior. Dacă el prefera să se ascundă în vizuina lui de lup rănit de teama eșecului, asta era lașitatea lui și numai a lui.

Astfel, în timp ce Diego se izola în presupusul eșec, își inaugurau casa. Clădirile cubice albastră și roz din cartierul San Ángel se trezeau în fiecare dimineață cu lătratul câinilor, gălăgia papagalilor și cântatul cocoșului jumulit, pe care Frida îl striga în continuare domnul

Cu-cu-ri-gu. Noile case păreau să reflecte starea relației lor amoroase: frumoase, dar reci. Frida a hotărât că nu avea să se lase învinsă: avea să pună stăpânire pe cei patru pereți din cărămidă netencuită, avea să-i împodobească cu cratițe, piñatas, cu imagini în care apărea copacul vieții, figuri ale lui Iuda din carton și picturi. O adevărată încercare de a șterge modernitatea critică cu tușa ei folclorică și explozivă.

Singurul lucru pe care nu-l putea face era să gătească, iar asta era chiar ceva grav. Când intra în acel spațiu mic să pregătească masa, fusta ei tehuană atât de înfoiată se revărsa prin uși și ferestre. Într-o zi a vrut să-i ridice starea de spirit lui Diego și s-a închis în bucătărie să-i facă un *mole* cu dovleac, dar atunci a descoperit că micul cuptor de-abia putea să încălzească un ou. Supărată, a luat o sobiță portativă și un talger și s-a dus pe terasa de pe acoperiș, unde a pregătit mâncarea de dovleac, ca o femeie revoluționară combătând modernitatea arhitectonică. Stânjenită de bucătăria ridicolă, parcă dintr-o casă de păpuși în miniatură, l-a invitat la masă pe decoratorul locuinței sale. Juanito auzise deja că Frida e o bucătăreasă excelentă, așa că a sosit să-și savureze ospățul. Ea i-a servit două boabe de fasole, o jumătate de aripă de pui și o turtă, frumos aranjate pe o farfurie micuță.

– Asta e tot ce se poate face în bucătăria ta. Poftă bună! i-a zis ea și imediat i-a pus în față delicioasa și aburinda mâncare de dovleac pregătită pentru Diego.

Teoriile arhitectonice ale lui O'Gorman s-au lovit de mexicana Frida ca de un zid: bucătăria este inima casei. În acea zi, Diego a râs pe seama colegului și discipolului său. Desigur, nu i-a mărturisit niciodată Fridei că el însuși a avut o mare influență în deciziile referitoare la delimitarea spațiilor din căminul lor.

Ea s-a bucurat că vorba ei de duh măcar îi adusese un pic de fericire lui Diego. Soțul ei cel lacom a înghițit prima farfurie de mâncare de dovleac fără să invite pe nimeni; de-abia la a doua farfurie i s-a făcut milă de Juanito și i-a oferit și lui puțină. La sfârșitul mesei au vorbit despre Troțki, despre revoluție, artă și nemernicii de capitaliști din cealaltă parte a râului Bravo. Apoi Diego a fumat un trabuc care mirosea la fel de puternic ca o fabrică de zahăr și care era mare cât un făcăleț, a băut o sticlă de tequila și a declarat încheiată întrevederea sa cu O'Gorman, închizându-se din nou în biroul său.

– Arată slab, a comentat Juanito înainte de a pleca.

– Nu, arată morcovit, l-a corectat Frida.

Și în acel moment a hotărât că Diego avea nevoie de cineva care să-l ajute să-și facă ordine în hârtii, care să-i aranjeze biroul și chiar să pozeze pentru noua frescă care-i fusese solicitată. Iar acea persoană trebuia să fie prietena ei cea mai bună: sora ei, Cristina. Cristi reprezenta locul

ei sigur, refugiul ei, umărul pe care ea plângea. De când erau mici aveau o legătură emoțională foarte puternică, deși erau atât de diferite. Frida era intelectuala, artista, femeia de lume și nevasta unui pictor celebru; Cristi era exact contrariul, avea doi copii, o căsnicie atât de insuportabilă, încât simplul fapt de a vorbi despre ea îi făcea rău, era supusă, maltratată, proastă și simplă. Cărțile nu erau făcute pentru ea, cu excepția cazurilor când avea nevoie să aranjeze o masă; înțelepciunea ei era uitată într-un colțișor al minții.

Când soțul ei, care o trata ca pe un sac de box, a părăsit-o după ce s-a născut cel de-al doilea copil, Cristi s-a dus să locuiască împreună cu părinții. Ea a îngrijit-o pe mama și acum avea grijă de papa Guillermo, care obișnuia să stea închis cu orele privind fotografiile de familie, ca și cum ar fi fost vorba despre recuperarea vreunui gram de fericire pe care nu o avusese niciodată.

Frida și Cristina se completau în toate aspectele, erau stâlpii vieții sensibile pe care o trăiau. De aceea Frida a luat-o imediat de mână, i-a adoptat pe cei doi copii ai ei ca nepoți preferați, a copleșit-o de cadouri și de bani și a luat-o cu ea în casele din San Ángel. Țipetele de fericire ale copiilor fugărindu-l pe bietul Cu-Cu-ri-gu și hohotele de râs generoase ale voluptuoasei Cristina au umplut spațiile goale care se deschiseseră între Diego și Frida. Pe-atunci contactul cu Diego se limita doar la câteva atingeri gingașe cu palmele. De când cu avortul suferit în Detroit, sexul părea o iluzie. Ca piramidele din Teotihuacán [43], spunea Frida, știi că se află acolo, dar nu te duci niciodată.

Frida se ducea cu nepoții în atelierul soțului ei pentru a-i înveseli după-amiaza. Diego, ca un spiriduș ursuz, se izola într-un colț fumând și citind ziarul, în timp ce surorile serveau mâncarea pregătită pe sobițele portabile de pe acoperiș, bârfind întruna. Pânza albă era tot acolo, așteptând o trăsătură de penel.

– Trebuie să lucrezi, îi spunea Frida. Știu că lumea aia care se fâțâie pe aici este de o măgărie cronică, dar gata, uită de nemernici! Tu ești mai presus decât ei.

– Nu-mi place.

– Să pictezi sau pictura ta?

– Ambele, mormăia Diego acoperindu-se cu ziarul pentru a se ascunde de privirile copiilor și ale cumnatei sale.

Frida servea mâncarea fredonând o romanță sau orice alt cântec, iar Cristina îi ținea isonul, râzând dulce, de parcă ar fi răspândit miere. Diego se limita să le zâmbească. Poate puțin mai mult Cristinei.

– Am să iau copiii ca să te poți ocupa de pânza aia, care e mai mult decât tristă pentru că nu ai înmuiat deloc pensula. Cristi te poate ajuta cu toate chitanțele și documentele, nu?

– Desigur, Friduța, voi avea eu grijă de Dieguito în locul tău.

– Și, dacă te porți frumos, poate mergem să ne petrecem duminica la Xochimilco [44], a propus Frida.

Și aceasta a fost greșeala ei. Nu plimbarea la Xochimilco, căci de când erau în Statele Unite își dorea să se întoarcă în acel colț de paradis minunat unde bărcile plutesc precum niște nori leneși printre crini și triluri de sticleți, ci tot ce s-a întâmplat atunci. Totul.

Și tocmai în Xochimilco, în fața ochilor celor doi nepoți ai săi, mătușa Frida a explodat ca o bombă.

Ziua aceea a început cu veselie și speranță. La primul cântat al domnului Cu-cu-ri-gu, Frida a deschis ochii. A simțit că era o plăcere să se afle acolo, în viață, mișcându-se încă. Cântatul zilnic al acelui cocoș era minunat; îi amintea că se juca cu destinul și că până acum, în ciuda durerilor sale, învinsese.

S-a îmbrăcat într-o bluză mexicană cochetă, cu broderii de un roșu aprins cu verde, pe fond negru; o fustă lungă și grea, cu volane, care ascundea perfect verdele cadaveric al piciorului ei, după ce i-au fost tăiate câteva degete. Văzându-și piciorul, nu a putut să nu-și imagineze că era efectiv pe moarte, dar s-a liniștit gândindu-se: „mai bine Nașa mea să-mi ia piciorul decât inima“. Convinsă că are dreptate, și-a făcut o pieptănătură complicată din niște cozi împletite care se încrucișau precum o orgie de șerpi, s-a gătit cu un colier greu de ametist și jad, cercei puțin mai mici decât candelabrul central al catedralei și două inele din argint. Era gata de plimbarea la Xochimilco.

A pornit-o pe pod spre casa soțului ei, dar a găsit ușa închisă. A început să bată în ritmul melodiei *La Paloma*, fredonând-o ca un pui de porumbel. S-au auzit blestemele și înjurăturile de mamă ale lui Diego. Cu o seară în urmă îl lăsase cu jumătate de sticlă de tequila și în mijlocul unei discuții despre arta socialistă cu un invitat. Fără să-i pese că beția se încheiase cu doar câteva ore în urmă, a insistat să meargă împreună la plimbare.

– Nu mai face atâta zgomot, Frida hoțomanco! Aici morții se odihnesc!

S-au auzit zgomote și pași. Mulți. Probabil că Diego se fâțâia de colo-colo, căutând cheile. Ușa s-a deschis. Diego nu a așteptat ca ea să intre, s-a întors sărind în patul lui ca să se cufunde între cearșafuri, de care Frida a început să tragă ca o fetiță năzdrăvană.

– E prea întuneric. Vreau să ridic obloanele.

– Ce rea ești, Friduța! Ai milă de un mahmur pe jumătate mort! a bombănit Diego dezbrăcat, înfășurându-se ca o turtă.

Văzând că iese în pierdere, s-a așezat și a început să o sărute.

– Duhnești!

– Da, a muncitor liber. Numai tutun, transpirație și tequila.

– Îmbracă-te, plecăm la Xochimilco împreună cu Cristina și copiii.

El s-a ascuns din nou între cearșafuri, ca o midie timidă. A murmurat mai multe cuvinte de neînțeles. Frida s-a uitat prin cameră. Pânza care mult timp rămăsese albă pe șevalet își pierduse simplitatea prin trăsături puternice de penel. Un nud feminin, stând cu spatele și în genunchi, îmbrățișa buchetul enorm de cale care umplea pictura. Imaginea era frumoasă, zdrobitoare ca un sărut pasional, ca o strângere în brațe matinală, ca o mângâiere interzisă. Era Diego, așa cum îi plăcea Fridei.

– Nu mi-a zis nimic Cristi, a replica el.

– Ar fi trebuit să-ți zică. Cu siguranță a uitat. Știi doar că n-are prea multă minte. Am stabilit de acum o săptămână. Am gătit o budincă aztecă pentru tine.

Cu mâncarea pregătită, pusă în coșuri și gata de a fi înfulecată împreună cu sticle de tequila, nu mai era chip să mai scape. Diego s-a ridicat din pat aruncând cearșafurile cât colo. Pala de aer a făcut să zboare câteva crochiuri în timp ce el se ducea să-și caute îmbrăcămintea. Dezvelind patul, un miros puternic a trăsnit-o pe Frida. Era mirosul zaharisit al spermei împrăștiate, sex amestecat cu transpirație. Pentru o clipă a simțit dorința de a fugi departe de acel loc, de a se duce în Coyoacán să se arunce în brațele surorii ei și pentru a da totul uitării, dar o voce rece a liniștit-o, amintindu-i că ieri nu veniseră decât cunoscuți și rude, nicio femeie pe care Diego să o fi putut seduce. S-a gândit că nebunia și gelozia sunt o combinație puțin inteligentă și a dat uitării incidentul.

Cristina și copiii au sosit după o jumătate de oră. Ea arăta într-un hal fără de hal și era obosită.

– Ce s-a întâmplat? a întrebat Frida.

– Nimic. După ce l-am ajutat pe Diego, m-am dus acasă și am dat de Carlos. N-am putut să dorm.

Răspunsul Fridei a fost o strângere puternică de mână și un sărut pe frunte. Cristina l-a primit rece, dură ca o statuie de gheață, deși sora ei nici nu a băgat de seamă.

Coșul cu minunății a fost pus în portbagajul mașinii cu aceeași delicatețe cu care se coboară un coșciug în groapă și imediat toată familia s-a urcat în vehicul. Li s-au alăturat bunul Chamaco [45] Covarrubias și soția lui, Rosita, și ea o bucătăreasă desăvârșită, ucenicii lui Diego și doi ziariști.

În satul Xochimilco au fost nevoiți să închirieze două bărci. Fiecare era încoronată cu un nume, uneori feminin, alteori popular. Cele două bărci pe care le-au închiriat, vopsite în culori vii și cu acoperișul împodobit cu flori, aveau niște supranume pe care Frida nu avea să le mai poată uita niciodată: *Trădătoarea* și *Bocitoarea*.

Chiar cu acea melodie, *Bocitoarea,* i-au întâmpinat niște mariachi. Frida și copiii s-au așezat în față pentru a se juca cu apa printre canaluri. Instalați în bărcile lor, cu trupa de mariachi într-o barcă alăturată, membrii alaiului au pornit conduși de mâinile îndemânatice ale barcagiilor care împingeau pluta din lemn, vâslind cu niște bețe imense ce le erau de folos și pentru a-și croi drum printre stânjenei, broaște săltărețe și libelule. În capăt se observau câmpurile de flori și chiparoșii; mai încolo, cerul atât de albastru, încât rănea privirea. Trupa de mariachi a continuat cu marșul din Zacatecas, iar apoi cu un vals melancolic. Câteva rândunele au hotărât să-l danseze pe cer printre nori și hohotele de râs ale navigatorilor. Frida bea mulțumită, îmbrățișându-și prietenii și glumind pe seama vieții sale, a grăsimii lui Diego, a înverșunării familiei Rockefeller și a sărăciei Mexicului. Nu mai era loc și pentru propria nenorocire. Mâncarea a apărut ca prin farmec: turte, brânzoaice, *pambazos* și gustări treceau din mână-n mână, însoțite de berile și dulciurile pe care le cumpărau de la negustorii care se apropiau de plutele lor.

Frida a terminat de cântat o romanță cu muzicanții și a tras adânc aer în piept. Și-a aranjat la mijloc eleganta mantilă din Puebla, pentru a-și strânge fusta. A simțit o briză care-i scălda fața ca o baie de apă. Cerul a răcnit anunțând o ploaie îndepărtată, exprimându-și parcă invidia pentru bucuria acelei zile. Și-a întors capul pentru a se uita la nepotul ei, care se juca pe vârful plutei cu o mașinuță din lemn roșie: cea pe care ea i-o dăruise lui Diego. Băiețelul se juca inocent, fără să se întoarcă să o privească. Surprinsă, și-a mișcat capul iar și iar, încercând să nu țipe. La început și-a închipuit că micuțul luase mașinuța din casa lui Diego, dar acel ceva care învăluie instinctul feminin i-a trezit bănuielile. Făcând doi pași mari a ajuns în locul unde se juca băiatul Cristinei cu mașinuța din lemn și l-a luat de umeri ca să-l ridice; văzându-se descoperit, băiatul a dat drumul jucăriei, care a căzut în apă. Frida și-a înăbușit un țipăt de durere, mușcându-și mâna. Roșul aprins al mașinuței s-a scufundat în adâncul apelor, până când a dispărut.

– De unde ai luat jucăria aia, Toñito? Era a unchiului tău Diego! a bombănit supărată.

Copilul era în continuare speriat. Obișnuit cu loviturile de la taică-său, și-a dus mâna la față să se ferească.

– Iartă?m?, m?tu??! M?am speriat ?i i?am dat drumul.-mă, mătușă! M-am speriat și i-am dat drumul.

Pentru Frida, era imposibil să o recupereze. Părea că nimeni nu-și dăduse seama de ce se întâmplase, petrecerea continua și barca își urma trecerea leneșă pe canaluri.

– Nu trebuia să o fi luat fără să ceri voie! a continuat Frida, din ce în ce mai supărată.

Copilul a lăsat ochii în jos, tot mai speriat. Fețișoara lui și-a făcut curaj să o privească direct pe mătușa lui și să-i spună:

– Nu am luat-o. Mi-a dat-o Diego să mă joc cu ea și să nu-l deranjez în timp ce lucra cu mama mea.

Frida a simțit că piciorul ei bolnav devenea de gheață, iar promoroaca parcă îi urca prin toată coloana, înghețând-o pe deplin. Și-a ațintit privirea asupra lui Diego, așezat lângă Cristina ei, care râdea mieros în hohote, îmbrățișându-l. El îi dădea să bea din paharul lui, iar ea își arăta reticența prin mici lovituri afectuoase. Frida a observat că de fiecare dată când degetele surorii sale le atingeau pe cele ale soțului ei cei doi se simțeau în largul lor. Nu exista îndoială că acele degete mângâiaseră deja corpul. Și el doar își ridica botul precum un porcușor care-și cere porumbul, ca o dovadă că buzele lui cunoșteau gura Cristinei. Sora ei a șoptit ceva la urechea pictorului și Frida a simțit că trupul se scufundă în apele canalului ca jucăria în care depusese dragostea ei pentru Diego. Nu a fost nevoie să o vadă pe Cristina tăvălindu-se în acea dimineață cu Diego, nu a fost nevoie să o vadă pozând pentru tabloul lui cu buchetul de cale, nu a fost nevoie să îi vadă dormind împreună până la răsărit. Nu avea nevoie de dovezi: Diego o înșelase.

Nimeni nu a înțeles de ce Frida s-a năpustit cu lovituri asupra lui. Chamaco Covarrubias și soția lui o țineau, dar ea îl lovea întruna cu picioarele și-i striga vorbe urâte. În ciuda eforturilor lor, a reușit să-i tragă o palmă Cristinei: „Ești o târfă!“

Cristina a plâns, dar nu și-a masat locul unde a primit lovitura. A încercat să-și ceară iertare, să-i explice că Diego o sedusese... dar Frida ceruse deja o altă plută pentru a se întoarce. Diego nu a zis nimic, doar a lăsat ochii în jos, privind adâncimea apei din canalul care acum, printre alge și pești, purta iubirea lui pentru Frida.

Casa din San Ángel

Azi am pregătit primul altar pentru morți în noua noastră casă. L-am plasat împreună cu Isolda și Antonio, copiii lui Cristi, într-un colțișor al biroului. Am așezat o poză frumoasă a mamei Matilde și alta a lui Lenin. Am pus o cratiță de mole *verde, pe care a trebuit să o gătim pe terasa de pe acoperișul casei pentru că bucătăria pe care a făcut-o Juanito nu folosește decât la a stârni milă.*

Mole verde

2 ardei iuți serrano, 2 ardei iuți cuaresmeño, 1 ardei iute poblano, 150 de grame de semințe de dovleac curățate, 15 roșii verzi, 2 căței de usturoi, 2 cuișoare, 3 boabe mari de piper, 1 ceașcă de coriandru mărunțit, ½ ceașcă de tămâiță mărunțită, 3 frunze de salată verde tăiată, 1 linguriță de zahăr, ½ ceașcă de untură de porc, 100 de grame de susan, 8 bucăți de pui fierte, 100 de grame de arahide, 1 linguriță de semințe de coriandru, 1 frunză de avocado.

Se prăjesc ardeii iuți, arahidele, semințele de dovleac, tămâița, semințele de coriandru, roșiile, usturoiul, cuișoarele și piperul. Toate acestea se pisează într-o piuă împreună cu celelalte ingrediente, cu excepția bucăților de pui și a unturii, care se încălzește într-o cratiță și în ea se prăjește la foc mediu amestecul pisat, amestecând încontinuu până se obține o pastă groasă. Puțin din această pastă se poate păstra pentru a fi folosită ulterior. Pasta se diluează cu puțin din zeama în care s-a fiert puiul și se adaugă bucățile de carne până când dă în clocot. Se mănâncă cu turte.

CAPITOLUL XVI

Când a scos capul pe fereastră, Frida și-a dat seama că unul dintre noii demoni îi înfățișa realitatea cu un hohot de râs sarcastic. S-a uitat uimită la sora ei Cristina, care se afla în benzinăria ce dădea exact spre apartamentul ei. Ar fi putut să rămână acolo, privind cum își bătea joc de ea, dar animalul sălbatic din ea a ieșit la suprafață ca o mâncare picantă și a hotărât că, dacă era ardei iute, va arde în acea seară. A pus ceașca de cafea pe masă și și-a dus țigara la gură ținând-o cu ură între buze. Pe neașteptate, l-a lăsat singur pe fostul ei iubit, Alejandro, care a rămas cu gura căscată. Frida a coborât scările în salturi mici, așa cum o obliga piciorul ei bolnav și, imitând un taur furios la vederea mantiei roșii, s-a dus până la sora ei, care aștepta combustibilul pentru mașina ei. A tras-o afară prin geamul vehiculului și, ca și cum ar fi fost o solniță, a zgâlțâit-o, adresându-i o grămadă de injurii: „Ia să vedem, nemernico! Vino încoace! Crezi că am față de proastă sau ce? Doar știi că acum stau aici! De ce vii? Nu vreau să te mai văd! Valea de aici, haimana ce ești!“

Alejandro sosise deja ca să le despartă pe cele două surori care trăgeau una de alta ca două copile certându-se pentru dulciurile dintr-o piñata. Simțindu-se dominată, Frida și-a dublat loviturile de picioare și insultele împotriva Cristinei care, extrem de îngrozită și având o urmă de considerație, a hotărât să plece în viteză cu mașina. Frida a reușit să se țină după ea câțiva metri, aruncându-i blesteme și cuvinte de ocară. Totuși, cele două surori aveau amândouă în ochi aceleași lacrimi, identice ca formă, culoare și durere. Țineau una la alta, dar trădarea înlăturase orice șansă de iertare.

Alejandro a înțeles că durerea o înnebunea pe Frida. În plus, era o femeie diferită de cea pe care o cunoștea el. Își tunsese părul într-un acces de *vendetta* [46], renunțând la acele cozi împletite, elaborate, care-i plăceau atât de mult soțului ei. Nu mai purta nici costumele ei tehuane, nici nu se mai împodobea cu bijuterii; acum purta haine europene, fuste ajustate și bluze sobre, inspirate din ultimul număr al revistei *Vogue*.

Frida și Alejandro s-au întors tăcuți în apartament. Ea s-a lăsat în fotoliul din piele, de parcă ar fi fost doborâtă cu lovituri de ciocan. A stins țigara care deja era numai scrum și și-a aprins imediat una nouă, pe care a fumat-o cu disperare.

– Frumoasă sufragerie, Frida! Locuința ta este fermecătoare, a șoptit Alex ca să risipească tensiunea de după extravaganta scenă de gelozie la care tocmai asistase.

Frida și-a arcuit buzele și și-a plimbat mâna pe fotoliu ca și cum ar fi fost pielea goală a unuia dintre amanții ei.

– Îți plac fotoliile? Mi le-a cumpărat Diego. Le-am ales albastre, căci pe cele roșii i le-a cumpărat Cristinei, a explicat, terminându-și țigara cu un oftat adânc.

Mărturisirea asta suprarealistă i-a amintit lui Alejandro că ciudățeniile sunt ceva firesc în viața de zi cu zi a Fridei. Chiar dacă hotărâse să locuiască singură, se vedea în continuare cu Diego, ceea ce l-a făcut pe Alejandro să ia decizia înțeleaptă de a părăsi acea viață complicată și de a evita și mai multe situații stânjenitoare. Și-a luat rămas-bun cu un sfat:

– Frida, pleacă de aici! Nu trebuie să-ți faci și mai mult rău cu toate astea!

Sugestia era tentantă pentru ea. Alejandro o cunoștea bine. La ușă și-au luat rămas-bun cu un sărut pe buze. De îndată ce el a plecat, ea s-a văzut singură cu picturile sale. A stat și le-a contemplat cu nostalgie. Și a blestemat Moartea, care o ținea în viață în timp ce inima ei sângera. În pânzele sale a descoperit durerea care o copleșea, căci fiecare trăsătură de penel exprima chinul lacrimilor. Și-a șters urmele plânsului și a hotărât să urmeze sfatul prietenului ei. A vorbit imediat cu un avocat ca să întocmească actele de divorț și s-a hotărât să plece cât mai departe, la New York. Și-a împachetat lucrurile și s-a urcat în avion, iar în timpul zborului i-a scris doctorului Eloesser: „Am făcut tot ce mi-a stat în putință ca să uit ce s-a întâmplat între mine și Diego. Nu cred că voi reuși pe deplin, unele lucruri sunt mai puternice decât voința, dar nu mai puteam să continui într-o stare de tristețe atât de profundă, care mă transforma cu pași repezi într-una dintre femeile alea isterice atât de enervante, care se comportă ca niște idioate și sunt complet antipatice. Măcar sunt puțin bucuroasă să știu că pot controla starea de semiidioțenie în care mă aflam deja...“

În Manhattan, Frida și-a reluat viața degajată căreia i se dăruise cu ani în urmă exact în același oraș. S-a reîntâlnit cu prietenele ei, Lucienne și Ella Wolf, și s-a întors în Harlem să vadă filme absurde cu gorile, să-și petreacă zilele prin baruri și la chefurile organizate în Village.

După-amiaza ieșea pe balcon să vadă cum se ascundea soarele în spatele zgârie-norilor și blestema învoiala făcută cu Nașa ei, mai ales acum, când absența lui Diego îi făcea inima să sângereze.

Într-o după-amiază și-a dorit să se vadă cu Georgia O'Keeffe. S-a simțit norocoasă că Georgia era în oraș. A sunat-o și au vorbit ore în șir, ca și cum ar fi fost două prietene din copilărie, care se întâlnesc după mulți ani de despărțire. Arta și bărbații infideli au fost subiectele comune ale celor două soții îndurerate. Într-un acces de încredere de sine, Frida a invitat-o să ia cina în camera ei și au stabilit să se întâlnească în următoarea seară.

S-a trezit foarte devreme și s-a dus în zona latină a Manhattanului, unde a reușit să găsească cele necesare pentru cină. Îmbrăcată într-un taior elegant, a mers prin băcăniile portoricanilor, căutând ardei iuți, turte și mirodenii. Din clădiri se auzeau ritmuri cubaneze și bolerouri, care o făceau să se simtă ca acasă. Inspirată și veselă, a pregătit cina în ritm de jazz.

Georgia a sosit la lăsarea serii, îmbrăcată cu o cămașă sobră din bumbac și pantaloni negri. În schimb, Frida a hotărât să adopte din nou personalitatea ei exotică și s-a gătit cu un colier greu din pietre de jad, o fustă lungă de culoarea zmeurii și bluză brodată. Au băut amândouă în același timp, lăsând ca aburii de brandy să le slăbească încordarea trupului și să le dezlege limbile. Frida a adus mai multe feluri de mâncare pe care invitata le-a savurat până la extaz. A fost o paradă de mâncăruri alese cu premeditare pentru a juca rolul de afrodiziac, poate cauza tensiunii sexuale pe care au experimentat-o la prima lor întâlnire.

– Ai o privire ciudată, i-a zis Georgia, pe când se aflau deja amândouă în sufragerie, savurându-și băutura din pahare.

– Cum adică? a întrebat Frida, susținându-i privirea și arcuindu-și buzele într-o grimasă, jumătate zâmbet, jumătate întrebare.

Simțindu-se chestionată, Georgia a luat-o de mâini cu gingășie, ca un soț care-și întâmpină logodnica în fața altarului.

– Privești profund, ca și cum te-ai cufunda în oceanul ochilor mei; dar, dacă râzi, privirea ți se transformă într-un fascicul de lumină.

– Poate că-mi doresc să te hipnotizez, a răspuns gazda pe un ton puțin zeflemitor, care încerca să-i ascundă nervozitatea.

Georgia s-a desfătat atât de mult râzând, încât a molipsit-o și pe ea și, în sfârșit, au reușit să se relaxeze.

Frida i-a luat mâinile și le-a sărutat gingaș. Cu mâna rămasă liberă, Georgia s-a jucat prin părul scurt al prietenei ei, lăsând ochii pictoriței să se cufunde în ochii ei și să facă piruete de dansatoare acvatică. Astfel, cele două femei au pătruns într-un joc de recunoaștere a trupurilor: Frida săruta chipul Georgiei cu vârful buzelor, în timp ce aceasta începea să-i mângâie sânii tari peste bluza înflorată.

– Îmi plac sânii tăi.

– Serios?

– Da... îmi plac.

– Sunt foarte mici, ca două piersici.

– Au exact mărimea potrivită pentru mâinile mele, a răspuns Georgia, prinzându-i cu ambele mâini și mângându-i.

Frida a oftat, lăsându-și pieptul care nu-l putuse hrăni pe copilul nenăscut al lui Diego să se simtă dorit și sensibil la mângâieri. Când Georgia a început să ridice bluza înflorată, a întins brațele ca să i-o scoată. S-au sărutat din nou, încet, în timp ce-și plimbau degetele pe spate. Când buzele li s-au despărțit, Frida desfăcuse deja nasturii de la cămașa prietenei, care, fără pic de rușine, afișa o piele lăptoasă, împodobită cu pistrui ce se îngrămădeau în jurul sânilor acoperiți de un sutien simplu, alb. Frida a căutat un ascunziș pe gât ca s-o sărute și a coborât pe piept, urmărind curba delicată a sânilor. Apoi i-a sărutat pântecul, până când a dat de buric, pe care l-a zgândărit cu vârful limbii. Apoi Georgia și-a plimbat limba în jurul sfârcurilor drepte ale Fridei, excitând-o și ea. Astfel, a urcat până la ureche și i-a șoptit:

– Te doresc...

Drept răspuns, Frida a descheiat-o la pantaloni pe noua ei amantă și mâna și-a croit drum spre sexul acesteia pentru a-l mângâia încet, până când a simțit că amândouă se mișcau în același ritm.

– Și eu pe tine, a scos Frida în cele din urmă un suspin, dezbrăcându-se de fusta grea din bumbac, de pantofi și de chiloții albi.

Sexul Fridei era micuț, cu buze strâmte și ciudat de puțin păr pubian. Mâinile subțiri ale Georgiei au găsit repede clitorisul, oferindu-i o mângâiere delicată, care a făcut-o pe Frida să se umezească repede și să înceapă să-și miște șoldurile în căutarea presiunii exercitate de mâna dintre picioarele ei, în timp ce se ocupa să-i sugă sânii prietenei sale cu putere înfrânată, căci pasiunea o chinuia. A încercat să-și vâre mâna în sexul roșcatei, care a oftat zgomotos și i-a cerut:

– Continuă...

Frida a început să o satisfacă pe Georgia cu ritm rapid, căci mișcările pe care le primea de la ea îi indicau că probabil era aproape de orgasm și nu voia să i-l strice. Nu s-a înșelat, la puțin timp după aceea i-a auzit gemetele și a simțit pe degetele ei contracțiile, intense și necontrolate. A continuat până a rămas nemișcată și transpirată pe canapea. S-a ghemuit la pieptul amantei și s-au sărutat cu tandrețe.

– Mulțumesc.

– Pentru ce? a întrebat.

– Pentru că mi-ai amintit că mă pot schimba.

– Mereu ai fost așa, Frida, i-a zis palida artistă, întorcându-se să o privească și lăsându-se pe pieptul ei dezgolit. De când te-am cunoscut, mi-ai amintit de o poveste a indienilor navajo, pe care am auzit-o în New Mexico. Se numește *Femeia schimbătoare.*

– Femeia schimbătoare? a întrebat cu un zâmbet Frida, așteptând ca noaptea să se prelungească cu discuția lor intimă, căci întotdeauna fusese de părere că nu de sex te bucuri, ci de vorbele care plutesc deasupra corpurilor goale.

– Vara, când fug de soțul meu și mă duc la casa din mijlocul deșertului, mă alătur fraților mei indieni pentru a le asculta poveștile, căci știu că ei spun adevăruri. De la ei am auzit povestea *Femeii schimbătoare, Nádleeché de Asdz*. Ea este Mama Pământ și de aceea indienii cred că este o ființă schimbătoare ca anotimpurile: nașterea ei este primăvara, maturitatea este vara, bătrânețea toamna și moartea iarna. Dar existența ei nu se sfârșește aici. După părerea lor, universul este alcătuit din mai multe lumi, ei cred că originea primului bărbat și a primei femei sunt boabele de porumb alb. La început au fost creați împreună, dar, pentru că niciunul nu a apreciat contribuțiile celuilalt, s-au despărțit și le-au adus oamenilor nenorocirea. Astfel, ori de câte ori treci dintr-o lume în alta, te schimbi. Pe unele lucruri le lași în urmă, pe altele le iei cu tine pentru a te ajuta să reconstruiești lumea cea nouă. Dar moartea nu încetează să existe niciodată în aceste lumi, se agață de noi, iar zeii ne-au lăsat ceremoniile pentru a ne aduce aminte de asta.

– Și eu ce sunt?

– Femeia care se schimbă în fiecare anotimp, care luptă să aibă un copil pentru a învinge moartea... dar nu vei reuși, pentru că ea se află în tine, i-a explicat Georgia.

Și, auzind acele cuvinte, Frida a rămas întinsă, privindu-și propria goliciune și trupul deposedat de darul procreării. A înțeles că durerea făcea parte din învoiala la care ajunsese cu femeia cu văl, dar mai presus de toate și-a înțeles adevărata natură de femeie unică. Fiindcă se lăsase tăcerea, au început să se mângâie din nou și să se sărute ca să ajungă din nou pe culmile plăcerii. De pe canapea au trecut în pat și la miezul nopții au rămas din nou în tăcere, îmbrățișate, odihnindu-se goale, ascultând doar respirația agitată și traficul nocturn de pe stradă.

– Ești fericită? a întrebat Georgia cu timiditate, ca și cum ar fi spart un obiect de porțelan.

– Acum sunt. Mâine am să mă întorc la calvarul meu. Ăsta mi-e destinul meu. Trebuie să mă

întorc în Mexic, mă duc să mă văd cu Diego, mi-a scris că vrea să-mi ceară o favoare.

Nu a știut ce să-i răspundă, căci într-un fel o înțelegea și se identifica cu ea mai mult decât cu oricare alta dintre amantele ei. Știa că erau răpite, că a doua zi aveau să se trezească purtând masca de colege într-ale artei pentru a vorbi despre trăsături de penel, culori și texturi. Nu i-a păsat, în noaptea aceea amândouă au simțit că împreună au făcut o operă de artă. Au dormit liniștite până când Frida a visat cântatul domnului Cu-cu-ri-gu care, într-un mod cochet și complice, îi făcea semn cu ochiul pentru a-i indica o nouă zi.

Resemnată cu gândul de a se întoarce la viața ei, i-a scris lui Diego: „Acum știu că scrisorile și aventurile cu toate femeile alea sunt doar niște flirturi. În fond, noi doi ne iubim foarte mult, motiv pentru care suportăm un număr infinit de aventuri, lovituri în ușă, blesteme, jigniri și reclamații internaționale, dar ne vom iubi mereu...“

Când a ajuns în Mexic, Frida i-a dus surorii sale un coș cu prăjituri și flori, în semn de iertare. Cristina a îmbrățișat-o și au plâns împreună toată seara. Afecțiunea pe care și-o purtau una celeilalte era mai mare decât slăbiciunea de care dăduse dovadă Cristina culcându-se cu Diego. Chiar dacă Frida i-a spus surorii sale că și pe el îl iertase, sora ei nu a crezut-o.

Bunătățile Georgiei

Georgia m-a făcut să râd când a zis că pictează flori pentru că sunt mai ieftine decât modelele și nu se mișcă. Eu i-am explicat că, în plus, nu s-ar culca niciodată cu soțul ei. A fost de acord. Îmi place să gătesc pentru oamenii pe care-i iubesc. Să mă gândesc la mâncare ca la un șir de reverențe, de mângâieri, pentru ca aceia care le gustă să se simtă extaziați.

Mole de olla [47]

½ kg de carne de vită, 1 kg de cotlet cu os, 2 căței de usturoi pisați, ¼ ceapă tăiată, 5 ardei iuți uscați, 2 ardei iuți lunguieți, 4 roșii, 1 știulete de porumb curățat și tăiat rondele, 2 morcovi curățați și tăiați rondele, 2 dovleci tăiați felii, 1 crenguță de tămâiță, 1 xoconostle curățat și tăiat în bucăți mici, 400 de grame de cocă făcută bulgărași, ceapă mărunțită, frunze de coriandru, lămâi.

☙ Se pune la fiert carnea împreună cu usturoiul și ceapa. Între timp, se amestecă ardeii iuți uscați, cei lunguieți, roșiile, usturoiul și ceapa. Amestecul obținut se strecoară și se toarnă în oala unde s-a fiert carnea; se adaugă sarea, porumbul și morcovii. Se acoperă și se lasă la fiert încă 45 de minute. După aceea se adaugă dovlecii, tămâița, xoconostle curățați și bulgărașii de aluat și se lasă la foc încă 10 minute. Acest fel de mâncare trebuie servit cu ceapă, coriandru și lămâie.

CAPITOLUL XVII

Când l-a întâlnit prima oară, Frida l-a considerat bătrân, demodat, dezgustător, plictisitor și solemn; una dintre acele piese de mobilier moștenite de la bunica pe care toată lumea le aruncă într-un colț al camerei. Totuși, era un erou revoluționar. Comuniștii din lumea-ntreagă îl admirau; nimeni nu-i dădea azil. Dușmănia lui Stalin nu era de glumă. A-ți atrage ura liderului partidului rus era o chestiune mortală. Totuși, președintele Cárdenas hotărâse să-l primească pe Troțki în Mexic, deși acest lucru avea să-l transforme în ținta criticilor celor din extrema dreaptă și din extrema stângă și îl făcea să nu țină nici cu dracu', nici cu Dumnezeu.

Părea o situație puțin favorabilă, dar Diego a îmbrățișat-o fără rețineri datorită credințelor sale politice. El însuși a fost cel care a intervenit în favoarea revoluționarului, conștient că la fiecare colț de stradă puteau să stea la pândă asasinii dispuși să-l decapiteze pe ultimul obstacol din calea lui Stalin pentru a se încorona ca stăpân absolut al țării sale. De aceea a rugat-o pe Frida să-l găzduiască pe unul dintre principalii arhitecți ai revoluției comuniste sovietice. Despre asta voia să-i vorbească în timpul călătoriei în Statele Unite și Frida a acceptat fără nazuri.

– Voi, femeile, sunteți roțile progresului umanității. Am putea spune că sunteți o forță absolută în sine, dar asta ar însemna să mințim. Mai degrabă sunteți o condiție de armonie și balans pe care religiile, guvernele și noi, soții, am transformat-o într-o pernă comodă de care să ne rezemăm, a început să vorbească „el Piochitas" [48], cum îi zicea Frida pe la spate.

Troțki ținea un toast, ridicând paharul cu tequila. Diego a tăcut și s-a așezat lângă el să-l asculte. Frida a adus tequila pentru toată lumea, bucurându-se să-și cinstească invitații. Le oferea o masă copioasă membrilor partidului troțkist, rudelor și prietenilor. Suprarealistul André Breton [49] și soția lui veniseră din Franța ca să-l cunoască pe gânditorul comunist.

– În această societate imperfectă femeile au fost în stare să coasă piei care, cu timpul, au devenit țesături cu broderii minunate; au îngrijit copii ce au devenit muncitori, soldați sau medici care luptă pentru libertate; au semănat câmpuri pentru a cultiva roadele viitorului; i-au învățat pe alții literele care aveau să marcheze educația poporului. Dar timpul li se scurge anevoios în spatele unei oale în bucătărie. Cu asta și-au pierdut cel puțin jumătate din viețile lor.

Troțki s-a întors să se uite la Frida cu ochi strălucitori, dar subjugați de ochelarii săi. Și-a umezit buzele, ca omul care-și dorește prăjitura din spatele vitrinei.

– Femeile au gătit atât de mult, încât, dacă și-ar fi dedicat acel timp eliberării umanității de orice fel de jug, aceasta ar fi trăit în deplină libertate de multă vreme. Totuși, îmi este imposibil să-mi imaginez o lume liberă fără plăcerea pe care ți-o oferă mâncarea, iată de ce laud această masă și, cu atât mai mult, mâinile care ne-au pregătit-o. Mulțumesc, doamnă Rivera, fiecare dintre bucatele dumneavoastră este o bătălie câștigată în favoarea poporului, și-a încheiat Troțki discursul, bându-și tequila.

Și toți au făcut același lucru. Frida a știut că mâncarea ei își făcea efectul asupra refugiatului, ca un elixir capabil să-l reîntinerească și să-i aline durerea exilului. I-a zâmbit, lăsându-se mângâiată de ropotul aplauzelor celor prezenți. Pregătise fiecare fel de mâncare cu intenția de a-l măguli pe Troțki. Fiecare fel de mâncare era copleșit de simțământul pe care îl învățase de la Lupe: „Oricine îți dă ascultare dacă îi oferi o masă bună.“ Poate pentru a se lua la întrecere cu Diego, poate din dorința de a se face remarcată sau din simplul motiv că putea să o facă, hotărâse să-și câștige aprecierea bărbatului pe care soțul ei îl admira cel mai mult. Frida își dorea ca Troțki să se predea în fața ei și să-i permită să-și ducă la bun sfârșit răzbunarea imatură.

Așa că nu a surprins-o când, pe sub masă, mâna lui i-a mângâiat coapsa. Seducția clandestină a desenat o expresie de triumf pe chipul lui Diego, care nici măcar nu a putut să-și imagineze motivul.

Pe fundalul războiului din Spania și a revoltelor politice municipale care dădeau târcoale omenirii la sfârșitul anilor ’30, Frida s-a implicat pe deplin în mișcarea comunistă. După ce a acceptat să rămână legată de Diego pentru tot restul vieții, s-a întors în Mexic pentru a-l susține în ceea ce privește azilul oferit lui Lev Troțki.

Ea însăși s-a dus la Tampico [50] să-i întâmpine pe exilații ruși, ca și cum ar fi fost o ambasadoare aztecă, o versiune roșie a lui Malintzin. Prima impresie pe care i-a făcut-o Troțki nu a fost foarte măgulitoare. Îmbrăcat cu pantaloni bufanți de lână, șapcă în pătrățele, baston și o mapă imensă, părea și mai scund decât era. Sacoul lui gros era bun pentru cazul în care o nouă perioadă glaciară ar fi acoperit iar pământul. Și, deși mergea bățos, cu barba lui de țap în sus, în stilul unui general în rezervă, vârsta îi reducea din prestanță. Ca să nu mai vorbim despre soția lui, Natalia, pe care Frida a considerat-o întotdeauna o birocrată ursuză. Aceștia erau invitații ei, pentru ei aranjase casa părinților de pe strada Londres din Coyoacán, pentru ei o trimisese pe Cristi să locuiască într-o casă învecinată și îl dusese pe tatăl ei să stea cu sora ei mai mare. Când a aflat că palatul lui din Coyoacán avea să fie împrumutat pentru a găzdui un rus important, papa Guillermo nu a putut să-i spună fiicei sale decât: „Dacă-l apreciezi pe domnul, te sfătuiesc să nu te amesteci în politică, pentru că este un lucru foarte rău.“

Proaspăt ivita ocazie de a fi gazda revoluționarului și a soției sale o umplea de mândrie și îi

dădea motive pentru a trăi. Ea însăși a făcut pe traducătoarea, căci niciunul nu vorbea spaniolă și, pe deasupra, Natalia nu înțelegea nici engleza. De aceea Frida a hotărât să folosească un limbaj universal: mâncarea. Și, dacă se pricepea la ceva, acel ceva era mâncarea. Bunătățile ei puteau fi savurate în orice *limbă* și bineînțeles că aveau să le încânte cerul-gurii celor doi sovietici, obișnuiți cu mâncăruri austere, alcătuite din scrumbii reci, salate insipide și gusturi fade. În casa Fridei cerul-gurii lor a descoperit gustul străin de *mole*, amestecul perfect de ardei iute, ciocolată, fructe și pâine.

– Fiecare dumicat din această mâncare mă face să cred că bucătăria din Mexic s-a răzvrătit împotriva canoanelor europene. Se luptă pentru a-și câștiga autenticitatea. Dar răzvrătirea e o artă și, ca orice artă, are regulile sale, a exclamat Troțki într-o dimineață, când s-a trezit și le-a găsit pe Frida și Eulalia, bucătăreasa, gătind.

Pentru a-l ajuta să se trezească, l-au desfătat cu o ceașcă de cafea la ibric, cu scorțișoară și cozonac. Văzându-l în pragul ușii cu un zâmbet larg, Frida i-a aruncat o privire iscoditoare, atrăgătoare și plină de senzualitate. Și apoi s-a întors la treburile ei în bucătărie, ignorând pofta din ochii lui Troțki.

– Care sunt regulile în bucătărie, Frida? a întrebat-o.

Ea și-a șters mâinile și i-a arătat Eulaliei rețeta scrisă în *Cartea Plantei de Mentă,* pe care trebuia să o urmeze pentru a obține magia aromelor. A înșfăcat o țigară pe care și-a pus-o între buze, ca și cum ar fi fost o pasăre colibri care atinge mierea unei flori. A făcut mișcarea cu stăpânirea de sine necesară pentru a lăsa otrava desfrâului să se răspândească prin fiecare părticică din corpul bătrânului. Și-a aprins trabucul. A tras tare din el și a eliminat încet fumul, care a dansat prin aer pentru a mângâia barba albă a lui Troțki, strecurându-i-se prin nări. Rusul a savurat un miros de mentă, vanilie și lămâie. A fost nevoit să se miște, surprins, simțind cum i se umfla partea din față a pantalonului.

– Sunt mai simple decât credeți. Prima se referă la faptul că nimeni nu intră în bucătăria unei femei fără voia ei. Este la fel de grav ca a te culca cu soțul ei. Poate chiar un pic mai grav, a început ea, așezându-se lângă el. În bucătărie poți fi ignorant, calic sau neglijent, dar niciodată toate trei la un loc. De aceea sunt unii care amestecă orezul când fierbe, nu adaugă vreun ingredient pentru că au uitat să-l cumpere, fierb împreună pastele și sosul, prăjesc carnea cu mai mult ulei decât apa din lacul Chapala [51], pun pe masă fasole arsă.

Pe chipul lui Troțki s-a conturat, încet-încet, un zâmbet care s-a transformat într-un hohot de râs și, fără să vrea, hohotele de râs au fost atât de răsunătoare, încât l-au făcut pe domnul Cu-cu-ri-gu, care ciugulea resturi de mâncare, să o ia la fugă.

– Cu ce ne vei desfăta azi, că avem invitați? a întrebat Troțki.

– Supă de pește din Veracruz, pește cu coriandru din Costa Chica și prăjitură cu cremă, rețetă de familie. Tequila și rachiu, pentru a înveseli atmosfera, toată lumea are nevoie să tragă la măsea și să fumeze, ca să fie distractiv.

– Rachiu? a întrebat din nou rusul.

Frida i-a făcut semn Eulaliei să toarne puțin din cel pe care tocmai îl cumpăraseră de la cârciuma din colțul străzii. Îl trataseră cu gustul aromatic de guavă, oferindu-i un aspect de obraz îmbujorat.

– În Antichitate, indigenii prehispanici beau băutura în cadrul ceremoniilor religioase. Preoții foloseau rachiul pentru a comunica cu zeii.

Bătrânul nu îndrăznea să bea poșirca băloasă care-i amintea de fluide corporale. Fără să-și poată ascunde dezgustul, a întrebat:

– Ce este?

– Este suc de agave fermentat, a răspuns Frida, luându-i paharul. Nu poți să obligi pe nimeni să guste ce nu vrea. Cerul-gurii este pentru plăcere, nu pentru obligație.

– Aveți în dumneavoastră ceva de vrăjitoare care farmecă și năucește. Probabil că mă otrăviți cu mâncarea dumneavoastră, de când am sosit în Mexic văd totul altfel.

Frida s-a lăsat pe spate, în timp ce elimina fumul din trabuc. În capătul bucătăriei, Agustín Lara cânta la radio *Solo tú* [52].

– Oare acum verdele pășunii vă amintește de pepenele roșu? De sângele cireșelor? Și de fericirea prea dulce pe care o oferă o nuga? a întrebat Frida.

– Așa este... așa este... a răspuns Troțki la fiecare întrebare cu mișcări afirmative, tipic lui. De profesor, de om priceput la vorbe.

– Atunci, am să presar niște sare. Viața trebuie condimentată ca să trăiești. Vedeți și dumneavoastră că, dat fiind că sunt bolnavă, am rezistență, deși uneori viața e mult prea mizerabilă, dar cine nu suferă nu învață. De asta se pune în mâncare cimbru, ardei iute, cuișoare și scorțișoară, ca să-i dea gust bun.

Frida l-a luat de mână, trecându-și buricele degetelor peste articulațiile lui.

–Uitați-vă la noi doi, dumneavoastră fără patrie, iar eu fără picior, a continuat.

Eulalia s-a răsucit, încercând să-și stăpânească râsul. Troțki nu a înțeles nimic, Frida vorbise în spaniolă, așa că, văzând manifestarea necontrolată a Eulaliei, pictorița a fost nevoită să-i traducă vorbele rostite pentru ca amândoi să continue festivitatea de hohote de râs.

Pentru a însoți cafeaua, Frida i-a dat prăjitură cu cremă, din care au mușcat amândoi. Când nu mai rămăseseră decât firimituri, le-a luat cu degetele și le-a mâncat încetișor, ca și cum ar fi sărutat aerul. Troțki ar fi putut să o contemple ore în șir, dar Diego a intrat în bucătărie ca un uragan care atinge uscatul luând cu el palmieri și bărci.

Și chiar în seara aceea, la desert, rusul s-a ridicat pentru a-și rosti discursul despre femei, încheiat cu mângâierile pe coapsă care-și găseau ecoul în flirtul nerușinat din acea dimineață.

Ca să se așeze mâncarea îmbelșugată din acea seară, Diego l-a dus pe Troțki să vadă tablourile Fridei, în timp ce ea stătea în continuare într-un colț, fumând printre umbre și pândind vreun comentariu.

– Este minunat! Este ca și cum ar fi putut concentra tot ce reprezintă această țară în sufletul unei femei.

– Nu sunt decât portretele mele, a respins Frida comentariul.

– La naiba, Frida! Sunt mai reușite decât ale mele, a răcnit Diego.

– Mâinile dumneavoastră au multă forță. Cine poate să facă așa ceva cu pensulele și o mâncare precum cea de care ne bucurăm în fiecare zi trebuie să fie o mare artistă! i-a adus Troțki elogii, strângându-i mâinile.

A ridicat degetul de parcă și-ar fi amintit ceva și, dispărând ca un spiriduș, s-a dus să-i aducă o carte din camera lui, ca și cum ar fi fost un plebeu ce se supune unei împărătese. Frida a citit titlul: *Concerning The Spiritual In Art*. Era scrisă de Kandinski, pictorul rus. Troțki s-a îndepărtat, în timp ce Diego își începea un alt proiect pentru un miting, o frescă sau orice altceva ar fi ieșit.

Frida a deschis cartea și a dat peste o pagină însemnată. Cineva subliniase cu creionul: „Culoarea este, în general, un mijloc de a exercita o influență directă asupra sufletului. Ochiul este ciocanul care călește. Sufletul este un pian cu multe coarde. Artistul este mâna care, cu ajutorul unei anumite clape, face să vibreze sufletul omului.“

Printre paginile cărții uzate, Troțki lăsase o notă care spunea: „În casa Cristinei, mâine la zece.“ Frida a trebuit să-și stăpânească zâmbetul ca să nu-și dea de gol idila cu liderul

revoluției ruse.

Când Diego a rugat-o să îl ajute cu Troțki, a acceptat fără prea multe condiții, știind că relația cu soțul ei avea să fie ca valurile care vin și pleacă pe nisip: uneori avea să fie acasă, alteori nu. Continuau să fie soț și soție și nu se mai punea problema divorțului. În unele nopți, sub efectul alcoolului, el o poseda, iar ea se lăsa iubită.

Nimic n-o împiedica să-și continue aventura amoroasă cu rusul: Cristina și copiii aveau să fie plecați de acasă mai mult de jumătate din zi și sora ei avusese grijă să aranjeze totul pentru a-i ascunde aventura. Cei doi amanți au sosit la timp pentru întâlnirea stabilită.

După amor, Frida s-a uitat pe fereastră spre stradă, acoperită doar cu un poncho mexican, uzat și colorat, adus tatălui ei cu mult timp în urmă din Saltillo [53]. Mintea ei era răvășită de partida de sex lentă și plină de mângâieri pe care o avusese cu el Piochitas. Obrajii îi erau îmbujorați ca niște bucăți de carne trecute prin jar, iar în trup începea să pălească flacăra dorinței, mai puțin jarul ce încă îi mistuia pântecele.

– Frida, pensula ta este minunată! Când se luptă cu pânza stârnește un război. Când se vorbește despre artă revoluționară, nu mă pot gândi decât la două tipuri de fenomene artistice: operele ale căror teme reflectă revoluția și operele care, fără să aibă vreo legătură cu tema revoluției, sunt profund impregnate, colorate de noua conștiință care izvorăște din revoluție. Acelor opere le aparții tu, i-a zis Troțki, admirând încontinuu un autoportret pe care Cristina îl avea atârnat pe un perete din camera ei.

Revoluționarul părea mai puțin bătrân când vorbea; uitându-se la el cu coada ochiului, s-a gândit că ar putea înfrunta întreaga armată rusă doar cu tăișul vorbelor sale. Chiar dacă trupul lui nu ascundea anii pe care-i purta pe umeri, era robust și semeț ca un băiat scandalagiu care nu găsește adversar pe măsura lui. Își pusese chiloții, maioul și ochelarii pe nas. Picioarele subțiri ca niște crengi albe îl susțineau ca un trunchi dezgolit care ține piept oricărui uragan.

– Crezi în moarte? i-a cerut ea părerea.

– Moartea este o realitate. Nu e vorba despre o dogmă religioasă, a răspuns gânditorul, aranjându-și ochelarii pe nas.

– Este inutil să vorbim despre asta... mai bine uită ce te-am întrebat, i-a mormăit ea.

Troțki nu s-a dat bătut atât de repede. S-a apropiat de Frida și a observat ce-i atrăgea atât de mult atenția amantei sale, care privea pe fereastră. A fost surprins să vadă pe jos o păsărică născută de curând, fără pene, moartă. Sus, pe creanga unui smochin, mama ei o striga din cuibul gol, fără să primească răspuns. A presupus că micuța pasăre a încercat să zboare sau

pur și simplu s-a speriat și a sărit din cuibul primitor pentru a-și găsi pierzania.

– Mama îmi spunea o poveste despre vechea Rusie, în care un soldat curajos se întoarce acasă doar cu trei bucăți de pâine și le oferă pe toate la trei cerșetori. Aceștia, niște spiriduși deghizați, îi oferă trei daruri cu care reușește să-i păcălească pe niște demoni. Dar cea mai prețioasă comoară a lui este un sac în stare să închidă în el orice, chiar și pe moarte. Și exact asta face: o prinde, își salvează regatul și trăiește veșnic. Dar nu este decât o poveste de speriat copiii. O umbră medievală a fostei lumi în care împărații erau regi. Singura cale de a fenta moartea în ziua de azi este prin intermediul științei.

– Moartea nu se teme de microscoape, de asta sunt sigură.

Troțki a început să se joace cu părul ei. Ea se lăsa răsfățată, murmurând de plăcere.

– Tu vei depăși chiar și moartea cu arta ta, Frida. Nu știu ce soartă va avea arta, dar știu că, dacă va atinge nivelurile pe care le stăpânești tu, omul va deveni incomparabil mai puternic, mai înțelept și mai perspicace. Trupul lui va fi mai armonios, mișcările sale, mai ritmice, vocea lui, mai melodioasă. Formele existenței sale vor dobândi o calitate dinamic de dramatică. Bărbatul de statură medie va atinge înălțimea unui Aristotel, a unui Goethe, a unui Marx. Și deasupra acestor înălțimi se vor ridica noi culmi.

– Te-ai gândit că am putea să facem din nou sex în timp ce vorbești? a întrebat Frida, strivind țigara în scrumieră, cam sătulă de trucurile lui Piochitas.

Troțki s-a gândit și, bineînțeles, a zâmbit.

Diego acapara timpul liber al invitaților săi. La fel ca Troțki, era obsedat de munca lui, dar asta nu-l împiedica să-l ducă pe bătrân în fiecare săptămână să vadă locuri din apropierea capitalei. Ca un profesor metodist, Troțki se limita să dea din cap afirmativ în fața peisajului, fie că era vorba despre piramide, localități coloniale sau vreo pădure. În timpul acelor călătorii a început să colecționeze cactuși mici în ghivece, pe care le așeza în linie dreaptă în curtea Casei Albastre.

Diego se controla în fața lui, admirația lui depășind fanteziile de guraliv pe care le turna ziariștilor dornici de lumina reflectoarelor. Îl lăsa întotdeauna pe revoluționar să-și explice punctul de vedere pentru a fi imediat de acord cu el, mulțumindu-se cu rolul de simplu fanatic al liderului său politic. Dar era o ironie că, în ciuda tuturor acestor laude, onoruri și lingușeli nerușinate din partea lui Diego, Troțki avea ochi numai pentru Frida. Îi scria scrisori de dragoste pătimașe, ascunzându-le în cărțile pe care, în fiecare seară înainte de a-și spune

„noapte bună", i le împrumuta. La rândul ei, Frida comunica prin limbajul subtil al mâncării.

Aventura lor nu a durat mult. Ea încă se simțea rănită de trădarea lui Diego și era sigură că totul era o *vendetta* împotriva soțului ei. Aștepta un alt gen de persoană să-i fie amant, Piochitas nu avea să reușească niciodată să-i satisfacă apetitul pentru bărbați și femei. Criza s-a declanșat când cele două cupluri, păzite strașnic de mai mulți membri ai partidului, au hotărât să facă o călătorie în regiunea Hidalgo [54], la est de orașul Mexico. Convoiul de mașini s-a oprit în frumosul paradis al moșiei San Miguel Regla, cu intenția de a vizita piramidele a doua zi de dimineață.

Troțki și Natalia se bucurau de o cafea la umbra unei sălcii, încântați de priveliștea ce-i înconjura. Nici nu era de mirare, moșia era situată într-un loc privilegiat, înconjurat de copaci frunzoși. Minunata construcție fusese proprietatea lui Pedro Romero de Terreros, primul conte de Regla, care se îmbogățise datorită extracției din minele de la Real del Monte în secolul al XVIII-lea.

Diego și Frida mergeau încet pe un pod romantic din piatră și hrăneau rațele din heleșteu. Conversația lor, aproape neînsemnată, limitată la un schimb de informații despre ce se întâmplă zi cu zi, a fost întreruptă de unul dintre paznici, care s-a apropiat de ea și i-a întins o carte.

– Este de la domnul Troțki, a informat.

Frida a deschis-o și a găsit în ea o scrisoare voluminoasă pe care a încercat să o ascundă de Diego.

– Ce mama mă-sii e asta? a întrebat el curios.

– Câteva notițe despre conceptele artei lui Kandinski.

– Ce nemernică ești! Pe tine te doare-n cot de asta și doar îi dai apă la moară bătrânului. Ar trebui să-ți fie rușine, a bodogănit Diego.

– Este mai fals să-i dai speranțe deșarte unui bărbat decât unei femei ca să se culce cu tine? Pe câte venetice le zăpăcești cu pălăvrăgeala ta ca să te tăvălești cu ele, Diego? a răspuns Frida în defensivă.

– Discuția asta n-are sens. Dacă vrei să te cerți pentru că azi ești prost-dispusă, du-te și beștelește pe altul! Eu n-am de gând să fiu sacul tău de box! i-a trântit cu furie Diego, căci trădarea nu are arme pentru a se apăra de ea însăși.

S-a îndepărtat, lăsând-o cu scrisoarea lui Troțki în mână. Nouă pagini în care, ca un adolescent deznădăjduit, o implora să nu îl părăsească și să accepte posibilitatea de a trăi împreună. Pe Frida a apucat-o greața. Dacă șovăise să-l părăsească, scrisoarea aceea imploratoare i-a dat toate motivele din lume s-o facă. Avea să-i spună asta a doua zi.

Frida nu a putut să doarmă. Somnul îi era tulburat în mod ridicol de vinovăția pe care i-o provoca disperarea lui Troțki. S-a plimbat pe terasa casei în care erau găzduiți, privind licuricii dansând pentru a atrage ploaia. A fost surprinsă auzind nechezând un cal și, după câteva minute, l-a văzut țâșnind pe Mesager printre umbrele sălciilor. Ochii lui albi străluceau precum culoarea calului. „Ce te aduce pe-aici? Oare mi s-a terminat timpul? Nu așa a fost învoiala și știi prea bine, dacă cocoșul meu Cu-cu-ri-gu continuă să cânte în fiecare zi, am să fiu mai departe aici“, l-a sfidat Frida.

Bărbatul a rămas acolo. Nu ea era motivul vizitei, ci altă persoană. Mesagerul era prevestitorul trimis de Nașa ei.

Licuricii au început să se grupeze în forme ciudate, regrupându-se apoi cu atâta iuțeală, încât în curând au alcătuit un caleidoscop care strălucea în întuneric. Fâlfâitul aripilor insectelor a răsunat în noapte. Frida a rămas încremenită de acel miracol, observând imaginile care se desfășurau în fața ei. Ca o trăsătură de penel a lui Seurat [55], fiecare gâză participa la crearea unei imagini în stil poantilist, pe care retina Fridei a identificat-o încetul cu încetul. Mai întâi l-a zărit pe Troțki citind, stând jos, calm, privind pur și simplu pe o fereastră când ridica ochii din carte. Dincolo de fereastră, o mașină, din care coborau bărbați sumbri cu ochi luminoși. Scânteieri, fără nicio îndoială erau împușcături împotriva revoluționarului. Troțki căzând la pământ, doborât de gloanțe. Timpul lui pe pământ se încheiase. Fridei i-a scăpat un murmur de jale, văzând ce-i oferea Nașa ei. „Nu poți să-l omori după ce a fugit atât de mult. Poate ar fi posibil să facă o învoială ca a mea. Mai dă-i puțin timp și a implorat: spune-i ei să ia o parte din viața mea.“

Mesagerul a dispărut în noapte, luminat de licurici.

Piramidele din Teotihuacan se ridicau mărețe în fața ochilor lui Troțki, care-și mișca distrat capul, cu gestul lui tipic de aprobare. Diego îi relata anecdote ciudate cu privire la canibalismul între indigenii prehispanici, în timp ce Frida păstra tăcerea, gândindu-se cum e cel mai bine să-l prevină pe Troțki că un glonț îi va veni de hac. Când s-au oprit la Calzada de los Muertos [56], în mijlocul piramidelor Soarelui și Lunii, vizitatorii au început să simtă o căldură intensă, ca și cum o lupă imensă s-ar fi concentrat asupra lor.

– Simt nevoia să beau ceva, a cerut Natalia, așezându-se pe o treaptă și făcându-și vânt cu o batistă.

Diego i-a urmat exemplul. În schimb, Troțki insista să urce până în vârful maiestuoasei Piramide a Soarelui.

– De ce să nu bem ceva? a întrebat Frida.

Toți s-au întors să se privească fără să găsească un răspuns. De parcă întrebarea ar fi fost o invocare, a apărut un negustor de rachiu, oferindu-și marfa. Indigenul căra pe umeri două carafe cu rachiu specific regiunii.

– Acum vă faceți curaj ca să gustați rachiul? a zâmbit Diego, oprindu-se pentru a-i face semn vânzătorului.

– E o ocazie bună, a răspuns Troțki, oferindu-i mâna Fridei și, urmați de doi sergenți care-l păzeau pe bătrân, s-au îndreptat spre vânzător, lăsându-l pe Diego ca un copil pedepsit.

– Ai citit scrisoarea mea? i-a șoptit la ureche Troțki, mișcându-și nervos limba.

Ea a încercat să nu facă nicio mișcare care să stârnească bănuielile partenerilor. A continuat să meargă cu o atitudine regală.

– Da. Știi care e decizia mea. Oricât ai insista, sunt de părere că este mai bine să terminăm. Dar înainte de asta trebuie să-ți spun ceva mai important, care nu are nicio legătură cu capriciile tale tinerești. O să te omoare, Lev! a spus foarte grav. Cu gloanțe și o să fie mai mulți. Când o să auzi o mașină în miez de noapte, o să știi că ți-a sosit ceasul morții.

– De unde știi? E vreun spion în grupul nostru?

– Nu. E ceva ce nu ai înțelege niciodată. De aceea am cerut să ți se ofere o a doua șansă, așa cum mi-a fost dată mie. Trebuie doar să închei pactul cu ea pentru ca viața să nu-ți fie smulsă într-un mod atât de violent, i-a explicat Frida.

Sergentul îl oprise deja pe vânzătorul cu paharele de rachiu. Frida a văzut paharul cu lichidul gros, cu aspect vâscos și a știut că acela era semnalul.

– După cum ți-am povestit de dimineață, asta e băutura zeilor. Aceasta va fi ceremonia noastră. Bea-o și dorește-ți să mai trăiești încă o zi. Ea te va asculta.

– Nu, Frida. La ce folosește să trăiesc o viață fără tine lângă mine?

– Viața aceea se numește căsătorie. Uite-o acolo pe Natalia, care te așteaptă, a insistat ea.

Troțki se uita fix la ea. Nu înțelegea despre ce vorbea, dar s-a gândit că ar fi un ritual pentru a încheia relația lor amoroasă. Și-a dus băutura la buze. Densitatea lichidului i-a displăcut și stomacul i s-a împotrivit, încercând să vomite. Dar a înghițit tot. În cele din urmă, a simțit că gustul acidulat era revigorant și răcoritor. Alcoolul rachiului s-a dizolvat prin întregul lui organism ca și cum ar fi reconstruit celule moarte din corpul său. Ochii lui obosiți au dobândit o nouă strălucire și durerile parcă au dispărut. Troțki a simțit că se schimbase ceva.

– Acum și tu ai un pact cu ea, a șoptit Frida sărutându-i mâinile și s-a întors la grup, care nu-i slăbise din ochi.

Troțki a făcut pur și simplu un gest de aprobare. A încercat să o determine pe soția lui să guste rachiul, dar ea l-a refuzat dezgustată.

Existau detalii imperceptibile, pe care nevastă-sa începuse să le observe. Nu-și putea explica de ce, dar simțea o neliniște. Bănuiala că probabil avea să fie părăsită ca o soție inutilă a deprimat-o atât de mult, încât a început să slăbească, să uite lucrurile, să spună prostii și să fie încontinuu bolnavă, căutând astfel atenția bărbatului cu care era căsătorită de treizeci și cinci de ani. Gărzile sale de corp au sesizat schimbarea și, cum niciunul dintre sergenți nu era prost, au dedus în curând cauzele acelor suferințe. Ca niște bărbați pragmatici ce erau, au hotărât să ia problema în mâinile lor: i-au cerut stăruitor lui Troțki să nu se mai țină după Frida ca un cățeluș și i-au explicat că un scandal avea să-l compromită și să-i răpească rolul de erou mondial. Așa că „l-au invitat“ să se mute. Bătrânul a ales o casă pe strada Viena, foarte aproape de Casa Albastră. Și aceasta avea o curte mare, unde va scrie și va putea să-și vadă soția îmbătrânind, acceptându-și nu numai condiția de exilat din Rusia, ci și din inima Fridei. Diego a fost singurul care nu a reacționat calm în fața acestei situații, ci a țipat, spunând că este o lipsă de politețe să pleci așa, o dovadă de dispreț față de el, care era gazda.

– Taci, Diego! i-a șoptit Frida la ureche înainte să-și continue scandalul melodramatic.

El a rămas uimit.

– Tu chiar nu pricepi? a întrebat supărat când s-au închis într-o cameră să discute.

Ea nu voia să pună și mai multe paie pe foc. A aprins o țigară și i-a trântit adevărul în față.

– Tu nu pricepi. Lasă-l să plece, îi va fi mai bine fără mine în viața lui. Am făcut și-așa mai mult decât mă așteptam.

Diego a înțeles dintr-odată tot ce se întâmplase sub ochii lui. Frida se răzbunase, dar ce nu știa

era că răzbunarea nu i se părea dulce, ci îi lăsa un gust neplăcut de portocală stricată și acră.

În ziua în care a părăsit Casa Albastră, Troțki a scris: „Natașa se apropie de fereastră și o deschide din curte ca să intre mai mult aer în camera mea. Pot să văd strălucitoarea fâșie de gazon verde care se întinde în spatele zidului, sus cerul senin și albastru și soarele care strălucește în toate părțile. Viața este frumoasă. Fie ca viitoarele generații să o elibereze de orice nenorocire, asuprire și violență și să se bucure din plin de ea."

Oricine ar fi putut înțelege aceste cuvinte ca o odă închinată soției și vieții, dar numai Frida a știut că era vorba despre un imn de mulțumire pentru că primise încă puțin din viața aceea pe care Moartea i-o dăduse în schimbul ofrandelor. A crezut că-l salvase pe revoluționarul Troțki de atentatul cu mitralierele, dar după câteva luni un piolet înfipt în cap avea să termine ceea ce Moartea amânase. Pictorița s-a întrebat dacă Lev chiar nu a putut să primească mai mult decât acele câteva luni de grațiere sau nu existase niciodată vreo condescendență în ceea ce-l privea. Nu a primit niciodată răspuns, moartea este întotdeauna un mister.

Frida se răzbunase pe Diego. A dat pagina vieții și și-a reluat drumul, apucând frâiele destinului său, pentru a face următorii pași ca o femeie independentă.

Mâncarea lui Troțki și a lui André Breton

Lui Piochitas îi plăcea să fie luat prin surprindere. Nu erau multe de zis, Diego ne lua vorba din gură mie și oricui s-ar fi aflat în apropierea lui Troțki, de aceea eu doar găteam, pentru că, prin aromele mele, puteam să-i transmit mai multe despre viziunea mea despre o lume mai bună decât aș fi putut să-i spun prin vorbe. Amândoi ne doream doar atât: o lume mai bună. Cine nu-și dorește asta în viață...?

Plătică de mare cu coriandru

1 plătică de mare de peste 2 kg, curățată de solzi și spălată, 8 cești de coriandru tăiat mărunt, 5 ardei iuți în saramură tăiați în felii groase, 2 cepe mari tăiate rondele, 4 cești de ulei de măsline, sare și piper după gust.

☙ Plătica de mare se taie în trei pentru a putea fi asezonată bine. Într-o cratiță întinsă sau într-o tavă se pregătește un blat cu jumătate din

coriandrul tăiat, jumătate din ardeii iuți și jumătate din cantitatea de ceapă; se adaugă jumătate din uleiul de măsline și se presară sare și piper. Pe acest blat se așază peștele și se acoperă cu un strat asemănător, decorându-l cu ardeii iuți, coriandrul și ceapa și se toarnă peste el restul de ulei. Se bagă la cuptorul preîncălzit la 200 de grade și se lasă 40 de minute, turnând din când în când sos peste el ca să nu se întărească. Se servește direct din cratiță.

CAPITOLUL XVIII

Hârtia de ambalaj a căzut pe jos și țipătul a răsunat cu ecou, ricoșând prin fiecare colț al clădirii de pe Quinta Avenida. În vestibulul general al elegantelor birouri din imperiul editorial Condé Nast [57], țipătul înspăimântător a continuat să răsune ca un dangăt de clopot al Apocalipsei. Câteva secretare speriate au scăpat copertele luxoase ale revistei *Vogue* și desenele lui Chamaco Covarrubias pentru *The New Yorker*. Cutremurate, au dat fuga să vadă de unde vine urletul sfâșietor. Un sergent de stradă s-a deplasat cu pistolul în mână, temându-se să nu fie vorba de vreun asalt. Murmurul de incertitudine și neliniște a circulat printre toți angajații, care s-au privit, întrebându-se dacă trebuie să deschidă sau nu ușa locului de unde izbucnise tânguirea. Secretara principală și-a făcut curaj și a deschis larg ușa pentru a trece pragul biroului șefei, Clare Boothe Luce, editorul revistei cosmopolite *Vanity Fair.*

În mijlocul elegantei încăperi, mare cât să încapă un circ, au găsit biroul negru, impozant, fotoliile din piele și hârtii împrăștiate pe podea. Într-un colț era un pachet pe jumătate desfăcut. Madame Clare nu era la locul ei. Se refugiase lângă fereastra cea mare, privind spre Central Park, care era spălat de o ploaie de toamnă. Stătea în genunchi, apăsându-și gura cu mâinile, încercând să înăbușe un alt țipăt. Ochii îi erau ieșiți din orbite și vreo două lacrimi îi curgeau pe obraji, ștergându-i machiajul scump. Părea tulburată, ca și cum ar fi suferit un coșmar. Fără urmă de mimici de superioritate cu privire la modă, gourmet sau cocktailuri. Nu exista nici urmă de vanitatea cu care erau obișnuiți angajații ei, doar groaza absolută își făcuse loc. A ridicat mâna tremurând, arătând spre pachet. Sergentul și secretara s-au îndreptat spre el. Sosise de dimineață din Europa. Amândoi au fost nevoiți să-și stăpânească un țipăt când au descoperit cadavrul de neconceput din imagine. Dacă era o glumă, era una de prostgust. Nicio persoană zdravănă la cap n-ar fi îndrăznit să facă așa ceva. Autoarea acelui tablou atât de înspăimântător tocmai apăruse pe coperta revistei *Vogue,* în care mai multe articole îi lăudau cea mai recentă expoziție.

Pictura, realizată cu o tehnică excelentă, o înfățișa în cădere pe cea mai bună prietenă a lui Clare: Dorothy Hale, care se sinucisese aruncându-se dintr-un zgârie-nori în New York. Sinuciderea era pictată în trei faze: silueta micuță a femeii sărind de la fereastră, o imagine mai mare a fotomodelului în cădere și, în partea de jos, pe un fel de platformă, trupul inert, însângerat, ca și cum Dorothy tocmai ar fi picat din călătoria ei din lumea de dincolo. Ochii priveau drept în față, deschiși, cerând parcă ajutor. Dedesubt, pe o bandă care explica tragicul eveniment cu litere de culoarea sângelui, scria: „La New York, în data de 21 octombrie 1938, la

șase dimineața, s-a sinucis doamna Dorothy Hale, aruncându-se de la o fereastră foarte înaltă a clădirii Hampshire House. În memoria ei, pictată la solicitarea lui Clare Boothe Luce, pentru mama lui Dorothy, există această catapeteasmă realizată de Frida Kahlo." În partea de sus, un înger trecea printre norii care se îndepărtau de zgârie-nori. Se pare că Fridei nu i se păruse destul de sângeroasă pictura, așa că adăugase pe ramă pete roșii, ca și cum în timpul căderii sale sângele lui Dorothy ar fi împroșcat și rama.

„Distruge-l!" i-a poruncit madame Clare secretarei sale, dar nici ea, nici sergentul nu s-au mișcat, rămânând hipnotizați în fața tabloului tulburător.

Frida nu a aflat niciodată de groaza pe care a provocat-o în biroul lui madame Clare. Se îndepărtase de tot și de toate, absorbită pe deplin într-un eter temporal care le transformă chiar și pe cele mai dibace femei în niște aiurite. Parfumul care te adoarme nu are decât un nume: dragoste. Și nu Diego o făcea să suspine, ci un bărbat slab, cu ochi visători, trăsături fine și comportament de rândunică. Nickolas era ungur la origine și se vedea de la o poștă, în înfățișarea lui nobilă și în ochii lui reci. Chiar dacă provenea dintr-o familie săracă, la douăzeci și unu de ani era deja unul dintre cei mai cunoscuți fotografi din Statele Unite și era solicitat pentru reviste precum *Harper's Bazaar* și *Vanity Fair*. Era bărbatul perfect: pilot de avioane, campion la scrimă, tată iubitor a două fete, mecena generos cu artiștii și devorator de artă modernă. În ciuda energiei sale, în relațiile de prietenie descopereai o ființă simplă și tandră, care Fridei îi amintea de papa Guillermo, așa că a căzut răpusă la picioarele lui.

Îl cunoscuse în Mexic cu ceva timp în urmă, prin bunul lui prieten și tovarăș de chefuri Chamaco Covarrubias, amândoi lucrând pentru aceeași revistă. De la început fotograful a fost copleșit de mirosurile, culorile, texturile și aromele Fridei. Simplul fapt de a păși în Casa Albastră din Coyoacán a fost o călătorie pentru simțurile lui, stimulată de parada de picturi, figurinele lui Iuda din carton, vesela din Talavera, câinii din rasa xoloescuintle [58] zbenguindu-se printre fustele ei, papagalii mormăind și domnul Cu-cu-ri-gu cel fără pene fugind de prezența invitaților. Totul, amestecat cu mâncărurile delicioase din bucătăria ei și cu prăjiturile aromate, în stare să desfete papilele gustative ale oricui.

După ce Troțki a plecat din casa ei, Frida și-a reluat viața, lăudându-se în fața prietenilor și a cunoscuților că în sfârșit divorțase de Diego, deși ea însăși știa prea bine că relația lor era un drog de care cu greu te puteai lăsa, din acelea care te marchează pe viață, și nu putea să nu facă comentarii contradictorii despre fostul soț: „Sunt sătulă de burtosul ăla! Acum sunt fericită că-mi trăiesc propria viață", spunea în mijlocul unei mese cu artiști. „Grăsanul ăla bătrân ar face orice pentru mine, dar mi-e silă chiar și să-i cer ceva", deși după câteva minute începea nostalgia: „Este atât de tandru, îi simt atât de mult lipsa..."

Printre participanții la reunine, unde Frida se dedubla în diverse femei, se afla și Julián Levy,

care rămăsese fascinat atât de firea, cât și de opera pictoriței și insista s-o convingă să expună în galeria lui din New York.

– Este o șansă pe care nu trebuie să o ratezi, copilă, a fost de părere Nickolas, cochetând cu ea și primind o privire pasională, din acelea care se văd doar la cuplurile care știu să se bucure de sex.

– De ce vă interesează opera mea? Nu este deloc deosebită, a răspuns, ridicând din umeri și bând tequila pentru a-și îneca suferința, dezorientarea și presiunea de a se afla în pragul succesului, pe punctul de a se arunca în gol.

Divorțul de Diego îi dăduse curaj să încerce să-și refacă viața cu Nickolas ca amant. În plus, de curând un actor celebru, recunoscut pentru rolurile de gangster, plătise o sumă generoasă pe mai multe dintre tablourile ei. Așa că, lăsând la o parte nenorocirile ei, era recunoscută ca pictoriță datorită propriilor ei merite. Dacă viața ei continua, deși-l pierduse pe Diego, asta se datora pasiunii pentru pictură. Nu avea să-i ofere niciun pretext Nașei sale ca să-i smulgă promisiunea de a o ține în continuare în viață.

„Eu am să te ajut cu expoziția", i-a promis Nickolas. Și s-a ținut de cuvânt, nu doar ca amant, ci și ca tovarăș: a ajutat-o cu împachetarea și despachetarea tablourilor, precum și cu catalogul. De aceea, atunci când a pornit spre New York cu noua ei iubire, Frida și-a luat rămas-bun doar de la domnul Cu-cu-ri-gu, care, când ea îi vorbea, o privea cu ochii lui bulbucați. „Îți las o misiune: să nu-mi faci vreo figură! Trebuie să vestești răsăritul soarelui în fiecare zi, de acum înainte fiecare zi e foarte importantă pentru mine" și, acestea fiind zise, a plecat la expoziția ei.

Nickolas era mândru să fie partenerul ei și era îndrăgostit lulea. Totuși, nu a putut niciodată să înțeleagă că ea era mai mult scânteie decât iubită. Nu bănuia că avea în continuare de-a face cu Diego și că el a fost cel care i-a cerut stăruitor să o viziteze pe editoarea de la *Vanity Fair* pentru a primi ceva de lucru. „E o femeie plăcută, cere-i să pozeze pentru tine și îi vei putea vinde tabloul", a asigurat-o Diego, sărutând-o de rămas-bun pe frunte.

Frida știa că el se bucură mult pentru expoziția ei și păstrează momentul ca pe o comoară, ca un tată mândru de succesul garantat al fiicei lui.

Șederea ei în New York alături de Nickolas a fost o plăcută legănare printre nori de culoarea trandafirului. Pe lângă faptul că se bucura de șarmul amantului, aerul de libertate care i se părea izbitor a făcut-o să seducă pe oricine credea de cuviință că era demn să-l ducă în patul ei, de la Levy, patronul galeriei, până la un bătrân cumpărător de tablouri.

Seara vernisajului a fost grandioasă. Frida radia de bucurie. În sfârșit, reușea să fie respectată ca artistă, iar asta se întâmpla în același oraș în care Diego eșuase. Criticii au tratat-o foarte

bine și toți cunoscuții ei și-au dat întâlnire la galerie.

– E frumoasă... i-a șoptit Georgia O'Keeffe Fridei în timp ce-i fura un sărut la baie.

– Expoziția? a întrebat cochetă Frida, știindu-se regina nopții.

– Pictorița, a adăugat și au schimbat priviri plăcute de foste amante.

După ce și-au amintit nopțile de desfrâu, au ieșit să să se plimbe printre invitații de la petrecere. În depărtare l-au văzut pe Nickolas, care stătea de vorbă cu madame Clare Luce.

– Îți place? E bun cu tine? a întrebat Georgia.

– Nu-l merit. Mă port urât cu el pentru că sunt obișnuită cu brutalitatea lui Diego.

– Fii fericită, Frida! Tu ești femeia care se schimbă. Cea care pășește alături de moarte, și-a luat rămas-bun Georgia.

Frida i-a făcut semn cu ochiul și s-a dus să se agațe de siguranța pe care i-o oferea brațul noului ei partener.

– Frida, lui madame Clare îi place foarte mult opera ta. Își dorește să faci un tablou pentru ea, a explicat cu un zâmbet Nickolas, gest cu care domina pe toată lumea.

– Va fi o plăcere să vă pictez.

– Vreau să-i dăruiesc un tablou mamei lui Dorothy Hale, prietena mea cea mai bună, a explicat, mișcându-și paharul cu vin dintr-o parte în alta ca o balanță. Era frumoasă. Ar fi o tristețe să i se piardă chipul pentru totdeauna. Tu ai putea să o imortalizezi.

– E cea care s-a sinucis? Aș putea să-i fac portretul ca un *ex-voto* [59], a explicat emoționată Frida, bucuroasă de această perspectivă.

A spus-o în spaniolă și nu a văzut niciodată chipul lui madame Clare, care-i zâmbea fără să o înțeleagă.

Și era adevărat, madame Clare habar n-avea ce erau planșele mici, pictate primitiv, înfățișând accidente în care Fecioara Maria o salvase pe victimă și care se petreceau în bisericile din Mexic drept ofrande.

– Ce crezi tu de cuviință. Pictura ta are forța feminină care va reuși să-i facă dreptate prietenei mele.

Și înțelegerea a fost încheiată.

Frida a mai auzit numele lui Dorothy Hale doar peste câteva ore, când a terminat partida de amor cu Nickolas prin care sărbătoriseră succesul expoziției. Epuizați, se odihneau goi pe patul răvășit, îmbrățișați, privind primele străluciri ale răsăritului înroșindu-se prin reflectarea pe fațadele clădirilor. Nickolas era cât pe-aci să adoarmă, dezmierdat cu inocență, în timp ce ea îl mângâia cu sânii delicați. Frida s-a acoperit cu cearșaful pentru a-și ascunde piciorul diform.

– Nu-l acoperi. La tine totul e frumos, cu defecte și calități.

– Doar un nebun poate să spună că piciorul meu e frumos... Ar trebui să fie interzis ca amanții mei să-l privească. De aia port fuste lungi.

– Îmi place. Sunt un nebun. Îmi place chiar și ce faceți voi azi, că-i dați de mâncare morții... E o chestie nebunească, dar îmi place.

Frida a făcut ochii mari, ridicându-se dintr-odată ca să vadă primele raze de soare care ieșeau ca niște brațe de uriaș întinzându-se. Din cauza agitației de la expoziție și a despărțirii ei de Diego uitase data: expoziția avusese loc în ajunul Zilei Morților.

– Azi e Ziua Morților! Trebuie să pun o ofrandă! Dar ce a pățit capul meu sec? Cum de am putut să uit? a început să vocifereze isteric.

Nickolas a rămas întins în pat, privind-o cum umbla de nebună dintr-o parte în alta. Ea țopăia dezbrăcată prin cameră, ridicând de pe jos fuste și coliere din pietre de jad.

– Lasă asta, Frida! Vino și culcă-te! Vedem noi mâine ce-om face.

– Nu! Nu va mai exista mâine! a țipat din toți rărunchii, strângând din dinți. Oare nu mă poți ajuta? Este o chestiune de viață și de moarte! a exclamat ea disperată.

El a crezut că e beată, s-a întors cu spatele și s-a acoperit cu cearșafurile.

– Ai băut cam mult. Culcă-te și vorbim mai târziu.

Nu a mai existat nicio discuție, doar țipete și lovituri condimentate cu blesteme pline de furie. Frida s-a îmbrăcat și a ieșit înjurându-l de mamă pe Nickolas, care nu a înțeles niciodată criza ei de isterie. Ea se temea ca nu cumva să-și încalce promisiunea. Dacă Nașa ei se supăra, ar fi putut să pună capăt definitiv înțelegerii dintre ele. A ieșit pe stradă, care începea să se dezmorțească, ca să-și reia palpitanta viață citadină. S-a simțit pierdută, naufragiată în mijlocul unui oraș enorm, îmbrăcată ca o tehuană și pe punctul de a muri.

S-a gândit să se ducă într-un cimitir să-i aducă un omagiu sau să intre într-o biserică, dar nimic nu i se părea demn de maiestuozitatea preaînaltei morți. A blestemat, gândindu-se că, dacă ar fi avut la ea *Cartea Plantei de Mentă,* ar fi gătit pentru un ospăț, dar caietul se odihnea în biroul ei, în Casa Albastră.

Când lacrimile i-au năvălit pe obraji, căzând în gol și unindu-se cu aburii din spălătoriile chinezești și cu roua matinală, l-a văzut pe Mesager în mijlocul străzii, printre taxiurile de culoarea canarului și farurile mașinilor de pompieri. Calul alb a nechezat, scoțând un abur albăstriu care arăta că e real. Mesagerul a tras de hățuri și, cu o lovitură ușoară din pinteni, a îndrumat armăsarul până în locul unde se afla Frida. Mesagerul și-a aranjat pălăria de revoluționar și le-a tăiat calea unor rabini, unui brutar care-și orânduia comenzile și unui grup de muncitori în salopetă care discutau despre bătaia din acea noapte. Niciunul nu se oprea să-l privească, din simplul motiv că, pentru ei, el nu se afla acolo. Calul alb a ajuns până în dreptul Fridei, care a ridicat neliniștită ochii ca să întrebe: „Ai venit după mine, nu-i așa? Ea te-a trimis, știu. Aș vrea să-i explic că totul a fost o greșeală. Niciodată nu am încetat să-i prezint omagiile mele, dar trebuia să fi făcut ofranda. Îmi pare foarte rău..." și vocea i s-a frânt. Mesagerul doar și-a ațintit ochii înfometați asupra ei și i-a oferit mâna. „Vrei să vin?" a întrebat Frida. Bineînțeles că nu a primit niciun răspuns. Mâna întinsă era tot acolo. Era o mână tăbăcită de truda câmpului și a moșiei. Frida a atins-o, nu înainte de a-și lua rămas-bun de la această lume. A simțit asprimea bătăturilor, tăieturile pielii, câmpul denivelat. Dintr-odată, s-a așezat pe spinarea calului și, înainte de a se acomoda, un vânt puternic i-a biciuit chipul.

Când a deschis ochii, a fost surprinsă să se vadă într-un apartament din New York. Mesagerul dispăruse. A simțit o amețeală, dar senzația de greață s-a risipit repede. Își putea auzi respirația, așa că a presupus că era în continuare vie. S-a mirat să vadă o femeie care își pieptăna părul. O doamnă frumoasă și distinsă, cu o ținută care se obține doar prin dezmierdări scumpe. Îmbrăcată în haine elegante de seară, din satin negru, care-i scoteau în evidență sfârcurile într-un mod foarte seducător. Femeia fredona *Deadmen Blues,* aceeași melodie pe care o auzise fluierată de Eve Frederick. În ochii deschiși la culoare care se priveau pe sine înșiși în oglinda de la masa de toaletă, a recunoscut ochii unei moarte.

– Am fost o proastă să cred că totul o să fie mai bine, a zis o voce de lângă ea.

Frida s-a întors și a dat de aceeași femeie rafinată: aceeași rochie, aceeași tocă, dar împodobită cu o broșă strălucitoare, din flori galbene. Nu încăpea îndoială, era Dorothy Hale.

– Lucrurile nu merg niciodată. Am știut asta când mi-am pierdut fiul. Ar fi trebuit să înțelegi mai de mult, draga mea, i-a răspuns Frida ușor surprinsă, întorcând din nou privirea spre cealaltă Dorothy, care se gătea.

– Cum ai putut să înduri atâtea? Nu te doare sufletul?

– Mă doare în fiecare zi.

Dorothy din oglindă a ordonat o serie de bilețele de rămas-bun pe care le scrisese mai înainte. Melodia pe care o fredona umplea în continuare apartamentul gol, a cărui singurătate era atât de mare, încât se putea savura.

– Mi-a oferit de toate ca să batem palma, dar nu am putut să accept învoiala. Ideea că voi suferi și mai mult mă îngrozea atât de tare, încât nu am putut să o cred pe cuvânt, a explicat Dorothy, încercând să-și aranjeze părul ud.

Din ceafa a început să-i curgă sânge, pătându-i rochia, care i s-a lipit de trup. Frida a băgat de seamă că țeasta lui Dorothy părea un pepene roșu care tocmai plesnise. A înțeles că vorbea despre Nașa ei și despre o învoială nu foarte diferită de cea oferită ei în urmă cu mai mulți ani: să trăiască în continuare, în schimbul unui sacrificiu în fiecare an. De la dragostea ei până la sănătatea ei.

– Să-ți prelungești viața cu riscul de a suferi? Existență în schimbul durerii? Dacă ți-a oferit această învoială, nu mi se pare ceva rău. La urma urmelor, ne naștem pentru a suferi, i-a murmurat Frida.

Dorothy din oglindă își aranja toca galbenă pe care celălalt eu al ei o păta acum în roșu aprins. Frida s-a întors spre Dorothy cea însângerată, oferindu-i un zâmbet foarte feminin, și a complimentat-o așa cum fac femeile care se întâlnesc la salonul de frumusețe.

– Este o tocă frumoasă.

– Îți place? Mulțumesc. Mi-a dăruit-o unul dintre amanții mei, Isamu Noguchi.

– Serios? Nu-mi vine să cred! A fost și amantul meu! i-a răspuns Frida, surprinsă, lui Dorothy cea sângerândă.

Au rămas privindu-se una pe alta. Erau două fețe ale oglinzii, dar reflectarea disperării era aceeași.

– Unul dintre cei mai buni, a completat Dorothy cea sângerândă pe un ton ștrengar.

Frida și-a mușcat buza. Dorothy din oglindă a depus un sărut roșu aprins pe scrisoarea de rămas-bun dedicată fostului ei amant, Noguchi.

– Fără doar și poate. Diego îl ura. I-am zis că mă făcea să gem mai mult decât el.

Dorothy cea sângerândă a scos un chicot de veveriță. Amândouă s-au veselit. Frida nu a continuat să vorbească, pentru că Dorothy din oglindă pășea cu multă eleganță spre o fereastră a apartamentului ei. Deschizând-o, un vânt puternic a năvălit făcând să zboare hârtiile.

– Am organizat o petrecere, mi-am invitat prietenii, am băut și m-am simțit bine. Apoi s-au dus la teatru, o piesă de Wilde. Le-am zis că am să fac o călătorie lungă, i-a explicat Dorothy cea sângerândă, în timp ce sosia ei se cățăra pe pervazul ferestrei. Așa m-am omorât. Nu aveam bani. Îmi pierdusem frumusețea și farmecul. Ce-mi mai rămânea?

Dorothy din oglindă șovăia puțin cățărată pe pervaz. Șuieratul vântului răsuna prin apartament. Degetele i s-au desprins de pe fereastra de care se agăța și s-a aruncat în abis de la etajul șaisprezece. Nu s-a auzit niciun țipăt.

– Ar fi trebuit să accepte propunerea? a întrebat pe un ton disperat Dorothy cea sângerândă, căreia începea să i se umple gura de sânge.

– Nu știu. Eu însămi mă întreb dacă să accept a fost cea mai bună alegere. Viața costă foarte mult, a răspuns Frida.

Dorothy nu a putut decât să-i arunce privirea aia pe care avea să o picteze în tabloul ei: ochi rătăciți, nu din cauza morții, ci a vieții înseși.

Frida a închis ochii, așteptându-și propria moarte, nemaiauzindu-și inima. Când i-a deschis, a descoperit că se afla pe aceeași stradă unde se oprise, văzându-l pe Mesager. Inima a început să bată din nou. În depărtare, ca un ecou, se auzea cântatul unui cocoș. Era domnul Cu-cu-ri-gu, care anunța o nouă zi. Și-a amintit că o rugase pe Cristina să așeze un altar de Ziua Morților în Casa Albastră. Femeia care o trădase, de data asta o salvase. Plămânii i s-au umplut de aer proaspăt.

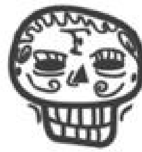
S-a întors să se uite spre apartamentul unde dormea dragostea ei perfectă. El era prea perfect, prea corect. Nu te măriți cu omul care-ți fură inima. Asta se întâmplă doar în romanele de dragoste sau în filmele romantice, dar în viață rămâi cu bărbatul care ți-a fost dat și nimic nu poate schimba asta. Prin urmare, știa că nu va putea rămâne cu Nickolas, că mereu va fi legată de Diego, chiar dacă îl ura în continuare pentru că o trădase. Totul făcea parte din sacrificiul pe care-l pretindea învoiala cu Nașa. A oftat și a hotărât să se întoarcă în apartamentul unde Nick sigur o aștepta îngrijorat. Viitorul ei nu era foarte promițător: singură și fără partener. Dar picturile ei erau acolo și i se propusese să expună la Paris. Pensulele, picturile în ulei și culorile ei de fructe aveau să-i fie singurul partener fidel.

A deschis încet ușa ca să nu-l trezească pe Nickolas, care dormea ca un prunc. S-a dezbrăcat, s-

a vârât în pat și l-a îmbrățișat. Revigorată la auzul cadenței respirațiilor lor, a hotărât să se bucure de situație cât timp avea să mai dureze. La scurtă vreme a adormit.

Pe madame Clare a îngrozit-o tabloul. Reacția ei inițială a fost aceea de a-l distruge, dar prietenul ei Nickolas Murray a convins-o să n-o facă. Totuși, i-a comandat altui artist să șteargă rândul care spunea „pictată la cererea lui Clare Boothe Luce, pentru mama lui Dorothy". De asemenea, ciudat, a făcut să dispară îngerul care zbura pe cer.

Fiindcă detesta tabloul, celebra editoare i l-a dăruit prietenului ei Frank Crowninshield, un admirator al artei Fridei. Tabloul nu a fost văzut câteva decenii. Într-o zi, a apărut în mod misterios în fața intrării principale a Muzeului de Artă Phoenix, unde este expus.

Rețetă pentru Nick

Nick a cunoscut Mexicul pentru că l-a invitat Miguelito Covarrubias. Îi plăcea să mănânce mult și întotdeauna se gândea la vinul potrivit pentru fiecare fel. În ziua când mi s-au adus ardei iuți și o sticlă de tequila, i-am pregătit mușchiulețul de porc. I-a plăcut la nebunie, deși a suferit de pe urma ardeiului iute.

Mușchiuleț de porc în tequila

1 kg de mușchiuleț de porc, 15 măsline fără sâmburi, felii de ardei iute lunguieț, felii de ardei gras, 4 căței de usturoi pisați, 1 pahar de tequila, 1 lingură de unt, 1 lingură de făină de grâu, sare și piper.

Mușchiulețul se împănează cu măslinele, ardeii iuți și feliile de ardei gras. Apoi se unge cu usturoi, sare și piper. Se pune într-o tavă în care s-a turnat în prealabil o ceașcă de apă, se acoperă și se bagă la cuptor la o temperatură de 180 de grade timp de o oră și jumătate. Cu puțin timp înainte de a se coace complet, se toarnă tequila și se bagă din nou la cuptor până când este gata. Zeama lăsată de coacerea în tavă se amestecă împreună cu untul și făina, pentru a se servi cu mușchiulețul.

CAPITOLUL XIX

I-a întâlnit pentru prima oară într-o cafenea rătăcită din Montparnasse. Era un bordei cu gusturi și arome atât de diverse precum praf, piele uzată și vin acrit. Avea mirosul acela care devine textură și se impregnează doar în hanurile din Lumea Veche [60], de parcă fiecare ceașcă de cafea ar pune încă un obstacol în istoria locului, îndepărtată ca epoca în care romanii stăpâneau acele tărâmuri. Frida stătea jos, suferind din cauza unei infecții la rinichi și sătulă de piciorul bolnav. Bărbatul acela extravagant a sosit pe la spatele ei și a simțit cum aerul se dă la o parte când pășește el, aer ce se îndepărtează de el, lăsându-l cu nebunia și cu extravaganța lui. Fiorul i-a urcat pe coloana vătămată. S-a întors încet pentru a-și încrucișa privirea cu acei ochi care se mișcau, ca niște viermi agitați, fără pic de chibzuință. Doar mustățile lungi făceau concurență privirii de nebun, niște mustăți subțiri și întinse, zburând prin aer ca aripile de rândunică. Forța lor era atât de mare, încât trupul lui Dalí parcă era lipit de ele, și nu invers. Vocea lui nu era impunătoare, era falsă pe de-a-ntregul. Înfățișarea era fermecătoare, dar caracterul nu intra la socoteală.

– Ochii de obsidian au chemat melcul din mare, pentru ca împreună să danseze simfonia macabră a morții, a zis Dalí cu o atitudine impunătoare de motan încălțat care încearcă să-l convingă pe rege cu privire la stăpânul său.

Frida a simțit un fior asemănător cu cel provocat de întâlnirile cu Mesagerul sau cu sinucigașa Dorothy Hale. Vocea aceea venea din adâncurile minții, unde se trăiește în comuniune cu delirul.

Frida sărutase un pahar de coniac cu sorbituri delicate de amantă geloasă. Căldura de la alcool i-a înfiorat membrele când Dalí, cu mantie de marchiz și baston de cavaler andaluz, s-a trântit pe un scaun ca un rege catolic sculptat în piatră pentru catedrala din Santiago de Compostela.

– Dumneavoastră știți ceva despre moarte? a întrebat Frida.

El s-a așezat mai bine în tronul lui imaginar.

– Ea e cea care hărăzește. Cea care nu acordă, dar răpește. Sfârșitul a orice, dar nu începutul. Există pentru că existăm noi. În ziua în care nu va mai exista nimeni, ea își va face treaba și, în calitatea ei de moarte, moartă va fi, a recitat pictorul.

Frida era de acord. Nimeni n-ar fi putut s-o definească mai bine pe Nașa ei.

– Doamna Rivera se află aici pentru a-și expune opera. Păcat că el, cel care a murit, nu o poate vedea! a explicat André Breton fără să-l prezinte pe Dalí care, cu pipa între buze, făcea pe profesorul plictisit de liceu englezesc, foarte îndepărtat de imaginea lui de lider al mișcării suprarealiste, după cum el însuși avea plăcerea să se numească.

– Într-adevăr, lui Dalí i-ar fi plăcut să vadă opera lui madame Rivera. Ar fi fost ca și cum ar fi întâlnit pe cineva la fel ca el... păcat că a murit! a încheiat poetul Paul Éluard [61].

De când Dalí aplaudase victoria lui Franco și se lăsa îmbrățișat de religia dolarilor, tovarășii săi suprarealiști se refereau la el vorbind la trecut, ca și cum ar fi fost mort.

Mary Reynolds, partenera lui Marcel Duchamp [62], care o găzduise pe Frida în casa ei după ce o recuperase de la primul ei amfitrion, aiuritul și egocentricul Breton, s-a apropiat de ea și i-a șușotit la ureche:

– Joacă teatru. Nu e decât un vodevil. Adevărul e că este inocent ca un eunuc. Gala [63] a avut grijă să-i taie testiculele.

Auzind definiția, Fridei i-a scăpat un chicot ștrengar. Râsul i-a revenit când s-a întors să se uite la artistul trufaș care stătea în continuare pe scaunul lui, contemplând lumea muritorilor prin ochii lui de semizeu. Atitudinea zeflemitoare l-a dezarmat puțin și a început să transpire; fără încrederea pe care i-o transmitea prezența soției sale, era la fel de neajutorat ca un copil care își pierde mama.

Breton și-a ridicat paharul cu vin pentru a-și umezi gâtlejul. Marcel Duchamp îl privea cu zâmbet de copil pregătit să-i pună o piuneză pe scaun. Poetul Paul Éluard și-a scos capul din ziarul cu anunțuri despre războaiele viitoare și Max Ernst și-a ridicat nasul ca să arate cu ochii lui albaștri spre Frida. Părul alb de vulpoi bătrân i se părea atrăgător ei, care se bucura de compania și de conversația lui. La fel ca Marcel Duchamp, Ernst se număra printre puținii din acel grup care erau pe placul Fridei. Restul lumii, și nu doar artiștii, ci întregul Paris, i se părea *foarte mizerabil,* după cum i-a scris doctorașului Eloesser pe o carte poștală. Îi dădea impresia de decandență, iar atitudinile adoptate de artiștii suprarealiști erau inutile și absurde. În mesajul ei adresat doctorului explica: „Nici nu-ți poți închipui cât de dobitoci sunt oamenii ăștia. Îmi fac silă. Este o lume atât de intelectuală și de coruptă, încât deja n-o mai suport. Chiar e prea mult pentru caracterul meu. Aș prefera să vând turte pe jos în piața din Toluca [64], în loc să mă întovărășesc cu acești artiști parizieni demni de dispreț, care-și petrec ore în șir încălzindu-și fundurile prețioase prin cafenele.“

Și tocmai asta făcea. Duchamp insistase să-l însoțească la o reuniune dată în onoarea ei. Doar o noapte o mai despărțea de expoziția ei din Galeria Pierre Colle. Ideea expoziției luase naștere

după vizita lui André Breton în Mexic. Din momentul în care ochii lui s-au îndrăgostit de picturile Fridei, a insistat ca ea să-și expună opera în fața francezilor. O ademenise cu propunerea, dar a fost o idee proastă: Breton a lăsat totul la voia întâmplării. Nu a luat niciodată în primire tablourile pe care le-a trimis Frida, nici nu a obținut permis pentru a le importa. Și mai rău, ajunsă în Franța, Frida a trebuit să-i împrumute bani, el nu avea nicio lețcaie. A presupus că o parte din visul suprarealist era să trăiești cu trei monede și să ieși pe stradă îngâmfat ca un păun ramolit. Când i-a scris lui Diego, pe el nerușinarea francezului l-a înfuriat. A rezolvat problema simplu: data viitoare când Breton avea să mai calce în Mexic, el însuși avea să-l împuște.

Dar existau multe motive pentru care Frida a acceptat expoziția. Știindu-se prizoniera destinului, fugea de realitate. Își părăsea iubirea vieții, pe Nickolas, în New York, și nu avea chef să se întoarcă în Mexic, unde lanțurile ar fi legat-o de Diego. Se afla pe tărâmul nimănui, într-un deșert sentimental. De aceea fugise în Lumea Veche. Decizie pe care o regreta în fiecare zi: îi era dor de Murray, de Diego, de familia ei și de Mexic; în plus, când a sosit în Franța s-a îmbolnăvit grav și prima săptămână la Paris și-a petrecut-o în convalescență. Nu este cel mai plăcut mod de a vizita Orașul Luminilor.

– Ia te uită, ia te uită, ia te uită! Este chiar clubul lunaticilor... Hei, André! Azi va fi lună plină? a țipat un bărbat robust care a dat buzna în cafenea ca un bandit din vestul sălbatic.

Purta o haină strânsă pe corp, fără cravată, și pantaloni bufanți. Era masiv ca un copac și acru ca oțetul. Mustața deasă de vierme păros se mișca în momentul în care vorbea. Îl însoțea un bărbat chel ca o bilă de biliard și cu ochelari inteligenți, care-i acopereau privirea tristă.

– Hemingway și Dos Passos [65], i-a șușotit Mary Reynolds Fridei, pe care a amuzat-o agresivitatea americanului necioplit, era ca și cum o cireadă de vaci cornute urmată de văcari ar fi năvălit, întrerupând momentul când își savurau cafeaua.

– Am aflat că umblă pe aceste meleaguri o frumoasă floare mexicană, a zis Hemingway, înclinându-se și sărutând mâna plină de inele a Fridei.

Ea s-a lăsat luată de val, cu atât mai mult atunci când ceilalți suprarealiști l-au văzut pe nord-american ca un milkshake în mijlocul unui ospăț de potârnichi.

– Asasinul de animale, Covarrubias, mi-a vorbit despre dumneavoastră, i-a zis în engleză Frida.

– „Negrul“ ăla merită o bătaie pentru caricatura din *Vanity Fair*, a mormăit americanul, pocnind din degete spre chelneriță ca să le ia comanda.

Comentariul a atras-o pe Frida. Chiar avea curaj, se pare, Chamaco Covarrubias îl desenase ca pe Tarzan, dându-și cu apă tonică pentru a face să-i crească părul de pe piept. Un desen delirant și deloc subtil. Bineînțeles, Hemingway a detestat fiecare colțișor din el. Dar nu era ceva nou. Laudele sunt întotdeauna bine primite, însă criticilor li se răspunde mereu cu o agresiune.

Frida a sorbit din băutura ei, în ciuda interdicției medicilor francezi de care se săturase până peste cap. Își dorea să-și încheie călătoria ca să fie tratată de medici mai umani.

– Dincolo de frontiere sau idei, ne-am adunat aici pentru a o sărbători pe femeia care întruchipează libertatea, a zis Breton fără să-și schimbe expresia de plictiseală, ca și cum viața ar fi atât de lumească, încât ar trebui să fie trăită nebunește și să devină suprarealistă ca să te bucuri de ea. Această femeie este o bombă înfășurată în ambalaj de cadou.

Ceilalți au ridicat paharele. Înainte de a continua toastul, a mai fost o întrerupere. Cineva aplauda în capătul cafenelei. Era un răsunet sarcastic ca râsul unui clovn, la fel de sfâșietor ca o tânguire de sinucigaș. Cei prezenți s-au întors. Era un alt grup, la fel de ciudat și de deosebit ca membrii săi: un chel cu ochii migdalați și costum uzat. Părea chinez, dar era prea sarcastic pentru a fi chinez; alături, un englez prea pompos pentru a fi bogat. Lângă ei, un om de afaceri, cu părul lins, costum pe măsură și papion, și o femeie micuță care deborda de senzualitate.

– *Pauvres* [66]*!* a trântit Breton cu dispreț.

Membrii grupului și-au tras scaunele și paharele pentru a se integra. Chelul pitic, cu ochii inteligenți, i-a zâmbit cu toată gura Fridei, făcându-i cu ochiul.

– Par niște brânză stricată, dar nu sunt decât niște copii care se joacă de-a intelectualii. Dacă-i întinzi pe pâine, n-au un gust atât de rău, i-a zis.

Ceva din atitudinea lui îi amintea de Diego. Prea multă siguranță de sine și egocentrism într-un singur bărbat. Femeia cu părul de culoarea tăciunelui și ochi mari de cometă i-a întins mâna de porțelan, moale ca mătasea de import.

– Nin... Anaïs, a zis fata cea frumoasă.

Frida a privit-o cu plăcerea și cu pofta desfrânată cu care privești o felie de tort. Ea i-a atins colierul din pietre de jad, ca și cum ar fi fost o copilă de patru ani care se juca împreună cu mama ei.

– Ești frumoasă. Totul la tine este frumos.

– Mulțumesc, a răspuns în spaniolă Frida.

Anaïs și-a întors fața cu ochii mari și i-a lipit un sărut pe obraz, îndepărtându-se îmbujorată.

– Iubesc picturile tale. Te-am recunoscut după fotografiile din*Vogue*, a zis Anaïs în spaniolă.

Ea și Frida și-au susținut privirea. Nu trebuia să-și mai vorbească, se înțelegeau din priviri mai bine decât două surori gemene. Femeia cu ochii mari și-a cerut scuze pentru comentariile ironice pe care le făcuse prietenul ei chel în legătură cu grupul artiștilor suprarealiști.

– Iartă-l pe Henry, e cam necioplit.

– E un dobitoc! a precizat Frida în spaniolă. Și complice, a continuat repede: dar ăștia sunt cei mai buni la pat, nu-i așa?

Cei care au înțeles-o au izbucnit în hohote de râs reconfortante. Aceia erau puțini, cei prezenți erau fascinați mai mult de arta ei decât de a înțelege spaniola. Chiar și Dalí și-a răsucit mustățile într-o strâmbătură ce putea fi considerată zâmbet în unele părți ale lumii.

– Dragă, îmi place că începi discuția cu ceva mai interesant decât manifestele suprarealiste sau socialismul. Sexul ne privește pe toți, iar orice expresie în artă dincolo de libertate și dragoste este falsă, a zis soția lui Breton, Jacqueline, o frumoasă păpușă blondă.

Breton o cunoscuse pe Jacqueline tot într-o cafenea. Îi atrăsese atenția tânăra „revoltător de frumoasă“ care scria la o masă și-și imaginase că destinatarul era el însuși. Desigur, urmând principiul conform căruia nimic nu se întâmplă așa cum ne imaginăm, și presupunerea lui era falsă, dar în cele din urmă se căsătorise cu o frumusețe.

– Sexul este fals? a întrebat Mary.

– Sexul este și atâta tot. Nu avem nevoie de mai mult, a corectat blonda impunătoare, trimițându-i un sărut Fridei pentru a rememora momentul de slăbiciune dintre ele în Mexic.

Frida se simțea întotdeauna degajată când era înconjurată de amante. Cu cât avea mai multe, cu atât câștiga mai multe complice.

– Maternitatea sau sexul? a întrebat Anaïs.

– Ce a fost mai întâi? Oul sau găina? a răspuns Jacqueline.

– Nu toată lumea se bucură de miracolul găinii. Unele persoane trebuie să ne mulțumim cu alte lucruri, a intervenit Frida, înțelegând că se stârnise un meci feminin de minți luminate. De

aceea va trebui să spargem niște ouă ca să-l găsim.

– Unele ouă călduțe sunt delicioase la micul dejun, a glumit Anaïs.

– Dacă sunt dintr-un coteț străin, sunt și mai gustoase!

După acest ultim comentariu, s-a lăsat un moment de tăcere. Chipurile bărbaților au exprimat nedumerire. Niciunul nu le înțelegea, dar nici nu încerca. Doar pentru a-și satisface curiozitatea înnăscută doreau să afle subiectul discuției.

– Să ne jucăm jocul Adevărului, a înviorat Duchamp atmosfera.

– Cine va refuza să spună adevărul va primi o pedeapsă, a explicat Breton.

Și-a ronțăit pipa și a început jocul, trăgând direct în Hemingway:

– Ai păr pe piept, Ernest?

Publicul a izbucnit în râs. Scriitorul înfuriat și-a desfăcut cămașa, făcând să zboare mai mulți nasturi. Frida s-a supărat văzând că nu înțelegea jocul și, ca orice american, îl lua prea în serios.

– Voi sunteți o turmă de găini. Vă aud doar cotcodăcind. N-ați văzut niciodată un mort! Nici măcar n-ați tras cu pistolul! a răbufnit scriitorul nord-american.

Țipa așa de tare, că împrăștia salivă ca un preot care binecuvântează.

– Dacă megalomanul ăla neamț câștigă teren, asta e pentru că voi îi permiteți! a continuat.

Hemingway a ieșit din cafenea ca un uragan, așa cum și intrase. Frida a crezut că poate se va întoarce în țara lui în căutarea visului pe care Statele Unite l-au pierdut odată cu inventarea aerului condiționat. Dos Passos s-a ridicat liniștit. A sărutat obrazul Fridei de parcă ar fi fost o icoană și a dispărut pe străzile pariziene.

– Anaïs... Îi ești infidelă soțului tău Hugo? a întrebat Jacqueline, întorcându-se la joc.

Hugo, cu papion la gât, s-a strâmbat, desfigurându-se ca laptele stricat. Naiv era, dar nu-i plăcea să fie lovit în față.

– Pedeapsă! a răspuns femeia cu ochii mari.

– Leagă-te la ochi și ghicește cine te sărută, a poruncit Breton.

Anaïs și-a luat baticul din cap și, cu delicatețea unei prințese hinduse, și-a pus bucata de mătase pe față. Mișcările ei senzuale au dezlănțuit jocul. Jacqueline i-a făcut un semn Fridei, care s-a apropiat imediat pentru a-i lipi lui Anaïs un sărut delicat pe buzele de culoarea cireșei.

– Au gust picant, de mentă și de anason. Doar o femeie care gătește poate să ofere această savoare. Îmi amintește de Cuba, mă duce cu gândul la Spania, dar este un loc mai sălbatic, a zis Anaïs.

Dându-și jos baticul, a mai primit un sărut pe obraz. De data asta de la Jacqueline.

Joaca era una dintre îndeletnicirile suprarealiștilor. Se jucau pentru că lumea nu mai avea timp de joacă. Erau siguri că în momentul în care a început să se poarte cravată și să se folosească mape pentru a merge la serviciu oamenii s-au maturizat și au pierdut copilăria când nu s-au mai jucat seara. Omul îmbătrânește când nu se mai joacă.

– Mi-ar fi plăcut să-l întreb pe cel mort dacă era virgin când a făcut dragoste cu Gala, a zgândărit Max Ernst, cât se poate de răutăcios.

– Corpul meu era pur. Dar eu mă aflu dincolo de orice plăcere, a șoptit Dalí, fără să se uite la ei. Privirea lui trufașă era deasupra lor, la doar doi pași de cel mai apropiat zeu.

– Știam eu! a bombănit Jacqueline.

– Câți ani ai, Frida? a întrebat Duchamp.

Ea a mișcat capul. O lovise unde o durea. De-a lungul întregii sale vieți mințise în legătură cu vârsta ei, spunând că se născuse în 1910, odată cu Revoluția. Întotdeauna zicea că are mai puțin cu trei ani decât avea în realitate.

– Pedeapsă! a acceptat Frida.

Breton și-a arcuit sprâncenele, aproape ieșindu-i de pe chip. Fără să stea pe gânduri, a zis precum cel care cere să i se dea sarea:

– Destrăbălează-te cu scaunul!

Sprânceana Fridei s-a tot arcuit, părând să se desprindă de pe față. Gestul a fost răutăcios. S-a așezat pe podea, întinzându-și fusta lungă ca o cascadă, de culoarea mărului. A început să mângâie obiectul de mobilier subtil, cochet. Încetul cu încetul, elanul ei creștea, agățându-se de bucata de lemn, pentru a lua dintr-odată o poziție sexuală și a țipat ca și cum ar fi fost dusă în extazul orgasmului. Când a terminat, s-a ridicat. Și-a scuturat praful de pe haine și s-a așezat din nou pe scaun. A primit aplauze.

– N-am să pot dormi la noapte. Mă voi gândi la această interpretare, doamnă Rivera, și-a exprimat părerea Henry Miller, cu ochii lui vioi.

Frida știa că e premiată.

– Cine a zis că a fost o interpretare? a răspuns fără a-i da importanță.

– Se pot face opere care să nu fie artă? l-a întrebat Duchamp pe Breton.

– Orice operă a unui om liber e artă, a răspuns Granell, preluând jocul.

Era un troțkist desăvârșit, la fel ca Breton, deși declarațiile sale erau strigăte în deșert. Stalin îi reducea la tăcere fără să miște un deget. S-a lăsat liniștea printre alaiul de suprarealiști, ca și cum ar fi intrat musafirul nepoftit: politica.

– Luați-mă, sunt un drog! Luați-mă, sunt un halucinogen! a strigat dramatic Dalí.

Și-a agitat mantia ca un toreador și a ieșit mărșăluind.

Reuniunea se transforma în ceva cam neplăcut. Frida nu a fost surprinsă. Era obișnuită cu manifestările necontrolate ale lui Diego și ale celorlalți pictori, în care alcoolul și promisiunile revoluției prisoseau.

– Ne trebuie un joc nou. Ăsta nu mai este amuzant, a zis Jacqueline, devorând o țigară.

Din nou s-a lăsat tăcerea. Erau atât de lungi acele preambuluri în care doar se priveau, încât păreau spectacole de operă plictisitoare și dezgustătoare. Frida era sigură că o făceau intenționat, doar pentru a pune accentul pe falsul lor dramatism.

– Cadavru de lux, a propus Breton, fără să-și lase pipa.

Nu a primit răspuns imediat, din nou s-a așternut tăcerea necesară pentru a crea tensiune. Apoi au luat o foaie de hârtie pe care au îndoit-o de mai multe ori. Membrii grupului au acceptat semnalul și au început să vorbească din nou între ei. Max Ernst a început jocul: avea să deseneze într-un capăt al foii jumătate din capul unui personaj, apoi să îndoaie foaia peste acesta ca să continue altcineva. Astfel, fiecare avea să vadă doar sfârșitul a ceea ce a desenat jucătorul dinainte, pentru a-i continua schița, și tot așa, până se ajungea la picioare. Despăturind foaia, avea să apară un personaj unic, asamblat în grup prin linii trasate de fiecare în parte: *un cadavre exquis.* Numele jocului în sine era un joc: se ivise când îl făcuseră din cuvinte, jucându-se pentru prima oară în limba franceză și scriseseră: *Le cadavre-exquis-boira-le-vin-nouveau* [67]. Frida și Diego și l-au asumat ca jocul lor personal în timpul șederii în Statele Unite. Se jucau tot timpul, având alături sticlele de vin pe care le beau în serile lor

boeme. Frida adora acest joc, îi stârnea cele mai pure instincte infantile, dar le combina cu o sexualitate firească unică: întotdeauna le desena falusuri mari personajelor sau trăsături sexuale fantastice. Și recunoștea printre râsete: „Sunt o pornografică."

Pentru Breton, jocul era un mod de a dezvălui subconștientul oamenilor. Era convins că actul creator trebuia să fie intuitiv, spontan, lucid și, pe cât posibil, automat. De aceea susținea întotdeauna să fie însoțit de doze mari de alcool sau droguri: cu cât capacitatea jucătorilor de a raționa era mai îndepărtată, cu atât rezultatele erau mai bune.

– E rândul tău.

Breton i-a dat foaia Fridei, care s-a pus imediat pe treabă.

Solemnitatea fusese deja ascunsă într-un cufăr, iar râsetele se ofereau în semn de recunoștință. Vinul era de ajutor pentru ca vorbele să curgă unse și serata să înceapă să prindă contur.

Frida i-a dat hârtia următorului desenator. Fiecare și-a terminat partea. Breton a despăturit încet desenul. Imaginea era ridicolă pentru majoritatea, dar nu și pentru Frida: o femeie care purta o pălărie mare, acoperită de un văl. Cineva îi desenase niște ochi mari de felină, pregătiți să devoreze tot ce ar fi avut în față. Purta o bluză specifică istmului Tehuantepec, la fel ca a Fridei, dar cu un bust care îi ieșea în afară. O fustă lungă, cu o crăpătură în mijloc, prin care se zărea sexul acoperit de păr pubian. La urmă, oasele picioarelor. Frida a privit-o cu atenție și cu calm. Era ca o carte poștală primită din locul unde moțăie cei care nu mai sunt pe pământ. Cel puțin știa că era prezentă acolo, deși era foarte departe de sanctuarul ei: Diego.

Expoziția din galerie se intitula *Mexique,* scris cu litere mari, Breton adăugând și o mulțime de fleacuri aduse din călătoriile lui. Dar nu au pus-o în umbră pe Frida, opera ei a rămas atracția principală. Reuniunea a fost un mare eveniment, la care au fost invitați toți cei care îndrăzneau să se considere importanți în Franța. Ziarele au descris-o cu elogii: „Opera doamnei Rivera este o ușă deschisă spre infinit și continuitatea artei." Însuși Muzeul Luvru s-a îndrăgostit de picturile ei fructifere și a hotărât să cumpere pentru colecția sa un autoportret.

Totuși, Frida se simțea izolată, străină de acel grup de oameni care se sufocau în propria retorică. Se simțea nelalocul ei. La vernisaj, fermecătoare în obișnuita ei rochie de prințesă aztecă, a rămas într-un colț uitându-se cum se perindau personalitățile una după alta. Ținând în mână paharul cu băutură și înfășurată în mantila ei, popularitatea operei sale a fost excesivă și copleșitoare. Poate că era prea mult pentru o femeie care picta doar pentru a alunga durerea de a trăi. Acest gen de laude și felicitări putea să-l măgulească pe Diego, dar nu și pe ea. Ar renunța la tot succesul pentru a se întoarce la soțul ei și pentru ca el să-i fie fidel.

– Opera dumneavoastră este un vis, i-a zis un bărbat robust ca un stejar.

Chelia lui prematură strălucea ca un bec, ochii lui pătrunzători erau două săbii ale căror sprâncene lăsate în jos foloseau drept scuturi, pentru a-i oferi o înfățișare blândă. Expresia feței lui era plăcută. Avea o atitudine de triumf.

– Eu nu pictez nici vise, nici coșmaruri. Îmi pictez propria realitate, a răspuns Frida.

Pablo Picasso a privit-o, căutând parcă secretul picturii sale în acea femeie. A descoperit că ea însăși era o pânză, pictată cu grijă în fiecare an al vieții ei.

– Întotdeauna am spus că valoarea unui pictor depinde de cât de multe a trăit.

Ea a zâmbit. Poate că încerca să cocheteze cu Picasso, poate doar căuta să fie acceptată într-o lume ostilă. Cert este că i-a reușit.

– Viața mea o reprezintă pictura mea. Totul a luat naștere din dorința de a îndepărta repulsia și durerea. Acum se spune că sunt pictoriță suprarealistă.

– Vezi și tu cum stau lucrurile, drăguțo... eu voiam să fiu pictor și am ajuns Picasso.

Frida a surâs. Buzele ei subțiri s-au arcuit ca o semilună, punând în umbră culoarea fustei sale stacojii. Picasso s-a simțit vrăjit.

– Ești tristă. Ochii tăi sunt mai transparenți decât picturile tale în ulei.

– Mă voi întoarce în țara mea și trebuie să iau hotărâri. Nu știu ce va urma. Nu știu ce să fac.

– Dacă am ști exact ce vom face, pentru ce am mai face-o? Dacă ar exista un singur adevăr, nu s-ar putea realiza o sută de tablouri despre o aceeași temă, i-a răspuns pictorul luând-o de mână și plimbând-o printre oamenii care-i admirau operele. Mama mea îmi cânta un cântec spaniol care spune așa: „Eu n-am nici mamă, nici tată care să îndure necazul meu / Sunt orfan...“

Cântecul lui Picasso a fost plăcut, pe Frida a fermecat-o.

– Dacă mă înveți și pe mine cântecul ăsta, am să-ți cânt și eu melodii mexicane. Dintr-acelea care-ți inundă sufletul de durere... Și, dacă ne prinde dimineața, am să-ți pregătesc chiar și un mic dejun mexican. Vei avea parte de *enchiladas* [68] și de mâncare de fasole, l-a invitat Frida, iar Picasso a acceptat dând din cap.

Noaptea s-a scurs la discuții cu suprarealiștii. Pentru Frida, faptul că Picasso o acceptase era

ceva minunat. Avea faimă de critic dur, era un bătrân neîngăduitor în ceea ce privește arta altcuiva, dar, chiar și așa, a dorit cu ardoare să o laude. Din clipa în care s-au cunoscut la expoziție și până când Frida a plecat în Mexic, câteva zile mai târziu, Picasso s-a ținut după ea, încercând să o facă să se simtă bine și copleșind-o cu daruri. Cel mai drag cadou a fost o pereche de cercei din baga cu aur, care reprezentau niște mâini micuțe. Când i-a primit, Frida a încercat să-i explice că moartea îi dă târcoale și că de mult timp trăia zilele împrumutate, dar, fără să acorde importanță poveștii ei, Picasso i-a spus doar atât: „Nu uita: tot ce-ți poți imagina este real."

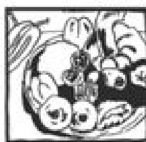
Un mic dejun mexican

Când sunt plecată în călătorii, ce-mi lipsește cel mai mult din Mexic este să mă trezesc cu aroma unei cafele cu scorțișoară și să aud sfârâind untura în cratiță, prăjind un mic dejun copios. Este începutul unei zile noi și, odată cu aceasta, amintirea minunatei zile trecute.

Huevos rancheros [69]

½ ceașcă de ulei, 4 ouă, 4 turte de mălai, 2 roșii coapte, 1 vârf de oregano, 1 sau 2 ardei iuți lunguieți și roșii copți, 1 lingură de ceapă tăiată rondele, ¼ linguriță de usturoi pisat foarte mărunt.

℞ Se pisează roșiile împreună cu oregano, ardeii iuți, usturoiul și sarea în puțină apă. Turtele de mălai se trec prin uleiul cald ca să se înmoaie, având grijă să nu se prăjească. Separat, se prăjesc în uleiul cald ouăle, două câte două, cu grijă să nu se împrăștie gălbenușul. Turtele de mălai se pun pe farfurie, deasupra se așază ouăle prăjite și se toarnă peste ele sosul de roșii cald; la urmă se adaugă ceapa tăiată rondele.

CAPITOLUL XX

Conform revelației pe care a avut-o Frida chiar în ziua în care s-au despărțit, într-o noapte de mai de la începutul anilor '40, o furtună s-a abătut asupra cartierului Coyoacán. O furtună politică. Un grup de adepți ai lui Stalin, inclusiv pictorul David Alfaro Siquieros, a dat buzna cu mitralierele în dormitorul lui Troțki și a descărcat sute de gloanțe. Nu au bănuit niciodată că în clipa aceea bătrânul comunist visa imaginea descrisă de Frida și că era avertizat că avea să moară străpuns de un glonț. Așa că, auzind zgomotul roților oprindu-se în fața casei, urmat de cel al frânelor, de pași, de ușile care se deschideau... a știut că acela era semnalul și s-a rostogolit peste trupul soției sale, Natalia, pentru a se prăbuși în spatele patului înainte să sosească ploaia de gloanțe. Niciunul nu i-a rănit. Supraviețuise chemării sale, moartea își respectase învoiala.

Diego a fost considerat suspect și a trebuit să dea bir cu fugiții. L-au ajutat cele două amante ale lui din acea perioadă: fosta soție a lui Charlie Chaplin, Paulette Goddard, și Irene Bohus. S-a instalat în San Francisco să picteze o frescă, fără să-și întoarcă privirile spre ceea ce se întâmpla în Mexic.

După atentat, Troțki a simțit că Frida avusese întru totul dreptate, că fusese salvat de la condamnarea la moarte. A devenit nepăsător și i-a deschis porțile casei sale unui bărbat care fusese cândva cu Frida în casa ei din Coyoacán: Mercader. Spaniolul i-a cerut părerea în legătură cu unele lucrările. În timp ce Troțki citea acele notițe, prin ramele ochelarilor lui a distins silueta asasinului său ridicând vârful cuțitului pe care avea să i-l înfigă în craniu; în spatele lui a văzut o femeie cu pălărie mare, rochie cu dantelă și zâmbet într-o țeastă: era stăpâna sfârșitului, cea care secera vieți. Fusese păcălit: de-abia îi fusese cruțată viața cu câteva zile în urmă. Dacă ar fi avut timp, ar fi blestemat, dar vârful cuțitului i-a făcut o gaură în cap, care a crăpat ca un pepene roșu. Troțki avea să moară la spital.

Poliția știa că Mercader o frecventa pe Frida. O vizitase chiar și în Franța cu ocazia expoziției sale. Pentru ea nu a fost decât un străin care i-a pus vreo două, trei întrebări, pentru ca apoi să dispară din viața ei. Cu toate acestea, mirele puștilor s-au îndreptat spre prințesa cu fuste de tehuană. Militarii au dat năvală în Casa Albastră, luându-le târâș pe Frida cea bolnavă și pe Cristina, care a fost nevoită să-și lase copiii acasă, singuri.

Le-au închis pe amândouă într-o celulă umedă și întunecată, care duhnea a urină. Frida și Cristi nu răspundeau interogatoriului decât cu implorări pentru a fi trimis un ofițer să aibă

grijă de copii, dar, ca orice putere absolută, unde cei cu bani primesc favoruri, iar săracul, doar văpaie, poliția nu s-a înduioșat de lacrimile lor și a strâns și mai tare funia torturii ca să vadă dacă femeile cedează la suferință.

După o sesiune-maraton de întrebări care nu aveau răspunsuri convenabile pentru cei care exercitau legea, Frida a fost azvârlită din nou în celula ei ca un câine izgonit în curtea din spate. Abia când ultimul pătrar de lună a atins manta întunecată și briza nocturnă s-a întețit, Frida a putut să-și țină în frâu lacrimile. Ținea capul în jos, gândindu-se că, dacă și-ar putea omorî cocoșul, cel puțin nu le-ar oferi polițiștilor plăcerea de a o închide pentru tot restul vieții.

Briza a șuierat printre drugi, răcorind sufletul și spiritul pictoriței deja istovite. Cu luna pătrunzând în celulă, a cuprins-o somnul. S-a lăsat învinsă de oboseală și de suferință. Mintea ei a sărit pe pereți și a fugit într-un loc nu mai puțin întunecat, dar prin apropiere. Acolo existau lumânări aprinse, împrăștiate alandala, puse la întâmplare în fiecare loc; în capăt, cerul de un violet sălbatic se învolbura într-o dezmierdare de vată pe băț roz.

– Asta e casa ta, Frida. Fii bine-venită! a zis femeia cu văl.

Frida s-a ridicat în capul oaselor, scuturându-și durerea și mânia.

– Viața mea e nefericită. Ori de câte ori încerc să repar o greșeală, alt obstacol îmi taie drumul. Ăsta nu este cel mai bun mod de a trăi, ci doar de a muri, a bombănit Frida.

– Din câte-mi amintesc eu, când am încheiat înțelegerea nu s-a pus problema plăcerii sau a fericirii, Frida, a trebuit să-i atragă atenția Nașa ei.

– Dar ar fi trebuit să-mi spui asta, căci o viață fără viață este inutilă ca un uter sterp. Pe care, în treacăt fie zis, mi l-ai dăruit, de asemenea, i-a reproșat Frida.

Femeia cu văl i-a mângâiat fața murdară, făcându-i-se milă de suferința ei.

– Încă mai ai mult de trăit, Frida. Uită-te la candela asta, este viața ta. Flacăra va mai ilumina câteva nopți, i-a explicat Nașa ei, arătând o lumânare de lângă ea, care ardea cu o flacără vie.

Frida a știut că aceea era viața ei și nu părea să se stingă curând.

– Ce să fac acum?

– Te-ai îndepărtat de destinul tău, de zalele care te mențin în viață. Lanțul tău rupt îți va aduce doar mai multe nenorociri. Privește drept în față și acceptă-ți condiția, te așteaptă o lume strălucitoare, i-a făcut o bucurie împărăteasa morților.

– Care este destinul meu? a întrebat Frida.

– Tu știi unde se află, a răspuns Nașa ei.

Frida s-a trezit, auzind scârțâitul de la porțile închisorii. Se deschideau ca s-o lase să plece după o detenție de două zile. Poliția găsise prea puține dovezi incriminatoare și opinia publică se revoltase pentru că o țineau la închisoare. Și Diego fusese absolvit de vină și invitat să se întoarcă în țară. Asasinul și-a ispășit pedeapsa în închisoare, în timp ce în URSS era omagiat ca erou național.

Diego a angajat un bodyguard ca să-l protejeze în timp ce picta fresca din San Francisco. Se temea să nu fie omorât ca represalii pentru că intervenise în favoarea lui Troțki. Poate că de aceea și-a schimbat opiniile politice după cum bate vântul și a propovăduit comunismul lui Stalin. Spera ca așa o să-și liniștească dușmanii. Pe atunci a aflat de starea de sănătate delicată a Fridei: din cauza scurtei șederi în închisoare, era foarte bolnavă și pe punctul de a fi operată, conform indicațiilor medicilor mexicani. Oare el să fi fost vinovat fiindcă o părăsise, lăsând-o în voia sorții? Cu ajutorul singurului bărbat în care Frida avea cu adevărat încredere, doctorul Eloesser, a hotărât cel mai bun viitor pentru nevasta lui. Însuși doctorul i-a dat telefon s-o roage să se ducă la San Francisco.

Frida a acceptat, bănuind că Diego născocea vreun plan, căci în scrisoare doctorul îi spunea: „Diego te iubește mult și tu pe el. E adevărat și că mai are încă două mari iubiri în afară de tine: pictura și femeile în general. Nu a fost niciodată monogam, nici nu va fi vreodată. Dacă crezi că poți accepta faptele așa cum sunt ele, să trăiești cu el în aceste condiții, să-ți stăpânești gelozia firească, dăruindu-te muncii tale, pictura, sau oricărei alte activități care să te ajute să trăiești liniștită și care să-ți ocupe atât de mult timpul încât să fii epuizată în fiecare noapte, atunci mărită-te cu el."

În aeroport a întâmpinat-o Diego cu un buchet enorm de flori, un zâmbet blând și dorința de a se uni cu ea pentru a doua oară. Ea și-a îmbrățișat soțul și a hotărât să rămână împreună. Nu prea avea alte alternative. Știa că era legată de căpcăunul-broască râioasă al ei.

Doctorul Leo a internat-o în spital și, după o lună, a prins puteri să-și continue drumul, oricare ar fi fost el.

– Aici este? a întrebat Diego agitat și punând cu adevărat la îndoială judecata Fridei, care mergea greu ca o persoană rănită.

– Nu cred că există multe ofrande pe aici. Să zicem că este o sărbătoare mult prea specifică mexicanilor, a aprobat doctorul Eloesser, care ducea un coș plin cu veselă și mâncare.

Diego fornăia ca o vită, cărând și el un alt coș, în timp ce Frida verifica numele mormintelor ale căror lespezi le indicau chipurile spălăcite ale morților.

– Am găsit-o. Iat-o! a exclamat Frida, arătând spre o lespede veche din piatră, acoperită de mușchi.

Diego a lăsat coșul jos și doctorul l-a pus pe al lui pe un alt mormânt. Soarele începea să se ascundă. Nu mai erau mulți vizitatori în cimitir, cu toate că era ajunul Zilei Morților. Agitata viață americană îi alunga din memorie pe cei care se odihneau în mausolee.

– Șterge felinarele înainte să pui lumânări, Diego! i-a zis Frida, întinzând o față de masă pe mormânt.

Doctorul i-a adus mai aproape mâncărurile pe care ea le gătise cu ajutorul infirmierei sale. Frida le primea, savurând aroma fiecăruia.

– Tocăniță de porc la cuptor, în onoarea mamei Matilde. Îi plăcea cu turte de mălai, a explicat așezând mâncarea în centru, în apropierea unor felinare pe care Diego deja le aprindea.

– Costițele astea sunt ale mele, a glumit doctorul dându-i un platou.

Frida le-a pus într-o parte, ca și cum ar fi fost o inimă oferită unui zeu prehispanic.

– Mor de foame, Friduța. Nu pot să mănânc ceva? a bombănit el.

– Nu te mai văita și dă-mi și restul mâncărurilor! a poruncit ea, indicând termosul cu votcă și coșul cu prăjitura aztecă pe care o pregătise cu ingredientele cumpărate de el din cartierul latin.

Frida îi ceruse să facă rost de rachiu, dar degeaba. Cumpărase, în schimb, o sticlă de votcă, din care a turnat într-un pahar, pe care l-a așezat pe altar. În tăcere și-a amintit de Troțki, de munca lui trunchiată, de credința lui politică. S-a gândit că a fost omorât ca un mesia: din cauza credințelor sale, ceea ce era păcat, căci astfel de bărbați erau din ce în ce mai rari.

– Este prima dată când ridic un altar pentru morți în țara mea. Cu ceva timp în urmă am fost în Pátzcuaro să văd ofrandele din Ziua Morților, dar nu mi-am închipuit niciodată că voi pregăti una aici, în orașul meu, le-a zis doctorul Fridei și lui Diego, văzând cum fumul de tămâie se amesteca cu cel al țigărilor pe care le fumau.

– Dacă țara ta ar lua moartea mai în glumă și viața mai în serios, ar fi mai puține războaie, a decretat Frida, mulțumită.

Viața ei părea să se refacă. Diego a dat din cap aprobator și, ca să nu-l lase pe doctor să vorbească, i-a furat un sărut afectuos Fridei. Ea l-a savurat de parcă ar fi fost o prăjitură.

– Am ceva pentru tine, i-a șoptit Diego.

Din buzunarul de la pantaloni a scos o mașinuță din lemn. Culoarea ei originală fusese un roșu aprins, care-ți lua ochii, dar acum era zgâriată, uzată și lipsită de strălucire. Nu încăpea îndoială că era aceeași mașinuță care căzuse în canalul din Xochimilco în ziua în care Frida descoperise aventura lui cu sora ei. Aceeași pe care o achiziționase cu mulți ani în urmă din Tepoztlán. Cea în care și-a zăvorât dragostea pentru soțul ei. Era surprinsă. Era imposibil să fie aceeași mașinuță, dar învățase deja să trăiască într-o lume suprarealistă.

– Mașinuța! Cum este posibil? Doar s-a pierdut în apă! a îngăimat ea.

– Tu ai plecat în ziua aia. Barcagiul, văzând că te-ai supărat, a crezut că te-ai supărat pentru că nepotul tău a lăsat să cadă jucăria. A avut grijă să o recupereze și mi-a dat-o. Desigur că nu bănuia să erai supărată de altceva, a explicat Diego.

– Și ai păstrat-o în tot acest timp?

– Nu puteam să o arunc. Este o parte din tine. Am păstrat-o în tot acest timp ca pe o comoară. Cred că, dacă tot ne vom căsători iar, mai bine o păstrezi tu de acum încolo.

A așezat jucăria în mâinile Fridei și le-a închis peste ea, sărutându-le cu afecțiune.

Doctorul i-a privit și, bucuros că acționase corect, i-a zorit:

– E timpul să plecăm. Aici morții înspăimântă lumea și, dacă vor învia ca să-ți mănânce mâncărurile, nu vreau să fiu de față.

– Doctorașule, fii sigur că vor veni! Nu încape îndoială, a exclamat Frida, agățată de brațul lui Diego.

Toți trei s-au întors pe același drum, lăsând felinarele aprinse pentru a-i invita pe locuitorii cimitirului să se bucure de mâncarea adusă. Pe lespede continuau să se deterioreze cuvintele cioplite care indicau numele lui Eve Marie Frederick.

În decembrie Frida și Diego s-au căsătorit a doua oară. A fost o ceremonie scurtă și sobră, într-atât încât el s-a dus să lucreze chiar în acea zi la frescă. Apoi au petrecut două săptămâni călătorind prin California. Când s-a întors în Mexic, Frida deja nu mai avea stările proaste, nici apăsarea provocate de bolile ei. A pregătit camera lui în Casa Albastră. A cumpărat un pat mare care să-l susțină pe uriaș, i-a așezat pe el cearșafuri fine, cu dantele și perne brodate cu

numele lor. După câteva zile, Diego și-a luat în primire locul, transformând casele din cartierul San Ángel în atelier, unde se ducea zilnic să lucreze. Viața de zi cu zi s-a transformat în rutina reconfortantă care oferă siguranță cuplurilor, cu mic dejunuri lungi și cine împărțite cu prieteni și rude. Viața începea din nou. Moartea putea să mai aștepte.

A doua căsătorie a mea

Cu Diego m-am căsătorit și a doua oară. Nu a fost la fel. Nu a fost mai bine, nici mai rău. Diego este al tuturor, niciodată nu va fi doar al meu. Pur și simplu am pus o semnătură pe o hârtie, așa cum pui o scrisoare la poștă, și scrisoarea este plină de speranțe, de iluzii. Dar tu știi că nu va ajunge niciodată la destinatar. Diego este al meu din când în când. Dacă pot să trăiesc cu gândul ăsta, atunci voi putea să-mi trăiesc și restul vieții, chiar dacă va fi ce-i mai rău în mine. În ziua aceea am pregătit un fel de mâncare dintre cele pe care i le duceam când lucra la frescele sale: un manchamanteles. *Ne-am așezat la masă zâmbindu-ne, ca și cum nimic rău nu s-ar fi întâmplat între noi.*

Manchamanteles

300 de grame de mușchiuleț de porc, 1 legătură de ierburi aromate, 1 pui și jumătate tăiat bucăți, 3 ardei iuți uscați decojiți și înmuiați în apă foarte caldă, 1 ceapă mare, 2 roșii coapte și descojite, untură de porc pentru prăjit, supa în care s-au fiert puiul și mușchiulețul, 3 piersici curățate și tăiate, 1 pară curățată și tăiată, 2 mere curățate și tăiate, 1 banană coaptă curățată și tăiată, 1 lingură de zahăr, sare.

Mușchiulețul se pune la fiert în apă cu sare și cu legătura de ierburi aromate, la foc potrivit, se adaugă bucățile de pui și, după ce s-a fiert tot, se strecoară supa și se taie mușchiulețul în felii. Separat, ardeii iuți se pisează cu ceapa și roșiile, se strecoară și se prăjesc foarte bine în untura de porc. Se adaugă supa în care s-au fiert bucățile de carne și se lasă la fiert pentru a-i adăuga apoi puiul, mușchiul de porc, piersicile, para, merele și banana; pentru a-i da gust se presară sarea și zahărul. Se lasă la fiert alte câteva minute înainte de a se servi.

CAPITOLUL XXI

– Nu te căsătorești cu iubirea vieții tale, nici cu omul cu care ai făcut cel mai fierbinte sex și nici dacă partenerul ți-ar da și iubire, și sex, nu e sigur că ai fi fericit. Asta e tot ce am învățat de la viață, a mărturisit Frida în fața elevilor.

Credea că, dacă e să învețe pe cineva ceva, atunci, să fie un lucru care să merite osteneala, care să-l ajute cu adevărat în viață. Apoi aveau să vină și trăsăturile de penel de la sine.

– Lăsați-mă să rumeg în tihnă ce mi-ați spus, căci aceste adevăruri te pocnesc ca niște lovituri, a răspuns unul dintre „Friduți", care stătea rezemat printre schele și găleți, pictând un zid.

– Nu te stresa. Cel mai bun sex e departe de soție! Așa că lărgește-ți orizonturile! a încheiat Frida, scoțând pe nas fumul de țigară.

Stătea în continuare pe scaunul ei, bucurându-se de opera discipolilor. Nu se aflau într-o sală de clasă, ci în vestita cârciumă La Rosita, la câteva străzi distanță de Casa Albastră.

Cârciumile erau centrul de întâlnire al depravaților și bețivanilor. În general, clienții soseau odată cu lăsarea serii, când salahorii de pe șantiere își cheltuiau salariile mizere în visuri de rachiu fermentat. Mult timp aceste locuri de pungășii și viciu fuseseră pictate cu imagini la fel de deocheate și de nostime. Era un mod de a se prezenta fără măști, de a afișa specificul satului. Dar, având în vedere modernitatea unui Mexic care voia să scape de haina de țăran și să se afișeze cu pălărie și cravată, guvernul a poruncit să fie șterse toate acele imagini. Așa că, atunci când a aflat că elevii ei sunt interesați de tehnica picturii murale fiindcă le preda și Diego, Frida a reușit să-l convingă pe patronul cârciumii La Rosita ca băieții să picteze zidurile localului gratis; Frida și Diego aveau să doneze pensulele, vopseaua și tot materialul necesar. Era un tămbălău, o aventură artistică, un delir suprarealist inventat de Frida. Dacă exista un mod de a-și pune în practică ideea de artă pentru popor, o cârciumă era locul cel mai indicat.

Elevii erau foarte tineri și aproape toți de origine modestă. Se înscriseseră la Școala de Pictură și Sculptură cunoscută ca La Esmeralda, numele străzii unde era situată. Acolo se întâlneau cei mai mari artiști care împărtășeau nebunia de a crea un loc idilic pentru a pregăti tineri cu personalitate creatoare; proiectul era atât de inedit, încât erau mai mulți profesori decât elevi, iar majoritatea acestora erau fii de muncitori sau meșteșugari entuziasmați de perspectiva de a avea o viață mai bună. Profesorii îi îndemnau să iasă pe străzi pentru a plăsmui ce vedeau. Bineînțeles că în centrul de învățământ existau doze mari de politică, discursuri sociale și

mișcări ale muncitorilor. Era un vis pentru oameni ca Diego, María Izquierdo, Agustín Lazo sau Francisco Zúñiga, marii artiști ai epocii. Când s-a integrat ca profesoară, Frida a provocat agitație, în parte din cauza aspectului ei de împărăteasă tehuană, ale cărei șaluri colorate și fuste lungi contrastau cu salopetele primitive din doc ale celorlalți profesori, care defilau pe coridoarele vechii clădiri La Esmeralda contemplând cocul încâlcit, cu panglici în tonuri de asfințit, cu care Frida își aranja părul.

– Cum vă petreceți timpul? a întrebat-o unul dintre elevi, stropit de culori în nuanțe de ocru, ca și cum asfințitul ar fi turnat peste el o găleată de vopsea.

Frida a degustat întrebarea ca și cum ar fi încercat un nou fel de mâncare și, pentru a-l asezona, a tras de câteva ori din țigară. Apoi a răspuns așa:

– Măi să fie! O să ziceți că sunt tare plicticoasă, căci îmi petrec zilele închisă în sălașul uitării, chipurile pentru a-mi vindeca bolile care nu fac decât să mă sâcâie și să mă nenorocească. Când se poate, în timpul meu liber pictez. Spun „când se poate“ deoarece casa nu se ține singură și trebuie să pregătesc mâncare și să fac alte treburi, lui Diego îi place să fie totul servit cum trebuie. Vedeți și voi că, dacă s-ar putea, ar trebui să-l hrănesc băgându-i mâncarea direct în gură. Mă întâlnesc doar cu voi și cu prietenii mei țăcăniți. Unii sunt aristocrați, iar alții proletari. Pentru ei, întotdeauna tequila și mâncare. Radioul mi se pare dezgustător; ziarele, proaste și din când în când îmi cade în mâini câte un roman polițist. Pe zi ce trece îmi plac mai mult poemele lui Carlos Pellicer și ale altor poeți adevărați, precum Walt Whitman.

Relația cu elevii ei era ciudată, ea însăși se simțea ieșită din context ca profesoară, căci trăncănea împotriva propriilor opere. Dar era unică și avea darul de a captiva. Indiferent ce spunea, o ascultau cu toții. Monologurile ei erau condimentate cu veselie, umor și pasiune de viață. Vorbea într-o spaniolă de cartier, presărată cu expresii populare, cu ironie și într-un mod unic. Doar siguranța de a se ști liniștită alături de Diego o ajutase să lase puțin deoparte melancolia durerii. Era ca și cum s-ar fi născut din nou și, în loc să încerce să mute munții din loc, și-ar fi acceptat realitatea imperfectă, bucurându-se din plin de fiecare gură de aer.

– Și, pentru că tot ați fost în țara americanilor, cum este? a întrebat una dintre eleve.

– Păi, oamenii sunt tare încăpățânați, dar, spre deosebire de Mexic, poți să-i înfrunți direct, fără să-i lovești pe la spate, în timp ce noi, mexicanii, suntem fățarnici și la noi răutățile fac parte din viața de zi cu zi. Sunt ipocriți. *Very decent, very proper*... Dar cu toții sunt niște hoți, nenorociții naibii! Rezolvă totul bând cocktailuri, de la vânzarea unui tablou până la o declarație de război.

– De aceea locuiți aici...

– Nu, ci pentru că Diego se află aici, a lămurit cu un zâmbet. Desigur că e un avantaj și faptul de a mânca niște *quesadillas* [70] bune din alea care se vând lângă biserică.

Frida susținea că ea nu putea să fie profesoara elevilor ei, ci un fel de soră mai mare. Și-a revărsat asupra acelui grup de copii din cartiere modeste dragostea maternă care îi fusese smulsă. De când s-a proțăpit în fața clasei, arătând ca o grădină înflorită, le-a zis că ea nu credea să poată fi vreodată profesoară, căci încă învăța din pictură. I-a prevenit că pictura e cel mai măreț lucru din viață, dar că era greu de realizat. Trebuiau să învețe tehnică și autodisciplină. A încheiat spunând că era sigură că nu exista un profesor în stare să predea pictură, asta se simțea cu inima. Și fără alte preambuluri i-a scos în lumea exterioară, ca o pasăre mamă care-și împinge puii ca să învețe să zboare. Le-a dat pensule și le-a arătat că sursa de inspirație se găsea afară.

– Ascultă, brunetule, fața aia de acolo ți-a ieșit cam urâtă.

Ea doar a indicat partea pe care a considerat-o prost realizată și, fără să mai adauge ceva, l-a lăsat pe învățăcel să o corecteze.

Niciodată nu pusese mâna pe un creion să corecteze o linie trasată. Simțea că e lipsă de respect față de Fridușii ei. Fiecare trebuia să-și găsească stilul, învățând din greșeli. Poate că arta ar fi fost mai distractivă dacă ar fi existat mai multe profesoare ca Frida.

– Ia te uită! E chiar profesoara Frida cu puștii ei, a strigat un bărbat în costum și papion cu buline albastre oribile.

Ochii îi erau inteligenți și zâmbetul lui se oferea gratuit. Pășea cu îndrăzneală și umor. Era bunul prieten al Fridei, Chamaco Covarrubias.

– Copii, o să cadă cerul! Cel mai bun caricaturist, scriitor, etnolog și antropolog din Mexic a hotărât să calce pe tărâmul proletarilor și, chiar mai rău, să bea un rachiu bun de mamey în cinstea mea, l-a prezentat Frida cu un zâmbet.

Nu s-a ridicat ca să-l salute. Dimpotrivă, Miguelito s-a aplecat ca să o îmbrățișeze călduros. A tras un scaun și a cerut un păhărel de rachiu patronului cârciumii care, ca un adevărat băgăcios, se prefăcea că șterge mesele pentru a vedea ce tot făceau tinerii aceia nebunatici în vestitul său local.

– Diego e prin San Ángel, s-ar putea să-l găsești agățând vreo ziaristă sau turnându-i brașoave vreunui politician.

– De data asta, am venit să te văd pe tine, a răspuns Chamaco, bătând-o ușor cu palma pe

umăr.

Adevărul e că vârsta începea să cam împuțineze trupul artistului. Nu era săptămână să nu simtă durere. Poate că inima era refăcută prin a doua căsătorie, dar restul părea să se năruie.

– Spune-mi adevărul. Ai venit aici doar din curiozitate? Știu că toată lumea vorbește despre ideea mea nebunească de a picta o cârciumă și vor să mă bage la balamuc.

– În parte, m-a adus aici curiozitatea și trebuie să recunosc că arată trăsnet, i-a zis prietenul ei în timp ce-i oferea o cutiuță, pe care ea a deschis-o ca și cum ar fi fost un cadou de aniversare.

Înconjurată tot timpul de oameni, Frida simțea nevoia să fie însoțită mereu. De aceea se încăpățâna să organizeze mese și reuniuni pentru a-și alunga singurătatea. Chamaco era un participant asiduu și, grație studiilor, inteligenței și umorului, era o plăcere să-l auzi vorbind. Din cutie s-a ivit o sculptură frumoasă, lucrată în lemn negru. Era o femeie cu pieptul voluminos. Senzația la atingere era plăcută, ca de mătase.

– E frumoasă.

– Am luat-o când am fost în Bali. În seara în care vorbeai despre moarte mi-ai amintit de Hine. M-am gândit că ți-ar plăcea să o ai.

Învoiala pe care o avea cu Nașa ei îi dăduse încrederea de a-și povesti impresiile. Îi plăcea să facă glume despre moarte. O sfida și-și bătea joc de ea, știind că, în mod sigur, aceasta o asculta dintr-un anume loc.

Sub privirile surprinse ale tinerilor a apărut o femeie cu ținută frumoasă și mers de lebădă. Fiecare mișcare a ei părea un pas complicat de dans. Ducea o grămadă de *quesadillas* înfășurate în hârtie. Aroma de vin care se răspândește printre mâncăruri și sosuri o urma ca un cățeluș. Nu era nimic mai discordant decât să o vezi pe acea brunetă cu ochi frumoși împărțindu-le *quesadillas* unsuroase elevilor Fridei. Rosita era deja o celebritate a dansului când s-a căsătorit cu Chamaco și, curios, datorită ei caricaturistul a început să intre în contact cu milionarii pe care-i desena. Dar Chamaco își avea rădăcinile în mijlocul poporului, al femeilor și al copiilor, în insulele Pacificului, în serile de jazz din cartierul Harlem și în populațiile indiene din Mexicul lui natal. Așa că ea a pătruns din plin în atmosfera boemă și petrecăreață. Era o prințesă printre săraci, dar se bucura de poziția ei. Rosita a sărutat-o zgomotos pe Frida și, râzând plăcut, a așezat *quesadillas* lângă ea.

– Știam că ne vei da de băut și, fără ceva în burtă, sigur mă faci praf, a explicat femeia, căreia-i plăceau și bunătățile mexicane. Așa că am adus mâncare pentru elevii tăi, căci nu doar din pictură trăiește omul.

– Voi doi sunteți țicniți rău, dar mi-ați citit gândurile. Dacă e vorba de *quesadillas*, doar în Coyoacán știu să le facă, a comentat, scoțând una dintre acele suculente *quesadillas* înfășurate în hârtie. A desfăcut-o delicat și a turnat sosul în ea. Ar trebui să munciți, nu să vă pierdeți vremea pe aici, cu mine... Miguel îmi povestea despre cadouașul ăsta.

– Este din mitologia maorí, se numește *Hine-nui-te-p,* „marea femeie a nopții", a explicat caricaturistul așezându-se lângă Frida să-i povestească: este zeița morții, căsătorită cu zeul T ne. Dar a fugit în lumea pământeană pentru că a aflat că acel T ne îi era și tată.

– Ca să vezi ce ticălos! Asta se întâmplă chiar și-n cele mai bune familii, a presărat Frida situația cu umor.

Rosita a râs dezgolindu-și dinții albi. Cuplul Covarrubias știa să se bucure de râs, de mâncare, de dans și de tot ce-i înconjura: de viață. Cineva care știe să râdă la glume este întotdeauna o companie plăcută, s-a gândit Frida.

– Mă rog, se spune că zeul avea nevoie de o soție și a început să o caute, așa că a frământat din argilă o formă feminină și s-a căsătorit cu ea. Se pare că au trăit fericiți; dar într-o zi, în timp ce T ne era plecat, ea a început să se întrebe cine îi e tată. Când a aflat că soțul îi era și tată, rușinată, a plecat departe. Când T ne s-a întors, i s-a spus că ea fugise și a încercat să o ajungă din urmă, dar Hine l-a oprit zicându-i: „Întoarce-te, T ne. Eu am să-i adun pe copiii noștri. Lasă-mă să rămân pe Pământ." T ne s-a întors în lumea superioară, în timp ce Hine a rămas jos pentru a aduce moartea în lume. Un bărbat, M ui, a încercat să facă omenirea nemuritoare, târându-se pe trupul lui Hine în timp ce ea dormea, dar coada unei păsări a trezit-o gâdilându-o și l-a zdrobit cu vaginul ei. Astfel, M ui a devenit primul bărbat care a murit.

– A fost omorât cu vaginul pentru că a făcut-o să râdă pe o zeiță? Ce slab simț al umorului avea femeia aia!

– Drăguțo, și noi putem să fim date naibii. Trebuie doar să ne calce cineva pe coadă, a încheiat Rosita.

Miguel Covarrubias s-a ridicat și a admirat opera de pe zid. Era haioasă. Avea stilul lui Rivera, dar prospețimea primitivismului tipic Fridei. Era într-adevăr procrearea a două stiluri unite într-un spirit fantezist al elevilor.

– Am auzit că soția președintelui ți-a comandat un tablou, a trântit Chamaco fără să-și întoarcă privirea spre femei.

– Nici să nu aud, că mă apucă nervii. Cică voia o natură moartă cu fructe din Mexic, dar a returnat-o a doua zi. Poate că erau prea sexuale pentru gustul politicienilor îngâmfați, a

bombănit Frida.

Acum accepta comenzi, unele portrete și opere mai personale. Natura moartă la care făcuse referire era un fragment de focuri de artificii colorate și cu forme falice, prea depravată pentru pudoarea partidului oficial.

– Trebuie să fii foarte bănuitor ca să vezi așa fructele, a comentat Rosita cu accentul ei american.

– Nu, mai degrabă trebuie să te gândești toată ziua la sex ca să vezi așa ceva în tablou. Și, dacă asta face prima doamnă, înseamnă că e o femeie pasională! a chicotit amuzată Frida. S-a lăsat tăcerea între ei. Frida a coborât privirea și a întrebat foarte încet, pentru a fi auzită doar de prietenii ei: Acum, când ați fost la New York, l-ați văzut pe Nick?

Chamaco s-a răsucit. Nu a întâlnit privirea Fridei. El le făcuse cunoștință. Nu era vorba că Frida ar fi rupt total relația cu fostul ei amant; continuau să aibă o relație epistolară sporadică și ea chiar îi ceruse bani pentru o operație.

– E bine, și el a întrebat de tine, a răspuns Chamaco serios. Fetele lui sunt foarte înalte. Ar putea să devină sportive adevărate.

– Uneori mă întreb ce s-ar fi întâmplat dacă aș fi rămas cu el. Își făcuse deja planuri să trăiască împreună cu mine. Este un bărbat bun, a șoptit ea. Și, de parcă ar fi fost electrocutată, chipul și trupul ei au căpătat energie pentru a continua cu voie bună. Veniți la inaugurarea zidului?

– Dacă ne inviți, da.

– Pe voi și pe jumătate de Mexic. Am dat comandă de niște pliante foarte drăguțe, în cel mai bun stil al lui Posada [71], a explicat Frida, oferindu-i cuplului o bucată de hârtie.

Au citit-o amândoi în același timp. Era o sărbătoare, o victorie a capacității sale de a preda pictura, a modului în care lumea trebuie să înfrunte viața, chiar dacă ea lovește iar și iar.

– Adresat spectatorului și bârfei sale în legătură cu știrile zilei! Dragi radio ascultători, sâmbătă, 19 iunie 1943, la ora unsprezece dimineață: Marea inaugurare a Picturilor Decorative ale Vestitei Cârciumi La Rosita, situată la colțul străzilor Aguayo și Londres, în Coyoacán! a strigat Miguel precum unul dintre vânzătorii ambulanți care vând mirodenii și leacuri băbești. Tonul era atât de glumeț, încât elevii au râs în hohote. Picturile care împodobesc acel local au fost realizate de Fanny Rabinovich, Lidia Huerta, María de los Ángeles Ramos, Tomás Cabrera, Arturo Estrada, Ramón Victoria, Erasmo Landechy și Guillermo Monroy, sub îndrumarea Fridei Kahlo, profesoară la Școala de Pictură și Sculptură din cadrul Ministerului

de Educație Publică. Sponsori și invitați de onoare: don Antonio Ruiz și doña Concha Michel, care oferă distinsei clientele a acestui local mâncare suculentă, compusă dintr-un barbecue importat direct din Texcoco [72] și stropit cu rachiurile superioare ale celor mai importante ferme producătoare de astfel de nectar delicios național. Farmecul festivalului îl adaugă un grup de mariachi cu cele mai bune cântărețe din el Bajío [73], rachete, petarde, focuri de artificii zgomotoase, baloane invizibile și fluturași alcătuiți din frunze de agavă. Toți cei care vreți să fiți toreadori intrați în arenă sâmbătă după-amiază, căci va fi și un mic taur pentru amatori.

Și, așa cum a promis în circulara ei, întregul Mexic a participat la petrecere. Nu doar Frida s-a gătit cu hainele ei de tehuană, ci și elevele și prietenele ei s-au împodobit cu un buchețel colorat de flori pe care-l purtau mândre printre toți invitații. Străzile apropiate de cârciumă au fost împodobite cu hârtie perforată viu colorată, care fâlfâia în vânt, intonând un susur plăcut. Confetti au început să zboare, în timp ce pe fotografi îi ademeneau imaginile folclorice ale evenimentului. Concha Michel a început să cânte împreună cu grupul de mariachi, acompaniată de Frida care, cu vocea ascuțită din cauza tequilei, a oferit o noapte fenomenală.

Foarte mândru, Diego încerca să acapareze camerele de filmat, povestind anecdote neverosimile și făcând comentarii amuzante. Momentul lui de etalare s-a încheiat când au început *zapateados* [74], *jarangas yucatecas* [75] și *danzones* [76]. Locul a devenit o mare pistă de dans. Frida a ignorat durerea de spate și a reușit să se bucure de dans în ritm de mariachi. Apoi a venit rândul discursurilor intelectualilor, profitând de ocazie pentru a se umfla în pene și a aduce elogii Revoluției Mexicane. Frida s-a apropiat de Diego, în timp ce poetul Salvador Novo cânta cu vorbe, și-a luat soțul de mână și s-a cuibărit la pieptul lui. Diego a simțit căldura soției sale. Fără să-și ia ochii de la poet, i-a lipit un sărut pe frunte.

– Bună, copila mea...

– Bună, copilul meu... i-a răspuns Frida, dându-i un sărut cu buzele țuguiate.

Marele chef s-a terminat foarte târziu în noapte. S-au auzit râsete și veselie. Recenzia dintr-un ziar național l-a descris astfel: „Există tendința de a reînvia specificul mexican și fiecare o face în felul lui."

Cu câteva zile înainte de a se sfârși melancolica lună octombrie pe Frida a trezit-o cântatul domnului Cu-cu-ri-gu, care, ca de obicei, a îndeplinit cu sfințenie promisiunea de a-i vesti întregii lumi că prințesa deghizată în tehuană mai trăia încă o zi. Era o dimineață minunată, cu aroma picantă a vieții, lehamitea gătitului și plăcerea desertului. Patul vechi din lemn a scârțâit. Era mare, ca al unei domnițe din basme; barele cu forme baroce încadrau visul

nocturn al stăpânei patului. Piciorul desculț al Fridei a călcat pe gresia rece. Apoi celălalt, piciorul bolnav, fără degete, a căutat puțină căldură ca să nu se ofilească. Cearșafurile au zburat într-o parte ca o velă mare de galion care cade când ajunge la țărm. Chinuind-o durerea, ca în fiecare dimineață, a mers sprijinindu-se de un baston. Un clopoțel a răsunat, anunțându-i pe locuitorii Casei Albastre că împărăteasa lor se trezise. Câinii lipsiți de păr, papagalii Ara și maimuțele au tulburat liniștea din curte, urându-i bun venit în lumea ființelor vii. Una dintre servitoare a apărut imediat, cu haine de agățat pe sârmele de rufe viu colorate. A ajutat-o să-și perie părul, urmând obiceiul de a-l aranja înainte de a face orice altceva. În curând părul ei a devenit o împletitură de panglici patriotice și flori cochete. A ales combinația perfectă, care să-i ofere o pată de culoare.

S-a dus să se plimbe prin casă ca o femeie nobilă și, fredonând *La Paloma* în ritmul foșnetului fustei sale, i s-a alăturat Eulaliei, care o aștepta cu un zâmbet. Împreună au intonat refrenul melodiei, în timp ce așezau pe masa pregătită pentru micul dejun un coș mare cu niște checuri delicioase, din care voia să guste o albină imprudentă. Existau scoici galbene și checuri roz, împodobite cu steguletele falice, coarnele sexuale și urechile mincinoase. Checurile cu nucă așteptau foarte serioase să fie degustate de Diego, care a apărut ca un trombon dezacordat pentru a-și cânta în continuare melodia romantică. Flutura ziarul cu răutate, mândrie și sarcasm. Înainte de a-i lipi un sărut pompos soției, a bombănit din cauza politicii partidului oficial, pentru că americanii își băgau nasul în Coreea și pentru tot răul care se acumulase în lume în ultimele douăzeci și patru de ore.

Frida a continuat să fluiere, suflând și sorbind din cafeaua cu scorțișoară. Din când în când încuviința dând din cap la vreo exclamație a pictorului. Apoi au sosit felurile de mâncare principale: ouă ochiuri scăldate în sos, cu turte și fasole. Așa cum au sosit au și dispărut în gura lui Diego, care își exprima în continuare părerea despre tot ce se întâmpla, în timp ce le devora cu o turtă în mână. Nu-i plăceau tacâmurile, le considera burgheze. Erau un lux pe care și-l permiteau doar când împărțeau masa cu politicieni și personaje celebre. Atâta timp cât putea, avea să aparțină poporului sau, cel puțin, avea să simuleze că aparține.

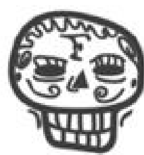
Bucuria micului dejun s-a terminat. Diego s-a șters cu mâneca de la cămașă. A alergat după maimuța lui, iar Frida a râs în hohote și a vărsat o lacrimă de veselie. Maimuța îi furase pălăria lui Diego și, fără ea, nu se putea duce în atelier să lucreze. Era parte indispensabilă din ritualul lui matinal. Maimuța, geloasă pe Diego și îndrăgostită pe viață de mama Frida, a simțit că respectivul obiect vestimentar mirosea urât și era mare. A hotărât să o arunce. Diego a scuturat pălăria de praf și a încercat să șteargă saliva de pe ea. Blestemele sale au durat cât a făcut patru pași și s-a pierdut apoi în antreu, urmat de maimuță, pe post de ghid. Au luat-o în direcția caselor din San Ángel, unde avea să ducă o nouă bătălie pentru a-l învinge pe monstrul politicii cu ajutorul picturii, într-o luptă din care cu greu se putea ști cine avea să iasă

câștigător.

„Ne vedem diseară, micuțo“, și-a luat rămas-bun de la Frida cu un sărut trimis prin aer, pe care ea l-a păstrat în inima ei pentru vremea când avea să-l urască și să-și dorească să-l părăsească, ceea ce se întâmpla cel puțin o dată pe lună, în sincronie cu amantele lui, care veneau și plecau cu aceeași ușurință.

Frida a ieșit în curte, mușcând dintr-o bucată de chec, ca și cum ar fi vrut să se asigure că și în acel an avea să fie dulce. Deocamdată nu existau nici sare, nici oțet. Viața îi zâmbea și trebuia să păstreze asta. A mers printre lămâi și portocali. Plantele se înclinau în fața ei, legănate de vânt, făcându-i loc pictoriței să ajungă până în capătul grădinii sale unde, pe o masă mare, o aștepta o ofrandă enormă pentru Ziua Morților. Florile de gălbenele erau pe post de santinele pentru checurile, craniile de zahăr, fotografiile și felurile de mâncare aranjate pentru sosirea morților. În centru, un schelet mare din carton, îmbrăcat în femeie foarte elegantă. Alături, o poză a tatălui ei și alta a mamei. Mai în spate, sculptura din lemn pe care i-o dăruise Chamaco Covarrubias conviețuia fără probleme cu două cranii de zahăr, fiecare purtând câte un nume înscris pe frunte: „Diego“ și „Frida“.

Era ajunul Zilei Morților și se împlineau treizeci și patru de ani de când bara de la tramvai îi dăduse o lovitură fatală. A privit cerul și a respirat adânc. Simțind că aerul îi pătrundeau prin nări și pătrunde prin plămâni, a savurat bucuria de a trăi. A făcut stânga-mprejur, după ce a pus în ofrandă un element nou pentru a o cinsti pe femeia care-și încheia viața: fumul unei țigări de curând stinse.

Quesadillas din Coyoacán

Quesadillas

2 cești de mălai, ½ ceașcă de făină de grâu, ½ lingură de praf de copt, 3 linguri de unt, 200 de grame de brânză Oaxaca, 1 ceașcă de smântână, untură pentru prăjit.

Se amestecă mălaiul cu făina, untul și praful de copt, până când se formează un aluat neted. Cu mâinile se formează turte mici și în mijlocul

fiecăreia se pune brânza. Se îndoaie la jumătate și se pun la prăjit în untura caldă până când devin arămii. În momentul servirii, li se adaugă smântâna. Se pot umple și cu floare de dovleac, *huitlacoche*, păstăi, creier...

Salsa borracha

200 de grame de ardei iuți uscați, 2 cepe, 2 căței de usturoi, 6 ardei iuți verzi în oțet, ½ litru de rachiu, 100 de grame de cașcaval, ulei și sare.

ᘓ Se prăjesc ardeii iuți uscați, se curăță de coajă, se înmoaie timp de o jumătate de oră și se pisează împreună cu usturoiul. Se adaugă uleiul și rachiul necesare ca să se îngroașe, se presară sare. Pentru a se servi, i se adaugă ardeii iuți în oțet, ceapa tăiată mărunt și cașcavalul ras. Acest sos trebuie să fie mâncat repede, căci fermentează imediat.

CAPITOLUL XXII

Lacrimile i-au udat obrazul, străbătând drumul sec al pometelui ca un râu în deșert. Ele nu doar brăzdează fața îndurerată, ci o străbat ca o rană. Chipul este încadrat de dantela închisă la culoare și sumbră care se lipește în jurul Fridei ca o maree gata să îl înghită. În privirea ei este durere, dar și mândrie, energie pentru a ataca pe oricine ar îndrăzni să se adâncească în tablou. Dantelele de tehuană sunt un strigăt de ajutor, o ținută de mireasă avidă să-și găsească bărbatul. Pentru tehuane, rochiile lor de mireasă reprezintă un luceafăr al dimineții. Poartă o rochie albă, împodobită cu cercei și coliere din aur, iar pe fustă niște frunze de postav de Cuenca se joacă cu florile confecționate din același material. Acel chip încadrat de broderii fine reprezintă splendoarea regiunii Tehuantepec, din Oaxaca, exaltat de acele *huipiles* [77] cu mijlocul gol, mâneci scurte și o fustă din voal, prinsă pe șolduri cu un cordon din mătase, pe care Frida le-a transformat într-un nou trup. Nu doar corpul, ci și pielea ei îi ofereau o nouă identitate.

„Ce mai doare, nu-i așa?!" a exclamat Frida în fața ei înșiși, cea din tablou. Nu a răspuns pentru că a rămas stană de piatră, plângând, pe când cealaltă o picta. Lacrimile erau desenate pe pânză, și nu pe chipul pictoriței, sterp deja de cât tranzitase Bulevardul Amăgirilor.

Din scaunul ei cu rotile și-a zărit autoportretul în care era îmbrăcată în tehuană. A observat că era foarte diferit de cel anterior, reveneau temele și locurile comune în înfloriturile trăsăturilor sale de penel. Întotdeauna ea era subiectul și uneori se copia pe sine însăși. În portretul anterior de tehuană s-a pictat ca regină, cu Diego pe frunte și o rețea de linii încâlcite care se întindeau pe pânză. Totuși, nu se putea simți la fel. Portretul cel nou era cenușiu, cu umbre grele ca oțelul. Dantelele complicate nu-i atenuau durerea de pe chip. În tablou nu existau minciuni: Frida suferea din toate mădularele.

A terminat cu o ultimă pată de alb. A lăsat pensulele și și-a deschis jurnalul intim, care îi devenea cel mai bun prieten, confidentul ei. În el existau și nebunie, și adevăr. A început să scrie:

Moartea se îndepărtează
Linii, forme, cuiburi
Mâinile construiesc
Ochii deschiși

Diegii cei simțiți
Lacrimi întregi
Toate sunt foarte clare
Adevăruri cosmice
Care trăiesc fără zgomote
Copac al Speranței
Rămâi neclintit.

Era cea mai bună metodă de a-și reprezenta situația. Asfințitul vieții lansa razele de soare printre munți, pentru a dispărea apoi în totalitate. Lumânarea șederii sale pe Pământ se stingea. Fitilul era scurt și flacăra slabă. Internată în spital, durerea de după operație i-a invadat fiecare celulă a trupului, ca un parazit care se extinde necontrolat. La coloană, atât de vătămată precum un oraș al cărui bulevard principal este retezat, s-a declanșat haosul. Nu erau doar lacrimi și țipete. Era vorba despre durerea fizică. Camera de spital emana un miros puternic de mâncare arsă, de parcă ar fi fost lăsată la foc până când devenise cărbune. Doctorii și infirmierele au început să evite coridorul, căci mirosul era atât de pătrunzător, încât se impregna în halate și uniforme. Tehnicieni și brancardieri s-au străduit să găsească o eroare la îmbinarea conductelor dintre etajul cu pacienți și bucătărie, dar n-au dat peste nimic care să le indice că mirosul urât ar fi putut să ajungă până în acolo. Intrând în cameră, cei care o vizitau pe Frida își întorceau fețele ca și cum ar fi fost dărâmați de un pumn în nas. Frida nu părea să-și dea seama de situație. Între agonie și droguri, simțurile ei evadaseră într-un loc îndepărtat.

– Trebuie să-i dați ceva. Sărmana de ea este inconștientă din cauza durerii intense, a implorat Cristi, care, împreună cu surorile sale, se încăpățânaseră să aibă grijă de Frida așa cum ar fi vrut mama lor.

Alături, Mati plângea necontenit. Doctorul era la fel de deznădăjduit. Era una dintre acele zile în care speranța refuză să apară. Diego era prăbușit într-un fotoliu, ținând picioarele cu cizmele de miner întinse pe coridor, blocând drumul. Avea mâinile ascunse în haină, jucându-se cu mașinuța din lemn care-l însoțea când se simțea secătuit. Ținea capul în jos, umbrit nu numai de lipsa luminii, ci și de existența sa.

– Îi putem injecta morfină. O doză puternică, a răspuns unul din doctori.

– Injectați-i.

– Nu sunt sigur, a început deja să prezinte dependență. Dacă i-o prescriu, nu va putea să se lase niciodată.

Mati și Cristi s-au îmbrățișat. În familia lor dezbinată din cauza nedreptăților provocate de

mișcările sociale din Mexic, din cauza lipsei de afecțiune dintre părinții lor și a falselor poziții în societate, singura care reușea să le țină unite era Frida. Cea care în copilărie fusese rebela, lesbiana, cea care se îmbrăca bărbătește, era singura ancoră care le unea pe cele patru femei. Frustrarea și-a făcut apariția ca o negură ursuză.

– Injectați-i! a răcnit Diego fără să-l privească pe doctor. Uitați-vă cum ochii ăia imploră puțină pace. Nu va fi asta nici prima, nici ultima ei dependență.

Doctorul i-a dat indicații unei infirmiere. O doză mare de morfină a început să înoate ca un șarpe prin venele Fridei, declanșând focuri de artificii pe măsură ce aluneca. Morfina s-a unit cu Lipidol-ul injectat pentru durerea de spate. Împreună și-au continuat drumul până la creier. Încetul cu încetul, Frida a putut să dea uitării senzația de durere. Pe măsură ce-i dispărea o durere din trup, o imagine aberantă apărea în camera ei.

Ca o punere în scenă descompusă și suprarealistă, camera s-a transformat ușor, ușor cu trăsături de penel groase: jumătate dintr-un cer cu nori făcuți zob, încadrând un soare de un roșu sângeriu. Cealaltă jumătate a rămas întunecată. Noapte cu mantii stacojii, încercând să se alimenteze din luna ca de brânză. De jur împrejur pădure, plante cu rădăcini care nu-și doreau să fie acoperite de învelișul pământului. Ca niște fetițe răsfățate, ieșeau printre crăpăturile camerei.

– *Sunt un sărman cerbuleț care locuiește în ținuturile muntoase... Fiindcă nu sunt afurisit, nu cobor la apă ziua... Noaptea, încetul cu încetul, vin în brațele tale, viața mea,* a cântat o voce ștrengărească.

Era un indian din cartier. Se auzea slab și vesel. Cu accent de turte picante. A apărut dintr-o săritură, împrăștiind pene și țânțari morți. A ajuns la baza patului și, printre cearșafuri, a înaintat deschizându-și picioarele ca un țăran care dansa în ritmul rachiului. Jumulit de pene și agitat, domnul Cu-cu-ri-gu se afla alături de Frida. Creasta lui era deja ridată ca o gușă de om bătrân și un câine îi ciuntise ciocul. În coadă îi mai rămăseseră doar trei pene, care se mișcau în ritmul unei mături fluturate de un băiat indolent. Cocoșul, bătrân și maltratat, era imaginea vie a Fridei, dar nu încăpea îndoială că era în viață, la fel ca ea.

– Tu ești, domnule Cu-cu-ri-gu? Ce cauți aici? a întrebat intrigată Frida.

Pasărea și-a îndepărtat o căpușă și și-a găsit locul printre cearșafuri, încrucișându-și calm picioarele.

– Am venit să o vizitez pe Friduța mea. Ce altceva aș putea să fac? Ascultă, drăguțo, aici, în spitale, noi, cei cu pene, suntem priviți doar ca rețetă de mâncare, se spune că o supă bună de pui vindecă gripa, durerea de burtă și dezamăgirea din dragoste. Tu miroși, micuțo, a *chicken soup.*

Frida s-a strâmbat într-un moment de exaltare, încercând să facă semn cu ochiul. Cocoșul a ciugulit din cearșaf.

– Și știi să vorbești?

– Dar tu știi să pictezi?

– Am învățat. Tata m-a învățat și am studiat. Studiez în continuare.

– Și eu, fata mea. Doar n-ai crezut că, după ce am trândăvit mai bine de douăzeci de ani în casa ta, o să bag în mine numai mălai și apă? Până și noi, puii, avem aspirații. *You know what I mean, kid!* [78] Mă prefac că nu pricep nimic, ca muzica de saxofon a unui *jazz band*, dar printre pictori, genii, comuniști, fotografi, artiști de cinema și hoți... pardon, politicieni, a trebuit să învăț și eu ceva din limbajul acestor gâs... gânditori.

– Nu o faci rău. Vreau să spun, ținând cont de condiția ta de cocoș, a trebuit să recunoască Frida.

– Nici tu nu pictezi rău. Vreau să spun, ținând cont că ești bătrână... cocoșul a mirosit-o pe Frida. Cu gesturi a aprobat ceea ce vedea. A întrebat cu destul de multă răutate: Sau să spun mai bine cerboaică?

– Nu sunt cerboaică, a corectat Frida.

– Coarnele le ai deja. Diego are grijă să ți le pună în fiecare noapte.

Nu trebuia să-i amintească asta cocoșul, era evident că Frida era o cerboaică rănită, care îndura, în plus, și lovitura săgeților care-i perforau fiecare mușchi, făcând-o să sângereze.

S-a mișcat agitată. Își dorea să fugă prin pădurea de salată verde și ridichi. Voia să fie din nou liberă, dar săgețile sigure o doborâseră. A început să-și lingă rănile. Era un cerb care agoniza să trăiască împreună cu Diego.

– Și atunci cum te simți? a căutat să afle amabil cocoșul ei.

– S-ar putea spune că sunt fericită, dar faptul că simt durere din cap până-n picioare îmi zăpăcește creierul și mă face să trec prin clipe amare.

– Se vede! Diego e pe acolo, pe coridor. Asta e de bine, nu?

Frida și-a arcuit sprâncenele. O deranjau insinuările acelea, mai ales pentru că veneau din partea unui cocoș fără pene. Nu era dispusă să-i permită asemenea libertăți, cu atât mai puțin

în camera ei de spital.

– Dacă-ți bați joc de ceva, ar fi mai bine să te cari.

– O, nu, Cachucha mea! Eu nu inventez nimic, e mai mult decât evident că, de fiecare dată când simți că Diego se îndepărtează, apare un nou beteșug. Dacă grăsanul se ține după vreo fetișcană, o nouă operație îl trage de cureaua din jurul gâtului. Ce *timing* [79] oportun au bolile astea afurisite, nu?

– În primul rând, am să-ți spun că nici măcar nu sunt soția lui Diego. Ar fi ridicol să cred asta, a răspuns grosolan. Acreala s-a închegat în cuvintele ei. Întotdeauna se joacă de-a căsătoria cu alte femei, dar Diego nu este soțul nimănui și nu va fi niciodată. Poate că o fi copilul meu, căci așa țin la el. Și nu mă plâng de rolul care mi-a fost hărăzit. Nu cred că malurile râurilor suferă pentru că lasă apa să curgă, nici că pământul suferă pentru că plouă, nici că atomul se întristează pentru că descarcă energie. Pentru mine, totul își are compoziția firească.

Când Frida a tăcut, domnul Cu-cu-ri-gu plângea în hohote. O mică baltă se întindea în jurul lui. Supe de pui cu ceapă și coriandru îi țâșneau din ochii ca o cascadă.

– *Stop! Stop! I am melting...* [80] Este foarte trist, nici Salvador Novo [81], cu inima înjunghiată, n-ar fi putut să spună atâtea idioțenii, a strigat cotcodăcind.

Întreaga interpretare dramatică s-a încheiat: a înghițit o boabă de năut care-i rămăsese în gât și s-a îndreptat cu mers de țăran spre noptieră, de unde a luat jurnalul Fridei. Și-a aranjat penele care-i mai rămăseseră, și-a ascuțit piuitul și a început să rostească pe un ton emfatic conținutul carnețelului:

„Îl iubesc pe Diego... și pe nimeni altcineva. Diego, sunt singură“, a încheiat cu dramatism. A dat mai multe pagini. „Diego al meu, nu mai sunt singură, tu mă însoțești. Mă adormi și mă reînvii. Plec cu mine însămi. Un minut de absență. Te-am furat și plec plângând. Este o bășcălie.“

– Cară-te! Nu te-a chemat nimeni. Dacă aș fi vrut o conștiință, aș fi cerut un greier mizerabil, nu un cocoș dobitoc, a murmurat supărată Frida.

Cu-cu-ri-gu s-a apropiat de ea și a tras-o de obraz cu un gest grațios de copil.

– Nu plânge, că doar de-aia venim pe lumea asta a lacrimilor. Adu-ți aminte: „Copac al speranței, rămâi neclintit.“ Asta n-am zis-o eu, ci tu: *girl* din Coyoacán, *mexican* prințesa, *Oh yeah!*

Ochii roșii ai Fridei erau injectați de sânge clocotitor. S-au pironit asupra ceasului vieții sale: cocoșul. În ziua în care va înceta să mai cânte, ea va muri. Aceea era învoiala. Dar niciodată nu i s-a spus că ceasul era un șut în fund.

– Taci!

– Să recunoaștem, Friduța mea. Situația nu este deloc roz. Viața nu face nici cât o ceapă degerată și ultimul comesean a terminat deja de mâncat. N-ar fi mai bine să închidem prăvălia să ne ducem să ne odihnim? Gândește-te. Gata cu suferința, gata cu infidelitățile burtosului. Doar liniște și pace. Poate doar puțină tequila, ca să omorâm plictiseala, i-a sugerat Cu-cu-ri-gu.

Nu era o idee rea. Avea dreptate. Nu era vorba despre durere, ci despre oboseala provocată de durere.

– Te-a trimis Nașa mea să-mi spui toate astea?

– *No way!* [82] Eu nici n-am avut plăcerea s-o cunosc pe doamna aia. Eu spun asta, prietenul tău de suflet. Sunt cam obosit de viață. Mi-o petrec închis în casă, dând cu ciocul pentru a găsi un vierme și, cu puțin noroc, o bucată de pâine tare. Cea mai mare aspirație a mea este să devin *mole*, ceea ce nu este ceva demn de laudă! a pretins cocoșul.

Pentru o pasăre era destul de elocvent, perspicace și știa să se facă înțeles, spre deosebire de mulți tipi pe care Frida îi cunoscuse de-a lungul vieții sale.

– Nu, azi sunt mai însoțită decât oricând. Sunt o ființă comunistă. Am citit istoria țării mele și a aproape tuturor popoarelor. Cunosc conflictele sociale și problemele economice. Înțeleg dialectica materialistă a lui Marx, Engels, Lenin, Stalin și Mao Zedong. În jurul meu stau o mulțime de femei, de parcă aș fi regină, i-a spus cu hotărâre.

– Am *news* pentru tine: toți prietenii tăi știu că ai suferit toată viața. Te-ai străduit să arăți în tablourile tale, drăguțo, dar niciunul dintre ei nu-ți împărtășește suferința. Nici măcar Diego. El știe cât de mult suferi, dar asta nu înseamnă că suferă împreună cu tine. Ei nu te pot *com-pătimi*.

Din nou privirea de sânge. Din nou ura. Frida a strâns pumnii.

– Atunci, de ce ai venit?

– Gătește-mă. A doua zi după ospățul la care eu voi fi felul principal de mâncare, te vei odihni. Adio de la toată lumea. *Goodbye, my love!*

– Nu.

Pasărea și-a umflat pieptul și s-a apucat să cânte destul de ritmat melancolica melodie *La barca de oro* [83]:

Yo ya me voy
al puerto donde se halla
la barca de oro
que debe conducirme.
Yo ya me voy,
sólo vengo a despedirme
adiós mujer,
adiós para siempre, adiós.
No volverán
mis ojos a mirarte,
ni tus oídos
escucharán mi canto.
Voy a aumentar
los mares con mi llanto
adiós mujer,
adiós para siempre, adiós… [84]

Frida a închis ochii, tentată să-l vadă făcut *mole*. Dar ea nu avea să moară. Nu azi, când Diego se afla afară. Când închiriase camera alăturată ca să-și petreacă noaptea în spital, și nu cu amantele lui. Nici mâine, nici poimâine. Ea avea să reziste, va fi mai puternică decât moartea. Și-a închis ochii, înăbușindu-și simțurile.

– Ce i se întâmplă? a fost nevoită să-l întrebe Mati pe doctor, văzând cum Frida vorbea singură.

Medicul îi lua tensiunea pacientei și Cristi încerca să-i pieptene părul zbârlit, făcându-i niște cozi cochete cu panglici dintr-un material în culorile curcubeului.

– Delirează din cauza morfinei. Are halucinații, a răspuns doctorul, lăsând-o pe Frida pe mâinile surorilor ei și ale infirmierei.

Pe masa din cameră, un castron de *sopa de tortilla* [85] scotea aburi, așteptând ca s-o mănânce ea. Mirosul de *consomé* [86] de pui a eliminat, încetul cu încetul, duhoarea de arsură. Aroma supei s-a răspândit spre celelalte camere, revigorându-i și pe restul bolnavilor, căci nu încape îndoială

că are o putere medicinală. Acea aromă de *consomé* a însoțit-o pe Frida mai mult de două zile, în timp ce ea continua să doarmă din cauza calmantelor. Infirmierele nu au întâmpinat rezistență din partea ei când au hrănit-o, a sorbit supa fără să se vaite.

A ieșit din spital, dar doar a schimbat o cameră cu alta. Încetul cu încetul, a rămas pironită acolo, în pat, țintuită ca un Cristos, incapabilă să se miște. Îi mai rămăseseră doar ochii plini de furie. Caracterul i s-a alterat așa cum se strică o piersică pe care o lași în fructieră, până când a devenit o ființă plină de amărăciune. Crize de furie au început să-i dea târcoale ca niște muște unor cadavre. Nu cerea lucrurile, le pretindea. Vocifera de parcă ar fi vrut să reducă lumea la tăcere, o lume care mergea înainte fără ea și care nu dădea atenție sorții sale. Nu mai avea răbdare văzând că nu mai era ce fusese, constatând că devenise o umbră. Doar portretele ei îi aminteau că era o caricatură a femeii pe care Diego o posedase la poalele vulcanilor, o parodie a prințesei maya care cucerise Statele Unite, o satiră a amantei liderilor, artiștilor și pictorilor.

Putea să bea două sticle de coniac într-o zi, întotdeauna cu o doză de Demerol pentru a-i potoli durerile. Drogurile pătrundeau și se jucau cu mintea ei, reducând-o la tăcere și prostind-o. Cu toate astea, mâna căuta pe dibuite o pensulă care să-i poată vindeca dorul de artă. Trăsăturile care străbăteau pânza erau dramatice și sfâșietoare ca o rană deschisă. Pictura a devenit religia ei; drogul – comuniunea ei. Era o acțiune evlavioasă în căutarea absenței unui ființe divine. Pentru ea, divinitatea le era atribuită unor personaje precum Stalin, Mao. Aceștia erau bărbații care aveau să o salveze de la demență. Compozițiile erau palide și culorile, stridente. Întunericul la capătul drumului era o idee care-i dădea târcoale, dar își îmbrățișa arta pentru a da lumină vieții sale. Chiar dacă era o lumină slabă.

Nu mai putea să stea singură, era indispensabil să o însoțească permanent o prietenă sau o infirmieră. Într-o zi, când Cristina a sosit să aibă grijă de ea, a găsit-o în atelierul ei, pictând, într-un scaun cu rotile. Nu mai era nici umbra acelei Fride frumoase pe care și-o amintea. Era nepieptănată, purta o fustă ruptă și o cămașă uzată, poate dintr-acelea pe care le aruncase Diego. Avea mâinile însângerate pentru că înțepăturile provocate de droguri nu se vindecau. Încăpățânate să afișeze rana, degetele amestecau sânge și uleiuri pentru a plăsmui pe pânză ochii ei ieșiți din orbită și disprețul față de sine însăși. Pictura nu mai era realizată cu atenție. Trăsăturile sale de penel erau lovituri de cuțit prin aer, ca și cum ar fi înjunghiat pânza.

Cristi a observat că nu mai rămăsese nimic din sora ei. Era doar o moartă care continua să se agațe de lumea celor vii.

Nici măcar plânsul nu a domolit neputința pe care o simțea văzând cum cea mai bună prietenă a ei se distrugea. Simțea nevoia să-și arate deznădejdea că e martoră la apusul vieții surorii sale. Cu ajutorul lui Manuel, servitorul, a dus-o înapoi în pat. Frida vorbea și continua să picteze himere în aer, în timp ce Cristina o pieptăna. Ea i-a ales o fustă roșie și una dintre

bluzele sale frumoase din Oaxaca, dintr-acelea cu dungi roșii și verzi împletite. Dar, văzând că Frida o privea, a întrebat-o cu ce vrea să fie îmbrăcată. „Îmbracă-mă cu ce ai ales tu, căci este ales cu dragoste. Și aici deja nu mai există dragoste. Tu știi că dragostea este singurul motiv pentru a trăi."

Frida avea dreptate, chiar dacă era înconjurată de lucrurile pe care le iubea, de obiectele care exprimau dragoste și de prietenii la care ținea, în ea nu mai exista iubire. Dragostea s-a dus, a dispărut încetul cu încetul, până când a devenit o amintire.

Supa de tortilla

Supa este alimentul cel mai întâlnit în istoria omenirii. Este, poate, prima mâncare pregătită de om. Mi-i pot imagina pe acei troglodiți punând apă cu niște legume la foc. Sunt sigură că a fost o ofrandă adusă Zeului lor. Poate că era focul, furtuna sau ceva ce ei nu înțelegeau. Era un mod de a deveni ei înșiși zei. Supa permite un număr mare de variante, de la cea mai simplă până la cele mai rafinate. Poate fi un fel de mâncare complex.

Dar după părerea mea, supa de tortilla este una dintre cele mai delicioase supe pe care le poți mânca în Mexic. Aceasta ne reprezintă pe noi, mexicanii. Este complicată, dar simplă. Picantă, dar gustoasă. Caldă, dar răcoritoare. Este combinația perfectă pentru a înțelege din ce suntem noi făcuți și de ce Mexicul este așa cum este.

12 turte de mălai, ulei pentru prăjit, 4 roșii curățate, ½ ceapă tăiată mărunt, 1 cățel de usturoi pisat, 2 litri de supă de pui, 1 legătură de pătrunjel, 1 legătură de tămâiță, 4 ardei iuți uscați, prăjiți și fără semințe, 1 avocado tăiat cubulețe, ½ ceașcă de brânză topită, smântână acră, sare.

℞ Turtele se taie în fâșii lungi și subțiri și se prăjesc în ulei încins. Separat, într-o cratiță în care se toarnă o jumătate de lingură de ulei, se prăjesc roșiile, ceapa mărunțită și usturoiul; după ce se prăjește la foc încet cinci minute, se adaugă jumătate din supa de pui și se amestecă totul. Amestecul se toarnă în cratița încălzită și i se adaugă sare și restul din supa de pui. Se pune pătrunjelul și tămâița și se lasă la fiert la foc încet 20 de minute. Într-un castron se pun fâșiile de turtă prăjite și peste ele se toarnă supița de roșii

caldă. I se adaugă ardeii iuți uscați, tăiați bucățele, cubulețele de avocado, brânza topită și smântâna.

CAPITOLUL XXIII

Și astfel, într-o noapte ce ascundea ploile verii într-un colțișor, Frida l-a primit pe Mesager, i-a oferit tequila și gustări și i-a cerut audiență la Nașa ei, convinsă că vrea să pună capăt acelei dureri de atâția ani, pe care toți o numesc „viață“. Pentru a se asigura că avea să fie ultima ei zi de viață, i-a cerut credincioasei sale bucătărese, Eulalia, să taie cocoșul Cu-cu-ri-gu care, fiind atât de obișnuit cu alintările și îngrijirile, nici măcar nu bănuia că acea avea să fie și pentru el ultima zi pe Pământ. Pentru Frida, faptul că trăise mai mult decât trebuia nu a fost ceva plăcut, durerea de coloană nu i-a încetat niciodată și nici cea din inima frântă nu s-a risipit.

– Îmi pare foarte rău, domnule Cu-cu-ri-gu, dar copila Frida așa a poruncit, i-a zis servitorul Manuel înainte de a-i suci gâtul.

Așa cum indica rețeta, a fost curățat de sânge și jumulit de toate penele, până când i-a fost lăsată la vedere carnea albă de nobil. Apoi Manuel l-a pus într-un ceaun, dintr-acelea pe care Frida le cumpăra din piețe, ornamentat cochet cu doi porumbei ducând o panglică în ciocurile lor pe care scria: „Frida îl iubește pe Diego“. A adus ceaunul solemn în bucătărie, frumos împodobită cu faianța ei minunată din Puebla, și a lăsat acolo animalul pentru ca Eulalia să facă din el una dintre mâncărurile ei suculente.

Ștergându-și lacrimile cu șorțul, bucătăreasa a scos cutiuțele cu mirodenii din dulap și le-a aranjat pe un rând. Apoi a aranjat ustensilele de bucătărie ca pe niște instrumente necesare unei operații chirurgicale. A cercetat cadavrul cocoșului și a simțit un gol atât de adânc în piept, încât nici măcar îmbrățișarea bunului Manuel nu a putut să o calmeze. Amândoi aveau ochii plini de lacrimi; cocoșul ăla avea ceva drăcesc în el, umbla prin curțile Casei Albastre de când murise mama Matilde, iar asta însemna deja mulți ani pentru un membru al speciei sale.

Când a rămas fără lacrimi, Eulalia și-a început spectacolul culinar. A urmat pas cu pas rețeta notată în carnețelul pe care i-l dăduse Frida, până când l-a transformat pe domnul Cu-cu-ri-gu într-o mâncare delicioasă: un *trastamal* de pui cu frunze de mentă.

Frida și-a petrecut ziua scriind în jurnal. Ultimele pagini erau ticsite de stranii figuri înaripate. În niciuna dintre schițele ei nu era vorba de vreun autoportret, nici moralitatea, nici înfățișarea ei nu aveau nimic celest. Se străduia să schițeze adevăratul chip al Nașei sale, pictând un înger negru, care se ridică spre cer: arhanghelul morții. În ziua aceea nu a vrut să primească niciun

prieten în vizită, pentru că aștepta un musafir mult mai important. Doar Diego a sosit pe seară și s-a așezat lângă ea să stea de vorbă.

– Ce-ai mai făcut, copila mea? a întrebat-o, mângâind neîncetat cu degetele lui grăsune mâna ei cadaverică.

– Am dormit aproape tot timpul, apoi m-am gândit.

– Și la ce se gândește căpșorul ăsta prostănac?

– Că suntem doar niște marionete și că habar n-avem ce se întâmplă cu adevărat pe lume. Ne mințim prostește, crezând că noi ne controlăm viețile jucând pur și simplu rolul de a ne îndrăgosti când vedem un bărbat, de a mânca atunci când ne este foame și de a dormi când suntem obosiți. Și asta este o minciună gogonată, n-avem control în nicio privință, a murmurat Frida, lipsită de sentimente.

Diego a fost nevoit să-i ofere un zâmbet amar sesizând luciditatea care exista încă în acel corp distrus.

– Am un cadou pentru tine, Dieguito, a șoptit ea încet, tărăgănând cuvintele din cauza narcoticelor.

Fără să-i dea drumul mâinii, el a sărutat-o pe față și a mângâiat-o încetișor.

Ea i-a dat un inel pe care-l comandase cu ocazia aniversării lui. Argint și pietre, mare ca el însuși, excesiv chiar și pentru un căpcăun ca Diego.

– Știi că te iubesc, nu-i așa? a murmurat Frida.

– Odihnește-te... i-a poruncit Diego, înăbușindu-și lacrimile pregătite să țâșnească.

Nevasta lui murea, se năruia ca un castel de nisip nimicit de maree. S-a întins pe pat lângă ea și a îmbrățișat-o. Au rămas așa câteva ore. Convins că ea adormise deja, s-a dus să lucreze în atelierul lui din San Ángel.

Perdelele au fost trase pentru ca armăsarul alb al Mesagerului să poată intra în regatul întunericului. Flăcările nenumăratelor lumânări împrăștiate prin incintă au țopăit de bucurie și scheletele din morminte au tras clopotele cu plăcere încercând să-i ureze bun venit Fridei, care mergea călare pe spinarea calului. Mesagerul s-a oprit în fața mesei, în mijlocul unui mare ospăț aranjat ca un altar pentru morți. Ea a descălecat și s-a îndepărtat cu grijă de călăuza ei,

iar revoluționarul și-a luat rămas-bun cu o înclinare a capului, scurt, dar amabil.

În fața ochilor ei se afla cea mai frumoasă ofrandă pentru morți din câte văzuse vreodată. Aranjate în mod comic, pluteau craniile de zahăr cu toți dinții lor dulci; pe frunte își afișau numele sclipitoare ale tuturor persoanelor pe care ea le iubise: Nick, Lev, Diego, Guillermo, Georgia... Existau cozonaci pentru morți, înconjurați de flori răspândind o splendoare portocalie. Și cea mai delicioasă colecție de mâncăruri din propriul repertoriu: ardeii iuți umpluți după rețeta lui Lupe, costițele doctorașului, prăjitura tiramisu a Tinei, înghețata din Tepozteco, plăcinta cu mere a lui Eve, checurile mamei Matilde, *mole poblano* de la nunta ei, supele lui Mati, mâncarea de dovleac a soților Covarrubias și, la loc de cinste, *tamal de cazuela* cu frunze de mentă, ce încă răspândea mirosurile care se desprind din cuptor când se coace.

– M-ai chemat și iată-mă, a apărut Nașa ei în mijlocul tuturor bunătăților pe care i le adusese cândva Frida drept ofrandă.

Ca de obicei, un văl negru îi acoperea chipul, dar de data asta era îmbrăcată într-un taior elegant: un frumos costum european din dantelă albă și volane ștrengărești care i se ridicau până la gât. Inima lăsată la iveală bătea ca o tobă. În mijlocul altarului, pe piedestalul din argilă, cu motive prehispanice, o lumânare se îneca într-o baltă mare de ceară multicoloră. Flacăra ei slabă se împotrivea ca pala de vânt înghețat, specifică morților, să-i smulgă ultima suflare de viață stăpânei aflate în agonie.

Frida a făcut un pas în față, așezându-se la dreapta altarului. A observat că era îmbrăcată cu hainele ei de tehuană, în culorile junglei și ale cerului și că avea legat în jurul taliei un cordon brodat, cu nuanțe de asfințit în Cuernavaca.

– În sfârșit, am murit?

Și, întrebând asta, durerea i s-a risipit, lăsând în urmă doar o amintire firavă, ca un ecou al vieții trecute.

– Încă nu, căci ai cerut o audiență. Fitilul vieții tale încă luminează, dar se va stinge în curând, la fel ca timpul tău pe Pământ. E o chestiune de câteva suspine, a rostit sentința Nașa ei, arătând spre flacăra lumânării care își trăia ultimele pâlpâiri. Prin urmare, vino, așază-te și bea cu mine, fiindcă este o delectare această reîntâlnire după atâția ani.

Dintr-o sticlă albastră, elegantă a servit o tequila care a împrăștiat aburi de farmec și pierzanie.

– Învoiala noastră a fost un dezastru. Să-mi explici imediat ce fel de nenorocire mi-ai dat și dacă viața mea mai are vreo consolare, pentru că încă de la început am fost trasă pe sfoară, i-a trântit Frida cu furie.

Multe cuvinte se acumulaseră în toți anii de suferință, păstrate pentru a fi rostite exact în momentul când avea să se afle în fața morții, dar acestea îi veniseră din suflet, fără să stea pe gânduri, și tocmai ele exprimă cel mai bine adevărul. Nașa ei a rămas nemișcată, ca o regină, care-și purta cu mai multă clasă decât seriozitate titlurile pe care le avea ca reprezentantă a morții.

– A fost alegerea ta, nu a mea.

– O faptă nemiloasă, a răspuns cu și mai multă mânie.

A fost un strigăt disperat. Nu era nevoie să-i explice că pe zi ce trecea mai murea un pic, fie din cauza bolii, fie din cauza iubirii rănite. Poate că a continuat să respire în fiecare zi, agățându-se de pictura ei ca o alinare pentru suflet. Deși nu regreta nimic, a trebuit totuși să plătească un preț foarte mare pentru fiecare zi trăită. Nu era nevoie să-i explice, Nașa ei știa deja toate astea.

– Dacă vrei să anulezi învoiala noastră, va fi revocată. Nu trebuie să continui dacă te simți înșelată. Dar nu încerca să mă păcălești. Nimeni nu poate să o facă, a avertizat cu o voce nemiloasă, nici nu se poate ascunde de mine. Nu uita: promisiunea mea este pecetluită cu *viața,* a rostit regina.

Auzind aceste cuvinte, Frida s-a simțit mai eliberată de sentimentul de vinovăție, și-a simțit pieptul mai ușurat, trupul mai slab și picioarele mai sprintene: redevenea Frida aceea cu uniformă de elevă și șosete trei sferturi. Frida aceea care purta pampoane, tânăra pe care a izbit-o un tramvai, căreia o bară i-a străbătut trupul... tânăra care a murit în acea zi. Pe masa altarului, lumânarea ei se transformase într-o candelă frumoasă din ceară albă și, deși plăpândă, flacăra ei strălucitoare vestea că în curând avea să îi ia locul un fir subțire de fum funebru...

– Cum de se poate anula așa de ușor această învoială? Este așa de simplu? Oare n-a fost scrisă cu sânge? Moartea nu poate fi atât de înțelegătoare. Sunt sigură.

– Frida, totul poate înceta să existe cu ușurință și ți-o spun eu, care sunt expertă în chestiunea asta, dar să nu pui la îndoială că faptele tale au consecințe, chiar și cele mai nesemnificative. Fiecare decizie este scrisă în destinul tău.

– Nu vor exploda focuri de artificii, nici drăcușori? E absurd. Nu poți să vii și să-mi spui că tot ce am trăit se duce pe apa sâmbetei doar pentru că așa hotărăști tu, a răspuns tânăra Frida, mai mult mirată decât decepționată.

Spre surprinderea ei, a apărut imediat perechea de maimuțe care o întâmpinaseră prima oară

și au strigat la ea, strâmbându-se grotesc:

– Balerina s-a întors! Balerina se află aici!

Alături, Iuda din carton și țeasta țopăiau de fericire, de parcă n-ar fi părăsit niciodată acea scenă ciudată pe care o visase în ziua în care a suferit accidentul cu tramvaiul.

– Frida, moartea nu are focuri artificiale. Pur și simplu mori. E mult mai simplu decât crezi tu, a trebuit să-i explice Nașa ei.

Ea a tăcut o vreme, asimilând o realitate care îi oferea opțiunea de a muri în autobuzul izbit de tramvai, în brațele iubitului ei, Alex. Trebuia să se gândească la o lume fără Diego, fără pictura ei, fără durerile ei permanente. Nu a putut să o facă, exista doar un gol imens.

– Dacă nimic din ce am trăit nu s-a petrecut, dacă nu mă voi mărita niciodată cu Diego, nici nu voi defila prin spitale suferind încontinuu, atunci, ce s-a întâmplat cu Diego? Ce s-a întâmplat cu familia mea? a șoptit amețită, căci mintea îi fusese zdruncinată.

– Oamenii își continuă viața după ce mori. Ceasul nu se oprește pentru niciun alt muritor, a spus moartea. Dar, dacă te îndoiești așa de mult, uite, a dezvăluit oferindu-i un păhărel de tequila.

Frida l-a luat în mâinile ei. I-a fost frică să-l bea, căci dezvăluirile, deși te fortifică, întotdeauna provoacă durere. Fără să mai stea pe gânduri, a dat pe gât paharul și, înainte ca alcoolul să-i pătrundă în minte, imaginile au început să apară.

Diego nu arăta rău. Mai slab decât de obicei, cu pielea bronzată. Soarele californian îi prindea bine, precum și casa cu acoperiș din olane spaniole, care aminteau de elegantele pălării chinezești. Și piscina îți tăia respirația prin dimensiunea și luxul ei. Mai mulți chiparoși străjuiau vila ca niște soldați. Femeia cu ochelari stătea agățată de brațul soțului ei, celebrul pictor. Ea însăși era o sculptură demnă de admirat, avea în continuare corpul acela minunat de pe vremea când se căsătorise cu Charlie Chaplin. Paulette Goddard avusese grijă să-și păstreze frumusețea pentru a-și îndeplini astfel toate dorințele. Soțul și soția luau micul dejun în grădină, lăsându-i pe reporteri să-și folosească aparatele foto pentru a imortaliza un moment al acelui cuplul la modă, care tocmai se întorsese din Europa, unde Rivera pictase o frescă pentru compania Michelin. Diego vorbea fluent engleza, de când începuse să lucreze în San Francisco nu se mai întorsese în Mexic. Paulette era a patra soție a lui și nu cea din urmă. Doamna Goddard se mândrea cu el de parcă ar fi fost o pradă de vânătoare, pe care o putea pune deasupra șemineului până când amândoi aveau să descopere alți parteneri: Diego, vreo blondă începătoare într-ale artei, iar Paulette, un alt om de afaceri pentru a urca pe scara succesului.

În schimb, Cristina arăta rău, lovitura de la ochi nu o favoriza, cu atât mai puțin slăbiciunea extremă. Fiica ei Isadora o ajuta să facă ordine în casa tipic burgheză. Aranjau totul în tăcere, îngrozite ca nu cumva tatăl Isadorei să le surprindă cu treburile neterminate. Antonio nu supraviețuise epidemiei de febră tifoidă. Îl îngropaseră lângă tatăl ei, Guillermo, care murise la doar doi ani după ce aflase de tragicul accident care i-o smulsese pe fiica lui preferată. Mama Matilde controlase familia așa cum putuse, dar Cristina nu era o minte sclipitoare în ceea ce privește luarea deciziilor. Era condamnată să fie o femeie bătută, trăind cu frica-n sân, în umbra soțului ei. Uneori își dorea să-i ceară ajutor surorii sale, Matilde, dar ar fi trebuit să o facă pe furiș, căci îi era interzis să-i vorbească. Își trăiau propria criză, la fel ca toate familiile mexicane: îndurând totul în tăcere. Pentru ei, viața exterioară era ceva străin, ziarele nu vorbeau decât despre persoane care nu aveau să treacă niciodată prin viețile lor. Personaje care apăreau la jurnalul de știri, precum emigranta italiană Tina Modotti, asasinată când mergea la brațul amantului, socialistul cubanez Julio Antonio Mella sau celebrul lider socialist Lev Troțki, otrăvit la Stockholm de un agent stalinist, sau însuși Nickolas Murray, care a fost întotdeauna fotograf pentru revistele de modă, de succes și cosmopolit; din păcate, uneori viețile nu se schimbă.

Nu, pentru familia Kahlo, toate acestea erau străine, cu atât mai mult arta, burgheză și elitistă, îndepărtată de toate casele din Mexic, unde prețul turtelor este mai important decât manifestul socialist despre pictură. În acel guvern nu era loc pentru marii artiști, existau numai conspirații și ezitări de a se alia cu viitorul candidat proclamat în cadrul farsei democratice a partidului oficial. Nu existau muraliști, marii pictori au preferat să-și clădească cariera dincolo de granițele unei țări ostile în ceea ce privește cultura, unde reușitele educative se limitau la numărul de discursuri în fața muncitorilor înfometați, dominați de un sindicalism corupt. Astfel trăia familia Kahlo în fiecare zi, cu inocența de a nu se ști importantă și cu ideea reconfortantă a unei societăți care, pentru a se simți naționalistă, nu are nevoie de pânzele colorate cu arome de pepene roșu, mango, lămâie, pitaya sau graviolă.

– Este dureros să-i văd. Probabil că e un blestem să văd totul prin ochii tăi, a rostit înlăcrimată Frida, amețită de palma pe care tocmai i-o dăduse realitatea.

– Fata mea, nu sunt nici blestemată, nici binecuvântată. Sunt pur și simplu eu, iar datoria mea este ca oricare alta. Pentru unii, reprezint ceva bun, altora le e scârbă de mine. În cele din urmă, sunt aceeași pentru toată lumea, a lămurit-o Nașa ei.

– Nu-i pot părăsi astfel. Golul provoacă tristețe. Este mai puternic decât durerea fizică pe care ți-o dă viața. Nu pot permite ca lucrurile să ia întorsătura asta . Dacă trebuie să îndur din nou, rând pe rând, toate bolile mele, calamitățile și suferințele pentru a recupera desfășurarea evenimentelor, atunci va trebui să accept din nou învoiala ta.

– Ai trăi din nou totul? Știind chiar și câtă durere te așteaptă? Adu-ți aminte că nu vor exista schimbări. E un drum pe care-l cunoști deja, a vrut să se asigure regina.

Frida doar a afirmat, dând din cap. Părea atât de infantilă, atât de inocentă. Nu era Frida slăbănoagă și arțăgoasă care suferea în Casa Albastră. Era o Frida cu chef de viață.

– Ce îmi garantează că tot ce am trăit nu a fost decât o imagine ca aceea pe care tocmai mi-ai arătat-o? Oare n-o fi fost doar o iluzie pe care am trăit-o ca fiind ceva real, ca să nu accept învoiala de a trăi și pentru a-mi asuma moartea? Trucurile tale sunt greu de remarcat.

– Nici măcar eu nu pot să-ți garantez că viața ta a fost o oglindire în mintea ta. Dacă asta a fost și-ți dorești să o parcurgi din nou, nu se va schimba cu nimic. Doar vei suferi de două ori aceleași nenorociri. Vei păși pe același drum, vei lua aceleași decizii și te vei lovi de aceiași pereți, a spus moartea.

Frida înțelegea, sufletul îi palpita, agitat la ideea de a trăi din nou durerea și pasiunea, deși prima dată nu fusese decât o oglindire oferită de Nașa ei.

– De ce m-ai ales pe mine? De ce eu? Nu sunt o persoană importantă ca să-mi oferi o astfel de șansă. Sunt doar o femeie ca oricare alta. Eu nu văd nimic grandios în mine.

– Toate femeile sunt grandioase. Fiecare femeie este fina mea; așa cum eu am darul morții, voi aveți darul vieții. Singurul motiv ești tu însăți. Pentru că ești Frida, iar Frida este numai una. Nu e nevoie de alt motiv mai puternic, i-a dezvăluit Nașa ei invitând-o să se așeze lângă ea. Apoi a întrebat-o: Ești pregătită să trăiești iar?

Moartea și-a întins mâna în care ținea o pensă chirurgicală care apăsa pe vena conectată la inima ei. Înainte de a o lua, Frida i-a cerut:

– Dar înainte să-mi parcurg din nou destinul vreau să-ți văd adevărata față.

Femeia și-a dat vălul la o parte, așezându-se lângă Frida cea tehuană, care a apucat mâna Nașei sale, Moartea, conectându-i vena la inimă ca să bată din nou. Flacăra lumânării de pe altar a recăpătat putere, topind iute ceara și luminând ea singură întregul loc. Frida își privea propriul chip de sub vălul negru, căci așa cum îi explicase, Nașa ei era sfârșitul, dar fiecare femeie era începutul. Amândouă s-au privit. Frida s-a regăsit, cu inima întregită sângerând din cauza vieții pe care trebuia să o îndure din nou și, înainte de a se trezi, le-a contemplat pe cele două Fride în toată splendoarea lor.

– Te-ai trezit, copilă?! E semn bun. Acum trebuie să stai liniștită ca să te faci bine repede... i-a zis infirmiera de la Crucea Roșie.

Frida supraviețuia primului ei accident, cel de tramvai. Înainte de a-și pierde memoria despre tot ce trăise până atunci, s-a gândit că mai trebuia să supraviețuiască și celui mai rău accident al ei: Diego.

Tamal de cazuela în frunze de mentă

½ kg de mălai, ¼ litru de supă de pui, 350 de grame de untură de porc, 1 legătură de frunze de mentă, 1 lingură de praf de copt, 250 de grame de carne tocată de pui, 3 ardei iuți fripți, curățați de coajă și pisați; 1 roșie coaptă, fără semințe și pisată, sare.

Mălaiul se pune într-o cratiță, amestecându-l cu supa de pui până când se formează o zeamă de porumb groasă. Apoi amestecul se toarnă în untură topită și i se adaugă puțină mentă și sare. Se lasă la foc încet, amestecând neîncetat până când se îngroașă. Se îndepărtează de pe foc și se bate până când se albește; se adaugă praful de copt, încorporându-l bine în aluat. Separat, se prepară un *mole* amestecând ardeii iuți, roșia, mentă și sare; apoi se adaugă carnea tocată de pui. Într-o cratiță se întinde mai întâi un strat de aluat, deasupra unul de *mole* și, ca un capac, alt strat de aluat, mai gros decât primul. Se bagă la cuptor la 190 de grade și se coace până când preparatul devine auriu pe deasupra.

CAPITOLUL XXIV

La ora patru dimineața, Frida s-a văitat somnoroasă, stingându-se ca o lumânare cu fitil scurt. Infirmiera a calmat-o, mângâind-o ușor pe mână, netezindu-i cearșafurile ca să-și continue somnul, dar rămânând lângă ea ca o mamă care veghează somnul nou-născutului.

Asistenta a adormit și s-a trezit auzind sunetul clopoțelului. Era ora șase dimineața, când cineva a sunat la poarta Casei Albastre. S-a înviorat ca să vadă dacă se duce cineva să deschidă poarta mare. Când Manuel s-a ridicat pentru asta și-a dat seama că Frida are ochii deschiși, ficși, privirea pierdută. Mâinile erau deasupra cearșafurilor, ca la o păpușă care se preface că doarme. I-a atins mâinile: erau înghețate.

Manuel a deschis ușa antreului, dar nu a descoperit nicio ființă vie. Strada era pustie, cu excepția unui călăreț care, urcat pe calul lui alb, dispărea printre străzile pavate, lăsând în urmă doar ecoul copitelor răsunând prin casele oamenilor. Când a intrat din nou în casă, infirmiera i-a dat vestea și el a luat-o la fugă până în San Ángel, unde Diego se dusese să petreacă noaptea.

– Dom’ Diego, ne-a murit copila Frida.

Coșciugul cu rămășițele Fridei Kahlo a fost pus în vestibulul din Palatul Artelor Frumoase. La priveghi au asistat prieteni, artiști, politicieni și persoane care o admirau. Copleșit de nebunia momentului și de suferință, Diego a acceptat ca sicriul să fie învăluit cu un steag roșu, pe care erau imprimate secera și ciocanul, gândindu-se că Frida ar fi mândră. Garda de onoare a fost menținută o zi și o noapte.

Urmat de o procesiune de cinci sute de persoane, sicriul a trecut pe străzile Mexicului pe care Frida îl iubea atât de tare. Și, ajungând la crematoriu, a avut loc o ultimă ceremonie de despărțire; după aceea Frida a fost incinerată.

În seara aceea norii care se ascunseseră au apărut încetul cu încetul pentru a întuneca cerul orașului. Întristați de moartea prințesei aztece, norii și-au vărsat lacrimile pe străzi, răspândind un sentiment de pierdere care a pus stăpânire, încetul cu încetul, pe cei care au asistat la ceremonia de despărțire de pictoriță. Acea durere era atât de adâncă, încât părea că murise de două ori.

Chamaco Covarrubias, Juanito O'Gorman, surorile ei Cristina și Matilde, elevii ei, Friduții, prietenele ei și cunoștințele, cu toții erau mâhniți. Himera lacrimilor a atins și tărâmuri îndepărtate: într-un colț al Europei, în timp ce naviga cu velierul său, doctorașul îndrăgit de Frida a plâns mai bine de două ore, ghidând cârma fără să înțeleagă de ce s-a rătăcit; Nickolas Murray a simțit o dorință enormă de a se uita la fotografiile pe care i le făcuse celei care îi fusese amantă; editoarea de la *Vanity Fair*, madame Clare, s-a închis în biroul ei, rememorând momentul în care prietena ei Dorothy s-a aruncat de la balcon; Nelson Rockefeller și-a întrerupt elucubrațiile rostite pentru a pune mâna pe președinție și, după ce a gustat dintr-un *mole poblano* pe care și-l comandase la o întrunire cu un lider sindicalist newyorkez, a început să verse atât de multe lacrimi, încât a trebuit să anuleze întâlnirea; Lucienne, fosta asistentă a lui Diego, care a avut grijă de ea după avort, a încercat să sculpteze silueta prințesei aztece personificate de Frida.

Și toată durerea s-a revărsat asupra lui Diego pe când se întorcea în Coyoacán. Și-a amintit în tăcere fiecare moment în care Frida a plâns din cauza lui. El și Manuel mergeau cufundați în gânduri, privind drept înainte, în timp ce câteva lacrimi solitare se desprindeau de pe chipurile lor din când în când. Punga cu rămășițele Fridei devenite cenușă se afla lângă el, în locul pe care ea îl ocupa de obicei.

Când mașina a ajuns la Casa Albastră, Diego se simțea mort de oboseală și de foame. A intrat în casă, unde animalele chițăiau după stăpâna lor absentă. S-a îndreptat spre camera Fridei. S-a așezat lângă pat, punând alături punga cu rămășițele devenite cenușă. S-a uitat la pungă câteva minute, până când mirosul lui le-a dat o palmă rațiunii și stomacului său, care a tresărit, simțind un miros aromat al mâncării așezate pe o masă de lângă el. Era o bucată mare din Tamal de Cazuela, cu frunze de mentă, pusă în oala din lut cu ornamentul de vrăbiuțe care susțineau panglica pe care era scrisă o frază romantică. Lângă mâncare, carnețelul uzat pe care Frida îl păstra și unde aromele de pui, ardei iute verde și mirodenii exotice se amestecau într-o exaltare suculentă.

După ce a pus carnețelul într-unul dintre sertare, pentru a rămâne acolo punându-se praf pe el până când cineva avea să-l descopere, a luat farfuria și a înfipt furculița în bucata de tamal. A început să mănânce în tăcere, savurând fiecare dumicat, lăsând să se topească în gură toate ingredientele care-i potoleau foamea și în același timp îi revigorau sufletul. Simțindu-și burta plină, inima i-a fost cuprinsă de o liniște pe care nu avea să o mai simtă niciodată.

Dintr-odată, a dat drumul tacâmului pe farfurie și a plâns din nou cu suspine. Tânguirea lui i-a atras atenția Eulaliei, bucătăreasa, care s-a apropiat de ușa camerei pentru a încerca să-l consoleze. Diego mânca și scâncea. Eulalia s-a oprit în pragul ușii și, când a văzut-o, pe chipul lui s-a desenat un zâmbet trist.

– Mi-a gătit și e delicios, ca de obicei, a murmurat posomorât.

A mai luat o porție și a mâncat-o încet, încet. Când a terminat și ultima bucată, a fost nevoit să recunoască:

– Frida s-a dus și n-am putut să-i spun niciodată cât de mult îmi place menta.

În 1957, Diego Rivera a murit în urma unui stop cardiac. A fost înmormântat în Rotonda Personalităților Ilustre ale orașului Mexic, contrar ultimei lui dorințe: ca rămășițele sale incinerate să fie amestecate cu cele ale Fridei și să fie păstrate în urna din Casa Albastră din cartierul Coyoacán. Fiicele și soția lui au refuzat să-i îndeplinească ultima dorință, convinse că pentru Mexic ar fi mai bine ca el să se afle în acel loc unde se află și astăzi, foarte departe de Frida lui dragă.

În 1958, Casa Albastră a fost deschisă pentru publicul larg ca Muzeul Frida Kahlo. Încă de la inaugurare, așa cum făcea Frida, în fiecare an, pe 2 noiembrie, se așază un altar pentru morți cu mâncăruri, aranjamente și fotografii în onoarea dragostei pe care și-au purtat-o Frida și Diego și a cunoscuților lor.

Cartea Plantei de Mentă *este în continuare dispărută.*

NOTE

1 - Persoană originară din Tehuantepec, o fâșie de uscat ce aparține statului mexican (n.tr.).

2 - Civilizația zapotecă a fost o civilizație indigenă precolumbiană, care s-a dezvoltat în Valea Oaxaca din sudul Mesoamericii (n.tr.).

3 - Suc de roșii și portocală (n.tr.).

4 - Salată mexicană, preparată din roșii, ceapă roșie, ardei iute, usturoi, coriandru și zeamă de lămâie verde (n.tr.).

5 - Legumă din categoria cartofului (n.tr.).

6 - Fruct din familia cactușilor (n. tr.).

7 - José de la Cruz Porfirio Díaz Mori, militar și politician mexican, președinte al Mexicului de mai multe ori, o lună în 1876, apoi în perioadele 1877–1880 și 1884–1911 (n.tr.).

8 - Francisco de Madero a fost un om politic mexican. Proclamarea lui împotriva guvernului lui Porfirio Díaz poate fi considerată evenimentul care a declanșat revoluția mexicană din 1910 (n.tr.).

9 - Rochie largă și lungă până în pământ, care se strângea pe corp cu două cordoane, unul pe sub sâni, altul deasupra șoldurilor, purtată de matroanele romane (n.tr.).

10 - Gustări foarte populare în Mexic și în alte țări sud-americane, care se servesc în special la micul dejun. Sunt de fapt niște rulouri din aluat de porumb numit *masa*. După ce au fost umplute, se dau prin făină de porumb măcinată mai gros și apoi se prăjesc. Umpluturile conțin de regulă carne prăjită – fie de pui, fie de porc –, asezonată cu sos roșu sau verde sau cu mole (n.tr.).

11 - Melodie tradițională mexicană, din Oaxaca (n.tr.).

12 - Adepții lui Emiliano Zapata (1879–1919), unul dintre conducătorii revoluției mexicane care a pornit sub conducerea lui Francisco Maderos împotriva dictatorului Porfirio Díaz (n.tr.).

13 - José Venustiano Carranza Garza (1859–1920) a fost un om politic și militar mexican care a participat în a doua jumătate a revoluției mexicane ca șef al armatei revoluționare, după asasinarea lui Francisco Madero. A fost președinte al Mexicului din 1917 până în 1920

(n.tr.).

14 - Pancho Villa (1878–1923) a fost un erou național mexican. Pancho a fost admirat chiar și de dușmanii săi, fiind numit de adepții săi: luptător pentru libertate, *guerillo*, general, star de cinema și revoluționar. Pancho Villa a fost un comandant de *guerilla* și tâlhar, care a luptat în revoluția mexicană împotriva dictaturii lui Diaz (n.tr.).

15 - Un grup de șapte băieți și două fete, numiți *los cachuchas* pentru că purtau caschete ce reprezentau semnul lor distinctiv (n.tr.).

16 - Supă tradițională, originară din statul mexican Jalisco, preparată din carne de porc, uruială de porumb și ardei iuți (n.tr.).

17 - „Toți îmi spun negrul, Bocitoareo,/ negru, dar afectuos./ Eu sunt ca ardeiul iute verde, Bocitoareo,/ picant, dar gustos." (în lb. sp. în orig.) (n.tr.).

18 - „Suferința și ceea ce nu este suferință, Bocitoareo,/ totul este suferință pentru mine./ Ieri plângeam să te văd, ah, Bocitoareo!/ Și azi plâng pentru că te-am văzut." (în lb. sp. în orig.) (n.tr.).

19 - „Viața tăcută/ Dătătoare de lumi/ Cerbi răniți/ Haine de tehuana…/ Moartea se îndepărtează/ Linii, forme, cuiburi/ Mâinile construiesc/ Ochii deschiși/ Diegii cei simțiți/ Lacrimi întregi / Toate sunt foarte clare/ Adevăruri cosmice/ Care trăiesc fără zgomote/ Copac al Speranței/ Rămâi neclintit." (în lb. sp. în orig.) (n.tr.).

20 - Cămașă fără mâneci, purtată de indience (n.tr.).

21 - *es tan fresco, que tírame ahí* (în spaniolă, în original) (n.tr.).

22 - Mâncare cu carne (n.tr.).

23 - Este un desert cu iaurt, specific gastronomiei mexicane (n.tr.).

24 - Puebla este unul dintre cele 31 de state federale ale Mexicului (n.tr.).

25 - Joc de cuvinte în limba spaniolă, pornind de la verbul *moler* – „a pisa, a măcina" și denumirea felului de mâncare *mole* (n.tr.).

26 - În mitologia greacă, zeița răzbunării, care pedepsește crimele, păstrând și supraveghind ordinea și echilibrul în univers sub raportul moral, prin cântărirea riguroasă a fericirii și nenorocirii umane (n.tr.).

27 - Aruncător la baseball (în lb. engl. în orig.) (n.tr.).

28 - Monument istoric situat în Cuernavaca, Mexic, construit din porunca lui Hernán Cortés în 1526, fiind o vreme reședința lui (n.tr.).

29 - Plantă exotică, originară din Mexic, din ale cărei frunze se obțin fibre textile (n.tr.).

30 - Cutie/oală cu dulciuri, agățată de ceva și apoi spartă de copii, cu ocazia unei sărbători sau petreceri (n.tr.).

31 - Cartier aflat în New York, care din anii 1920 a fost un important centru rezidențial, cultural și economic al afroamericanilor (n.tr.).

32 - Plăcinta cu mere a lui Mommy Eve (n.tr.).

33 - Femeie care face turte (n.tr.).

34 - Édouard Manet (1832–1883) a fost un pictor francez, precursor al impresionismului. Plecând de la izvorul tradițiilor marilor maeștri, Manet a fost în măsură să lege elemente vechi cu elementele moderne, fapt pentru care i s-a spus „pictor al zilelor noastre“ (Charles Baudelaire) (n.tr.).

35 - Turtă de porumb, umplută cu carne, cu gust picant (n.tr.).

36 - Henri Matisse, pictor francez, unul dintre cei mai străluciți reprezentanți ai artei secolului XX și totodată unul dintre principalii inițiatori ai artei moderne (n.tr.).

37 - Persoană care nu-și asumă niciun fel de responsabilități, leneș (în engl. în orig.) (n.tr.).

38 - Sărbătoare tradițională în Statele Unite și în Canada, cu ocazia căreia se reunesc rude și prieteni, felul principal de mâncare la această cină fiind un curcan prăjit sau preparat la cuptor. De obicei, înainte de cină, se rostește și o rugăciune de mulțumire (n.tr.).

39 - Mary Pickford (1892–1979) a fost o actriță de film, câștigătoare a premiului Oscar (n.tr.).

40 - Unul dintre principalele bulevarde din centrul Manhattanului, în New York, denumit și Bulevardul Milionarilor (n.tr.).

41 - Augusto Alejandro Cárdenas Pinelo (1905–1932), cunoscut ca Guty Cárdenas, a fost un cântăreț, chitarist și compozitor mexican (n.tr.).

42 - Agustín Lara a fost un compozitor și interpret mexican de bolerouri (n.tr.).

43 - Teotihuacán, în traducere „locul unde omul devine zeu“, este un oraș vechi aztec, situat în Mexic, în apropiere de orașul San Juan Teotihuacán, care are circa 45000 de locuitori (n.tr.).

44 - Xochimilco este o suburbie a capitalei Mexicului, care se află la 25 km de centrul orașului. El este cunoscut azi sub denumirea de „Grădinile plutitoare“ (n.tr.).

45 - Copil, băiat (poreclă, numele adevărat al personajului fiind Miguel) (n.tr.).

46 - Răzbunare după principiul *ultima ratio* („ultima soluție“), cel care a făcut o greșeală trebuie să primească răzbunarea prin vărsare de sânge din partea familiei care a suferit pierderea (n.tr.).

47 - Este un fel de mâncare tipic mexican, pe bază de legume și carne, un fel de tocăniță sau ghiveci cu legume și carne (n.tr.).

48 - Diminutiv al substantivului *piocha* – „băiat bun“ (în lb. sp. în orig.) (n.tr.).

49 - André Breton a fost un poet francez, eseist, editor și critic, inițiatorul și unul dintre fondatorii curentului cultural suprarealism, împreună cu Paul Eluard, Luis Buñuel și Salvador Dalí printre alții (n.tr.).

50 - Tampico este un oraș și un port din nord-estul Mexicului, în statul Tamaulipas (n.tr.).

51 - Cel mai întins lac din Mexic, situat la 50 km sud de orașul Guadalajara (n.tr.).

52 - Doar tu (în lb. sp. în orig.) (n.tr.).

53 - Capitala statului Coahuila din Mexic (n.tr.).

54 - Hidalgo este unul dintre cele 31 de state federale ale Mexicului (n.tr.).

55 - Georges Seurat a fost un pictor francez neoimpresionist, creator și teoretician – împreună cu Paul Signac – al tehnicii divizioniste în pictură (n.tr.).

56 - Caldarâmul morților (în lb. sp. în orig.) (n.tr.).

57 - Condé Nast Publications este o companie media americană care deține revistele *Vanity Fair*, *Vogue*, *The New Yorker*, *Wired* și *Architectural Digest* (n.tr.).

58 - Rasă canină fără păr, originară din Mexic, cu o durată medie de viață de 12–14 ani (n.tr.).

59 - Formulă pentru a denumi o ofrandă sau o danie făcute din recunoștință (divinității, unui lăcaș de cult etc.), cu o inscripție dedicatorie; în bisericile catolice, *ex-voto* poate lua forma

unor plăci special gravate (n.tr.).

60 - Lumea Veche este teritoriul geografic al globului terestru care era cunoscut înainte de a descoperi Cristofor Columb Lumea Nouă (America). Lumea Veche cuprindea continentele Europa, Africa și Asia. Pe atunci, Australia, America și Antarctica nu erau cunoscute încă (n.tr.).

61 - Paul Éluard (1895–1952) a fost un poet francez. După ce aderă la mișcarea dadaistă, devine, împreună cu André Breton și Louis Aragon, unul dintre fondatorii suprarealismului, mai târziu poet „angajat“, strălucit reprezentant al literaturii de rezistență în timpul ocupației germane a Franței (1940–1944) (n.tr.).

62 - Marcel Duchamp a fost un pictor francez format în mediul cultural efervescent al Parisului de la începutul secolului XX, într-o familie cu preocupări artistice. Duchamp pictează în primii ani pânze de influență impresionistă (n.tr.).

63 - Gala Dalí a fost muza mai multor artiști, în special a lui Salvador Dalí, cu care s-a căsătorit în 1934, după ce a fost mai întâi, timp de doisprezece ani, soția lui Paul Éluard (n.tr.).

64 - Toluca de Lerdo este o localitate urbană, centrul uneia dintre cele 20 de zone metropolitane din Mexic și reședința municipalității cvasiomonime, municipalitatea Toluca, ce o înconjoară (n.tr.).

65 - John Roderigo Dos Passos a fost un dramaturg, poet, jurnalist și traducător american (n.tr.).

66 - Săracii (în lb. fr. în orig.) (n.tr.).

67 - Cadavrul minunat va bea vinul nou (în lb. fr. în orig.) (n.tr.).

68 - Turte de mălai umplute cu carne și cu ardei iute (n.tr).

69 - Ouă-ochiuri cu legume, care se servesc în special la micul dejun. (n.tr.).

70 - Mâncare tradițională mexicană, rețeta de bază fiind simplă: două turte între care se pune brânză și se încălzește până când aceasta s-a topit. Umplutura turtelor poate varia: pui, vită, porc sau legume (n.tr.).

71 - José Guadalupe Posada (1852–1913) a fost un gravor, ilustrator și caricaturist mexican (n.tr.).

72 - Oraș al statului mexican, situat la 28 km nord-est de centrul istoric al Mexico DF (n.tr.).

73 - El Bajío este regiunea industrială, geografică, istorică, economică și culturală din partea central-nordică a Mexicului (n.tr.).

74 - Dans cu lovituri de călcâi (n.tr.).

75 - Dans specific peninsulei Yucatán, Mexic, cu lovituri de călcâi și mâinile ridicate (n.tr.).

76 - Dans tipic cubanez (n.tr.).

77 - Cămașă fără mâneci, purtată de indience (n.tr.).

78 - Știi ce vreau să spun, copilă! (în lb. engl. în orig.) (n.tr.).

79 - Temporizare, sincronizare, reglare în timp (în lb. engl. în orig.) (n.tr.).

80 - Stop! Stop! Sunt înduioșat… (în lb. engl. în orig.) (n.tr.).

81 - Salvador Novo López a fost un scriitor mexican, poet, dramaturg, traducător, prezentator de televiziune, om de afaceri (n.tr.).

82 - Nici vorbă! (în lb. engl. în orig.) (n.tr.).

83 - Barca de aur (în lb. sp. în orig.) (n.tr.).

84 - Eu plec/ în portul unde să află/ barca de aur/ care trebuie să mă conducă./ Eu plec,/ am venit doar să-mi iau rămas-bun/ adio, femeie,/ adio pentru totdeauna, adio./ Ochii mei nu te vor mai privi/ și nici urechile tale/ nu vor mai auzi cântarea mea./ Am să extind/ mările cu lacrimile mele/ adio, femeie,/ adio pentru totdeauna, adio... (în lb. sp. în orig.) (n.tr.).

85 - Un fel de supă cu turte de mălai specific mexicană (n.tr.).

86 - Supă care se prepară prin fierberea înceată și îndelungată a cărnii, pentru a-i extrage toate sucurile (n.tr.).